

wohih lakal
muslimti yaaxigem faxximta
madqooqi katayta

Fayla lem yalla. Salat kee nagayna ni giftaay ni nabily ni kacnoyta yallih farmoytih amol tanay. Tohih lakal:

Ixig yitoobokoytaw muslimtaw.kaadu yi maqanxay muslimtoy yalli sinih xuwaaway, diggah nek raq sinnim affaram bartanama:

Naharsittoo: ixxiga: woh yallaay saytunnooweeh fayya le yaxigenimi kaadu kay nabi Salat kee nagayna kay amol tanay yaaxigeenimi, kaadu islaam diini yaaxigeenimi, woh akah kinnim yalla ixxiga sinnim yaqbudeenim xeqewaytaamih taaga, woh abe num kaak ellecabo soxa, tohut diggah nasaara-weelot gace.

Namma haytoo: abina:yeexegeeh elle taamitewee num diggah yahud weelot gace, usun yeexegeenih elle taamiteweenimih taaga, sheetan ayrak tu sahdaytu ixxiga goranak yayxeeremi, kaadu sahdaytut celsiisah isi iggimat yallih garil quzri lem , usuk maaxiginna bartam duudak bartewee num diggah sumaq kaal soleh, tahaa nuuc marih ayra yalli iyyeh: ﴿ جَعَلُوا أَسْمِعُكُمْ فِي مَآءِهِمْ وَأَسْتَفْسُوا بِأَيْهِمْ ﴾ Aayaatih maqna : *(isinni feeraari aytit hayya heenih issinni sarat umbududda iyyen waqdi sumaq keenil soolewaa gidih)* [nuuc:7]

Sidoocaytoo: yalla fan secaanama : Toh tutaaxago kee yalla fan seca usun ambiya nagroytiti, diggah yallaay saytunnooweeh fayya le israa-il xaylo abaareh Yalli kah iyyennah: ﴿ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾

Aayaatih maqna: *:(usun diggaha aban umaanek titta waasak masuginnoon manxu umataamaay abak sugeenim)* [malda:79]

kaadu seeco kee barsiyyi fardu kifaayay sahdak garab kaa abek num kah madambita, hinnamay inkih cabeenikii inkih akah dambitan.

Ferahaytoo: gadan gaddil yasbireemi: qilmi barittoo kee kaal taamitaanamaay kaa fanah seecaanamal.

Iggima kalaanamat gaba assagaluk, ixxiga gorana xabbacoysak, akitaabay uxuxsimel siinih gaabosnem shariqah ixxigak tu duddu haytama kee ellacabo sidooa juzii qhuraanak tafsiiir luk woh kah kinnim mangih gamam gactamih taaga, kaadu inkih eleele waanam mangom kak cabaanam mali.

Kaadu tartarsnimeh wohul inkih uxuxsiyyal, kaadu nabik temeteemil salaah kee nagayna kay amol tanay. Kadu nanu dudda le mara kinnino minna tohim (duddi) yallaay saytunnooweeh fayyale cagliteemi,takkay immaay tamah dogom abeenit giclo,abto nek temqek toh yallih gabuk taniimi hoxi edde yenek toh nee kee sheetan gabuk taniimi yallaa kee kay farmoyta nagah kak taniimi, niqaybi nee yaybulle num yalli kaah xuwaaway.

Yalla, kallacna, akitaabih, massos kee bicsaa kee kawsiyyaa kee barsiyyat gaba essegella hee marah galtoh,abeenim keenih raabitaah ajri keenih dirribisa.

yalli yaaxigi salat kee nagayna ninabiyyi qabdalla baxi macammadaay kay buxah maraay kay kataysiisiyi inkih ken amol tanay.

Akitab miqemih ixxigga le marih butta kee darasoosi butta islam baadal sumaaqiteenih almowkiq www.tafsiiir.inf albariid afar@tafsiiir.inf

AMOTTABU

1. Qhuraan muxxooxa	2
2. Qhuraanak elle cabo sidiica juzih tafsiiri (qhadsamiq kee tabaarak kee qammi juz-itte).	4
3. Muslimti monol raq sinni esseroora.	68
4. yallih qhuraanah aayootaa kee rasuul sunnatay diggalek adda tabba iyye numuu, yallih migaaqitte gaaboosam xiqah	70
5. Sorkoco baxi taamoomi.	84
6. Caati Walala.	93
7. Yalli inkittu kinniimih sumaaqa.	107
8. Macammad yallih farmoyta kinniimih sumaaqa.	108
9. Tahaarat	110
10. say mari yaaxigem faxximta madqooqi	115
11. islaam diinil say numle araca	117
12. agbi madqooqik garaba	118
13. salaata	121
14. Zakaata	127
15. SOOMU	130
16. CAJJI KEE QUMRA	133
17. Baxaabaxsale faydoodi	138
18. sharqi dayla	143
19. Dooqa	150
20. Muhimmik tan dooqay yacfizoonu faxximtaah yallat edde xaaqimoonu faxximta	152
21. faydale tellemo	158
22. Ummaan ayro subci kee carra aban zikri	160
23. Maxcoocaa kee taamoomiy temeetey kaxxa galto edde tani	163
24. abtol waaso kak temeete caagiida	170
25. Waariyyi arho	174
26. wado elle aban gurra.	
27. Salat weelo.	
28. Ixxiga taama kataytaama.	

qhuraan muxxooxa

qhuraan yallih yaaba, usuk muxxutak raaqa raqqayye yaabak yalli isi ginok muxxutak kah raaqannah, kaa kawsaanamaay arraba edde yasgayyeenimik muxxutak raqta.

Qhuraan baritaanaah barsaanaah kawsaanamat tan muxxo:

Kaa barisaanamih galato: Yallih farmoytiy salat kee nagayna kay amol tan iyyih: (*siinik aysuk raqtam qhuraan barittaay barissa hee mara*). bukhaari baahе xaagu. (*yallih yaabak inki aayat barse numu tet elle kawissa haanamal galto le*).

Kaa kawisaanam-at-tan galto: Yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyih: (*yallih yaabak inki carfi kawise numuu wohut maqaane le inki maqaaneey tabna dirribu take*). tirmizi baahе xaagu.

Rajab baxi iyyih yalli kah racmatay: inki maqaane tabna dirribu takkemiyy hebelto maqaanek raq mali, wuhu yallay fayyaleh maxcu tescesse ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَلِهَا﴾ inki maqaane abe numu too maqaanet tabna dirribuk ossotinah taniimiyy yalli isih kah faxe marah yace.

Ossotina guftam takkeh malcina boolih dirribuh fan hinnay wohuk kaxxa, woh kah kinnimii yallih mattacoh lakal sorkocobxi yallah ramitaamaay, kaadu cubbusiyaay kaadu afhimmiyya.

Qhuraan baritaanamaay kaa-aliilih haanamaay kaadu kawsa kaa yaymaaqenimit tan muxxo: Yllih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*qhuraan aliilit luk kawisah yan num usuk yallih awlaytitiy nabna leeh meqeenit kinni luk yan, toh malayka, kaadu qhuraan elle gibduk kaa kawsah yan num namma galto le*). bukhaari kee muslm itta elle geyte xaagu.

kaadu yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*qhuraan wkaliitak iyyaanah: kawisaay fayya xic kaala esmeq adduniyal kah aymaaquk sugtennah kok dabqiiy elle caboh kawisse aayata*). Tirmizi baahе xaagu.

Khattaabi yalli kah racmatay iyyeh: qoloma itteh qhuraan aayootah loowo jannatti darajih gide takke, kawisa numuk iyyaanah: darajal eweq qhuraanak kawisak sugteh gidel qhuran inkih duuddussa hee numuu jannatti darajak elle cabo gufa, qhuraanak tu kawsa numuu kay fayya darajal kawseh gide takke, kay galtoh elle caboo kay kawsih elle cabo.

Baxi qhuraan kak barte numih galto: Yallih farmotiiy salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*qhuraan kawissaay barittaay elle taamitta iyye numih xaltani sooloh ayro noorih yan taajay diifi kak ayroh diifih inna le amot keenih haan, kaadu ken sarisaanah gubiitaa kee dagiitay caririk taniiy adduniya ucuyya edde haanamah baahе sinni, kay xaltani intamaa: ah macah nee sariseenimiyy? Too waqdi keenik iyyaanah sin baxi qhuraan barteemih taaga*). Caakim baahе xaagu.

qhuraan isi wakliitah elle caboh ayro aba shafaaqata: Yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*qhuraan kawissa usk diggah sooloh ayro isi waklentiitih shafiiq yakke*). Muslim baahе xaagu.

Kaadu yllih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyye: (*soom kee qhuraana yallih naqasuh sooloh ayro shafaaqat yakken*). Acmad kee caakim bahte xaago.

Kay barittoh aban gaaboowut tan galto: Yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*gaaboowe mari mayan yallih qarwak tiyak teenal yallih qhuraan kawisak sinni fanal kaa baritak satta, kaadu racmatta ken uybududdaay malaayka ken marissaay yalli isi xaqul galab keenik xagga heeh akkewaytek*).-muslim baahe xagu

Kawsiyyi madqak garaba:

Kawsiyyi adabitte: Ibnu kasiir edde yaabe adabittek garaba:qhuraan gabah xage waama kaadu kawise waama tahaaral yeneh akkewaytek,kaadu qadaytu haysitaama kaa kawisaamak afal,aysinnan sara sariitaama, kilbat fan yafkuneemi, sakakitek qhuraanak xikka yama,kaadu qhuraan kawsa argiqewaama yabti taagah caagid tekkeh akke waytek,iyyam cedak xagni ayaatal soolak yalla kallacak kaadu meysisoh ayaatal soolak yalla magansitak, qhuraan kitab fidissa heewaay,kay amol tuheewaay,kawisa mari xongolo ittal fayya hee waay,qadaagah adda kee sinam elle waxxaq intakel kaa kawse waay.

qhuraan elle kawsan gurra:

qhuraan kawsaanah yallih galab xagaanah salat addat loowo mali arrabak eyyeqqaay isi oysobba heeh akke waytek, **isi xaqut yan mara aza akke waama.**

Sissikuk kaa kawse waay.

Anas ibni maalik yalli kaa yakcanay esserimeh yallih Nabih kawisiyyak too waqdi iyyeh: (*ayxeeruk yen kawsa waqdi bismillaah iyyaah ayxeeruk yen,arraamaan iyyaah ayxeruk yen,arraaciim iyyaah ayxeeruk yen*). bukhaari baahe xaagu.

Duddi kaak: Yallih farmoytih kataysis ummaan saaku qhuraanak aftoy kawisaana luk yenen,keenik numuk teeni malcina ayrok addah qhuraan khatmi inki abe waak mananon,inkinnah waasiyyi yemeete sidiica ayrok afal yakhtimeenim.

Aliilih kawsaanama: Aliilih kawsaanama qhuraan kawise aliilih kawsam cubbi kee bagi intih kitaabal kawsamak aysuk raqteki muxxo aliilih kawsamat tan, inkibis kaal teelek kitaabal kawsam muxxo luk raqta.

FARRINTINO:yitobokoytaw isi waqla qhuraan kawsiyyat akah warrassannal digga xic,ummaan ayro timixigeh gide faxem takkemih cabe sinnitom haysite, dogoomuy raagta mangoomuy taggiriqek taysch,Garcitee kee xiine kaak tekkek kataytay ayro gacis.Yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: (*ayrol kawisak yeneemik xiine kaa tekkek hinnay tu kaak raqtekaa tekkek subci salat kee zohri fanat gacse kaa tekkeki bar kawseemih kaah loowinta*). muslim baahe xaagu-

Makkin qhuraanak yexxereh hawwene num **faxeemih takku**,toh kay kawisiyya kee kaa yaymaaqaenimiy kaa cubbusanamay kal taamitanamay kaat daylimanamak yaxxereenimih inna.

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

Suratul faatica

Madiinal obte

7 Aayat take

1to suura

- 1 fulte racmattaay, gune racmatta-le yallih migaaqal qimbisa.
- 2 fayla qaalamiin rabbih takke.
- 3 fulte racmataay, gune racmatta-le rabbi.
- 4 gabagacsaa kee cisab ayro kobore.
- 5 yallaw kok-sa naqbudem mannuuy catoedde fanxam mannu.
- 6 mako-sinni gital nee-tiris.
- 7 woh isi niqmat akah tece marih gita.

yallaw akah certe maraa nee maabin, who yahuudu, kaadu hoxe mara nee maabin who nasaara.

Suurat Al-mujaadala

Madiinal obte
22 Aayat take
58to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Nummah Yalli yoobbeh, Koo giddiyta barráh maxco isi baqlih caagidih, kaadu Yallal weqsittaah, Yalli yaabbeh sin nammayih yaabih gacan-gacsa, diggah Yalli yaabbiy, yabali kinni.

2 Siinik sinni agabu sinnil carammoysa mari ni-inaanah xiiron nel yakoonay axcuk, usun ken inaani hinnon. Ken inaani hinna Ken inaani ken xalte inaani akke waytek. Kaadu diggah usun maxcok uma maxcoo kee dirab maxco iyyan, kaadu diggah Yalli qafu-abé, zambi-cabé.

3 Kaadu sinni agabu sinnil carammoysa mari ni-inaanah xiiron nel yakoonay axcuk, tohik lakal iyveenimit gaceenik, filla (naqasu) currusaanam keenil tan (baqolti kinnuk) barráa kee baqala sittal orbaanak naharal fidoh, toh Yallih madqay Yalli elle kassowtaanâ gidih siinil madqe. Kaadu Yalli, isin abba haytaanamak adda yaaxigi kinni.

4 Currusam gee wee num namma alsay sitta kataatah soom kaal yan, sittal orbaanak naharal fidoh, toh duude wee num lactam tu-malih maskama kaal tan. Toh siinik kah baxxaqisnem, Yalla kee Yallih farmoyta nummassaanaah Yallih madqal taamittaanâ gidi. Kaadu toh Yallih caddoodaa kee kay amrittek edde matatrina, kaadu korosuh qansarissa digaalá tan.

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرِكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ
مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي
وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ
اللَّهَ لَعَفْوٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تَوْعُطُونَ
بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ
مِسْكِينًا ذَلِكَ لِمَنْ شَاءَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كِتُوبًا
كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

5 Diggah Yallaa kee Kay farmoytih amri yakeelefeeh cina mari, bursumeenih keenik naharal suge mari kah bursume innah, kaadu nummah oobisneh baxxaqqa-le astooti. Kaadu korosuh mayqanxa-le digaalá tan.

6 Nabiyow ken kassis! Yalli inkih ken uguuwa ayroy (qhiyaamah ayro kinnuk), taamoomik abba heenim keenih warsa. Yalli ken taamoomi loowol yabbixe usun tet habbaaleenih anak. Yalli ummaaninim yabali, kaak qellittam matan.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ
 مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
 وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ إِنْ مَا كَانُوا تُمَّ يَبْتَئُهُمْ
 بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
 نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْإِنْمِرِ
 وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذْ جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
 بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُكُمْ
 جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا
 تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْإِنْمِرِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا
 بِالْبِرِّ وَالنَّقْوَى وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى
 مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ
 اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

7 Ma-taaxigannaa! diggah yalli yaaxigem qaranwal tanim kee baaxól tanim, sidiica numih garay mayakka yalli keenik ferey haytuh anuk akke waytek, kaadu konoy garay mayakka usuk lecey haytuh keenik anuk akke waytek, kaadu wohuk daguk kaadu wohuk manguk ma-garayan Yalli keeni luk anuk akke waytek isi ixigal faxê keliy yanoonay. Tohuk lakal keenih warse-le abba heenim qhiyaamah ayró, diggah Yalli ummaanin yaaxigi.

8 Ma-tablannaa nabiyou! Yalli garayak waase marah fan (yahuud kinnuk), tohih lakal kak waasimeenimit yadureenih, dambiiy, caddok-tatur kee yallih farmoytih amrih cinal garayan, kaadu kol yamaaten waqdi salaamaqle koh

aban Yalli koh abewe salaamaqle, kaadu sinni nafsih addal, nummah Mucammad nabii akkinay, nanu kaak innaamal Yalli nee digaalak manannaa iyyan? Jahannam deqsitta girá digaalah ken xiqtah, tet culaanah, is manxu uma-gacsimeynay fan kak yaduureeni.

9 Kee yeemene maraaw! Garay abtan waqdi zambiiy, caddok-tatur kee Yallih farmoytih amrih cinal ma-garayinay, maqaanee kee Yallak meysil garaya, kaadu Yallak meysita, kaay fan kak gaaboysintoonu waytaanak. (taduuroonu waytaanak)

10 Cagalah umaane edde tan garay sheetan kabuk yan nummayse mari cisabboowan keeh, tu-keenik makala woo garay Yalli faxeh akke waytek, kaadu Yallal kelitay nummayse mari.

11 Kee yeemene maraaw! dafeynaani farakka hayisa, siinik iyyeenikii, farakka hayisa, farakka Yalli siinih heelek, kaadu uguta iyyeenik uguta, Yalli siinik yeemene mara fayya haa, kaadu qilmi kah yontocowwime mara fayya-le darajatittel fayya haa, Yalli isin abba haytaanamih adda yaaxigi, tu-kaak maqellitta.

12 Kee yeemene maraaw! Yallih farmoyta garassaanam faxxan waqdii, sadaqhat uysukuma sin garayak naharat, woh abtaanam maqaaneh siinih tayseeh, sorkocô baxi saytunaanah siinih aysuk raqta. Taceenim gee wayteenikii, diggah Yalli dambi cabti-li, xuwaw-li.

13 Moominiiney tû dagnak meysittaanaa! Sadaqhaatitte taysukumeenimik, Yallih farmoyta garassaanak naharat? Toh abe wayteenik yalli siinih cabeh, salat soolisaay, zakaat acuyaay, Yallaa kee kay farmoytih amri oggola, kaadu Yalli abba haytaanamak adda yaaxigi.

14 Matablannaa! Munaafiqhiinih yan maray Yalli yinqibe yahuud awlite? Moominiiney usun siinik mayaniinaay, keenik (yahuuduk) mayanin, kaadu yallal diraabah xiibitan usun aaxaguk.

15 Yalli keenih massoyseh gibdi digaala qhiyaamah ayro, diggah usun umam abak sugen

16 Sinni xiibaabi goobuh Haysiteeniih, sinni nafsii kee sinam yallih gitak waaseenih, toysa ken bursussaah tayqunxee digaala- lon.

17 Yallih digaalak tu-keenih maxiqta ken maaluu kee xalay, woo mari girâ mara usun tet addal waaran.

18 Yalli inkih ken ugusu waa ayro (qhiyaamah ayro), Kaah xiibitaanah siinih akah xiibitan innah, diggah usun ken tanfiqemik tû bagul yaniinim akkaluk, oobbiya! Diggah usun dirableela kinnoonum.

19 Sheetan keenil reedeeh (ken koboreeh) Yallih cusiiya ken hawweeniseh, woo mari sheetan cizbi,

يَتَّيِبُهُمُ اللَّهُ إِذَا آمَنُوا إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ
صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِن تَرْتَدُّوا فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ
12 أَءَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذ تَرْتَعَلُوا
وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ 13 أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَّا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ 14 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ 15 اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ 16 لَن نَغْفِي عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ 17 يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا
يَأْتِيَهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ 18 اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ
اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخٰسِرُونَ
19 إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذْلٰلِينَ 20
كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبُكَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّكَ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ 21

oobbiya! Diggah, sheetan cizbi usun kasaaritte mara.

20 Diggah, yallaa kee Yallih farmoytih amri yakeelefeeh cina marii, woo mari yuqunxuye marih loowot yanin.

21 Yalli madqeeh mekleh, “diggah Yoo kee Yi-farmoytit aysenno iyyaanam”, diggah Yalli qande-li, mayso-li.

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
 حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
 أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
 الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
 عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ
 يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
 لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
 حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَنْزَلَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْسَبُوا وَقَدَفَ
 فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
 فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
 الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

﴿22﴾ Yallaa kee ellecaboh ayro nummayse maray yallaa kee kay farmoyta cine mara yakcine mageyta (nabiyow), ken abbobti yakken way, hinnay ken xaylo yakken way, hinnay ken tooboko yakken way, hinnay ken kedó yakken way. Woo marih sorkocô baxittet yalli iimaan arciseeh, ken maqarroyseh Isi catot, kaadu ken culsah jannootay guba weeqaytitte kak gexxa teetil waarak. Yalli ken meqe taamoomi keenik raabiteeh, keenih abe mattacoo kaak raabiteenih (jannatal). woo mari Yallih cizbi, oobbiya! Digga luk Yallih cizbii, usun yisillime mara.

Suurat Al-cashri

Madiinal obte
 24 Aayat takke
 59to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.*

﴿1﴾ Yalla saytunnosseh qaranwah addaay, baaxóh addal tanim, kaadu usuk (Yalli) Maysoliy naggaarak yani.

﴿2﴾ Usuk Yallay kitab marak koroosittem (yahuuduk bani-naziir) naharsi gaaboynah le-dabooquk yeyyeeqe. Moominiiney usun awqeloonum makkalitton, kaadu usun yekkeleenih ken medmeditte (kalqoota) Yallih digaalá sinnik waaselem. Tokkel Yalli digaalá usun kak akkaluk sugween kabuk keenit baaheeh, ken sorkocô baxittet cunxó qide. Sinni qarwa sinni gabaa kee yeemene marih gabat baysan, amahal kas-kassoowa, sorkocô baxi inti-le maraw.

﴿3﴾ Dabbó Yalli keenil mekle wannay addunyal ken digaalak yen (qidim kee seewat) kaadu usun akeeral girâ digaalalon.

4 Toh keenit kah tekkem diggah usun Yallaa kee Yallih farmoytih amri yekeelefeeni, cineenimi.kaadu Yallih amri yekeelefeeh cine marah Yalli gibdi diggala-le.

5 Muuminiiney, irgiqqi hayteenimii tamiirak (nakilak), hinnay teetik cabteenimii le-laqiibal soolak, toh Yallih fayxiy Yallih amri kaadu wohul isi amrik yewqe mara yayqunxeem keeh abe.

6 Boylak (xannabak) Yalli isi farmoytal waassa heem qeb maliinoh keenik(yahuuduk bani-naziir), faaris kee gaala edde xoxbisekal (ayraddekal) , Innah ikkah Yalli isi farmoytit isih faxe marih amol haa isi qaduwik, kaadu Yalli ummaan iimil dudda-le.

7 Boylak (xannabak) Yalli isi farmoytal waasemii, qeb maliinoh magaalooli marak, Yallaa kee Yallih farmoyti-le. Kaadu Yallih farmoytal ramadah xayi maraay, qayxiixaay, tumaleela kee gexentay (musaafirtuy) sakyi kak yiggiriqqe-le. Ama kuriyya kah abemii, Yalli siinik maali cagalalah gaddaloolah fanal tabantabee waam keeh. Kaadu Yallih farmoyti siinoh baahem ibbixaay, usuk sin akak waaseemik waasima. Kaadu Yallak meesita, diggah Yalli gibdi diggala-le.

8 Tonnah ama maalut tu-lem, muhaajiriin (guurume mara) tudagoytiitih yan maray, le-dabooqaa kee le maaluk makki koros teyyeeqe Yallak rizqhii(quusii) kee kakanu gurrusak, kaadu Yallih diinii kee kay farmoyta qokolak, woo mari usun nummat yaaba maray numma-le.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْ هَا فَاقِمْهُ عَلَى أَصُولِهَا فَإِذَنْ لِلَّهِ وَلِيخْرِجَ الْفَلْسِيفِينَ ﴿٥﴾ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴿٩﴾ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

9 Madiinal dabqi haysiteeh, iimaan luk sugeh yan mari muhaajiriin mamaatak naharat ken fanah yeerre mara kicnoonuh, kaadu ma-geyan sinni sorkocô baxittet kuuxe-waynan muhaajiriinoh tontocowweemit, kaadu ken muxxusaanah sinni nafsik, ceya keenit taniway. Isi nafsi cate marii, baaker-le cillaalek (cinnaanek), woo mari usun yisillime mara. (limayeenih)

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ
أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾
لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَرَ ثُمَّ لَا يُصِرُونَ ﴿١٢﴾
لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يَفْقَهُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي فُرَى
مُحْصَنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أَوْبَالٍ وَأمرُهُمْ وَهُمْ عَذَابُ
الْأِيمِ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

﴿10﴾ Kaadu keenik lakat yemeete mari iyyah ; “ni-Rabbow nee kee ni-toobokoh yan maray iimaan nek yookomeh dambi cabaay, mahaysin ni-sorkocô baxittet bagi-umaane kee kuuxe waynan yeemene marah, ni-Rabbow atu diggah allaaqal-li (nacrurli), xuwawli”.

﴿11﴾ Matablannaa! Munaafiqhiinih yan maray ken toobokó kitab maray koroositek iyya ; sin buxaaxik teyyeqsimen sin tekkek diggaluk siinilluk awqennooh, sin saduh inkinnah num moggolla. Kaadu qeebi siinit abeenik diggah sin qokoleno. Yalli sumaaqitah diggah usun dirableela kinnoonumul.

﴿12﴾ Sinni buxaaxik yeyyeqsimeenik (yahuud kinnuk) keenilluk matawqa

munaafiqhiin, kaadu qeb keenit yekkek, ken ma-qoklan (ma-catan). Kaadu ken qokleenik diggaluk bukah derre cabelon, tohuk wadir Yalli ken ma-cata (ma-qokla).

﴿13﴾ Muuminiiney, munaafiqhiin siinik abta meesi, ken sorkocô baxittet gibiduk raqta Yallak aban meesik. Toh kah kinnim usun Yallih nabnaa kee kaal yaamineenim aaxige waa mara yekkeenimih sabbata.

﴿14﴾ Yahuud tikka ittaanamaak qeb siinit mabta muuminiiney gasoosá maraasiyyoh edde tan magaaloolih addak akke waytek, hinnay gidoorâ derrek akke waytek. Ken umaane ken fanal gibdih, inkih ittaluk yaniinim keenik takkaleeh ken sorkocô baxitte fixiixih tan. Toh kah kinnim diggah usun kas-kassoowewaa mara yekkeenimih sabbata.

﴿15﴾ Ama-marih (yahuud kinnuk) ceelallo keenik naharat xayii uddur suge marih ceelallo (makki koros kinnuk), tammoyseenih sinni umaaneh galto addunyal, kaadu qansaru-le digaalá lon akeeral.

﴿16﴾ A-munaafiqhiin abinuh ceelallo sheetan ceelallo kinni, seehadaytuk koroosit iyye waqdi, edde woo seehadayti koroosite waqdi diggaluk anu kok bari kinniyo iyye, diggah anu Yallak meysita, ginô Rabbi kinnuk.

17 Ken nammayih ellecobo (sheetan kee korostay kay amri oggole kinnuk), diggah usun girá culan teetil waarak, kaadu toh teeti daalimiinih yan marih galto.

18 Kee nummayse maraaw! Yallak meesita, kaadu nafsí wagitay beerah yuysukumutem (qhiyaamah ayró kinnuk). Kaadu Yallak meesita, diggaluk Yalli abtaanamak adda yaaxigi.

19 Kaadu nummayse maraw Yalla hawweeneh, Yalli le-nafsi hawweenise marih inna makkina. Woo mari usun Yallih amrik tawqó.

20 Ma-massowta girá mara kee jannatti mara, jannatti mari usun yisillimeeh yessemeqqe mara. (limaye mara)

21 A-qhuraan qalel oobisinninoy, tet abaluk ten rammitah, baqitah Yallak meesih, kaadu too ceelalloola sinaamah tet naagureeh baxxaqisna cubbusa mara yakkeeni gidah.

22 Usuk Yallay nummah qibaada cakkisitay kaak sah nammey haytô Yalli kak anewaa kinni, qellittaah tambulleem yaaxigi, Yalli Usuk farakka-le racmat le ummaaniimih, muuminiinih gunê racmat-le dubuk.

23 Usuk Yallay nummah qibaada cakkisitay Kaak sah nammey haytô Yalli kak anewaa kinni, Amoytay ginó inkih yamlike, saytunnooweh kulli boolak, nagaynan-le kulli qaybik, Isi anbiyaa kee farmoytit Nummaysé (muqjizal), Dacrisé (loynisé) isi ginoh taamoomi, Maysoli, Dirkisé, Kaxxiina-li, agleh kaat hayya haytaamak Yalli saytunih.

24 Usuk Yalla kinni, gino giné, Qimbisé, Weeloyisé isih faxa weeloolal,

فَكَانَ عَقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنْظُرُوا نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ الْفٰرِقُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هٰذَا الْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خٰشِعًا مُّصَدَّعًا مِّنْ خٰشِيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ لِنَاسٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

سُورَةُ الْمُبْتَدِئَةِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
أَيَّهَا ١٣

qax-meqe migooqa-le, Kaa saytunnossah qaranwal tanim kee baaxol tanim inkih, kaadu Usuk mayso-li, naggaara.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ
إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرِحْتُمْ جِهَادِي فِي سَبِيلِي
وَأَبْنِيَائِهِ مَرْضَاتِي تُشِيرُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَقَعْلَهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾ إِنْ
يَشْفِقُكُمْ يُكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتِهِمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ نَنْفَعَكُمْ أَرْحَامَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾ قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بَرَاءٌ وَأُوَّامِنُكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا
قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَعْفِفَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
رَبَّنَا عَلَيْنَا نُوْكَلْنَا وَإِلَيْكَ أَنبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Suurat Al-Mumtavana

Madiinal obte

13 Aayat takke

60¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Kee yeemene maraaw! Yi-naqboytiit kee sin naqboytit kinni mara kacnoytiitih mahaysitina, kacnoytiitih ken elle haysittaanam nabii kee raqqate muslimiinih sirrii kee xaagu ken guddusnaanama sin kee ken fanat yan kacanih sabbatah. Nummah usun nummak siinil temeeteemil koroosite mara kinnuk (Yallaa kee kay Farmoytal yaamineenim kinnuk), Yallih farmoytaa kee sin makkak yayyaaqen Yallay sin Rabbih yanil temeneenimih sabbatah.yi-

gith gicloo kee yi-kacnih guranah yewqe mara tekkeenik muuminiiney, yinaqboytit kee sin naqboytit kinni mara kacnoytiitih mahaysitina nabii kee raqqate muslimiinih sirrii kee xaagu ken guddusnaanamal sin kee ken fanat yan kacanih sabbatah, isin qelliseenimiiy, tuybulleenim Inkih anu aaxaguk. kaadu siinik toh abe numuu, nummah makkooteh massa-le gitak.

2 Usun siinik yeyseenik, naqboytit siinik akke-lon, kaadu sinni gaboobi qidimih siinil ruubeloonuuh, sinni arrob umaanee kee xafuh siinil ruubelon. kaadu faxaanah koroositinnitoonuy ken innah.

3 Inkinnah siinih xiqam-mali sin ramad kee sin xaylo, sooloh ayró Yalli sin fan baxsah kaadu Yalli abbá haytaanam Yabali.

4 Nummah muuminiiney, meqe katayyu luk tenen nabiy Ibraahim kee kaa-lih yen marat moominiinik ken kataytaanamal, usun iyyen waqdi sinni kedok, diggah nanu deelime mara kinnino sin kee isin uqbuddu haytaanamak Yallak kalah, isin elle taniinim nengeddeh koroosinnak, yumbulleeh nee kee sin fanat qadaawat kee naqbi umman, Yallal dubuk eemenni haytaanam fan, koh raqtuh nabiy Ibraahim isi abbak iyye maxcó, “diggah dambi-cabti koh essereyyooh, Yallak tu-koh maxiqa”kaak iyye. Ni-Rabbow kol kelitneeh, koo fan nuduure (toobah) kaadu ellecabô gacim Koo fan yakke. (qhiyaamah ayró)

5 Ni-Rabboow! Nee maabin koroosite marih makkoro (aqayyaare) (ni-diinik nee korsaananamal) kaadu dambi neh cab ni-Rabbow, diggah Atu maysooy, naggaarinnu lito.

6 Nummah, inni nafsil siinih xiibita immay muuminiiney, meqe katayyu luk tenen nabiyy Ibraahim kee kaa luk yen mara muuminiinik kataytaanamal, Yallak galtó qaagita marah addunyaay, akeeral. Iimaan kee anbiyâ katayyul derre cabe numuh tu-gactekii, diggah Yalli kaa kee raqqa itteemik inkih usuk gadaliy, fayla-li.

7 Yalli muuminiiney sin fan kee keenik (makki koros kinnuk) qaduwwi kak tekken marih fanat kakanu heele. Kaadu Yalli dudda-liiy (qamalgeytoliy), Yalli dambi cabti-li, xuwawli.

8 Yalli sin mawaasa (moominiiney) qeebi siinit diini taagah abeweeh, sin dabooqak sin ayyaaqewe marak, keenih tamqeeniih qadaalat keenih abtaanamak, diggah Yalli qadli-abá kicna.

9 Cagalah Yalli sin akak waasam, diini taagah qeb siinit abeeh, sin dabooqak sin yeyyeqeeh, sin mayyaaqal sitta qokole(cate) mara ken takcineenimik, ken yikcine marii, too marii usun zaalimiini.

10 Kee yeemene maraaw! Teemene-sayyó siinil temeeteki guuroh-anuk, (koros baaxook Muslim baaxó fan) ken mukkora (iqiyyira) kah yewqeenim, Yalli ken iimaan nagay yaaxige. Teemene sayyo kinnim keenik teexegeenikii, magacsina ken korosû fanah. Teemene-sayyo koros abittam calaali hinnaay, koros ken abittam calaali hinna, teemene-sayyoh baqolliy korosuh raqteh acuya mahrik keenih yeceenih sugeenim maaluk, kaadu dambi siinil mali ken abittaanam ken galtoota (mahri kinnuk) keenih teceenik, Tonnah kaadu muuminiiney maloowitina siinik

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
 وَمَن يَتْلُ فَاِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَمِيْدُ ﴿٦﴾ عَسَىٰ اَللّٰهُ اَنْ يَّجْعَلَ
 بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَّوَدَّةً وَّاللّٰهُ قَدِيْرٌ وَّاللّٰهُ عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
 ﴿٧﴾ لَا يَنْهٰكُمْ اَللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ يَفْعَلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ
 مِّنْ دِيْنِكُمْ اَنْ تَبْرُوْهُمْ وَتَقْسِيْطُوْا اِلَيْهِمْ اِنَّ اَللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِيْطِيْنَ
 ﴿٨﴾ اِيْمَانِيْنَ كُمْ اَللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ قَتَلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَاَخْرَجُوْكُمْ
 مِّنْ دِيْنِكُمْ وَظَلَمُوْا عَلٰى اٰخِرٰتِكُمْ اَنْ تَتَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ
 هُمُ الظَّالِمُوْنَ ﴿٩﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنٰتُ
 مِنْ حَرٰبٍ فَاَمْتَحِنُوْهُنَّ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمٰنِهِنَّ فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ مُؤْمِنٰتٍ
 فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ اِلَى الْكٰفِرِيْنَ لَآ هُنَّ حٰلٌ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ لَهُنَّ وَاَتَوْهُم
 مَا اَنْفَقُوْا وَلَا جَنَاحَ عَلَيْهِمْ اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ اِذَا اَتَيْتُمُوْهُنَّ لِحُرَّتِهِنَّ
 وَلَا تُمْسِكُوْا بِعِصْمِ الْكٰفِرِيْنَ وَاَنْفَقُوْا مَا اَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ اَنْفَقُوْا
 ذٰلِكُمْ حُرْمٌ اَللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠﴾ وَاِنْ فَاتَكُمْ
 شَيْءٌ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكٰفِرِيْنَ فَعَاقِبْتُمْ فَانكِحُوْا الَّذِيْنَ ذَهَبَتْ
 اَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَا اَنْفَقْتُمْ وَاَتَقُوا اَللّٰهَ الَّذِيْ اَنْتُمْ بِهٖ مُّؤْمِنُوْنَ ﴿١١﴾

korosite-agabih gennaako, kaadu essera korosul siinik korosite-agabul maharik teceenim maaluk, kaadu koros essertay moominiinil ken agabuy yeemenel teceem maaluk. Tamah Yallih meklay sin fan elle mekla. Kaadu Yalli yaaxigi, naggaara.

11 Kaadu sin agabuk-tuy diinik korraqte koros fan eleelitteeh, woo koros keenil maharik teceenim siinih aceewaytek, tohih lakal ken gaaddeeniih, xannaba orbisseenik, agbi kak gexe marah acuya xannabak usun yeceenih innah tanim maharik, kaadu Yallak meesita, kaay isin elle teemeneeni kinnuk.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعَنَّكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكَنَّ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يُشْرَفَنَّ وَلَا يُزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِيْنَهُ بَيْنَ أَيْدِيْهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَبَايَعَهُنَّ وَأَسْتَغْفِرْ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾
يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ يَسْأَلُونَ مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَسْأَلُ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّفَرِ ﴿١٤﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ
مُؤْمِنِينَ مَرْتَضُونَ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
تَقُولُونَ وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا
رَأَوْا أَزْوَاجَ اللَّهِ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ﴿٥﴾

12 Kee a-nabiyow! teemene-sayyo kol temeetekii xagana koh culak, Yallat agleytah-tu heewaanamal, kaadu garqó abe waanaah, dalwa abe waanaah, sinni xaylo qide waanamal, kaadu bicsiten almummaa(ererii) kee diraabah ken baqolti xalewayte xaylo keenih orbise waanamal, kaadu ken kah amrissi hayte maqaanel ku-amri cine waanamal, toysa xagna keenih culaay zambi-cabti keenih esser Yallal, digga-luk Yalli dambi cabti-li, xuwaw-li.

13 Kee yeemene maraaw! Makcinina Yallih naqbi elle oobe mara (koros kinnuk), diggah yobboodeenihik akeerá galtok, korosuk magooqal yan mari Yallih racmatak kah yobboode innah akeeral.

Suurat Assaffi

Madiinal obte
14 Aayat takke
61to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Yalla saytunnosseh qaranwah addaay, baaxoh addal tanim, kaadu Usuk (Yalli) maysoliy naggaarak yani.

2 Kee nummayse maraaw! macah ittaanaah abe waytaanam?

3 Yallih garil naqabuh tembeh, abe waytaanam ittaanam.

4 Diggah Yalli massowwa iyyeenih kay gitah qeebi abah yan mara kicna. Usun xisoosay exefut (xakabut) tanih innah anuk.

5 Kassis isi-mara nabiyou, nabiyou muusa iyye waqdi isi-marak, “yi-maraw macah yoo gandissan anu Yallih farmoytay sin fan rubsume kinniyom nummah aaxaguk? Kaadu cakkik makkooten waqdi, Yalli ken sorkocô baxitte makkoyseh tirtok, Yalli tirri maha kay oggoluk (taaqtak) yewqe mara.

6 Kaadu kassii isi-mara nabiyyow, nabiyy qiiisa mayram baxi iyye waqdi; “israa’il xayloy diggah anu Yallih farmoytay siinih fan rubsume kinniyo, yok naharal tawraatal temeetem nummaysak.kaadu sin ayti-kumusak (berrekisak) farmoytay yi-lakal yamaatey migaq kak Acmad kinnil (nabiyy Mucammad kinnuk),”wonna luk keenil yemeete waqdii, nabiyy Mucammad baxxaqqa-le astooti luk, ah baabay baxxaqqa-le iyyen.

7 Iyyaay dulmih gibdim Yallal dirab ginaah haah yan numuk, usuk islaamaninnâ fanah seecimak? (num kaak magibdi), kaadu Yalli tirri mahaa daalimiinih yan-mara.(koros kinnuk)

8 Yallih noori (Kay-diini kinnuk) sinni afittet bargusaanam (badisaanam) faxan, Yalli isi noori (kay diini kinnuk) duudusé koros tanqibe way.

9 Usuk Yallay isi-farmoyta (Mucammad) ruube tirtoo (qhuraan) kee nummâ diinil (Islam diini kinnuk)), ummaan diinik iro kaa raaqisam keeh, Yallat agleyta hâa tanqibe way.

10 Kee yeemene maraw! Siinih maay ascassoo? Tellemmoy (kabxay) sin naggossa qansarissa digaalak.

11 Yallaa kee kay farmoytal taamineeniih, Yallih gital tangicilleenimi sinni maaluu kee sinni nafsih, tohim siinih tayseh yaaxige Mara tekkeenik.

12 Toh abteenikii muuminiiney, Yalli sin-dambitte siinih cabeleeh, jannootay guba weeqaytite kak gexxa sin culse-le, kaadu meqe dabooqay qadni deqsitta jannootal tanil dabqih sin heele, toh kaxxa asallaameey, limayyya.

وَاذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ النُّورِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ
﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ
عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَى بَحْرٍ مَجِيدٍ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ عَظِيمٍ ﴿١٠﴾ تَوَكَّلْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجَاهِدُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لِّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ
طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَالْآخِرَىٰ نَجْوَىٰ نَبِيِّهَا
مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا
أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِّلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا تِلْكَ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

13 Kaadu akittoy kicintoonu liton muuminiiney, toh Yallak catoo kee xayii fakimi, kaadu moominiin aytikumus (berrakis)! Nabiyyow iisaa kee jannatal.

14 Kee yeemene maraaw! Yalla cata tika (yallih diini cataanamal) nabiyy Qiiisa maryam baxi cawaariyyiinik (Yalli qiiisah doore wakliitite) kah iyye innah, yoo cattam miyyaay Yallih diinih? Yallih diini cattam nee itte cawaariyyuun. Israa’il xaylok horta temeneeh, horta keenik koroositte, kaadu keenik yeemene mara ken naqboytiitil ken qokolleeh catneh. Tokkel mayso-lé yekken sinni naqboytiitik.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ
 الْحَكِيمُ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو
 عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا
 مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢﴾ وَعَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ
 وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
 ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾ مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الثَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ
 يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ
 الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾
 قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنْكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ
 دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ
 أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنْ
 أَمُوتَ الَّذِي تَقْرُبُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ
 إِلَىٰ عَلَيْهِ الْعُيُوبِ وَالشَّهَادَةُ فَبَيْنَكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Suurat Al-jum'qa

Madiinal obte
 11aayat takke
 62^{to}suurá

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.**

1) Yalla saytunnossah qaranwah addaay, baaxoh addal tanim, Usuk amoytay ginó inkih yamlike, saytunnooweh kulli boolak, maysoliy naggaarah yani.

2) Usuk Yallay ruube tuugimah fanah farmoytay(nabii Mucammad kinnuk) keenik yaniy, Yallih qhuraan keenil yakriye,kaadu umaanek ken saytunnoysaah, Qhuraan kee Sunna

(cadiis) ken barsa, diggah, usun kaak (nabiyik) naharal baxxaqa-le makoh addat sugen.

3) Kaadu keenik aka-maray keenil xakbime-weel kaa ruube (qarab yakkoonu, gersi mara yakkoonu), Yalli maysoliy, naggaara.

4) Woo nabih ruubiyyii, Yallih muxxooy kay acwa, isih faxa marah tet yacee isi naqoosak. Kaadu Yalli kaxxa muxxoli, mango acwali.

5) Tawraatal taamitaanamal dirkisimeeh wohuk wadir elle taamite wee marih ceelallo, dananay kitooba yakkuqeh ceelallo, manxu qax-umaah Yallih astootiy nabiy mucammad numma tascasse dirabboysah yan marak ceelallo, kaadu Yalli tirri mahaa daalimiinih yan-mara.

6) Ixxic nabyow! , kee yahuudite maraw sinaamak addaak Yallih kacnoytit sinni tekkeleenikii, raba qaagitaay faxa, numma yacee mara tekkeenik.

7) Tonna immay kaa (raba) maqaagitaanaay, mafaxan inkinnah ken gaba tuysukumeemih sabbatah kaadu Yalli yaaxigi zaalimiin.

8) Keenik ixxic (nabiyow); diggah woo rabay kak kuddaana diggah usuk siinit angoorowe-le, wohuk wadir gacsimetton qelittaah tambulleem yaaxigi fan, kaadu siinih warseleeh, sin elle galtele abak sugu itteenimil.

9 Kee nummayse maraaw! Salaatah seecan waqdii, gumqattí ayro, gexa Yallih kassit fan (woh kutbaa kee salaata) kaadu tellemmo caba, toh abtaanam siinih tayseh yaaxige mara tekkeenik.

10 Kaadu salaatak gaba kaltan waqdii, wonna-luk baaxól fixiixaay, Yallih rizqhi goransita, kaadu Yalla mangom cusa (kasa), yasillime (limaye) mara takkeeni gidih.

11 Kaadu tellemmo ablee kee, hinnay addunyah aylahis kee bilhada able yakken waqdi, teetí fan sissikuk gexeeni, soolak koo caben nabiyow, keenik ixxic nabiyow; Yallih garil tanim tayse addunyah aylahis kee tellemmok kaadu Yalli rizqhi acuyyu haa-marak inkih yaysi (rizqhi kaal essera).

Suurat Al-munaafiqhiin

Madiinal obte

11aayat takke

63to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Munaafiqhiin kol tamaate waqdii, nabiyow iyyaanah sinni arrabat “sumaaqitnah diggah, atu yallih farmoyta kinnitoomuh”, Yalli yaaxigeh diggah, atu kay farmoyta kinnitom, kaadu Yalli sumaaqitah diggah, munaafiqhin dirableela kinniimil.

2 Munaafiqhiin sinni xiiba goobuh haysitteh, Yallih gitak sinni nafsii kee sinam waasseh, diggah usun abak sugeenim manxu umaamaay.

3 Toh akah kinnimii, usun arrabak nummayseeniih, tohuk wadir sorkocô baxal koroositeenih, edde Yalli ken

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ طَٰوَأً أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ مِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّزِقِينَ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ طَٰوَأً أَوْ جَسَامَةً مِّنْهُمُ وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسْتَدَدٌ يُحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعُدُوٌّ فَاحْذَرهُمْ قُلْنَا لَهُمُ اللَّهُ أَلَمْ يُؤْفَكُوا ﴿٤﴾

sorkocô baxitte alfeh koroositeenimih sabbatah. toysa usun tut-maradan (mayafhiman).

4 Kaadu ken table waqdii, ken xagarih maqaane tassakooteh, kaadu yaabenikii, ken yab ankacissah hununuh usun kelsime guruumudih innah gacak (iyyaanam raaqise waytih) ummaan xongoló sinnil raddem yakkalen conxô gibdah. Usun ku qaduwwik keenik daccarsim (cibbarsim) nabiyow. Yalli isi racmatak ken yayxaaruk mannal makkootaanaah iimaanak!

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَأْرَهُ وَسَمُّهُمْ
 وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
 أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
 لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَاللَّهُ
 خَرَّائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُتَنَفِّينَ لَا يَفْقَهُونَ
 ﴿٧﴾ يَقُولُونَ لَيْنَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّكَ الْأَعَزُّ
 مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
 الْمُتَنَفِّينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ
 أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
 ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
 إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَنْ
 يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

سُورَةُ النَّجْمِ
 آيَاتُهَا ١٨
 آيَاتُهَا ١٨

﴿٥﴾ Yallih farmoyti dambi-cabti Yallah siinih esserâ gidih ama keenik iyyan waqdi (munaafiqhiin kinnuk), sinni moyyaayi yasgayyen. Kaadu usun derre cabak kaxxa-mariinitah ken table nabiyouw.

﴿٦﴾ Keenil inki gide dambi-cabti keenih essertu, hinnay keenih essere waytu, Yalli dambi keenih macaba, diggah yalli tirri mahaa kay oggoluk (taaqaatak) yewqe mara.

﴿٧﴾ Munaafiqhiin kinni ittam, maskamina Yallah farmoytith xaqul yan mara (muhaajiriin kinnuk) fixixxi iyyaanam fan kay xaquk, qaranwaa kee baaxô kadnoonii kee quusik (rizqihik) ken addal enni ittam

dubuk Yalli-le, kinnih ikkah munaafiqhiin mataaxigaay, matafharma.

﴿٨﴾ Ittah munaafiqhiin nuduurekii madiinah fan, ayyaaqele mayso-le mari (munaafiqhiin kinnuk) teetik gacoytit (moominiin kinnuk), Yalli iyyah; keenil gacisak mayso Yallaa kee kay farmoytaay, moominiin-le, kinnih ikkah munaafiqhiin mataaxiga.

﴿٩﴾ Kee yeemene maraaw! Sin agxise waytay sin-maaluu kee sin-xaylo yallih cusiiyaa kee qibaadak, kaadu toh abe marii, too mari usun baxaysite (kasaarite) mara.

﴿١٠﴾ Kaadu acuya muuminiiney siinih neceemik-tu kheyri gital, siinik tiik-teynal rabi yamaateemik naharal, kaadu usuk rabi kaal yamaate waqdi nadaamitak iyyah; “Yi-Rabbow yoo udurû saamalaa dago wakti rabak, edde inni maaluk sadaqha acayuuy, meqe marih num akkuh”.

﴿١١﴾ Yalli nabsi ma-udurrusa rabi kaah yamaate waqdi, kaadu yalli maqaanek umaanek abba haytaanamak adda yaaxigi.(umaanek maqaanel abba haytaanamal sin galtele)

Suorat Attaghaabun

Madiinal obte
18aayat takke
64^{to}suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallah Migaaqal Qimbisa.*

❶ Yalla saytunnossa, qaranwah addal tanim kee baaxoh addal tanim, kulliimil dudda-le reeda-leeh, fayla-le kaadu Usuk ummaan imil qamal geyto-li.

❷ Usuk Yallay sin gineeh, siinik korosti yanih kaadu siinik nummaysé yan, kaadu Yalli isin abba haytaanam yaba-li.

❸ Yalli qaranwaa kee baaxó nummal gine kaadu sin weeloyseeh, edde sin weeloola yeymeeqeeh madaara kaa fan takke qhiyaamah ayró.

❹ Yalli yaaxigeh qaranwaa kee baaxóh addat tanim, kaadu yaaxigeh qellissaanam kee taybulleenim, kaadu Yalli yaaxigi alilwah addat tanim.

❺ Siinil mamattinnaa a-korosey? Siinik dumal Koroosite marih xaagi, tameenih sinni uma-taamah digaalá addunyal kaadu akeeral qansarissa digaalá lon.

❻ Ama digaalá keenit kah takkemii, ken farmoytit baxxaqqooqi keenil baahak teneeh, “seehada nee tirri haytaa?” iyyen, Edde-luk koroositeenih, iimaanat derre caben, Yalli ken iimaanak gaddaliteh. Yalli ginok gaddaliyy, faylali.

❼ Koroosite mari ugsume woonu waanam Yekkelen (rabeeniik lakal) ixxic (nabiyow) tonna hinna! inni Rabbil xiibita immay diggah,ugsumê ton,wohuk wadir addunyal taamoomik abteenim siinih warselon, toh Yallal xabcinih.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرٌ
وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
فَدَأَوْا بِآلِ إِبْرَاهِيمَ وَهُمْ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشِّرْهُنَّ بِمَا يَكْفُرْنَ وَأَسْتَعِزَّ
اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَمِيدٍ ﴿٦﴾ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُغْفِرَ اللَّهُ لِيَوْمِ
الْقِيَامَةِ لَنْ نَبْتَلِيَنَّهُمْ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾ فَآمَنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ
يَجْمَعُهُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ النَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَانِهِ وَيَدْخُلْهُ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

❸ Tonna kinnim teexegeenikii, nummaysa Yalla kee kay farmoytaay, diifuy oobisne (qhuraan kinnuk). Yalli abba haytaanamak adda yaaxagi kinni.

❹ Kassita gaaboynah ayróy Yalli sin (ginó) gaaboysa, toh muxxok-baxayyi ayró (nummayse mari jannat cula Yallah racmatah, koroosite mari girá cula Yallah qadlil). Yalla nummayseeh, meqe taama abe numuu, Yalli kay umaane kaak duugah Kaadu kaa culusah jannootay guba weeqaytitte kak gexxa umman tet addal waarak, toh kaxxa asallaame (limayiyya).

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾ مَا أَصَابَ مِنْ
 مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن
 تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فِلسَتُوكُلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ بِتَأْيِيدِهَا
 الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
 لَكُمْ فَأَحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَوْا وَنَصَفَحُوا وَتَغَفَرُوا
 فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
 فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَأَتَقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
 وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ
 يُوقِ شَحْنَفِيسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تَقْرَضُوا
 اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعَفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
 حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الطَّلَاقِ
 آیاتھا ١٨
 آیتھا ١٥

14 Kee nummayse maraaw !digga sin agabu kee sin xaylok-tu, sin qaduwwik keenik daccarsima, keenih tatusseeniih, cabteeniih kaadu keenih qelliseenikii ken umaane, tohul diggah, Yalli kaxxa dambi-cabti-li, gunê racmatta-li.

15 Cagalah sin maalu kee sin xaylo siinih aqayyaare (mokkoro), Yalli isi garil kaxxa galto-le (kay oggol doorite marah).

16 Tohuk gexaak muuminiiney Yallak meysita duddu haytaanamal, kaadu oobbiyaay, oggola yallaa kee kay farmoytih amri, kaadu acuya sadaqhat sin nafsih taysehik, isi nafsih cillaalek daccarsimtemii, too mari yisillime (limaye) mara.

17 Yallah likaacisseenikii meqe likaacih sin maalu, Yalli kaa xirrib-xirribuh siinih osseleeh, dambi siinih cabele, Yalli kaxxa faatoliyy, xiqli.

10 Kaadu koroositeeh, Ni-astooti dirabbooyse marii, woo marii girâ mara tet addal waarak, is manxu umá gacsimeyna.

11 Umaane inki num maxagta Yallih meklaak akkewaytek, kaadu woh Yallak is-xagtem nummayse numuu, Yalli kay sorkocô baxa tirri haa wohul yisbireemil. Yalli ummaanum yaaxigi.

12 Sinaamey Yallih amri oggolaay, Kay farmoyta oggola, ama oggolut derre cabteenikii, toysa cagalah Ni-farmoytal tanim baxxaqqa-le gudduysiyya.

13 Yalli, cakkil yaqbuden Yalli mayan kaak sah.kaadu Yallal kelittay nummaysá (moominiin kinnuk).

18 Yalli qellitti ittam kee umbulluyyu ittam yaaxigiyy, maysoli, naggaara (umman-im elle faxximta ikkel haa Rabbi).

Suurat Attalaahq

Madiinal obte
12aayat takke
65^{to}suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Kee nabiyouw! Agabu cabtaanam faxxan waqdii, ken cabá qiddat foocah gaca agabu kinnuk (mayangali lakal keenil orbe kalah ken caba), qidda loowaay dacrisa, yallay sin Rabbi kinnik meesita, ken mayyaaqina ken qarwak (baqoltih qarway elle sugeenik) kaadu sinnih awqe woonay baxxaqin umaane abeenih akke waytek, too edde yabnem Yallih madqooqi. Yallih madqooqik tatre numuu, nummah isi nafsi yudlumeh. Yalli wohuk wadir akkale waytam yayqussubem keeh mataaxiga.

2 Eddeluk xayyooweenikii sinni widdirit (qiddâ mawqah waktit) keenil uduura sharqil timixxigeemil(meqe gexsiti), hinnay keenik baxsimaay raaqa sharqil timixxigeemil kaadu sumaaqisa siinil qadli-le namma num,kaadu sumaaqite mari sumaq gudduysay Yallah,woo Yalli sin elle amrisemii , Yallaa kee wadirsí ayro nummayse num kas-elle गयाama, Yallak meysite numuh Yalli kaah abah ummaan ceyak mawqeyna.

3 Kaadu kaah yaceeh rizqhi usuk akak cube waa kabuk. Kaadu Yallal kelite numuu usuk kaa duudah. Diggah yalli isi amri duudusé, nummah Yalli ummaaniimih uddur (caddo) abeh.

4 Woo sin sayyok mayangalik yobboode agbii, ken qiddak wayya geyitteenik ken qidda sidiica alsa.kaadu mayangali baahé wayte sayyoh qidda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا
الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُّبِينَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ
اللَّهُ يَحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغَ أَحْلَاهُنَّ فَأُمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذُوَى عَدْلِ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَنْقُ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ
بَلِغٌ أَمْرٍ ؕ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَالَّتِي بَيَّسَنَ
مِنْ الْحَمِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعَدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ
وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَتْ الْأَحْمَالِ أَحْلَاهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
وَمَنْ يَنْقُ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرٍ ؕ سُورَةُ ﴿٤﴾ ذَٰلِكُمْ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ
إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَنْقُ اللَّهَ يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ ؕ وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

tonna. Bagut-le agbih qiddah waktii, bagut lon xalay oobisaanama. Yallak meysita numuh, Yalli kay caagid kaah xobbacoysah addunyaay, akeeral.

5 Woo edde yabba innemii, Yallih madqay oobiseh iyya siinil. Yallak meysite numuhuu, kaah duugah kay umaaneena, kaadu kaah yaynabeh galto.

أَسْكُونَهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارِرُوهُنَّ لِيُضَيِّقُوا
 عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمِلٍ فَلْيَضْحَكُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
 فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَارْتُوهُنَّ أَجْوَرَهُنَّ وَاتِمِرُوا لِيُنَظَّرَ بَعْرُكُمْ وَإِنْ
 تَعَاسَرْتُم فَسَافِرْصِعْ لَهُ ۗ أُخْرَى ۖ ﴿٦﴾ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ
 وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
 إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۗ ﴿٧﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ
 عَدَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّيْنَاهَا
 عَذَابًا نَكِيرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عِقَبُهُ أَمْرًا حَسْرًا ﴿٩﴾
 أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ ءَايَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
 لِيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيَحْمِلُوا الصَّلَاةَ مِنَ الظَّالِمَاتِ إِلَى التَّوْبِ
 وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
 سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ لِنَعْلَمُونَ إِنَّ
 اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

6 Sinnih elle aninnaan ikkel arac
 keenih aba liton duddal, kaadu ken elle
 ceyissoonuh ken mabiyaakina (woh
 cabten agabu kinnuk). Quukuta agabu
 yekkeenikii, masruf keenih aba bagut lon
 xalay oobissi haanam fan. Edde luk woo
 xaylo siinih yeyseexxeenikii, ken cawal
 keenih acuya kaadu malita sittin fanal
 meqeemil. Itta wayteenik gersittoy inak
 kalah tani kaah taysaxxay!

7 Gaddali isi duddal yasrafay
 (quukay), kaadu le-rizqhi elle ceyte num
 (tu-dagoyta kinnuk) Yalli kaah yeceeh
 gidek yasrafay (quukay), Yalli inki nafsi
 madirkisa teetih yeceemik-sah, Yalli
 abele gibdâ lakal xabcá.

8 Magidê magaalah maraay, isi Rabbih
 amrii kee kay farmoytiitih amrî cinal

caddok taturtem. Edde luk ken
 fokkaqneh gibdi fokkaaqqoh, kaadu ken
 digaallah, aaxigewaan digaaláy gibdih.

9 Eddeluk tammoyseenih sinni uma-
 taamah digaalá kaadu ken uma-taamah
 ellecabo baxaysu (kasaara) tekke.

10 Yalli keenih makkiseh (massoyseh)
 gibdi digaalá, kee nummayseeh, kasitte-
 le maraw yallak meesita.nummah Yalli
 kassis siinil oobise. (qhuraan kinnuk)

11 Kaadu siinil ruubeh farmoytay
 yakriye, Yallih aayatittey cakki
 baxxaqissa baatilik, nummayseeh meqe
 taamoomi taamite mara diteetak ifû
 fanah yayyaaquh, Yallal yeemeneeh,
 meqe taama taamite num, kaa culsah
 jannootay guba weeqaytitte kak gexxa,
 umman tet addal waarak, nummah Yalli
 kaah yeymeeqeh mattacayyo(rizqhi)
 jannatal.

12 Yallii, Yallay qaranwak malciin
 gine, kaadu baaxok tet innah yan malciin
 gine, Yallih madqá ken fanal obta, ama
 siinih warisnem kah warisnem, diggaak
 Yalli ummaanimil dudda-li kinnim
 taaxagoonuh. Kaadu diggah Yalli
 nummah ummaanim ixigga gatuk
 mariseh yanim taaxagoonuh.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
 أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا
 مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
 أَتَمِّمْنَا لَنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾
 يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جُحْدًا وَالْكَفَّارُ وَالْمُنَافِقِينَ وَأَغْلَطَ عَلَيْهِمْ
 وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيدُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَاتٍ نُّوحٍ وَأَمْرَاتٍ لُّوطٍ كَانَتَا تَحْتَ
 عَبْدَيْنِ مِّنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
 مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ ﴿١٠﴾
 وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَمْرَاتٍ فِرْعَوْنَ إِذْ
 قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِّنْ فِرْعَوْنَ
 وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ
 عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
 وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ فِيهَا وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِنِينَ ﴿١٢﴾

namma barra Ni-naqoosak meqe namma naqsih gubat yeneenih, ken nammay ganeenih (diinil). Woo namma naqasi Yallih digaalak tu-keenih ma xiqinna, kaadu iyveenih ken nammayak (namma barrak) cula girá, cula marâ lih.

﴿٨﴾ Kaadu Yalli baxxaqiseh ceelallo yeemene marah Firqawni barra, itte waqdi, “yi rabbow yoh xisey ku-xaqul qari, jannat addal, kaadu itteh, “yoo naggos firqawnaa kee kay taamak, kaadu yoo naggos umeyniitih yan marak”.

﴿٩﴾ Kaadu Yalli baxxaqiseh ceelallo yeemene marah Maryam Qimraan baxáh caalat, teetiy isi sammo (sambo) dacrisse, Yalli jibriil amriseh diriqik moyya kak culta ikket fuffu teetik ixix iyveh, woo fufto tet maxaxat (maganat) culteeh wonna luk Qiisal tussukuqqe. Isi Rabbih qangor kee kay kitooba nummasseeh, Yalla oggola marak tiyak teyna tekke.

﴿٨﴾ Kee nummayse maraw! Uduura Yallâ fanah saytun madaarah, sin Rabbi sin umaaneena siinik duugele, kaadu sin culsele jannootay guba weeqaytitte kak gexxa ayróy Yalli nabii kee kaâ lih yeemene mara edde ayqunxe-waah, wacarroysewaah addat. Ken ifi keenik focittee kee migdittel gexa, (tá-maqaanet anuk) iyyaanah; nee-Ginew neh duudusey ni-ifu margaqinay kaadu neh cabey ni-dambi, diggaak atu ummaan iimil dudda-li kinnitok.

﴿٩﴾ Kee tá nabiyou! Koros kee munaafiqhiinil ingicillaay, keenil igibdiy, keenik orbeyná jahannama, toh manxu umá gacsimeyna!

﴿١٠﴾ Yalli koroosite marah Nuuc barraa kee luut barrâ ceelallo baxxaqise. Too

Suurat Al-mulki

Makkal obte
30 aayat takke
67th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Yalli nabah kay maqaané temeggeeh, kaay reedá isi gabat-le. Usuk kaadu ummaanmil qamal geyto-li kinni.

2 Kaay rabaa kee manó gine sin yaqiyiruh, siinik taamah yaysi yamixxiguh. Kaadu usuk caylaliy, cabsuli kaal yuduure marah.

3 Kaay malcina qaran gine sittak amol inki-gidel. Ma-tabla Yallih ginót uli fula, Wagitto gacisey edde tablee uli baqu?

4 Wohuk wadir wagitto namma adda gacis, aduure-le koo fanah mabul uqunxuyyu iyyeh, kaadu usuk taqabba iyyeh.

5 Yalli nummah, xiibiteh addonayâ qaran ifoytiitit (cutuk kinnuk) bilisneeh, woo ifoytit sheetonâ geedano kaa abne axcuk kaadu keenih massosneh (makkisneh) girâ digaalá akeeral.

6 Kaadu isi Rabbil koroosite mari leh jahannam digaalá, kaadu is manxu uma gaceyna. (Jahannam kinnuk).

7 Usun teetit qambisiman waqdi, teetiy muxxak kaxxa xongoló yaabben.

8 Jahannam xayyowtah taggigiriqqeemit korosuh abta naqbih gibdah, hortitte tet addal elle qambisimtaamal ken essertah tet loynaytit (malayka), meesiise siinil ma-mattinnaa axcuk addonyal?

9 Yeey, nummah nel yemeeteh meesiisé iyyan, tokkel kaa dirabbosneeh,

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَرَّكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ٢ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ٣ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ٤ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ٥ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيُسَّ الْمَصِيرُ ٦ إِذَا الْقُفُوفُ فِيهَا سَمِعُوهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ ٧ تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ٨ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ٩ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١٠ فَأَعْرِضُوا بِذُنُوبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ١١ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ١٢

Yalli uliimiy (tuy) oobise mali inne, isin tu-hinniton kaxxa finqat-tanó akke wayteenik.

10 Kaadu aalamuk iyyaanah, numma naabbeeh, hinnay raaqisa mara akkinninoy nek iyyaanam, urta giráh mara akkuk manannino.

11 Wonna-luk yeelemeenih sinni dambi (koroosannu kinnuk), edde luk xexxar yanay girâ marah Yallih racmatak.

12 Diggah, ablekal sinni Rabbik meesita mari, dambi cabtii kee kaxxa galató-le.

وَأَسِرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
 يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ
 ﴿١٥﴾ أَمْ أَمْنُكُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
 تَمُورٌ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمْنُكُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
 فَسَتَعْمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
 كَانَ نَكِيرٍ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفْتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا
 يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي
 هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ
 ﴿٢٠﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَل لَّجُوا فِي عُتُوٍّ
 وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَفَمَن يَمْشِي مَكْبًا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا
 عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
 وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعْلِمُهُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

13 Sinni maxcó qellissoonu, taybulloonu, Yalli sin alilwat tanim yaaxigi.

14 Gineh yan Rabbi mannal aaxige waah qellissaanam kee taybulleenim? usuk xuwawli, adda yaaxigi kinnuk.

15 Kaa kinni baaxó siinih sahhalossemik tet deraafel gexaay, kay rizqhi akuma, kaadu ugut kay fanah yakke.

16 Sinni taamineenii qaraanal yan Rabbik? Baaxó siinil xuumusaamak istangayyeeh, amol siinik raqta waqdi.

17 Hinnay, sinni taamineenii qaraanal yan Rabbik arraaqi-le caacay siinil ruubaamak. Yi-meesisso-le inna aaxigetton digaalá tablen waqdi.

18 Yalli xiibiteh nummah, keenik naharsi mari sinni farmoytit dirabbooyseemil. ken essecekkehik yi-assacokki manna telleeh? Ken bayisne waqdi.

19 Mayablaanaa keenik amól tan haadá galwá fakta waqdii kee xambaqta waqdi takkem? tet tabbixeeh, dacrissam matan raddaamak Racmaanah sah, diggaak Usuk ummaanin yabaliyy, yaaxigi.

20 Hinnak ah iyyaay a ni-mara kak ittaanaah, sin cattam? Koroosite mari tú bagul mayan sheetan keenit aba duqurisiyyak sá.

21 Hinnak ah iyyaay, Yalli isi rizqhi siinik yibbixek siinik taceem? Nummaak caddok tatur kee cakkik giltaanamih bagul yeedeen.

22 Focah radak gexa num yayse innaa tirtóh hinnay massowwu iyyeh massa-le gitat gexa num yayseeh?

23 Inxix nabiyyow; Yalla kinni suge waytik sin gintem, Kaay deedalak sin gine, kaadu maabbaay, mabuulaay, sorkocô baxitte siinik gine, faattitaanam siinik dagoh Yallih niqmatah.

24 Inxix nabiyyow; Yalla kinni sin gintem baaxô bagul kaadu kay fanah gaaboysimetton cisaabah.

25 Kaadu iyyaanah (koros kinnuk) axagni maa-waqadiiy numma-le mara tekkeenik?

26 Ixxix nabiyyow; kiyama solta waqlah ixxiga Yallih garil tan cagalaha, kaadu cagalaha anu baxxaqqa-le meesiise kinniyo.

27 Digaalá xayowtem yablen waqdi, koroosite marak foorcotte taameh, tah teeti assaxeeruk sugteeni keenik iyyan.

28 Inxíc nabiow; koroosuk yoh warisa! Yalli yoo kee yollih yan mara qidek hinnay neh xuwaaweh nee udurruse yekkek, koroos iyyi cateleeh qansarissa digaalák.

29 Inxíc nabiow; usuk Racmaana kaa nummasneeh kaal kibalsitneh. xayuk aaxigetton digaalá obtuwayta waqdi baxxaqin finqih addat yan mari iyya kinnim nee kinnik sin kinnim.

30 Inxíc nabiow; yoh warisay! sin lee baaxot fuuqunteh maacissek, iyyi siinih baahleeh daritta leey gexxa?(num mabaaha yallak sá)

Suurat Al-qhalam

Makkal obte
52 ayat takke
68th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 “Nuun”(edde faxem Yalli yaaxige) Yalli qhalam kee feeraysa mari feerassa haamal xiibite.

2 Atu nabiow ku-Rabbi koh yeece niqmatih sabbatah cabuli akke waytaamal xiibite.

3 Kaadu diggah atu galtoy aggiriqqe sinni litoomul xiibite.

4 kaadu diggah atu naba caalat maqaaneh bagul tanitoomul xiibite.

5 Xayi waktit nabiow atu ablettooh, usun ablelon .(koroos kinnuk)

6 Siinik cabuli kinni num abletton. (koo kinnik ken kinnim)

7 Diggah ku-Rabbi usuk ixigah yaysi, kay gitak makkooteh yan marat, kaadu usuk ixigah yaysi kay gital massooweh yan marat.

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيَّتَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهٖ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكِنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ
أَيَاتُهَا ٥٢
أُورِثُهَا ١٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
ت وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِمُحْجُونَ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَبِّحْهُ وَابْحُرْهُ بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٥﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٦﴾ فَلَا تَطَّعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧﴾ وَدُوا لَوْنَدَهْنَ فَيُدْهِهُنَّ ﴿٨﴾ وَلَا تَطَّعِ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿٩﴾ هَمَّازٍ مَشَاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١٠﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَيْمٍ ﴿١١﴾ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٢﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٣﴾ إِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِ أَيْنُنَا قَالَ أَسْطُرُ الْأَوْلِينَ ﴿١٤﴾

8 Tonna kinnim teexegek isi diinil diggi xicaay moggolin dirabboysá.

9 Atu salaccataah, usun kaadu salacca yaanam faxen.

10 Kaadu moggolin, ummaan xiiba-mangoytay bayoytah yanih yab.

11 Cami-mangoytay mangom gexa aysasommah sinam fanal. (ittal hayah)

12 Maqaanê kalittó-mangoytaay, caddok taturliiy, dambi-mangoyta.

13 Sorkcô baxi kafnan-li kufri mangah (kufri gibdah), tohuk lakal usuk ilmoyta.

14 Usuk a weelot kah gacem, maali gaddaa kee xalay mangintah sabbata.

15 Ni-aayoota (qhuraan) kaal tankirriye waqdi, ah naharsi marih hayyayyoona iyya.

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرطومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَحْصَبَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا
 لَبَصْرِ مَتْنَهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾ نَطَّافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ
 وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَسَنَادَ وَأُمُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَلَمْ
 أَغْدُوا عَلَى حَرِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَرِيمِينَ ﴿٢٢﴾ فَأَطْلِقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ﴿٢٣﴾
 أَنْ لَا يَدْخُلَتْهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدُوا عَلَى حَرِّ قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
 رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلُوْا
 لَكُمْ لَوْلَا آتَيْنَاكُمْ لَكُنْتُمْ مِنَ الْغَابِثِينَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
 بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا إِنَّا لَنَنصِفُكُمْ إِنَّا لَنَكَاظِمِينَ ﴿٣١﴾ عَسَى
 رَبَّنَا أَنْ يُدْخِلَنَا فِيهَا مِنَّا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَلَابُ
 الْآخِرَةُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ
 ﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
 لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنْ لَكُمْ فِيهِ مَا تَخْتَفُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ آيَاتُنَا
 عَظِيمًا بَلَّغْنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنْ لَكُمْ مَّا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ
 بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾
 يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

16 Xayi widdiril (waktil) bedu kaak heenno sanal.

17 Diggah nanu ken niqiyyireh busaatin-le akah niqiyyire innah, xiibiten wak maaca waqlat tet yargaqoonuh.

18 Yalli faxek maxaccî noonuuy,

19 Edde-luk, tet mireh miré ku-Rabbih kabuuk usun xiinit anuk. (woh giráy tet carrisse)

20 Wonna-luk is data gommod ceelak maacisse.

21 Siitah kayam kaayeenih maacisen waqdi.

22 Waqlal kuula darqi yargiqu-waa mara tekkeenik.

23 Wonna-luk gexeenih, usun tutuc axcuk.

24 Asaaku tet cule-waama siinil tudagoyti axcuk.

25 kuuleenih, loowiteenimil xiqto-le mara sinni akka-luk.

26 Wonna luk tet yublen waqdii, iyyeenih diggaluk nanu baditneh-nan. (nindilliyeh-nan)

27 Wonna-hinna, nanu baxaysitneh ikkal tet kayrik.

28 Keenik yayse num iyyeh, siinik maxacciyo Yalli faxek mitaana innaa?

29 Iyyeenih, ninni Rabbi saytunnosnah nan, kaah yaguude saytunaanah diggah, nanu nekkeh sugne uma mará.

30 Wonna-luk jari garut keenik yufukune sitta assacakkuk (dareemu)

31 Boolem nee! Diggah nanu caddok taturlee-la nekke iyyen.

32 Ni-Rabbi teetik taysem nee ciggiilisam takkeh. diggaak nanu ninni Rabbit qaago (sangel) lino.

33 Addunyâ digaalá Tonna. Diggah akeerâ digaalá wohuuk naba. woh aaxiginnoonuy waasimak yenen.

34 Diggah Yallak meysitá, sinni Rabbih xaql wahooba-le jannatitney maqaané-le lon.

35 Muslimiin koros inna maay abna galtol?(mabna)

36 Maca litoonuu? Mannal madaqtaanaah?(muslimiin kee koros inkiimil galtele ittaanamal)

37 Hinnay, elle barittan kitaabay qaraanak oobe litoonuu?

38 Diggah isin faxinnaanim addak kak doorittoonuh.

39 Hinnay xagnitney xiibal siinuh diggosneh iyya nelluh litoonuu qhiyaamah ayró fanah, diggaluk isin sinnuh faxxaanam madaqtaanamal?

40 Nabiyow ken esser (koros kinnuk) keenik iyya kinnim too madqah abba takkem.

41 Hinnay agleytit loonuu? Baahoonay sinni agleytit nummal yaaba mara yekkeenik iyyaanamal.

42 Qhiyaamah ayróy Yallih sarbay nisarba ceele wayta tamballayu waytaah, sujuud fanah edde seecimoonu waana, wonna-luk kaa aboonu maduudan.

43 Intiita keenik rammittaah iroh fayya tet haanam maduudanaay, qunxaané ken buulta conxô gibdah. Diggah usun addonyal sujuuduh fanah seecimak sugen qaafiyatah nagay anuk, too waqdi sujuud abaanam cinak sugen kaxxa mariinoh.

44 Tohuk wadir yoo kee axaagu (qhuraan) dirabboyse mara sittah cab nabiyow dagô goomul ken digaalennok kak aaxige waan kabuk.

45 Keenih waqliseyyo (xokobbiseyyo), diggaluk yi-digaalá gibdih korosul.

46 Hinnay, atu a-farmoh gudduusiyyal gáltó ken essertaa, wonna luk usun magoyta elle tiqilsee mara yakkoonu.

47 Hinnay, qellittaamih ixigga ken xaqul (ruugul) maay tan? Wonna-luk usun kak yaktuboonu.

48 Isi- Rabbih meklal isbir nabiyow, kullumti kataysah inna makkin naqabuu kee sabri sinnah. Isi -Rabbih seecé waqdi usuk qoxxitit anuk kullumti bagih addat (woh nabiy yuunus qaleyhî salaam)

49 Kay Rabbih kabuk racmat kaa elele wannay, qambisimak yen kullumti baguk baaxok booxal iliqttime numuh anuk.

50 Tohuk lakal kay Rabbi kaa dooreh isi farmoh, edde-luk meqe marih num kaa abe.(ambiyyaa kee rusula kinnuk)

51 Diggah kinnimii, koroosite mari xayyoowah, qhuraan yaabben waqdi, sinni intiitat Koo qawlusaanaah, yankiseenimit kaadu usuk diggaak cabuli iyyan koh-lon kuuxe waynaanah.

52 Usuk (qhuraan kinnuk) ginô kassis akke waytek gersim hinna.(woh seehadaa kee ginni kinnuk)

Suurat Al-caaqhah

Makkal obte
52 aayat takke
69th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê racmatta-le Yallih
Migaaqal Qimbisa.*

1 Nummaatá. (Qhiyaamay cakkil takku wayta kinnuk)

2 Qhiyaamay cakkil takku wayta macaay?

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَ هَفْهُمُ ذَلَّةً وَقَدْ كَانُوا بِدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ
43 فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ 44 وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ 45 أَمْ تَسْتَأْجِرُهُمْ
مَنْ مَغْرَرٍ مُثْقَلُونَ 46 أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ 47 فَأَصْبَرَ
لِخُذْرَىٰ ذِكْرِكُمْ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْمُتُونِ إِنْ أَدْنَىٰ وَهُوَ كَظُومٌ 48 لَوْلَا
أَنْ تَذَرْتَهُمْ نِعْمَةً مِنْ رَبِّهِ لَئِنِّي بِالْأَعْرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ 49 فَأَجْنِبْهُ رَبُّهُ
فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ 50 وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ
لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَنْجُونٌ 51 وَمَاهُو إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ 52

سُورَةُ الْحَاقِقَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 الْحَاقَّةُ 2 مَا الْحَاقَّةُ 3 وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ 4 كَذَّبَتْ ثَمُودُ
وَإِذَا بِالْقَارِعَةِ 5 فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ 6 وَأَمَّا
عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِيحِ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ 7 سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ
سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَنِيَةً أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى
كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ 8 فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ 9

3 Maca koo tiysixxigeeh nabiyow qhiyaamay cakkil takku wayta?

4 Dirabbosseh samuud deqsitta kedó (woh nabiy Saalic mara)kee Qaad deqsitta kedó (woh nabiy Huud mara)lubbi taatuki.(woh kiyaama)

5 Wonna- luk samuuduh tu- gactek, Yalli caddok taturte xongolot ken finqise.

6 Kaadu Qaadah tu-gactek, Yalli kaxxa xongolo-le caacayay caddok taturet ken finqise.

7 Yalli kaa ruubeh keenil malcina baraay, bacra laqoy sitta katattay aggirriqce sinnit, tokkel tet addal abaluk ten tamirtô buxuuxay tembexeeh, tonkommeh innah yinnikisse maray rabeeh, qangalaalat yani.

8 Keenik numuy raaqeh tablê maay lito?

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْحَاظِطَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا رَسُولَ
 رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَالِطَاتُ الْمَاءِ حَمَلَتُكُمْ فِي الْمَارِيَةِ
 ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكَرًا وَنَعِيهَا أَذُنًا وَعِيَةً ﴿١٢﴾ فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ
 نَفْحَةً وَاحِدَةً ﴿١٣﴾ وَجَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكْدَاكَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٤﴾
 فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فِيهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ
 ﴿١٦﴾ وَالْمَلِكُ عَلَى أَزْجَائِهَا وَيَجْمَلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ
 ﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ
 كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْنِيئَةٌ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ
 حَسْبِيَاءٌ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
 قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَأَشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
 الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَأُوْتِيَ كِتَابَهُ
 بِرَأْسِي ﴿٢٥﴾ وَلَوْلَا دَرَمٌ حَسْبِيَاءٌ ﴿٢٦﴾ يَلَيْتَنِي أَكُنْتُ الْقَاصِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَعْنَى
 عَنِّي مَالِيَةٌ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةٌ ﴿٢٩﴾ خَذُوهُ فَعُولُهُ ﴿٣٠﴾ تَرَى الْجَحِيمَ
 صَلْوَةً ﴿٣١﴾ تَرَى فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ
 كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣٤﴾

9 Kaadu firqawnaay, kaak naharat korosuh suge maraá kee magaalol elle korsen mari (nabiy luut mará kinnuk) kaxxa dambi-luk yemeeten.

10 Kaadu usun sinni Rabbih farmoyta cineenih, wonnaluk Yalli ken yibbixeh gibdi mabbuxuh (digaalá kinnuk)

11 Diggah, nanu lee caddok taturte waqdi, sin nukkuqeh raaqisne doynikit.

12 Abto kassisih siinih abneeh, raaqissa ayti tet raqissam keeh.

13 Tohuk lakat baantat inki adda fuuxa fuuxumta waqdii,

14 Kaadu baaxó kee qaleelá le-aroocak tamukkuqeh, inki atkah sittat tamuttukeeh bulá takke.

15 Wohuk lakal woo ayró rada raddah (qhiyaama soltah)

16 Kaadu qaran qanxixaah, usuk woo ayró boolaatah.

17 Kaadu malayka deraafel akak gactaah, woo ayró ku-Rabbih qarshi malaykâ bacaar isi amol yakkuqe.

18 Too ayró Yallî fooca sin makan, qellissaanamak tu-siinik qellite kalah.

19 Wohuk lakal numuy le-kitab le-migdak kah yontocowwimeh tu-gactek, ibbixa yi-kitab ikriya iyya.

20 Diggah anu asmatuk suge, diggaak anu inni cisaabat (galtot) garayuwaam.

21 Tohuk gexaak usuk meqe manoy ruftóle-le.

22 Jannatay fayya leh addal gaca.

23 Jannatti mexexi xayih.

24 Keenik iyyaanah, akumaay, aquba ruffû xica tatusutten meqe taamáh sabbatah, taturte ayroorah addat.

25 Le-kitab le-gurak kah yontocowwime numuh tu-gactek, maganey yi-kitab yoh antacawwime wannay iyya.

26 Kaadu inkinnah maa-xaginniyo yicisab kinnim!

27 Maganey addonyal abe rabi yi-manoh ellecabo akkinnay.

28 Yi-maali yoh xiqem mali Yallih digaalák.

29 Yi-duddaa kee reedá yok gexxeh.

30 Iyyaanah jahannam malaykak; “abbixa kaay wonnaluk kay namma gaba fillat kaak axuwa silsilat”.

31 Wohuk-lakal jaciim deqsitta girá kaa culusa tet niqna tammoysam keeh.

32 Wohuk-lakal silsilatay deddaarah (xexxaarah) malcina tabanah cusul yakket kaa culusa iyyan.

33 Tamah akah kaat takkem diggah, usuk Yallay nabal aamanuk suge weemi.

34 Kaadu tu-dagoyta yaskameenim sinam faxsiisak masuginna addonyal.

35 Tohuk gexak mali usuk a-saaku takkel isil-xayiy digaalá isik waasa.

36 Kaadu hebeltô maaqo mali girâ marak caxta qasaalayi akke waytek.

37 Ama qasaalayi takmem matan dambi-leela akke waytek.

38 Xiibitah an tableenimil.

39 Kaadu able waytaanamal xiibita.

40 Diggah qhuraan massakaxxa-le farmoytih maxco kinniimil.

41 Kaadu usuk gad-abê maxco hinna, dagom kaal mataaminan.(qhuraan kinnuk)

42 Kaadu usuk ginnili maxco hinna, dagom makassittaanaay, macubbussan qhuraan kee ginnili yaabih fanih baxsa.

43 Usuk ginó gineh yan Rabbih kabuk oobe kitaaba.

44 Kaadu nanu axce wayneemik tu-nel haamal,

45 Nanu diggah, abbaxuk nen migdat kaa qanxaffe-luk.

46 Wohuk wadir canti ramad kaak arga nuk nen.

47 Kaadu siinik ni-digaalák kaa reebisaamih dudda num mali.

48 Kaadu diggah, qhuraan kassiisi Yallak meesita marah.

49 Kaadu diggah nanu naaxigeh, siinik diggah ama qhuraan dirabboysa mara.

50 Kaadu diggah ama qhuraan dirabboysaanam, korosul kaxxa nadaama akke-le. (qhiyaamah ayró)

51 Kaadu diggah, usuk nummay asmatle.

52 Saytunnos! Ku-Rabbih migaaqay naba.

Suurat Al-Maqaarij

Makkal obte
44 aayat takke
70th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Kallacé, kallaceh (korosuk numuk teyni) keenil obtu wayta digaaláy raq sinni.

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَّ حَافِيْمٌ ۝ وَلَا طَعَامٌ اِلَّا مِمَّنْ غَسَلِيْنَ ۝ لَا يَأْكُلُهُ

اِلَّا الْخَاطِطُوْنَ ۝ فَلَا اَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُوْنَ ۝ وَمَا لَا تُبْصِرُوْنَ ۝

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيْلًا مَّا تُؤْمِنُوْنَ ۝

وَلَا يَقُوْلُ كَاهِنٌ قَلِيْلًا مَّا تَدْكُرُوْنَ ۝ نَزِيْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعَالَمِيْنَ ۝ وَلَوْ

نَقُوْلُ عَلَيْنَا بَعْضُ الْاَقْوَابِ ۝ لَا خُذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِيْنِ ۝ ثُمَّ لَقَطَعْنَا

مِنْهُ الْوَتِيْنَ ۝ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عِنْدَ حُجْرِيْنَ ۝ وَاِنَّهُ لَلَّذِكْرَةُ

لِّلْمُنْفِقِيْنَ ۝ وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُّكَدِّبِيْنَ ۝ وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلٰى

الْكٰفِرِيْنَ ۝ وَاِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِيْنِ ۝ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۝

سُوْرَةُ الْمَقَارِيْجِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝ لِلْكٰفِرِيْنَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝ يَوْمَ

اللّٰهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝ تَعْرَجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوْحُ اِلَيْهِ فِي

يَوْمٍ كَانَ مَقْدَارُهُ خَمْسِيْنَ اَلْفَ سَنَةٍ ۝ فَاَصْبَرَ صَبْرًا جَمِيْلًا ۝

اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيْدًا ۝ وَرَوْنَهُ قَرِيْبًا ۝ يَوْمَ تَكُوْنُ السَّمٰوٰتُ كَالْهَيْلِ

۝ وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝ وَلَا يَشْتُلُ جَمِيْمٌ جَمِيْمًا ۝

2 Korosuh, waasé kak ane sinni digaaláy,

3 Yallay fayya leeh nabna-leh kabuk tani keenik cattam matan.

4 Malaykaa kee jibriil tawqeh Yalla fanah ixxi kak kontom alfih sanat yakke ayróh addat.

5 Toysa isbir nabiyow qaxmeqe sabrih.

6 Diggah, usun (koros kinnuk) digaalá der-iimiy akke waytah yablen.

7 Kaadu nanuuy xayiiimiy takku waytah tet nable.

8 Qaran diyaayisen lakqoo kee nicaasih innah gaca ayró amah takkem.

9 Kaadu qaleelá fikiikisen dagoorih inna takke ayró.

10 Elle-xayi, elle-xayi essere waah, kacnoyti kacnoyta essere waa saaku.

11 يُبْصِرُونَهُمْ يَوْمَ الْمَجْزِمْ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ
 وَصَحْبِهِ وَآخِيهِ 12 وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْتِيهِ 13 وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ 14 كَلَّا إِنَّمَا لَطْفِي 15 نَزَاعَةٌ لِّلشَّوْئِي 16 تَدْعُوا
 مَنْ أَدْبَرْتُمْ وَرَأَيْتُمْ 17 وَجَمْعَ فَأَوْحَيْتُمْ 18 إِنَّا الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
 19 إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا 20 وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا 21 إِلَّا
 الْمُصَلِّينَ 22 الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ 23 وَالَّذِينَ فِي
 أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ 24 لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ 25 وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
 بِيَوْمِ الدِّينِ 26 وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ 27 إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ 28 وَالَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ كَافِتُونَ 29 إِلَّا الْعَالِينَ
 30 أَرْوَاهُمْ وَأَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ 31 فَمَنْ أَتَى
 ذَكَرًا فَآوَلَّتْكَ هُمُ الْعَادُونَ 32 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ
 33 وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ 34 وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
 35 أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ 36 فَالَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ
 37 عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ 38 أَيَطْمَعُ كُلُّ أُمَّرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ 39 كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ 40

11 Yalli sitta ken yaybulleeh, sitta yaaxigeenihi, sittah xiqaanam malon.umeyni sangeelah (korosta kinnuk) isi nafsih waddiimam qhiyaamah ayróh digaalák isi xaylot.

12 Kaadu isi barraa kee isi toobokoyta.

13 Kaadu kay kedoy kaa reebissah tanit.

14 Baaxô bagul inkih enne ittaamat waddiimaamih sangel-le, tohuk lakal Yallih digaalák naggoowam faxa woo fidat.

15 Kat ku-sangel arac malik diggah lazá deqsitta girá habuubugta.

16 Is-arab siibá niqnâ gibdah.

17 Is-fanah secta iimaanat derre cabeeh, Yallaa kee Yallih farmoytih amri cine mara.

18 Kaadu sectah maalu kobxiseeh, Yallih cakki kak acewee mara.

19 Toh kah kinnim seehadayti ginniimay baakerliiy, qaraarakolih (qambâ xaglih)

ginniimek sarra.

20 Umam kaa xagtekiiy, qaxbaxxaagitaah, yaczuneh.

21 Kaadu maqaané kaa xagteh gaddalitekiiy, kaxxa gabâ gibda-li.

22 Salat abá koh raqtuh immay.

23 Woh sinni salaatih baguk kate waa mara kinni.

24 Kaadu usun yimixxige cakki maalut kak yan mara.

25 Kallaca tumalii kee kallace waa tumalih.

26 Kaadu galtoh ayró nummaysa mara. (qhiyaamah ayró kinnuk)

27 Kaadu usun sinni Rabbih digaalák meesita mara.

28 Tama meesih kah meesitaanam, diggaluk ken Rabbih digaalá yaamineenim mali (bag-gibda mali)

29 Kaadu usun sinni sammooma (sambooba) dalwak dacrisa mara.

30 Sinni gennaqoh agabuu kee sinni say naqoosay ken gabá timlike akke waytek, wanna-luk diggah usun qeemu maloonuuy, yassacakken mara hinnon.

31 Wanna-luk tamahak kalihim faxeeh, gorrisse marii, woo mari usun caddok tatur-leela.

32 Kaadu usun sinni amaanootta kee sinni xagna dacrise mara.

33 Kaadu usun sinni sumaaqittel soolaah, wohul diggi iyya mara.

34 Kaadu usun sinni salat le-waktil dacrisa mara.

35 Woo mari jannootah addal massakaxxa leeh, ruffu iyya.

36 Koroosite mari maca-le nabiyouw koo fanah edde yardeeniih, fillitte edde kadeedisaanam.

37 Kok migdaa kee gura-le kabul horta hortah gaca mara kinnuk.

38 Kulli seehadayti keenik sangee-laa, Yalli wara niqmat-le jannat is-culsam.

39 Kat atu kah sangeltam tanim hinnak, diggah nanu usun yaaxigeenimik ken ginne. (woh daacoyta kinnuk)

40 Wohuk gexak Yalli isi nafsil xiibite usuk ayrô mawqooqii kee ayrô kormaami Rabbi kinniimil diggah anu qamal geyto liyo.

41 Keenik yayse mara ciggiilisaanamal hebeltô seehadayti keenik nek mayassaqa, ken bayisnam fannek abe nee kaltam matan.

42 Sinni baatilit giirisoony ken ixxic kaadu sinni addunyal digritoonay ken ixxic ken ayróy kah xagnisimeenit ongoorowwu iyyaanam fan.(woh kiyaaamah ayró)

43 Magooqak sissikuk yawqen ayró, addunyal sinni yallitex kee cooxuk tanih fanah tet yaqbadoonuh asassakuk kah gexak sugen innah.

44 Intiita keenik meesih rammitak buraa kee qunxaané ken buulta, woh addunyal kah xagnisimak sugen ayró kinni. (qhiyaamah ayró kinnuk)

Suurat Nuuc

Makkal obte
28 aayat takke
71to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallah Migaaqal Qimbisa.*

1 Diggah, nanu Nuuc rubneh kay mara fanah, ku-mara meesis iyyaanamal, qansarissa digaala keenih tamaatek naharal.

2 Nuuc iyveh; yi- maraaw! Diggah anu siinih baxxaqa-le meesiise kinniyo.

3 Yalla inkittoysaay, kaak meesitaay, yamri oggola.

4 Tohul sin dambitte siinih cabeleeh, sin wadirroyse-le yimixxige wakti fan. Diggah Yalli mekle wakti yemeetekii, mawadirroysima, isin woh yaaxige mará akkinnitooony asassakuk tenen iimaan kee oggol fanah.

5 Nabiy nuuc iyveh; yi-Rabbow diggah, anu inni mara kol yaamanoonuh baraay laqó seeceeh,

فَلَا أَقِيمُ رَبِّ الْمَسْرُقِ وَالْمَعْرَبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْجُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرَهُمْ مَحْضُوا وَبَلَّغُوا حَتَّىٰ بَلَغُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا أَنَّهُمْ إِلَىٰ نَصِيبِ يَوْمِئِذٍ خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ فَهُمْ فِي ذَلَّةٍ ذَلِكَ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَقُولُونَ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ﴿٣﴾ يَعْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَبْرُدْهُمُ دَعَايَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَابَهُمْ فِيءًا إِذَا بَيْنَهُمْ وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

6 Yi- seeco tu-keenih mosisinna kudmak sá.

7 Kaadu diggah, anu umman keenih elle seecaamal dambi keenih cabtuh sinni feeraari sinni aytiitat heeniih (axcem yaabbeenimik) sinni sarat yumbududeeniih, (yoo yableenimik) koroosinnal yeedeniih, kaxxa mariinoh kaxxa mariiniten iimaan oggoluk.

8 Tohik lakal diggah, anu xongolo fayya haak keenih seece.

9 Tohik lakal diggah, anu xongolo fayya keenih heeh, tutuccah tutucca keenih heeh.

10 Keenik exch sinni Rabbil cabsu essirita, diggah usuk mango cabsuli kinnik.

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَسِينِ وَيَجْعَلْ
 لَكُمْ جُنُودًا وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾
 وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَمَوَاتٍ
 طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾
 وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدْكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ
 إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لِيَسْأَلَكُمْ عَنْهَا
 سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهْمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ
 مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكْرُومًا كَبَّارًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا
 لَا نَنْذِرُكَ الْهَتَكُومُ وَلَا نَنْذِرُكَ وَدَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
 وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا نَزِدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا الضَّلَالَا ﴿٢٤﴾
 مِمَّا خَطَبْتَنَّهُمْ آخِرُ قَوْمًا فَأَدْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِّنْ دُونِ
 اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْذِرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِينَ
 دِيَارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوكَ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفْجَارًا
 كَفَارًا ﴿٢٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدِي وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِي
 مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ﴿٢٨﴾

18 Tohih lakal teetit sin gacsaaah, teetik sin yayyaaqe ayyaaqiyyah.

19 Kaadu Yalli baaxó fidó siinih abe,

20 Tet bagul gexxoonuh farakka-le gitittel.

21 Nabiy nuuc iyyeh; yi -Rabbow diggah, usun yi-amri cineenihi, le-maaluu kee le-xalay finqak sah tu-kah osse wayta mará katayen.

22 Kaadu usun malseenihi kaxxa uma maláh.

23 Kaadu sinni yallitteh qibaada macabina sittak iyyen kaadu “Waddiyy, Suwaaqaay, Yaquhuuuy, Yaquuqh kee Nasri qibaada macabina sittak iyyen.

24 Kaadu nummah mango mara finqiseenihi ta-daalimiinihi finqaksah tu- mossin iyye nabiy nuuc.

25 Ken dambitteh sabbatah leet yunxuqsumeenihi, girá culsumen, tokkel usun Yallak kalah cateynit magennon.

26 Kaadu Nuuc iyyeh; yi- Rabbow baaxô bagul macabin korosuk inkituy mutucca- iyya.

27 Diggah atu ken cabtekii, Ku-naqoosa makkoyse loonuu, maxalan umeynay kaxxa koroosinna-le akke waytek.

28 Nabiy nuuc iyyeh; yi-Rabbow yooy yi-xaleynaay, yi-buxá moominiinihi anak cule maraay, moominiinihi labuk sayih dambi cabaay, korosuh baatik-sa tu mossin.

11 Yallal tuduureenihi, dambi cabti kaal esseritteenihi, sittal-lakleh rob-siinihi ruube-le.

12 Kaadu maaluuy xalay farakka siinihi heele, kaadu siinihi heele wahoobah yan garob (basaatin kinnuk) kaadu weeqaytitte siinihi heele.

13 Maca liton akah meesite waytaanam Yallih nabnak?

14 Nummah caddo-caddoh sin gineh anak Yalli.

15 Matablaana elle gineh yan inna Yalli malcina qaran massoowak sittak amol.

16 Kaadu alsá ken addal diifu abeeh, ayró ifa faanus abe.

17 Kaadu Yalli sin yuysubukeeh, sin gineh baaxok aysubukiyyah (giniyyah).

Suurat Al-jinni

Makkal obte
28 ayat takke
72to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Ixxic! Nabiyow Yallak wacyi-yol obsime diggaluk ginnik horta yakke mari qhuraan yok ankaciseeh, iyyeenih diggah nanu qajiibik (cakkumuk) yan qhuraan noobbe.

2 Maqaanê fan yascasseeh, kaa nummasneeh, manasgalla ni-Rabbih qibaadat inkittu.

3 Kaadu iyyeenih kinnimii, ni-Rabbih nabna fayyate, barra mahaysitinnaay, xalay mahaysitinna.

4 Kaadu iyyeenih, kinnimii ni-tuugimayti Yallal anewaynuuy akke waynu haak suge.

5 Kaadu diggah, iyyeenih nanu seehadaa kee ginni Yallal dirab heewaytam nekkele.

6 Kaadu diggah, seehadak labha, ginni labhak magansitak teneeh, ginni conxó keenih osisak yen.

7 Diggah, seehadâ koros tekkeleh isin kah tekkelen innah ginnow Yalli rabteemik num ugse weelem.

8 Kaadu ginni iyyeh; diggah nanu qaran gufne fanneeh, gibdi dacrisáa (malayka kinnuk) kee dabiitittek kibbiimeh neh suge.

9 Kaadu diggah, nanu luk sugne ahak duma qaraanak elle daffeyna arooca tet xaagu ankacisnuh, taway ankacisam faxa numuu, dabiitay kaa qambaala geele.

10 Diggah, nanu (ginni butta kinnuk) manaaxiga baaxol yan marah faxximtem

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أَوْحَىٰ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا
 مَّجْبُورًا ۝١ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۝٢
 وَأَنَّهُ تَعَلَّىٰ جَدًّا رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝٣ وَأَنَّهُ كَانَ
 يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝٤ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَ
 وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۝٥ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ
 مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ۝٦ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ
 اللَّهُ أَحَدًا ۝٧ وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا مُلْأَتْ حَرَسًا
 شَدِيدًا وَشُهَبًا ۝٨ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمْعِ فَمَن
 يَسْمَعِ الْآنَ بَيِّنَاتٍ شَهَابًا رَّصَدًا ۝٩ وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ
 بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝١٠ وَأَنَّا مَتَّالِصُونَ
 وَمِنَادُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَائِفًا قَدَدًا ۝١١ وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَعْجِزَ
 اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ۝١٢ وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْمَهْدَىٰ
 ءَأَمَّنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَحَافُ بِحَسَابٍ وَلَا رَهَقًا ۝١٣

umaané kinnim kee hinnay ken Rabbi keenih faxem maqaané kinnim.

11 Kaadu diggah meqe mari net yaniih, wohuk kalih mari net yanih.butta buttay sitta waytah sugne.

12 Kaadu ginni iyyeh; diggah nanu nismiteh Yallat akke kala akke waynam baaxô bagul kaadu kudimit kaa taanise waynam nismiteh.(nek abam faxxa haamal)

13 Kaadu diggah, nanu tirtó (qhuraan) noobbe waqdi kaa nummasneh wonnaluk isi Rabbi nummayse numuu, mameesita abe maaqaaneh daggoysiyyak kaadu abe umaaneh osisiyyak mameesitaay, dulmik ma-meessita.

وَأَنَا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ وَالْوَالِدَاتُ أَسْقِمْنَ وَأَعْلَى الطَّرِيفَةِ لَأَسْقَيْنَهُنَّ مَاءً عَذْقًا ﴿١٦﴾ لَنُنْفِثَهُنَّ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ مَلَأَ قَامَ عَبْدَ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُخِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفَ نَاصِرًا وَأَقْلَبَ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتَ أَقْرَبُ مِمَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَلِيمٌ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

20 Ixxic; nabiyou korosuk diggah, inni Rabbi aqbude cagalah agleytah inkittu kaat mahaa qibaadál.

21 Ixxic; nabiyou keenik diggah,anu siinuh duudam mayyu umaane siinik waasuh, kaadu maqaanek siinuh baahu duudam mayyu.

22 Ixxic; nabiyou diggah, Yallak inkitti yoo macataay, kaak kalah eleelita mara mageya.

23 Axceh ikkal anu Yalli yoo edde amriseemih gudduysiyyaa kee yoo edde ruube farmooma sin gudduysam duuda, yallaa kee yallih farmoyta cintem diggaluk jahannam girá geeleeh, umman teetil waare-le.

24 Edde yanin umaanek ma-katan (shirki kinnuk) digaalák elle xagnisimeenim ubullu haanam fan, too digaalá ken xagta waqdi aaxige-lon cateynak boola-leeh, ixuk dagna-lem kinni mara.

14 Kaadu iyyeh; diggah nanu garab muslimiinuh kak yaniih, garab korosuh kak yan mara kinnino.yuslume marah tu-gactek, too mari meqe gita doorite mara.

15 Kaadu koroosite marah tu-gactek, jahannam giráh bocó yakken.

16 Kaadu Yalli iyyeh, meqe gital digga yaanamal mango leek ken afaquk nen.

17 Wohul ken naqiyirê gidah isi Rabbih kassitit (qhuraanat) derre cabe num, Yalli gibdi digaalá kaa calsa.

18 Kaadu diggah, masaagid Yallih iimik tet addal inkittu ma-seecina Yallâ lih.

19 Kaadu diggah, Yallih naqsi nabiyou mucammad soole waqdii isi Rabbi aqbaduk, xayyooweh ginni kay amol sitta qoxxisak qhuraan kaak ankacisuh.

25 Koros nabiyou qhiyaama anni waqdi akke-lee itte? Too waqdi Yalli ixic kaak iyye, elle xagnisinteenim xayim kinnim kee hinnay yi-Rabbi xerwakti kah abem anu maaxiga.

26 Yalli qellittam yaaxagiiy, isih qellisem num mayyubulla,

27 Yalli isi farmoh dooreeh, yikcine num akke waytek farmoytiitik.diggah isi farmoytah derree kee qarsak dacriseenit haa malaykak.

28 Yallih farmoyti yaaxigê gidah, Yallih farmoytittey kaak дума rubsumte sinni Rabbih farmooma diggal gudduyseenim kaadu ken garil enni ittam Yalli marot yabbixe isi ixigat kaadu kullim looweh iximal wohuumuk tu-kaak maqellitta.

Suorat Al-muzzamil

Makkal obte
20 ayat takke
73th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Kee isi sarot yambadadow! (nabiyow)
- 2 Sol-salaatah inkih yan bar dagom kaak koh raqtuh.
- 3 Barak garab sol, hinnay dagom kaak cab.
- 4 Hinnay kaat osis, qhuraan ikriy caatih cubbusak!
- 5 Diggah, Nanu qilsi maxco kol oobisenno. (qhuraan kinnuk)
- 6 Diggah, barti soolo sorkocô baxat xakabah gibdih, maxcô baxxaqqah aysuk raqta.
- 7 Diggah laqo mango agxe lito,
- 8 Nabiyow ku-Rabbih migaq cusaay, kaa fanah aggiriqiyah iggiriq isi qibaadáh!
- 9 Usuk ayrô mawqaa kee ayrô kormâ Rabbi, kaak-sá nummal yaqbuden Yalli mayanak keluh kaa haysit!
- 10 Kaadu koros koo kee ku-diinik ittaamal isbiraay ken cab qaxmeqe cabtih!
- 11 Kaadu yoo kee tessemeqqe dirableela tittal cabaay! Dagoo wakti keenih ab nabiyow!
- 12 Diggah, ni-garil axoowaa kee jaciim deqsitta girá lon.
- 13 Kaadu uma maaqoy katlak oobe-waytaa kee ken qansarissa digaalá-lon.
- 14 Baaxoó kee qaleelá tangayye ayróy, qaleelá caxitta burta takke.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَيَّنَّاهَا الْمُزَّمِّلُ ١ قَوْلَ اللَّيْلِ إِذَا قِيلَ ٢ نَضْفَهُ، وَأَنْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ٣ أَوْزَدَ عَلَيْهِ وَرَتَّلَ الْقُرْآنَ نَرْتِيلًا ٤ إِنَّا سَأَلْنَاكَ عَلَيْكَ قَوْلًا قَلِيلًا ٥ إِنَّا نَاشِئَةُ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ٦ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ٧ وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَنَبِّئْ إِلَيْهِ بِبَيْتِكَ ٨ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكَيْلًا ٩ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَهْرُجْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ١٠ وَذُرِّي وَالْمُكْذِبِينَ أُولَى النَّعْمَةِ وَمَهْلَهُمْ قَلِيلًا ١١ إِنَّا لَدَيْنَا أَنْكَالٌ وَحِمِيمًا ١٢ وَطَعَامًا إِذَا غُضِبَ وَعَذَابًا أَلِيمًا ١٣ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبًا مَهِيلًا ١٤ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ١٥ فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ١٦ فَكَيْفَ تَنْفِقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ١٧ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ، كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ١٨ إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ١٩

- 15 Diggah, nanu rubneh siinih fan farmoytay siinil sumaaqita (nabiy mucammad kinnuk), kah rubne innah firqawna fan farmoyta (nabiy muusa kinnuk).
- 16 Tonnaluk firqawni too farmoyta cineeh, gibdi digaaláh kaa digaal.
- 17 Kaadu sinni nafsi mannal catetton, urru amqadoytit abta ayrô angadditoonuh, (kiyaamah ayró kinnuk)
- 18 Woo ayrot qaran edde qanxixa, Yallih xagani tekkeemiy raq sinni.
- 19 Diggah tah sinaamah kassiisik, qakkaloowaah, isi nafsih maqaané faxe num isi Rabbih fanah gita yabbaxay Yallak meesii kee taaqatal.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ، وَثُلُثَهُ، وَطَائِفَةٌ
 مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ
 عَلَيْكَ فَاقْرَأْهُ وَامَّا نَتَسَّرُ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ
 وَءآخِرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَلْتَمِسُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَءآخِرُونَ
 يُقْبَلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَأْهُ مَا نَتَسَّرُ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
 الزَّكَاةَ وَاقْرَأُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا نَقُودُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ مِّثْلِهِ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَيِّنَاتٍ لِّلْمُذْتَبِّرِينَ ﴿١﴾ ثُمَّ فَانذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَبَيِّنَاتٍ لِّفَطْحَمٍ ﴿٤﴾
 وَالرُّجْرُ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّا نَسْتَكْبِرْ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾
 فَإِذَا نَقَرْنَا فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ
 عَسِيرٌ يَسِيرٌ ﴿١٠﴾ ذَرْبٍ وَمَنْ خَلَقْتَ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتَ لَهُ مَا لَا
 مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتَ لَهُ تَمَهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
 أَن يَارِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأَرْهِفُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

20 Diggah nabiyou ku Rabbi yaaxigeh diggah atu sidiica afah heen barak namma afak dagna soltam kaadu kaak garabaay, kaak sidoc-haytoh afa soltam kok yaaxigeh, kaadu kollih tan butta kunnah soltam yaaxigeh, Yalli bar kee laqo caddoosah inkih yan bar soltaanam duude waytaanam siinik yeexegeeh, siinil yuduureh, sahaloysehik qhuraanak siinil xabbacoowinnaanim ikriya salaatal, lakmisa mari siinit geytimelem yeexegeeh, aki maray baaxol safaraah, Yallih rizqhi goransita siinit anelem yeexegeh. Kaadu gersi maray Yallih gitah korosut qeebi abá siinit anelem yeexegehik, siinit xabbacowtem kaak ikriya salaatal. Kaadu salat soolisaay, zaka acuya kaadu Yallah meqe likaacih (amaakih) likaacisa. Sinni nafsih aysukuminnaanim maqaanék Yallih garil is-aysuk, galtoh nabuk tet geetton kaadu Yallat cabsu faxa, diggah Yalli cabsu mangooy, xuwaw mango.

Suurat Al-muddathir

Makkal obte
 56 aayat takke
 74th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Kee bududet yan nabiyou!
- 2 Ugutaay sinam Yallih digaalák meesis!
- 3 Kaadu isi Rabbi eyneb!
- 4 Kaadu isi sara najaasak saytunnos!
- 5 Kaadu Yallat agleyta haanam kee raqqate umaaneenak exxer!
- 6 Kaadu maacin tassamagguh!
- 7 Kaadu ku-Rabbih kakanu edde geytu waytaamal isbir!
- 8 Baantá fooximtu wayta waqdi, (ugutuh)
- 9 Tohumuu, too ayró gibdi ayró.
- 10 Too ayró korosul xabcá mali.
- 11 Anu dibuk gineh an numuy dibuk ginniimee kee yoo sittah cab nabiyou (waliid ibnul mughiira kinnuk)
- 12 Kaadu mango maalu kah ecee num kinnuk.
- 13 Kaadu kaallih geytimta xaylo kah ecee num kinnuk.
- 14 Addonya fidisiyyah kah fidse num kinnuk.
- 15 Tohik lakal sangeelak raaqa kaah ossam xalay kee maalu.
- 16 A-sangeelik katay kaah mossak! usuk ni- qhuraanah aayoota angadduk suge.
- 17 Kaa dirkiseyyo suytutticin qaley girák tani yawqeemit.

18 Diggah usuk isi nafsil cubbuseeh, massoyseh nabi kee qhuraan xagitik iyyuwaam.

19 Tokkel usuk abbarsimehik mannal massoyseeh a-uma xagit?

20 Tohuk lakal abbarsimehik mannal massoyseeh a-uma xagiti mala?

21 Tohuk lakal usuk cubbii kee malat qagteh,

22 Tohuk lakal ceereeh fooca kaxxa ribiyyah ribe.

23 Tohuk lakal cakkit derre cabeeh, kaxxa-mariiniteh.

24 Iyyeh qhuraanak; ah tu-hinna mucammad naharsi marak baah baab akke waytek.

25 Ah tu-hinna sehadâ maxcô akke waytek iyye.

26 Saqhar deqsitta girá kaa culseyyo teetit cararaah tet digaala tammoyshuh.

27 Saqhar kinni girá maca koo tiysixxigeeh?

28 Is dagaral cado macabtaay, lafa macabta carrisseh akke waytek.

29 Is xagar carissaah, dattossah.

30 Taban kee sagaal tet amol yan malaykak.

31 Maabinnino girá dacrisa mara malayka akke waytek. Kaadu maabinnino ken ixxu koroosite marah aqayyaareey, kitab kah yontocowwe mari yasmitê gidih akke waytek, kaadu yeemene mari iimaan elle ossituuy, kitab kah yontocowwime maraa kee moominiin elle wayya-geyyite waytu, kaadu sorkocô baxat biyak-le maraa kee koros Yalli tahat ceelalloh maca faxee ittu. Tonnal Yalli isih faxe mara makkoysoah isih faxe mara tirri haah, ku-Rabbih qandé takkeh gide taaxigê matan kaa akke waytek. girá tu-hinna sehadah kassis takkem akke waytek.

32 Koros elle takkale inna hinna, Yalli alsál xiibite.

33 Bari derre caba waqdil xiibite.

34 Maaci ifá waqdil xiibite.

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقِيلَ يَكْفُوفًا ﴿١٩﴾ ثُمَّ قِيلَ يَكْفُوفًا ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَىٰ ﴿٢٤﴾ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأَصْلِيهِ سَفَرٌ ﴿٢٦﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَفَرٌ ﴿٢٧﴾ لَا بُقْيَ وَلَا نَذْرٌ ﴿٢٨﴾ الْوَاحَةَ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْثَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾ كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾ إِنَّمَا لِإِحْدَى الْكُتُبِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَتَّقُوا أَوْ يَتَأَخَّرُوا ﴿٣٧﴾ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّتِ نِسَاءُ لَوْنٌ عَظِيمٌ ﴿٤٠﴾ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَفَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَوْ نَكُنُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ أَوْ لَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحْوُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نَكْذِبُ بَيُّوتَ الَّذِينَ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ ﴿٤٧﴾

35 Diggah, is(girá) nabaamak tiyak teyná

36 Sehadah meysissoh tani.

37 Siinik faxe mari maqaanel taturay hinnay umaanel wadirrooway.

38 Ummaan nafsi abiteemit axawah yan.

39 Migdi mari koh raaquh. (moominiin kinnuk)

40 Jannat addal sitta esseraanah.

41 Umeenit cal.

42 Saqhar deqsitta girá maca sin culusse keenik iyyan?

43 Iyyaanah salat aba marâ lih salat abak masuginnino addonyal.

44 Kaadu tu-mali askamuk masuginnino.

45 Kaadu umaanet giirisa marâ lih giirisak sugne.

46 Kaadu galtóh ayró dirabboysak sugne. (qhiyaamah ayró kinnuk)

47 Asmat (rabi) net xikka iyyam fan.

فَمَا نَنْفَعُهُمْ شَفَعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾ كَانَتْهُمْ حُمْرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ سُورَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يَرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنشَرَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ النَّفْوَى وَأَهْلُ الْمَعْرِفَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا أُقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقِيمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَامَةِ ﴿٢﴾ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾ بَلْ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ ﴿٤﴾ بَلْ يَرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْئَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرَأَ أَبْصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيُّ الْمَقَرِّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يَسْئَلُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ مِمَّا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَادِيرُهُ ﴿١٥﴾ لَا تَخْرُجُ بِهِ لِسَانُكَ لَتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ وَقُرْءَانُهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قُرَأَتْهُ فَانصَبْ قُرْءَانَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنْ عَلَيْنَا بَيَانُهُ ﴿١٩﴾

- 48 Tohuk gexaak tu-keenih maxiqta shafaaqat abá marih shafaaqatta.
49 A koros maca loonuuh, kassitit (qhuraanat) derre kah cabaanam?
50 Gilsen dibookolih innah gacak,
51 Lubaakak kuddeh iyya.
52 Keenik kulli num faxah, fakut tan kitooba geyam.
53 Tonna hinnay diggah, ellecaboh ayrók ma-meesitan.
54 Diggah a-qhuraan kassiisi.
55 Kaadu kaal qakkaloowam faxe num kas kaal geyah.
56 Kas-elle geytam matan (qhuraanal) Yalli kah faxe num akke waytek. Usuk (Yalli) kak meesitoonu meesi caglitaah, dambi-cabti caglitaah.

Suurat Al-qhiyaama

Makkal obte 40 aayat takke
75to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Diggah Yalli kiyaaamah ayról xiibite.
2 Kaadu diggah daremsimiyya mango nafsil xiibite. (rabi gamadal ugutoonu waanamah)
3 Seehadayti (korosti) kay lafof gaaboyse weennom yakka-lee?
4 Aleey! Gaboyssenno, kay feeraarih amooma massosnam xiqnah anuk.
5 Tonna hinnay, seehadayti isi foocal tanim dirabboysam faxah,
6 Qhiyaamah ayró anni waqdii iyveh esseraamal?(kah esseram anqasa)
7 Mablá baditta waqdii,
8 Kaadu alsá duugumta waqdii,
9 Kaadu ayroó kee alsá gaabowta waqdii,
10 Seehadayti woo ayró (qhiyaamah ayró kinnuk) anke kudnaah anke eleelitnaah iyya.
11 Tonna hinna eleelitan rike matan.
12 Woo ayró idya ku-Rabbih xaqu cagalalah.
13 Seehadaytuh woo ayró, yuysukumem kee wadirroysem warsintah taamak.
14 Tonna hinna, seehadayti lafetluk, isi nafsil isih sumaaqita.
15 Abeh yan uma-taamak faxe gar baahaamah kaah xiqtam mali.
16 Nabiyouw qhuraanat masgayyin isi arraba kaat tasassakuh.
17 Diggah,nel yan kay gaabos,(ku- alihiilil) kee kay kiraati (ku- arrabal)
18 Kaadu nabiyouw nanu kol kaa nakriye waqdi jibriil gitaak kay kiraati ankacisaay, tibbixic, tohuk wadir ikriy usuk kol elle ikriyyi heennal.
19 Tohuk wadir diggah, nel-yan kay baxxaqsiyyi.

20 Isin elle takkalen inna hinna (ugut ane waah galtó ane waytam takkalen) nummah addonya kicintoonuuh.

21 Kaadu isin akeera cabtaanaah, teetih mataamittan.

22 Focittek-tu woo ayró (qhiyaamah ayró kinnuk) iftah.

23 Isi Rabbih fan wagitta.(woh meqeyniiti)

24 Kaadu woo ayró focittek-tu ribbimtah.(woh umeyniiti)

25 Kaxxa umaané teetit akke lem tasmiteh, diiron lafoofi edde iddigilli itta gibdah.

26 Nummah rooci(coxxo) kaxkaxxo gufa waqdi,

27 Iyyi kaa daylisaa iyyan?

28 Kaadu diggah usuk (raba num)baxsa kinnim yasmiteh.(raba kinnim)

29 Kaadu sarba sarbat makitta.

30 Woo ayroó (qhiyaamah ayró) seehadá warrayso ku- Rabbih fan takke.

31 Yallih farmoytaa kee qhuraan manummaysinnaay, ma-salaatina.

32 Takkay immay qhuraan dirabboyyeeh, iimaanat derre cabe.

33 Wohuk wadir isi marah fan kaxxa-mariinitak gexa.

34 Finqi koh yan kaadu finqi koh yan.

35 Tohuk wadir finqi koh yan kaadu finqi koh yan.

36 Seehadayti foyyah annaak yanituwaam yakka-lee?(calayah)

37 Seehadayti daacoyti tiffoy maxaxat caxaanak manannaa?

38 Wohuk wadir dabloytak yekkeeh, Yalli kaa gineeh, kaa massoyseeh, weelo kaa yeymeeqe.

39 Kaadu namma gexoh kaa abé lab-num kee say-num kinnuk.

40 Yallay toh abe rabtem yaynuwweemih qamal geyto-li hinnaa?(yeey kinnih)

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٣٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٣١﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٣٢﴾

إِلَىٰ رِبِّهَا نَظِيرَةٌ ﴿٣٣﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٣٤﴾ تَنْظُرُونَ أَن يُفْعَلَٰ بِهَا فَاكِرَةٌ ﴿٣٥﴾

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَافِيَ ﴿٣٦﴾ وَقِيلَٰ مَن رَّاقٍ ﴿٣٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٣٨﴾ وَالنَّفْسِ

السَّاقِ وَالسَّاقِ ﴿٣٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٤٠﴾ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّىٰ

﴿٤١﴾ وَلَكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَمْتَطِي ﴿٤٣﴾ أُولَىٰ لَكَ

فَأُولَىٰ ﴿٤٤﴾ ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٤٥﴾ أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدَىٰ ﴿٤٦﴾

أَلَمْ يَكُن لَّهُ نَظْفَةٌ مِّن مَّيِّمَتِي ﴿٤٧﴾ ثُمَّ كَانَتْ عَاقِبَةُ فِخْلِكَ فَسُوءِي ﴿٤٨﴾ فَعَمَلِ مِنهُ

الرَّوْحَيْنِ الذِّكْرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٩﴾ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِرٍ عَلَيَّ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿٥٠﴾

سُورَةُ الْإِنْسَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا

بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ

الْأَبْرَارَ لَشَرُوبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

Suurat Al-insaan

Madiinal obte

31 aayat take 76th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Nummah asmatah sehadaytul tatureh der-wakti dabaanak xagar kak xagaamak usuk tuh suge waak.

2 Diggah nanu sehadaytu ginneh lab-num kee say-numuk yengele daacoytak, kaa naqayyaruh (mokkoruh) yabbeh yable num kaa abne.

3 Diggah nanu tirtó gitaa kee makó gita kaah baxxaqisneh moomintuy faatita akkee kee korostay yangadde akke yakke immay.

4 Diggah nanu korosuh aracat hayneh massosneh ogoogaay, silsilootay ibitte keenik edde debraana, kaadu teetit fillittee kee gaboobi ittata keenik yaxeeniit, saqiir deqsitta girát ken carrisan.

5 Diggah meqe mari yaaqubeh gocoy

عَيْنَا يَسْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُؤْتُونَ بِالنَّدْرِ نَحْوًا
يَوْمَ كَانَ شُرُهُمْ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حَيْثُ مَسْكِنَاتِنَا
وَبَيْنَمَا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا
﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَطَطِيرًا ﴿١٠﴾ فَوْقَهُمْ اللَّهُ سُرَّ ذَلِكِ
الْيَوْمِ وَلَقَتْهُمْ نَصْرَةٌ وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَيْنَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا
﴿١٢﴾ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَهْرًا ﴿١٣﴾
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَرْفُوقُهَا نَذِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِمَائِنَةٍ
مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ فَوَارِيرًا ﴿١٥﴾ فَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَرُهَا نَقِيرًا ﴿١٦﴾
وَسُقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَتْ مِنْ أَرْجَافٍ زَنْجِبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنَا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسِيلًا
﴿١٨﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنُورًا
﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمَلَكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُدُوسٌ
خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُوعٌ أُسْوَدٌ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمُهُمْ رُحْمٌ شَرَابًا
طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ إِنَّا
نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ
مَنْهُمْ إِنَّمَا أَوْفُرُوا ﴿٢٤﴾ وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

(kamri) kobbaayay agle kak kaafuur kinnik.

6 Ama-gocoyuy yaaqubeeniy kaafuur agleh edde yani, is daray yallih naqoosa kak taaqube, ayfuxxukiyyah tet yayfuxxu keeniih, faxxa heen kabul tet beyan.

7 Ama-mari axbux (nadri) duudusaah, qhiyaamah ayróy umaané kak fixiixih tani Yallih digaalák meesitan.

8 Kaadu maaqó yaskameenih tet kacanu luk tumaliy, qayxixuuy, seewaytu.

9 Cagalah nanu sin kah naskamem Yallih focih taaga, galtoo kee faatit siinik elle mafanna.

10 Diggah nanu meesitnah ninni Rabbik gibdah fooci edde ribbiima (kamadima) ayró. (qhiyaamah ayró kinnuk)

11 Wohih sabbatah Yalli ken reebisah woo ayróh umaané, kaadu keenih yaceeh, fooci

ifuu kee wallé. (farcat)

12 Kaadu ken galteh yisbireenimih sabbatah jannat kee cariiril.

13 Kay addal qaraakiyil kelitak, ayró mayablanaay, kaxxa xabca mayablan.

14 Kay cooxih silaaló keenit xayyowtah ken silaalisak, kaadu ama cooxih mexexih mafaala xabbacoowiyyah keenih xabbacowta.

15 Kaadu keenit meekisah jannatti urruy ken yakdume mingiilay lakqok tani kee kobbaayitiy bililleelak (karaaritik) yani.

16 Bililleelay lakqok taniy usun elle faxaanah gidel kiyaasiyyah kiyaaseeni.

17 Kaadu kay addal ken yafqeenih gocoy galoosay agle kak zanjabiil kinnik.

18 Kay addal tan daray, salsabil deqsittak yaaquben.

19 Kaadu keenit meekitah jannatti urruy elle yanin innal waara, ken table waqdi luuluy fixiixiseeni ken takka-le.

20 Kaadu jannatak faxe ikke wagitta waqdii, tableh niqmatay weeloosoonu duude waanaa kee kaxxa reeda.

21 Anxaxin saray xabcin cariirik yanii kee gibdi cariirik yan sari ken xagaral yan.qado lakqok tan girdaadik (cagooluk) billiimaanaah, ken Rabbi ken yafqeh saytun maqab.

22 Keenik iyyaanah diggah,tah galtó siinih tekke kaadu sin taama faatinte taama tekke.

23 Diggah nanu ninnih kol oobisne nabiyyow qhuraan oobisiyyah.

24 Ku-Rabbih madqaa kee meklal isbiraay, keenik (korosuk) moggolin dambilik hinnay yangaddik.

25 Kaadu ku-Rabbih migaq xag! Carraay, saaku.

26 Kaadu barak tut kaah kummaataay, xer barat salat kaah ab.

27 Diggah tama mari (koros kinnuk) sissik tiya (addunya) kicnoonuuh,qilsa ayro sinni foocal caban.(qhiyaamah ayro)

28 Ken bayisnam fannekii, bayissi ken hayneh ken innah yan maray kayrih keenik yayse ciggiilisiyyah ciggiilisenno.

29 Diggah tama suura seehadah kassiisi. Isi nabsih maqaane faxe num,isi Rabbih gita yabbixe, iimaan kee meqe taamal.

30 Isin faxxaanam manton caagiidak, Yalli faxeh akke waytek, diggah Yalli yaaxigiyy, naggaar kinni.

31 Yalli isi naqoosak isih faxe mara isi racmat (jannat kinnuk) calsa, kaadu daalimiinih (korosuh) ken qansarissa digaalá massoyse girál.

Suurat Al-mursalá

Makkal obte 50 aayat takke 77th suura

Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le Yallih Migaaqal Qimbisa.

1 Yalli tittâ lakleh rubbumtaamal xiibite, (tohum caacayaay, malaykaay, farmoytiiti)

2 Kaadu gibdi caacayaay hawwug iyyal xiibite.

3 Kaadu fixiixisiyyah fixiixissaamal xiibite. (woh malaykaay, farmoytiitiy, wohuk kalah enni ittaama)

4 Kaadu baxsiyyah baxissaamal xiibite. (woh malaykaay farmoytiitiy, qhuraan aayootay cakkii kee baatil fan baxissa)

5 Kaadu malaykay wacyi Yallih anbiyaa kee farmoytiitil oobissal xiibite.

6 Seehada Yallal malkit geewaytu hinnay meesisso keenih yakku Yallih digaalák.

7 Diggah asmatah elle xagnisinteenim akke-le.

8 Cutuk duuguma waqdii,

9 Kaadu qaran qanxixaah,fakkiima waqdii,

10 Kaadu qaleelá riira(bula)takke waqdii,

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّا هُنُوْلًا مُّجْتَوٍ اَلْعَاجِلَةَ وَيَذْرُوْنَ وَرَأَوْا هُمْ يَوْمًا ثَقِيْلًا ﴿٢٧﴾ نَحْنُ خَلَقْنٰهُمْ وَشَدَدْنَا اَسْرَهُمْ وَاِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا اَمْتَلَهُمْ بَدِيْلًا ﴿٢٨﴾ اِنْ هٰذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ اِلَى رَبِّهِ سَبِيْلًا ﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَاءُوْنَ اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللهُ اِنَّ اللهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٣٠﴾ يَدْخُلْ مِنْ يَشَاءَ فِي رَحْمَتِي وَالظَّالِمِيْنَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿٣١﴾

سُوْرَةُ الْمُرْسَلَاتِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَصْفَتِ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّشْرِ تَشْرًا ﴿٣﴾ فَالْفَرْقَتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُقَيَّبَتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عَذْرًا اَوْ نَذْرًا ﴿٦﴾ اِنَّمَا تُوعَدُوْنَ لَوْ فِعُّ ﴿٧﴾ فَاِذَا التُّجُوْمُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَاِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾ وَاِذَا الْجِبَالُ سُيْفَتْ ﴿١٠﴾ وَاِذَا الرُّسُلُ اُفْتَتِ ﴿١١﴾ لِآيَاتِيْ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ﴿١٢﴾ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا اَدْرٰكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَبَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٥﴾ اَلْزُنْبُرِكِ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُنْعِمُهُمُ الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٧﴾ كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِيْنَ ﴿١٨﴾ وَبَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِيْنَ ﴿١٩﴾

11 Kaadu Yallih farmoytit waqlimta waqdii,

12 Maa- ayrooy kah uddursumeenim? (xagnisimeenim)

13 Baxsí ayro, kah xagnisimeenim.(woh kiyaamah ayro)

14 Kaadu seehadaytow maca koo tiysixxigeeh? Baxsi ayro kee tet gibdaabini macaay?

15 Finqi yan woo ayro dirabboysáh. (qhiyaamah ayro kinnuk)

16 Ma -finqisinnino naharsi marak dirabboysá?

17 Kaadu wadirsi mara ken kataysenno.

18 Tonnah abba heenno umeyniitik. (koros kinnuk)

19 Finqi yan woo ayro dirabboysáh. (qhiyaamah ayro kinnuk)

20 Sin ma-gininnino seehaday boola-le leek?(daacyota kinnuk)

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ
 مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدَرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
 أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
 شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
 أَنْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ أَنْطَلِقُوا إِلَىٰ ظُلِّي ذِي ثُلَاثِ
 شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهِيبِ ﴿٣١﴾ إِنَّهَا تَرَىٰ بِشَكْرٍ
 كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُ جَمَلٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
 هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤَدِّنُ هُمْ فَيَعْبُدُونَ ﴿٣٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعَكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ فَإِنْ كَانَ
 لَكُمْ كَيْدٌ فِكِيدُوا ﴿٣٩﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الْأَمْنَيْنِ فِي
 ظِلِّلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفُؤَادِكُمْ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُّوْا وَأَشْرَبُوا هَيْتَا
 بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَّاكُ الْخَجْرِيِّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُّوْا وَتَمَنَعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ تُجْرَمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيَلَّيْلُ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا تِرْكَعُوتَ ﴿٤٨﴾ وَيَلَّيْلُ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَيَأْيِ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

21) Wonna- luk kaa ma-hanninoo sabhalal-le aracay bica-let?(saynumih maxax kinnuk)

22) Yimixxige waktih fan Yallih garil.

23) Wonna- luk kaa ginnam dudneeh, yayse dudda-lem nee.

24) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

25) Baaxó tabbaxi ma-abinninoo?

26) Keenik nuwwaamaay, rabteemih inkih.

27) Kaadu fayya-le qaleelá teetil mahanninoo diggi tet haytuh, kaadu coboy leey salfa-lek sin mafqinninoo?

28) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

29) Korosuk iyyaanah qhiyaamah ayró gexa jahannam giráh digaaláy dirabboysak sugteenih fanah.

30) Gexaay, iraawita jahannam giráh qeeriy sidiica ludda-lê fanah.

31) Ma -silaalisaay, giráh huurik xiqam malik.

32) Diggah, is kaxxa qari gide yakke xinkilliq qambissa.

33) Dat-caawin gaala celta.

34) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

35) Ta-ayró dirableelá yabtaamih dudda mali. (qhiyaamah ayró kinnuk)

36) Yaabaanamih idni keenih mayacaan edde yawqoonuh.

37) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

38) Qhiyaamah ayró korosuk iyyaanah tah baxsi ayró, sin kee naharsi mara gaabosneh.

39) Isin malá teelleenik, yol malsita yidigaalák edde cattimtoonuh.

40) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

41) Diggah Yallak meesite mari silalwaa kee daroorih addal yan.(qhiyaamah ayró)

42) Kaadu caxâ mixuk faxxa haanamih addal yanin.

43) Keenik iyyaanah akumaay, aquba rufto-luk abbaasitten meqe taamah sabbatah addunyal.

44) Diggah nanu tonnal galatna meqem abeynit.(moominiin kinnuk)

45) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

46) Yaalli korosuk iyyah addunyal salfalem akumaay tassa ixxica dago wakti, diggah isin umeyniitik, Yallat agleyta hayteenimih sabbatah.

47) Finqi yan woo ayró dirabboysáh.

48) Kaadu Yallah salat abaay kaah rammita keenik iyyeenik, salat kaah maabaanaay, kaah marammitan.

49) Finqi yan woo ayró dirabboysáh

50) A qhuraanay Yallih yab kinnih iyyal aamine weenikii, ma-kitaabaay, maa-yaabaay kaak wadir elle yaaminoonu waanam.

Suurat Annabá.

Makkal obte
40 ayat take 78to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Itta esseraanam macaay?(koros kinnuk)
- 2 Naba xaagu, titta esseraanam.(woh qhuraan kee sooloh ayró)
- 3 Woh usun titta elle waan xaagu.
- 4 Wonna hinnay aaxigelon.
- 5 Kaadu digga-luk, aaxigelon.
- 6 Baaxó fidó ma-abinninoo ?
- 7 Kaadu qaleelá kadeeditte (xiikol) ma-abinninoo?
- 8 Kaadu namma gexoh sin magininnoo?(labim kee sayiimih)
- 9 Kaadu sin xin sin xagarih raacat (rofto) ma-abinninoo?
- 10 Kaadu bar sartan ma-abinninoo?(kay ditet)
- 11 Kaadu laqó quusi edde gorriisan wakti siinih ma-abinninoo?
- 12 Kaadu digga-le malciin sin amol maxisinninoo?(malcina qaran kinnuk)
- 13 Kaadu ifoytay hadiidigay cuumi- le ma-abinninoo?(ayró kinnuk)
- 14 Kaadu oobisneh taxmuumik (qamburrek) taraaracinta lee.
- 15 Teetit nayyaaquh amboo kee baaxók ubukku ittam.
- 16 Kaadu garoobuy gaabuh yani. (bustanwa kinnuk)
- 17 Diggah, baxsi ayró ginô fanal yimixxige wakti tekke.(qhiyaamah ayró kinnuk)
- 18 Baanta fuxsinta ayró butta buttah tamaaten.(woh qhiyaamah ayró)
- 19 Kaadu qaran fakkiimaah, edde afoofi yakke ayró.
- 20 Kaadu qaleelá gexsimtaah edde bakar bakar takke.
- 21 Digga-luk jahannam girá aracal qambaalá tekke.

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُوَ فِيْهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾

كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهْدًا ﴿٦﴾

وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَدَيْنَا

فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ﴿١٣﴾ وَاَنْزَلْنَا

مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَدَدٍ

اَلْفَاافًا ﴿١٦﴾ اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتِنَا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُفْخِخُ فِي الصُّورِ

فَاتُوتُ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُجِّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ اُبُوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ

الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّغِيْنَ

مَتَابًا ﴿٢٢﴾ لَيْسِيْنَ فِيْهَا اَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَا يَذُقُوْنَ فِيْهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

اِلَّا اَلْحَمِيْمًا وَعَسَاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ اِنَّهُمْ كَانُوْا

لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوْا بِنَايِنِنَا كَذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ

اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُقُوْا فَلَنْ نَّرِيْدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

- 22 Caddok tatur-leh elle gaceyná tekke. (koros kinnuk)
- 23 Tet addal daffeya maráh anuk amurruqe wayta liggiditte.
- 24 Tet addal xabcaay, aqubbu haanam mataman.
- 25 Nabam laqin lee kee qasaalayi akke waytek.
- 26 Keenih taguude galtó kinnuk.(ken uma-taamák gexaak)
- 27 Diggah, uson fokkaaqqok (cisaabak) meysitak suge weenimih sabbatah.
- 28 Kaadu ni-ayoota dirabboysiyyah diraboyseenimih sabbatah.
- 29 Ummaanim nesketteh(gaabosneh) kutbeh. (lawcal-macfuuzul)
- 30 Tammoysa! Siinih osisnam mannu digaalák-sá, keenik iyyan.

إِذْ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَزْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
 دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا ﴿٣٥﴾ أَجْرًا مِمَّن رَّبِّكَ عَطَاءً
 حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ
 مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
 إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَلِكَ يَوْمَ الْحَقِّ فَمَنْ
 شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾ إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ
 نَنْظُرُ الْمَرْءَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّشِيطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسَّيِّدَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾
 فَالسَّيِّدَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تُرْجَفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾
 تَتَّبِعُنَّ الرَّادِفَةَ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمِيذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَرُهَا
 خَشِيعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَيْنَا الْمُرْدُودُونَ فِي الْخَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَيْنَا ذَا كُنَّا
 عِظْمًا مَّخْرَجَةً ﴿١١﴾ قَالُوا إِنَّكَ إِذَا كُرِهْتَ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ
 وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أُنَبِّئُكَ حَدِيثَ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

- 31 Diggah, Yallak meesita mari asallam-le. (limayeenih)
- 32 Basaatin (masno) kee qinab-lon.
- 33 Kaadu kaquana-ley fooduh tani lon. (inki qumri-le lon)
- 34 Kaadu kobbaayay kibuk tani- lon. (kamriy kas mudewaa)
- 35 Tet addal deedal maxcoo kee dirabboysiyyak tu-mayaabban.
- 36 Tamah ku-Rabbik galatoo, acaway dudda-le kinni.
- 37 Qaranwaa kee baaxooy, ken fanal enne ittaamih Rabbii fulte racmatta- le. Kaâ luk yaabaanamih dudda lem matana.
- 38 Ayróy jibriil kee malayka saffih solta, num keenik mayaaba Yalli idini kah yeceeh cakkit yaabá akke waytek.
- 39 Toh nummah ayróy raq sinni. Ellecabô maqaane isi nafsih faxe num isi

Rabbih fanah madaara yaallay iimaan kee meqe taamáh abittol!

40 Diggah, nanu sin meesisneh xayidigaalál, seehadayti kay namma gaba tuysukumem yable ayróy, korosti maganey burtá akkinniyoy iyya.

Suurat Annaaziqaát

Makkal obte
 46 aayat takke
 79th suurá

Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.

- 1 Yalli gibiduk siibal xiibita. (woh malaykay rooci gibduk siibta korosuk)
- 2 Kaadu caalih tayyaaqiy,caalih tayyaaqel xiibita.(woh malaykay moominiin rooci caalih tayyaaqe)
- 3 Kaadu giiruh giirisal xiibita.(woh malaykay Yallih amrih kay wacyi oobissaah tayyaaqe)
- 4 Kaadu qalaylih qalalal xiibita. (woh malaykay Yallih amri tagdabuh qalalta)
- 5 Kaadu Yalli isi amri tagdabol xiibita,(woh malayka)
- 6 Tangayyi tangayyeh tan ayró rabetton. (toh naharsi baantá fuxsunta ayró)
- 7 Nammey haytô baantá teetil katayta. (toh ummaaniam edde tanuwweeh ugutta baantá)
- 8 Woo ayró koros sorkocô baxitte meesittah.
- 9 Ken intiita rammittah.
- 10 Iyyaanah, diggah nee innaa gacsimelem rabneek sarra manoh?
- 11 Rumutte lafoofi tikkineek wadiril?
- 12 Is toysa baxaysitteeh, kasaaritte madaara iyyan.
- 13 Cagalah is inki xongoló.(woh ugut baantá)
- 14 Tonna -luk ginó inkih xin kalital gaabowta. (woh qhiyaamâ booxá kinnuk)
- 15 Kol yemeetee nabiyow muusâ xaagi?

16 Kay Rabbi kaah sece waqdi, saytunnoowe daqaaray Tuwa deqsital.

17 Firqawna fan gex, diggah usuk caddok tatrehik kaak iyye.

18 Kaadu kaak ixxic; dambik saytunnowtaamih sangel maay- litoo?

19 Kaadu ku-Rabbî fan koo ascassuh sangel maay-lito edde kaak meesittuh?

20 Edde luk kaxxa astá kaa yuybulle. (muusa)

21 Edde luk dirabbooyseeh cineh. (firqawni)

22 Wohuk lakal derre cabeeh (iimaanat) sissikuk gexe.

23 Tonna luk sinam kobxiseeh seeceh.

24 Anu sin Rabbiy inkih daga raaqa kinniyo iyye.

25 Edde luk Yalli kaa digaaleh ellecaboh iyye maxca¹kee naharsi maxcal.²

26 Diggah, wohut cubbuseeh, kas yan Yallak meesita maráh.

27 Ginoh gibdim siini innaa? hinnay qaranaay? xisoh kaa xisek.

28 Kay amo fayya heeh kaa massoyseh.

29 Kaadu kay bar dattoyseh, kay laqó yeyyeeqeh.(woh ayróh ifu- kinnuk)

30 Kaadu baaxó wohih lakal tet fidseh.

31 Teetik yeyyeeqeh tet lee kee teetik tawqeemiy num kee lac akummu hayta.

32 Kaadu qaleelá daabiseh baaxot.

33 Sin kee sin saqih tuxxiqih.

34 Kaxxa gibda-li tamaate waqdii (woh qhiyaamah ayró nammay haytó baanta kinnuk.)

35 Num abba heem kassita ayró.

36 Kaadu jaciim deqsitta girá tambulluye saaku yable marah.

37 Caddok tature numuh tugactek,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۗ (١٦) أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۗ (١٧)
 فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا تَرْتِكُ ۗ (١٨) وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَنَخْشِي ۗ (١٩) فَأَرَاهُ
 آيَةَ الْكُبْرَى ۗ (٢٠) فَكَذَّبَ وَعَصَى ۗ (٢١) ثُمَّ أَذْبَرَ سَعْيَ ۗ (٢٢) فَحَشَرَ
 فَنَادَى ۗ (٢٣) فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۗ (٢٤) فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۗ (٢٥)
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَن يَخْشَى ۗ (٢٦) ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ السَّمَاءُ بَنِيهَا
 (٢٧) رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَهَا ۗ (٢٨) وَأَغَطَّشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ صُحُفَهَا ۗ (٢٩)
 وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۗ (٣٠) أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۗ (٣١)
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۗ (٣٢) مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنفُسِكُمْ ۗ (٣٣) فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ
 الْكُبْرَى ۗ (٣٤) يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ۗ (٣٥) وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ
 لِمَن يَرَى ۗ (٣٦) فَأَمَّا مَن طَغَى ۗ (٣٧) وَءَاثَرَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا ۗ (٣٨) فَإِنَّ الْجَحِيمَ
 هِيَ الْمَأْوَى ۗ (٣٩) وَأَمَّا مَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى ۗ (٤٠)
 فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ۗ (٤١) يَسْتَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا
 (٤٢) فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۗ (٤٣) إِلَى رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ۗ (٤٤) إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرُ
 مَن يَخْشَاهَا ۗ (٤٥) كَانَتْهُمْ يَوْمَ يُرَوَّضُونَهَا لَوْلَيْسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ صُحُفًا ۗ (٤٦)

38 Kaadu addonyâ mano muxxuse num akeerak,

39 Diggah, Jaciim deqsitta girá is-kay orbeyná.

40 Isi Rabbih foocih soolok meesiteeh, isi nafsi umaanê fayxik waase numuh tugactekii,

41 Diggah, jannat usuk kay orbeyná,

42 Koros koo essertah nabiyow, qhiyaamak soltima ma-waqdiiy axcuk?

43 Atu tet ixxigak litom mantu tet keenih warissuh.

44 Tet ixxigá ku-Rabbit taade.

45 Cagalah atu teetik meesita mara meesiise (kade) kinnito.

46 Diggah usun tet yablen ayro aadeewe (xokobbitewe) marih inna addonyal, carra akkiyy hinnay saaku akki sugeh yan marih inna akke waytek.

¹-Anu sin Rabbiy inkih daga raaqa .
²-Yok sah hebelô Yalla siinik maaxiga.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى (١) أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى (٢) وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ يُزَكَّى (٣) أَوْ
يَذْكُرُ فَنَنْفَعُهُ الذِّكْرَى (٤) أَمَّا مَنِ اسْتَعْتَى (٥) فَأَنْتَ لَهُ، صَدَدِي (٦)
وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزْكِي (٧) وَأَمَّا مَنِ جَاءَكَ يُسْعَى (٨) وَهُوَ يَخْشَى (٩) فَأَنْتَ
عَنْ نَفْسِهِ (١٠) كَلَّا إِنَّمَا لَذِكْرُ (١١) مَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ (١٢) فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ
(١٣) مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ (١٤) بِأَيْدِي سَفَرَةٍ (١٥) كِرَامٍ بَرَرَةٍ (١٦) قَبْلِ الْإِنْسَانِ
مَا أَكْفَرَهُ (١٧) مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ (١٨) مِنْ نَفْثَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ (١٩) ثُمَّ
السَّبِيلِ يَسْرَهُ (٢٠) ثُمَّ أَمَانَهُ وَأَقْبَرَهُ (٢١) ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ (٢٢) كَلَّا لَمَّا
بَقِضَ مَا أَمْرُهُ (٢٣) فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ (٢٤) أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا
(٢٥) ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا (٢٦) فَأَبْنَا فِيهَا الْجَبَّ (٢٧) وَعَبْنَا وَقَضَبًّا (٢٨)
وَزَبَبْنَاهَا نَجْلًا (٢٩) وَحَدَّاقِينِ عَلْبًا (٣٠) وَفَكَّكِهِ (٣١) مَلْعَاكُمُ
وَلَا تَعْمَلُونَ (٣٢) فَإِذَا جَاءَتِ الصَّلَاةُ (٣٣) يَوْمَ يَبْعَثُ الْمُتْرَهُ مِنْ أُخْبِهِ (٣٤)
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (٣٥) وَصَحْبِيهِ وَبَنِيهِ (٣٦) لِكُلِّ أَمْرٍ يَوْمَ يَمِيزُ شَأْنًا
بِعَيْنِهِ (٣٧) وَجْهَ يَوْمَ يَمِيزُ مَسْفَرَةً (٣٨) ضَاكِحَةً مُسْتَبْشِرَةً (٣٩) وَوَجْهَ
يَوْمَ يَمِيزُ عَلَيَّهَا غَبْرَةً (٤٠) تَرَهَقَهَا فَتْرَةً (٤١) أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجْرَةُ (٤٢)

Suurat qabasá

Makkal obte

42 aayat take 80th suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Fooca ribbi heeh derre cabe.(nabiy)
- 2 Inti mali kaal yemeeteemih.
- 3 Maca koo tiysixxigeeh usuk saytunnoowa way dambik?
- 4 Hinnay kassitaah, woo kassit kaa yanfiqe way?
- 5 Gaddalita numuh tugactekii, Yallal yaamineemik.
- 6 Atu kaat tafkuneeh, agxitta.
- 7 Kol tanim matan usuk saytunnoowe waamah. (aamine waamah)
- 8 Sissikuk kol yemeete numuh tugactekii,
- 9 Usuk Yallak meesitak. (woh inti mali kinnuk)
- 10 Atu kaak kalih marat agxitta.

- 11 Tamahak kat! diggaak tama suurá kassiisi
- 12 Faxa num kaa kasah.(qhuraan kinnuk)
- 13 Yalli yeynebe kitoobah addal yan. (woh qhuraanay lowcal macfuzul yani)
- 14 Is fayya-le arac-leeh saytunnowteh.
- 15 Taktube malaykah gabat tan.
- 16 Nabna-le meqeyniiti.(woh malayka)
- 17 Seehadayti abbarsimuk manxu koroosinnu leeh!
- 18 Yalli macak kaa gineeh naharsi adda?
- 19 Tiffoytak (daacoytak) kaa gineeh kaa caddoddoyseh.
- 20 Wohih lakal gita kaah xabbacoysheh. (woh inâ bagih mawqa)
- 21 Tohih lakal kaa qidaah edde magaq kaah abé.(woh kabri)
- 22 Wohih lakal Yalli isih faxa waqdi kaa ugsa qhiyaamah ayró.
- 23 Tonna-hinna nummah (guddunuh) Yalli kaak abá iyyem maabinna.
- 24 Seehadayti isi maaqô fan cubbi luk wagitay.
- 25 Diggah nanu lee cayxih caxne qamburrek.
- 26 Wohih lakal baaxó qanxixuh qanxisne.
- 27 Edde ambó teetit nuysubuke.
- 28 Kaadu qinabaay,anxeexa.(saqi qayso)
- 29 Kaadu zaytunuuy,tamiira.(nakila)
- 30 Kaadu masnoonay (bustaanway) kiboh tani.
- 31 Kaadu caxâ mixuu kee caxuwa. (qayso)
- 32 Sin kee sin lakah tuxxiq takkê gidah.
- 33 Qaddik tan xongoloy ayti waysissa tamaate waqdii. (qhiyaamâ xongolo)
- 34 Too ayró num isi toobokoytak kuda.
- 35 Kaadu isi inaa kee abbak kuda.
- 36 Kaadu isi barra kee xaylok kuda.
- 37 Woo saaku ummaan num keenik is duddu hayta agxe-le.
- 38 Too ayró meqe marih focitte iftah.
- 39 Tasuuleeh wallittah.
- 40 Kaadu woo saaku uma-marih focittel obol yan,
- 41 Ditii kee dité tet buulta.
- 42 Woo marii, usun gibdi koroosuuy, gibdi umeynitte.

Suurat attakwiir

Makkal obte

29 aayat take 81to suuraa

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Ayró xambaqsintaah diifi teetik kata waqdi.
- 2 Kaadu cutuk luuqa waqdi.
- 3 Kaadu qaleelá gexsimta waqdi.
- 4 Kaadu tabuni gaali loynamalita waqdi. (idqa gaalá kinnuk)
- 5 Kaadu dubaali gaaboysima waqdi. (wariggá gibdah)
- 6 Kaadu badoowa (bad) ursumta waqdi giráh innah.
- 7 Kaadu nafsitte xibbansinta waqdi. (woh meqe mara meqe marâ luk, uma-mara uma-marâ luk massoysan waqdi)
- 8 Kaadu nuwwih yoogoqen awká esserinta waqdi.
- 9 Maa dambih qiddinteeh (tiggifimeeh) teetik axcuk.
- 10 Kaadu aben taamá elle tan kitooba xayyoysintaah, fakkimta waqdi.
- 11 Kaadu qaran siibima waqdi, le-aracak.
- 12 Kaadu jaciim deqsitta girá ursuntaah, hadiidigsinta waqdi.
- 13 Kaadu jannat xayyoysima waqdi. (Yallak meesita marah)
- 14 Too waqdii, nafsi yaaxigeh xayyoysitem maqaanek umaanek.
- 15 Yalli laqó ifi kak qellita cutuukal xiibita.
- 16 Gexxaah isi aroocat qellittal xiibita.
- 17 Kaadu baral xiibita dité luk yamaate waqdi.
- 18 Kaadu maaci diifu baaha waqdil xiibita.
- 19 Diggah, qhuraan massâ kaxxa-le farmoytih maxca. (jibriil kinnuk)
- 20 Usuk cayla-le, qarshi-li garil (Yalla kinnuk) fayya-le arac-le.
- 21 Wokkel malayka kaa oggoltaah, wacyil amaanat-le.

أياتها ٢٩

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

آرْتبتهَا ٢٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ١ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ٢ وَإِذَا الْجِبَالُ
سَيْرَتْ ٣ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ٤ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
٥ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ٦ وَإِذَا النُّفُوسُ رُوِّجَتْ ٧ وَإِذَا
الْمَوءُ دُهُ سِيلَتْ ٨ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ٩ وَإِذَا الصُّعْفُ نُثِرَتْ
١٠ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ١١ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِرَتْ ١٢ وَإِذَا الْجَنَّةُ
أُزْلِفَتْ ١٣ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ١٤ فَلَا أُقْسِمُ بِالْجُحَى ١٥
الْجُورِ الْكَئْسِ ١٦ وَالْيَلِّ إِذَا عَسَّعَسَ ١٧ وَالصُّبْحِ إِذَا نَنَفَسَ ١٨
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ١٩ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ٢٠ مُطَاعٍ
ثَمَّ آمِينَ ٢١ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ٢٢ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ٢٣
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ٢٤ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ٢٥
فَإِن تَدَّهَبُونَ ٢٦ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٢٧ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ
يَسْتَقِيمَ ٢٨ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٢٩

أياتها ٢٩

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

آرْتبتهَا ٢٩

- 22 Kaadu sin kataysa cabuli akke waamal xiibita. (nabiy kinnuk)
- 23 nummah Yalli xiibiteh nabi jibriil yubleemil yalli kaa edde gine weelol baxxaqa-le kabul. (woh ayro mawqa-le kabu)
- 24 Usuk hinna wacyil cillaaleli. (cinnaane-li/gabâ gibda-li) (nabiy kinnuk)
- 25 Kaadu (qhuraan) xiiriyime sheetaanih maxca hinna. (Yallih racmatah)
- 26 Toysá, anke gexxaanaah qhuraan dirabbosseenik?
- 27 Usuk (qhuraan) gersim hinna, Yallak kassiih insii kee jinnih oobe kitab akke waytek.
- 28 Siinik nummâ katayyul massoowam faxah yan numuh kassii.
- 29 Isin faxxaanam matakka Yallay ginô Rabbih yani faxah akke waytek.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ أَنْفَطَرَتْ ۝ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَرَتْ ۝ وَإِذَا الْيَحَاذُ
فُجِرَتْ ۝ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ۝ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ ۝ يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝ الَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّنَكَ فَعَدَلَكَ ۝ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۝
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ۝ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝ كِرَامًا
كُنِينِينَ ۝ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝ وَإِنَّ
الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝ يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝ وَمَاهُمْ عَنْهَا بِعَائِينَ ۝
وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝ ثُمَّ مَّا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الَّذِينَ ۝
يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝

سُورَةُ الْجُاثِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝ الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝
وَإِذَا كَالَهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ ۝ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8 Isih faxxa hee weelol koo bicse. (gine)

9 Tonna hinna, nummah gital matanin galtoh ayró dirabbossaanâ kah, (a-korosey)

10 Diggah, siinit dacrisá tan. (malayka kinnuk)

11 Yallih garil massakaxxa-le kutbe-aba sin taama dacrissam.

12 Isin abba haytaanam taaxige.

13 Diggah meqem aba mari (moominiin kinnuk) assamaq addal yan. (jannat kinnuk)

14 Kaadu diggah umam aba mari (koros kinnuk) Jaciim deqsitta girah addal yan.

15 Galtoh ayró tet culan. (qhiyaamah ayró kinnuk)

16 Kaadu usun hinnon teetik cerritá. (inkinnah teetik mayawqan)

17 Kaadu maca koo tiysixxigeeh galtoh ayró kinnim?

18 Wohuk lakal maca koo tiysixxigeeh, galtoh ayró kinnim?

19 Woh ayroy nafsi nafsih tu-xiqe waa kinni, woo saaku amri Yalli-le.

Suurat Al-infitaar

Makkal obte

19 aayat takke 82¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Qaran qanxixa waqdi,
- 2 Kaadu cutuk luuqa waqdi,
- 3 Kaadu badwa sittal tanfuxxukumeeh, sittat tangale waqdi,
- 4 Magooqak addâ sugtem iró ciggilsinta waqdi,
- 5 Woo waqdi ummaan nafsi yaaxigeh yuusukumem kee udurrusem taamak. (korosta kinnuk)
- 6 Kee seehadaytow maca koo duqurussaah ku Rabbii cinda-lek?
- 7 Kaay koo gineeh, koo massoyseeh soolo koo yeymeeqe.

Suurat Al-mutaffifiin

Makkal obte

36 aayat take 83¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Keexoo kee midaan daggoyasáh finqaa kee digaala tan.
- 2 Sinaamak keexitan waqdi dudsuta mara keexoo kee midaan.
- 3 Kaadu usun sinaamah keexeenik hinnay sinaamah miidaanise yakken waqdi daggoyasaanah.
- 4 Ma-yasmitaanaa? woo mari diggah, ugutoonu waanam sinnik. (sinni magooqak)
- 5 Nabah tan ayrot.
- 6 Woh sinam soltu wayta ayró kinni ginô Rabbih foocal kay amrih.

7 Nummah asmtah! umá marih kitab baaxok gubay ceya-lel yan.

8 Sijjiin kinnim maca koo tiysixxigeeh?

9 Kitaabay yunkuttubey gaba kak kaleeni.

10 Woo ayró, finqi yan dirabboysáh.

11 Woh galtoh ayró (qhiyaamah ayró) dirabboysa mara.

12 Kaadu tet dirabbossam matan, ummaan caddok taturliy mango dambilih yani akke waytek.

13 Ni-qhuraanah aayoota kaal yakriyen waqdi naharsi marih hayyâ yoona iyya,

14 Tonna hinna, Yallih kitaabâ kal, buulteh ken sorkocô baxitte, abak sugen uma taamoomi (dambi kinnuk) qhuraan nummaysaanamak.

15 Wonna hinnay diggah, usun(koros) woo ayro, sinni Rabbik rebsimaanah. (qhiyaamah ayro kinnuk)

16 Wohuk wadir diggah, usun jaciim deqsitta girá cula mara kinnon.

17 Wohuk wadir keenik iyyaanah, ah woo girah digaalay isin dirabboysak sugteeni.

18 Nummaak diggaluk meqe marih (moominiin kinnuk) kitab jannatak fayya-le aracay qilliyiin deqsital yan.

19 Maca koo tiysixxigeeh qilliyuun kinnim?

20 Woh kitaabay yunkuttubeeh, gaba kak kaleeni.

21 Yalli xayyoysah yan malayka kaat boositta.

22 Diggah, meqe mari assamaaqat yan. (jannat kinnuk)

23 Qaraakiy amok wagitan sinni Rabbii kee usuk keenih massoyseemih fanah..

24 Yassamaqqeenim keenik ken foorcittah wir kee nooril taaxige.

25 Ken yafqeenih saafiik yan gocoyuy alifut yani.

26 Ellecabo kak miski suruylek, tohiimih geytoh qalala mari qalalay.

27 Kaadu kaat yasgalleenih tasniim

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ مَّرْهُومٌ ﴿٩﴾ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١١﴾ إِذَا نُتِلُّ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسْطِطِرُّ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّمَا لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٥﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٦﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ ﴿١٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيَّينَ ﴿١٨﴾ كِتَابٌ مَّرْهُومٌ ﴿١٩﴾ يَشْهَدُهُ الْمُفْرُورُونَ ﴿٢٠﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢١﴾ عَلَى الْأَرَاكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٢﴾ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٣﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْشُومٍ ﴿٢٤﴾ خِتْمُهُ مَسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٥﴾ وَمُرَاجِعُهُ مِنَ تَسْنِيمٍ ﴿٢٦﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَرُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٢﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٣﴾

deqsitta darak-tu

28 Is(tasniim) jannatti daray Yalli xayyoysah yan mari kak yaaqube.

29 Diggah, isi taama yoysomme mari (koros kinnuk), yeemene maral asaaluken sugen addunyal anqasah.

30 Kaadu keenil dardaran (xaqxaqan) waqdi, intiitaa kee miniina sittah casak sugen keenit aban xagitih.

31 Sinni marah fan yandabben waqdi, sattaluk andabbuk yenen moominiinit aben xagaa kee anqasat.

32 Kaadu moominiin yablen waqdi, diggah a mari makkoote mara axcuk sugen.

33 Kaadu ama koros moominiin dacrisa marah anak ma-rubsuminnon.

34 Edde luk qhiyaamah ayro, yeemene mari korosul yasuuleenih, anqasaanah.

عَلَى الْأَرْضِ كَيْفَ يُنظَرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ تَوْبُ الْكُفَّارِ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الْأَنْشُرِ قُل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ

﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾ بَنَاتُهَا

الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾ فَمَا مَنَ أَوْقَىٰ

كَنبَهُ، بِمِثْنِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسِبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنْقَلِبُ

إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنَ أَوْقَىٰ كَنبَهُ، وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ

يَدْعُوا بُرُورًا ﴿١١﴾ وَيَصِلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ نَّجُورَ ﴿١٤﴾ بَلَىٰ إِنْ رَبُّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾ فَلَا أَقْسِمُ

بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ

عَلَيْهِمُ الْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ

﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

﴿35﴾ Kulsa-le qaraakiyiy fayya-leh amok moomoniin wagittah sinni Rabbii kee usuk keenih yeceeh yan niqmat fanah jannatal.

﴿36﴾ Koros addunyal abak suggute umaaneena kee dambittel galtimtee? Yeey, dudda-le galtoh galtimte.

Suurat Al-inshiqhaaqh

Makkal obte

25 aayat take 84¹⁰suurá

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

﴿1﴾ Qaran qanxixa waqdi, (woh qhiyaamah ayró)

﴿2﴾ Kaadu isi Rabbih ayti yaceeh, kay amri oggolam cakkik kaal tan.

﴿3﴾ Kaadu baaxó xinkiyimtaah, farakka ita waqdi,

﴿4﴾ Kaadu tet addat tanim qambissaah, foyyah raqta,

﴿5﴾ Kaadu isi Rabbih ayti taceeh, kay amri oggoltam cakkik teetil tan.

﴿6﴾ Kee a-seehadaytow diggah, atu isi Rabbih fanah agxeh agxité kinnito wonna luk kaat gareetto qhiyaamah ayró.

﴿7﴾ Le-kitab migdak kah yontocowwe numuh tu gactekii, (moomintu kinnuk)

﴿8﴾ Sahalik tan fokkaaqqoh fokkaaqqime-le sariinoh.

﴿9﴾ Kaadu isi marah fanah wallitak yandabbe (jannatal)

﴿10﴾ Le-kitab kay xiironih derrek kah yontocowwe numuh tu gactekii, (korosta kinnuk)

﴿11﴾ Sariinoh finqaa kee baatih deerise-le (seece-le)

﴿12﴾ Urta girá culele tet niqna tammoysuh.

﴿13﴾ Diggah, usuk isi marih addal wallitak suge addonyal.

﴿14﴾ Diggah, usuk aduure wayu waam yekkele isi Rabbih fan

﴿15﴾ Yeey, Yalli kaa gasele! diggah kay Rabbi kaa yabalih suge.

﴿16﴾ Yalli korta ayrók ciggiila qasa caawil xiibite.

﴿17﴾ Kaadu bar kee usuk gaaboyseemil (yaskatteemil) xiibite,

﴿18﴾ Kaadu alsal xiibite, noori teetik duuda waqdi

﴿19﴾ Diggah gurraak gurral koretton sinaamey.

﴿20﴾ Tonna tekkek maca lon kah aamine waanam a-koros?

﴿21﴾ Kaadu Qhuraan keenil yankirriyime waqdi, Yallah kah kummaate wanaah kah rammite waanam macalon?

﴿22﴾ Tonna hinnay, koroosite mari dirabboysah.

﴿23﴾ Yalli yaaxigeh usun ken sorkocô baxittet qellissi haanam. (qinaadi kee kufrik)

﴿24﴾ Toysa nabiow ken aytikumus qansarissa digaalál.

﴿25﴾ Kinnih immay yeemeneeh meqe taamoomi abe mari, aggiriqqe sinni gaalto-le akeeral.

Suurat Al-buruuj

Makkal obte
22 aayat takke
85th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallah Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Yalli mafdagoogi-le qaraanal xiibite.
- 2 Kaadu xagnisinte ayról xiibite.(woh qhiyaamah ayró)
- 3 Kaadu sumaaqitée kee, elle sumaaqiteynal xiibite.
- 4 Baaxó dageeh qanxise mari abbarsimeh.
- 5 Bocot urta gibdi girá elle ursan. (yeemene mara edde carrisoonuh)
- 6 Usun woo waqdi tet amol daffeyak yenen,
- 7 Usun yeemene maral baahaanamal gaabowwu iyyeenih assalaalaquk sugen.
- 8 Ken kah digaaleenim matan, Yallay mayso-leeh fayla-lel yeemeneenim akke waytek.
- 9 Yallay qaranwaa kee baaxô mulki-le(kobor-le),kaadu Yalli ummaaninim yabali.(kaak qellittam matan)
- 10 Diggah moominiinuh tan labhaa kee sayyó girat carrise mari, tohuk lakat atoobee weenik, usun jahaannam digaalá lon. Kaadu ken carrissa digaalá lon.
- 11 Diggah, yeemeneeh meqe taamoomi abe marii,jannatittey guba weeqayitite kak gexxa-lon, toh kaxxa naggoowu. (asallama)
- 12 Diggah, mabbux ku Rabbik kaxxam gibdih. (digaalah yabbixe waqdi)
- 13 Diggah usuk ginó suge waytik qimbisaah, ken bayseek geeral ken gacisah.

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝۱ وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ ۝۲ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ۝۳ قُلْ أَصْحَابُ الْأُحُدُودِ ۝۴ النَّارِ ذَاتِ الْوُجُودِ ۝۵ إِذْ هُرِّعَتْهَا فُجُودٌ ۝۶ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝۷ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝۸ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝۹ إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمَّا تَبَيَّنُوا لَهُمْ جَدَابُ جَهَنَّمَ وَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝۱۰ إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝۱۱ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝۱۲ إِنَّهُ هُوَ يَدْعُو وَيُعِيدُ ۝۱۳ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ۝۱۴ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝۱۵ فَعَالَ لِمَا يُرِيدُ ۝۱۶ هَلْ أَنْتَكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝۱۷ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝۱۸ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝۱۹ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝۲۰ بَلْ هُوَ قَوْلٌ مِّنْ مَّجِيدٌ ۝۲۱ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ۝۲۲

سُورَةُ الطَّارِقِ

- 14 Kaadu usuk dambi-cabtiliyy, kacanu-li moomoniinuh.
- 15 Qarshi-le Rabbii nabna-le.
- 16 Isih faxxa haam abé.
- 17 Qandê xaagi koo gufee nabiyouw?
- 18 Firqawnaa kee thamuum kinnuk.
- 19 Hinnay koroosite mari dirabboysiyyat yan.
- 20 Yalli keenik derrek marot ken yabbixe.
- 21 Koros kaa elle weelossa inna hinnay, usuk Qhuraanay nabna-le.
- 22 Usuk daccarsime luucih addal yan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۝ إِنَّ كُلَّ
 نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ
 دَافِقٍ ۝ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝
 يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝
 وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصُّلْعِ ۝ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَضْلٍ ۝ وَمَا هُوَ بِهَزَلٍ ۝ إِنَّمِ
 يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝ وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝ فِئْهُلِ الْكٰفِرِينَ أَهْمَالُهُمْ وَيَوْمَ
 تَنْبِيهَا ۝ ۱۷ ۝

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبِّحْ أَسْمَاءَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۝ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝
 ۝ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝ سَنُقْرِئُكَ
 فَلَا تَنْسَى ۝ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝ وَيَسِّرُكَ
 لِلْيُسْرَى ۝ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَى ۝ سَيَذَكِّرْ مَنْ يَخْتَارُ ۝
 وَيُنَجِّبُهَا الْأَشْقَى ۝ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝ ثُمَّ لَا يَمُوتُ
 فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝ ۱۵ ۝

Suurat attaariqh

Makkal obte
 17 aayat take 86to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Yalli qaran kee mirél xiibite
- 2 Kaadu maca koo tiysixxigeeh miré kinnim?
- 3 Usuk bolok iyya cutuktay, diifut dite boohaysa.
- 4 Hebeltô nafi mayan dacrise tet amol yanih akke waytek.(malaykak)
- 5 Seehadayti wagitay cubbusay akak ginniimem.
- 6 Usuk ginniimeh leey kaqittak,(woh daacoyta)
- 7 Numtin xiiron kee barrah aliilik fanak tawqe.
- 8 Diggah tohuk kaa gine Rabbi kaa gacsamal dudda-li. (rabeek lakal)

- 9 Kassit! qellissa heenim iffowtu wayta ayro.(woh qhiyaamah ayró)
- 10 Usuk cayla maliiy, cateyna mali.
- 11 Yalli qaraanay qagaa-qagita rob-lel xiibite.
- 12 Kaadu, baaxoy baqu-lel xiibite.
- 13 Diggah Qhuraan yani deedalak baxissa maxcô.
- 14 Kaadu usuk digir hinna.
- 15 Diggah usun uma malah malsan nabiyih.(koros kinnuk)
- 16 Kaadu wohuk gibdi malah anu keenih malsa.
- 17 Koros qambaalis,ken qambaalis dagoh gide, keenil masassakin nabiyow.

Suurat Al-aqlaá
 Makkal obte
 19 aayat take 87to suura
*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
 Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Kü Rabbiy kaxxa fayya leh migaq saytunnos!.
- 2 Yallay gineeh massoyse.
- 3 Kaadu Kaay mekle faxxa heem, tonna luk yescesse.
- 4 Kaadu Kaay anxax qayso yeyyeeqe baaxok.
- 5 Tohuk wadir kafteeh data ruma tet abe.
- 6 Nabiyow koo akriyisenna (qhuraan), wonnaluk ma-hawwenta.
- 7 Yalli faxem akke waytek, diggah usuk yaaxigeh tambulleem kee qellittam. (maxcoo kee taamak)
- 8 Kaadu maqaanê gita koh xabbacoysenna.
- 9 Kassis! kassis tu-xiqek,
- 10 Yallak meesitah yan num kassite lek.(moomintu kinnuk)
- 11 Kaadu gibdi umeyni kassitik axxeere-le.(korosta kinnuk)
- 12 Kaay kaxxa girá cula.
- 13 Wohuk wadir usuk tet addal ma-rabaay, muquk ma-yanuwwa.

14 Diggah naggooweh isi nafsi saytunnoyse num.

15 Kaadu isi Rabbih migaq cuseeh kaa inkittoyseeh, wonnaluk salaate num.

16 Wonna hinnay isin addunyâ mano muxxussan.(akeerak)

17 Akeera tayseeh, raqtaah waartah.

18 Diggah tama sin kassisnem naharsi kitoobal tan.

19 Toh nabiyy Ibraahim kee nabiyy Muusal obte kitooba.

Suurat Al-ghaashiyah

Makkal obte
26 aayat takke
88th suura

Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le Yallih Migaqaal Qimbisa.

1 Koo gufeh innaa nabiyyow buulah xaagi? (woh qhiyaama)

2 Koros foorcotte woo ayro taqunxeh digaalat.

3 Is addunyal umaaneenâ taamittaah, girah addal digaalâ taqabta akeeral.

4 Niqnah solak tan girá culta.

5 Niqnâ gibdah facta darak tet yafqen.

6 Usun maaqó malon uma caxay dariiq deqsitta akke waytek.

7 Is magablussaay, qululuk xiqtam mali.

8 Moominiin foorcotte woo ayrô saytunih.(wir-itta)

9 Addunyal abitte isi meqe taamat ruffu intaah, takcineh akeeral.

10 Fayya-le jannatih addal.

11 Uma yab kay addal ma-taabba.

12 Kay addal gexxa dara tan.

13 Fayya-le qaraakiy kay addal yan.

14 Kaadu oobiseeniih, maaqabah massoyseen kobbaayit kay addal yan.

15 Kaadu Rooruh tan barkumaami (makaddid) kay addal tan.

16 Kaadu fidut tan fidooda kay addal tan.

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۗ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝ ۱۸ ۝ صُحُفٍ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝ ۱۹ ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝ ۱ ۝ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ۝ ۲ ۝
عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۝ ۳ ۝ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ۝ ۴ ۝ تَسْتَقِي مِن عَيْنٍ أَنبِيءٍ ۝ ۵ ۝
لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيحٍ ۝ ۶ ۝ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ۝ ۷ ۝
وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝ ۸ ۝ لَسَعِيَهَا رَاضِيَةٌ ۝ ۹ ۝ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝ ۱۰ ۝
لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ۝ ۱۱ ۝ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝ ۱۲ ۝ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۝ ۱۳ ۝
وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ۝ ۱۴ ۝ وَمَنَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ ۝ ۱۵ ۝ وَزَرَائِبٌ مُّبْنُوتَةٌ ۝ ۱۶ ۝
أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝ ۱۷ ۝ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝ ۱۸ ۝
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝ ۱۹ ۝ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝ ۲۰ ۝
فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝ ۲۱ ۝ لَسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيِّرٍ ۝ ۲۲ ۝
إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ۝ ۲۳ ۝ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝ ۲۴ ۝
إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝ ۲۵ ۝ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۝ ۲۶ ۝

17 Ma-wagtaanaay ma-cubbusaana! gaali elle ginniimenna?

18 Kaadu qaran elle fayyime inna?

19 Kaadu qaleela elle dabsimteeh, karersimte inna?

20 Kaadu baaxó elle fidsimte inna ?

21 Toysa kassis! Nabiyyow atu cagalah kassisê kinnitok.

22 Atu ken dirkise hinnito.

23 Innah ikkal, iimaanat derre cabeeh, koroosite num,

24 Yalli kaxxa digaalah kaa digaa-le.

25 Diggah ken madaara nee fan akkele (rabeeniik lakal)

26 Tohuk lakal diggah, ken fokkaaqo nel tan.(ken cisab kee galtó nel tan)

سُورَةُ الْفَجْرِ

آياتها
٣٠آياتها
٣٠

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ٢ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ٣ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِرَ ٤
 هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ٥ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ٦
 إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ٧ الَّتِي لَمْ يُخَلِّقْ مِنْهَا فِي الْبِلَادِ ٨
 وَنَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ٩ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ١٠
 الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ١١ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ١٢ فَصَبَّ
 عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ١٣ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ١٤ أَمَّا
 الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ١٥
 وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ١٦
 كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ١٧ وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِهِ
 الْمَسْكِينِ ١٨ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ١٩ وَتَحْبُونَ
 الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ٢٠ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا
 دَكًّا ٢١ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ٢٢ وَجِئَ يَوْمَئِذٍ
 بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَبْدَأُ الْإِنْسَانَ وَإِنَّ لَهُ الذِّكْرَى ٢٣

8 Tet celtam kak ginniime wayte kedó baaxol.

9 Kaadu ma tablannaa! Nabiyou ku Rabbi Samuud deqsita maray, qaleela oreeh, qarwah haysitek abem Waad deqsita daqaaral?

10 Kaadu Firqawnay xiikooluy (kadeeday) sinam edde digaala-lek kah abe inna?

11 Usun caddok tatre mara baaxol.

12 Edde luk tet addal umaane yeymeggen.

13 Ku Rabbi keenil caxeeh, oobiseh lafet le digaala.

14 Diggah, ku Rabbi dacrisah ken taama.

15 Seehadaytuh tu gactek kay Rabbi kaa yiqiyyireeh (mokkoreeh), kaah yemqeeh kaa hatkisekii, yi Rabbi yoh yemqeeh iyya.

16 Kaadu kaa yiqiyyireeh, Isi quusi (rizqhi) kaal ceysiekii, yi Rabbi yoo yuyqunxeh iyya.

17 Tu elle tanim tonna hinna a-seehadaytow, qayxixxuh ma-tamqaanaay kaa ma- tassakaxxaanâ kah.

18 Kaadu tu-dagoyti askamiyya sitta ma-faxsissan (ma-lallabtan).

19 Kaadu nagrâ maalu takmen, gibdi makmoh.

20 Kaadu maalu kicintoonuh, kaxxa kakanuh.

21 Tonna hinna, baaxó kaxxa angoyyah tangayyeeh, bululsimiyyah bululsimta waqdi,

22 Kaadu nabiyou ku Rabbi yamaateeh, malayka massa-massah(saffi-saffih) gacta,

23 Kaadu woo ayro jahannam bahsimaah (woh qhiyaamah ayro), woo ayro seehadayti kassitah iimaan kee meqe taamay addunyal cineh suge,woo kassit kee nadaama maca kaah xiqtaah? Tu-kaah maxiqta.

suurat Al-fajri

Makkal obte

30 aayat takke 89to suura

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

1 Yalli maacal xiibite.

2 Kaadu tabna baral xiibite.(woh qarfach alsak naharsi tabna bara)

3 Kaadu ummaaninik nammay takkem (xibbaan) kee alluudal xiibite.

4 Kaadu bari yamaate waqdii kee dardara waqdil xiibite.

5 Tohiimih addat kas-le numuh xiiba tanii? yeey, tanih.

6 Ma tablannaa! nabiyou ku Rabbi Qaadak akah abenna ?

7 Usun Iram deqsittâ kedoy kaxxa caylaay fayya-le xisne-luk ten.

24 Maganey! inni manoh maqaané uysukumeh suginniyoy iyya.

25 Woo saaku Yallih digaalah innah tan digaalah, inkitti ma-digaala.

26 Kaadu Yallih axawih innah yan axawah inkitti ma-yaxaa.

27 Kee satta iyye nafsow. (yallih cusiiyaa kee iimaanat)

28 Isi Rabbih fan uduur oggolak akcanuk usuk koh yeceem, usuk kumeqe taama kok oggoleeh, raabiteh.

29 Toysa Yi naqoosay meqey moominiinih tanih loowot cul.

30 Kaadu keenilluk Yi jannat cul.

Suurat Al-balad

Makkal obte
20 aayat take 90to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Diggah, xiibitah-an ta-baaxól. (makkal)

2 Atu a baaxol dabqih yani kinnito. (nabiyow)

3 Kaadu xaltanii kee xaleenimil xiibita.

4 Nummah seehadaytu taqabih kaa ginne addunyal rabba iyyam fan.

5 Usuk yakkalee inkitti is- duude waam?(a-korosti)

6 Mango maalu bayse iyyá tirtirah.

7 Usuk yakkalee inkitti is- able waam? (yalli kaa yableh)

8 Namma inti kaah ma-hanninoo edde yabaluh?

9 Kaadu arrabaa kee namma sokto (arrobtta) kaah ma hanninnoo?

10 Kaadu kaah ma-baxxaqisinninoo namma gita?(umaanee kee maqaanê gita)

11 Dook (daabak) macah tature wee?(woh akeerâ gibdaabina kinnuk)

يَقُولُ يَلَيْسَ لِي قَدَمٌ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾
وَلَا يُؤْتِقُ وِثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَأْتِيهِمُ النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ أَرْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْضِيَةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْبَلَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ أَلَيْسَ لِي بِعَذَابِي يُعَذِّبُكَ عَذَابٌ أُشَدُّ مِنْهُ
أَلَّا تَعْلَمَ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا بَدَأْتُ بَلَدًا ﴿٦﴾ أَلَيْسَ لِي بِعَذَابِي يُعَذِّبُكَ عَذَابٌ أُشَدُّ مِنْهُ
أَلَّا تَعْلَمَ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَجْعَلْ لِي عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ وَلِسَانًا وَشَفْهَتَيْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيْتَنِي
الْطَّجِدَيْنِ ﴿١٠﴾ فَلَا أَقْنَحُمُ الْعُقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقَبَةُ ﴿١٢﴾
فَكَرْبَةُ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَمْتَنِي فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ تَلْبَسِمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾
أَوْ مَسَكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمُنْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الشُّمُسِ

12 doô kinnim maca koo tiysixxigeeh?
13 Woh filla yafdigeenimi (naqasu currusaanama),
14 Hinnay maskamay qulul edde gibdi ayróh addat abaana ,
15 Xayi qayxixxut rammad xakabuh
16 Hinnay tu-maliy burtal yanit aban maskama.
17 Wohuk lakal yeemeneeh, sabril titta farriimeeh, xuwaawal titta farriime marih num yekkek.
18 Woh migdi mara.(moominiin kinnuk)
19 Kaadu ni-aayootal (qhuraan) koroosite mari, usun guri mara.
20 Usun keenil alfimte girah addat yanin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ① وَالْقَمَرِ إِذَا تَجَلَّى ② وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ③
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ④ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَدَنَهَا ⑤ وَالْأَرْضِ وَمَا حُطَّهَا
⑥ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ⑦ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ⑧ قَدْ
أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ⑨ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ⑩ كَذَبَتْ ثَمُودُ
بِطَعُونِهَا ⑪ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ⑫ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ
نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ⑬ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ⑭ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ⑮

سُورَةُ الْيَلِيَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ① وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ② وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ③
إِنْ سَعَيْكُمْ لَشَيْءٌ ④ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَانْفَكَى ⑤ وَصَدَقَ بِالْحَسَنَى ⑥
فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَى ⑦ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ⑧ وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَى ⑨
فَسَنِيسِرُهُ لِّلْعُسْرَى ⑩ وَمَا يَنْبَغِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑪ إِنَّ عَلَيْنَا
لِلْهُدَى ⑫ وَإِن لَّنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ⑬ فَأَنْذَرْتَكُمْ نَارًا تَلَطَّى ⑭

Suurat Ashshamsi

Makkal obte

15 aayat take 91to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- ① Yalli ayróo kee tet wallaqental xiibite.
- ② Kaadu alsál xiibite, teetil katayta waqdi.
- ③ Kaadu laqól xiibite, is dite kalta waqdi.
- ④ Kaadu baral xiibite, usuk baaxó buula waqdi ditet.
- ⑤ Kaadu qaran kee qaran xise Rabbil xiibite.
- ⑥ Kaadu baaxóo kee baaxó fide Rabbil xiibite.
- ⑦ Kaadu nafsii kee nafsi massoyse Rabbil xiibite.
- ⑧ Toysá teetih baxxaqiseh tet tuh umaanee kee tet tû maqaane edde tanim.

⑨ Nummah, naggooweh tet saytunnoyse num.

⑩ Kaadu nummah, baxaysiteh tet yubkune num umaanet.

⑪ Dirabbosseh Thamuud Yallih farmoyta(nabiy saalic), umaanet isi caddok taturteemih sabbatah.

⑫ Kaqte waqdi tet gibdi umeyni alá yasguuduh.

⑬ Yallih farmoyti saalic keenik iyveh; Yallih alá umaaneh maxaginaay, tet arakih ayró teetih caba.

⑭ Kaadu tohul kaa dirabbooyseeni, ken yusguudeeni, ken Rabbi digaalá aliffa keenil hee ken dambih. Woo digaalá keenil massoyseh. (num keenik maraaqinna woo digaalák)

⑮ Yalli keenil baaheemik ciggiiluh kak meesitá mali.

Suurat Alleyli

Makkal obte

21 aayat take 92to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

① Yalli baral xiibite, bari ditet baaxó buula waqdi,

② Kaadu laqól xiibite, is diifut baaxó baxxaqqa hayta waqdi,

③ Kaadu labtii kee saytiyá gine Rabbil xiibite.

④ Diggah sin taama baxaa baxsa-le (sissinih).

⑤ Yalli acuya iyyem yeceeh, Yallak meesite numuh tu-gactek,

⑥ Kaadu maqaane nummaysek, (jannat kinnuk)

⑦ Toysa kaah xabbacoysenno maqaané gita.

⑧ Kaadu cillaaliteeh, Yallak gaddalime numuh tu-gactek,

⑨ Kaadu maqaane dirabbooysek (jannat kinnuk),

⑩ Toysa kaah xabbacoysenno umaané gita.

⑪ Usuk girat rada waqdii, kay maali tu-kaah maxiqa.

⑫ Diggah massah yan (tirtô) gita baxxaqisnam, nel tan.

13 Kaadu diggah ellecabô dabqii (akeera) kee naharsi dabqil (addunyal) enni ittam inkih nanu lino.

14 Toysa, urtah hadiidigta giral sin meesiisa.

15 Tet cultam matan gibdi umeyna akke waytek.

16 Kaay nabiy dirabboysaah, iimaanat derre cabá.

17 Teetik axxersimele Yallak kaxxam meesita num.

18 Kaay isi maalu yacee, is-saytunnoysâ gidih.

19 Inki num mali kay xaqul uli (hebeltô) maqaaney galattowta.

20 Kinnih immay, usuk tamah kah abem fayya iyya Rabbih focih fayxi.

21 Diggah, usuk galtot ruffu axcele sarrah. (jannat culuwaa saaku)

Suurat Adducá

Makkal obte

11 aayat take 93to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Yalli wallaqaental xiibite.

2 Kaadu bari ditech muduugi yakke waqdil xiibite.

3 Nabiyow kü Rabbi koo cabe weeh, koo anqibe weemil.

4 Kaadu diggah, wadirsitto (akeera) naharsittok (addunyak) koh tayseemil.

5 Diggah, ku Rabbi maqaane koh aceeleeh, ruffu edde axcetto sarroh. (akeeral)

6 Qayxixxuh koo magennaa?geeh kaadu arac koh abeh.

7 Kaadu tu-igma numuh koo geeh, barissa koo mahannaa?aaxige waak sugtem.

8 Kaadu tu malih koo geeh, gaddalissa koo mahannaa?

9 Toh teexegek, qayxixxu le cakkik ma-gutqin.

10 Kaadu kallaci-abeh tu-gactek, kaa ma-xiiriyin meqe qangara kaal gacis.

لَا يَصْلَعُهَا إِلَّا الْأَشْقَى (15) الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى (16) وَسَيَجْزِيهَا
الْأَنْفَى (17) الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى (18) وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ
نِعْمَةٍ تُجْزَى (19) إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى (20) وَلَسَوْفَ يَرْضَى (21)

سُورَةُ الضُّحَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَى (1) وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى (2) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى (3)
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى (4) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَى (5) أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى (6) وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهَدَى (7) وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى (8) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ
(9) وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ (10) وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (11)

سُورَةُ الشُّرَحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (1) وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ (2) الَّذِي
أَنْقَضَ ظَهْرَكَ (3) وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ (4) فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (5) إِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (6) فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ (7) وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ (8)

11 Ku Rabbi koh abe maqaaneh tu-gactek, teetit walalaaay Kaa elle faatit!

Suurat Ashsharci

Makkal obte

8 aayat take 94to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Alil koh farakka ma-hannino? (nabiyow islaaminaa kee nubuwwatal)

2 Kaadu quuka kok moobisinnino?

3 Quokay xiiron kok yiyqilisee.

4 Kaadu fayya koh mahannino? ku-xagar (galab) xago?

5 Kaadu diggah gibdâ luk xabca tan.

6 Diggah gibdâ luk xabca tan.

7 Toysa isi caagid tagdube waqdi, qibaadal diggow.

8 Ku Rabbih garil taniimih sangel cacalah. (jannat kinnuk)

سُورَةُ التِّينِ

آياتها ٨

ترتيبها ٩٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ (١) وَطُورِ سِينِينَ (٢) وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (٣)
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (٤) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (٥)
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (٦)
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ (٧) أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ (٨)

سُورَةُ الْعَلَقِ

آياتها ١٩

ترتيبها ٩٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (٢) أقرأ وربك
الأكرم (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥) كَلَّا إِنَّ
الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ (٦) أَلَمْ نَرَهُ أَهًّ اسْتَعْجَلَ (٧) الْإِنْتَابَ إِلَىٰ رَبِّكَ الْأُجْعَىٰ (٨) أَرَأَيْتَ
الَّذِي يَنْهَىٰ (٩) عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ (١٠) أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ (١١) أَوْ أَمَرَ
بِالتَّقْوَىٰ (١٢) أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ (١٣) أَلَمْ يَعْلَمِ أَنَّ اللَّهَ يَبْصُرُ (١٤) كُلَّ بَإٍ
لَمْ يَنْتَه لِنَفْسِهِ لَأَلْفَاظِيَّةً (١٥) نَاصِيَةً كَذِبَهُ حَاطِقَةً (١٦) فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ (١٧)
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ (١٨) كَلَّا لَا تَطْعَمُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ (١٩)

Suurat-Attiin

Makkal obte

8 aayat take 95th suurá

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

- 1 Yalli xiibiteh tiin kee zaytuun deqsitta namma caxal.
- 2 Kaadu qaley Tuuri siina deqsittal xiibite.
- 3 Kaadu a baaxoy saay-lel xiibite. (Makka kinnuk)
- 4 Nummah ginneh seehadaytu tayse weelol.
- 5 Wohuk wadiril kaa gacisneh, guba tanok gubah.
- 6 Takkay ikkah, yeemene maray meqe taamoomi abe, aggiriqqe wayta galto-le.
- 7 Tahak wadir, galtoh ayroh dirabboysiyyat (qhiyaamah ayro)maca koo bahtaah? (A-seehadaytow)

8 Yalli mekelli haytaamak meklah yaysi hinnaa? Yeey, kinnih.

Suurat Al-qalaqh

Makkal obte

19 aayat take 96th suurá

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

- 1 Ikriy nabiyouw ku-Rabbiy gine migaaqal.
- 2 Seehadaytu dabloytak gine Rabbi kinnuk.
- 3 Ikriy! kaadu ku-Rabbi kaxxa cindalik.
- 4 Yallay barse kalamat elle yaktuben gurra.
- 5 Barseh seehadaytu, aaxaguk suge weem.
- 6 Nummah, diggah seehadayti umaanet caddok taturah.
- 7 Gaddalitem isik yable waqdi.
- 8 Diggah madaara ku Rabbî fan takke nabiyouw.
- 9 Nabiyouw tableh innaa a-numuy waasa? (abu-jahal kinnuk)
- 10 Yallih naqsi (nabiy macammad) salat aba waqdi salaatak?
- 11 Yoh warisey usuk tirtto bagul yenek a-salaatak waasâ num,
- 12 Hinnay Yallak meysil amrisa num yekkek. (wohuk anninnal kaa waasaah)
- 13 Yoh warisey nabiyouw awaase qhuraan dirabboyyeseh, iimaanat derre cabek.
- 14 Maaxiginnaa? Diggah Yalli usuk abba haam yablem.
- 15 Tonna hinna, xiibitah-an amahak kate week gommô kaa abbixenno.(abu-jahal kinnuk girat kaa gasyenno)
- 16 Kay gommoy, dirabley, hoxa-leh tani.
- 17 Usuk kaa qokla marah deerisay.
- 18 Seecenno girá dacrissa malaykah
- 19 Tonna hinnak kaa moggolinaay, salaatah kummat kaadu xayyow isi Rabbit.

Suurat Al-qhadri

Madiinal obte

5 aayat takke

97th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Diggah, nanu kaa(Qhuran) oobisneh muxxo le barat.(leylatul qhadri bar kinnuk ramdaanak)

2 Maca koo tiysixxigeeh nabiyouw muxxo-le bar?

3 Woo baray muxxo-le kuúm (alfi) alsak yayseh.

4 Obam obtah woo barat malaykaa kee jibriil, sinni Rabbih idnil ummaan imih meklay Yalli mekle luk, woo liggidih addal.

5 Woo bari saayaay nagaaya, maaci macissî yam fan.

Suurat Al-bayyiná

Madiinal obte

8 aayat takke

98th suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Kitab elle oobe mara (yahuud kee nasaara), kee Yallat apleyta haa marak, koroositem baxxaqqa geyyi haanam fan edde sugen koroosinnak kata mara makkinnon.

2 Woh Yallih farmoyta macammaday saytun kitooba (Qhuran) yakriye.

3 Tet (qhuraan) addal nummâ xaagittee kee qadlil tan amrittey massal tani tan.

4 Ma-baxsiminna kitab akah yontocowwime mari(yahuud kee

آياتها ٥
رَبِّهَا ٩٧

سُورَةُ الْقَادِرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَّمَ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ ٥

آياتها ٨
رَبِّهَا ٩٨

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَوْ يَكُنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ١ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ٢ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ٣ وَمَا نَفَرَقَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ٤ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ ٥ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ٦ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ٧

nasaarak), baxxaqqa(nabiy kee qhuraan) keenih temeetek wadir akke waytek.

5 Ma-amrisiminnon Yalla inkittoysaanam akke waytek, diini kaah caglisa mara tikki iyveenih baatil diinittek islaam diinî fan kelitak. Kaadu elle amrisimeenim malon salat soolisaanam kee zaka yaceenim akke waytek, woh massa-le diini.

6 Diggah Kitab elle oobe mara kee Yallat apleyta haa marak, koroositem, jahannam girah addal yan, teetil waarak, woo mari usun ginô gacta ginô.

7 Diggah yeemeneeh meqe taamoomi abe mari, woo mari usun ginok tayse ginô.

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝٨

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
رَبِّیْهَا ٩٩
آیَاتِهَا ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝١ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۝٢ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۝٣ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۝٤ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۝٥ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝٦ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝٧ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝٨

سُورَةُ الْعَنَادِبِ
رَبِّیْهَا ١١٠
آیَاتِهَا ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَنَادِبِ صَبِيحًا ۝١ فَالْمُورِبَةِ قَدَحًا ۝٢ فَالْمُعِيرَةِ صَبِيحًا ۝٣ فَاتْرُنْ بِهِ نَقْعًا ۝٤ فَوْسَطْنِ بِهِ جَمْعًا ۝٥ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۝٦ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۝٧ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۝٨ ﴿١١﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۝٩

8 Ken galto ken Rabbih xaql qhiyaamah ayro qadni deqsitta jannootay guba weeqaytitte kak gexxa, umman kay addal waarak. Yalli meqe taamoomi keenik raabiteh kaadu usun kaak raabiteenih keenih abe konnaba, woh isi Rabbik meesite marih galto.

Suurat Azzalaláh

Madiinal obte

8 aayat take 99to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Baaxó isi angoyyih tesgeyyime waqdi,

2 Kaadu baaxó isi quuka tayyaaqe waqdi.(tet addal enni ittam kinnuk)

3 Kaadu seehadayti is lem macaa iyya?

4 Woo ayro(qhiyaamah ayro) warissah is isi xaagu. (maqaanek, umaanek tet bagul tikki ittem)

5 Diggah, ku Rabbi tet amriseemih sabbatah.

6 Woo ayró sinam soolô ballaaqak taduureh fixiixih anuk, ken taamoomi ken yaybulloonuh ken elle galtoonuh.

7 Maqaanek qunxa xuuneytâ qilsah gide abe num, wohih galto able- le.

8 Umaanek qunxa xuuneytâ qilsah gide abe num, wohih galto able- le.

Suurat Al-qaadiyaat

Makkal obte

11 aayat take 100to suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Xiibiteh Yalli tarde faarisiiy fuftoh fuf ittal.

2 Kaadu xukuuqunut xinkilliq tayyaaqil damali gurrah,

3 Kaadu qaduwwi maacat wararal usun garcit anuk,

4 Kaadu ardat sawar(fulle) tayyaaqil,

5 Kaadu woo ardat isi macaxu naqboyti macaxih addal macsiisal xiibite.

6 Diggah, seehadayti isi Rabbih niqmat yangaddi.

7 Kaadu diggah, usuk wohul isil sumaaqité.

8 Kaadu diggah, usuk maaluh gibdi kacanu-li.

9 Kaadu mayaaxigaa! seehadayti kaa qambaltam magooqat enni ittam Yalli yayyaaqu waa waqdi cisab kee galtoh?

10 Kaadu alilwat qellisimak sugtem (maqaanek,umaanek) baxxaqimtu waytam mayaaxigaa?

11 Diggah ken Rabbi ken kee ken taamoomik woo ayro adda yaaxigi kinni.

Suurat Al- qhaariqá

Makkal obte
11 aayat take 101to suura

Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le Yallih Migaaqal Qimbisa.

1 Taaguri. (lubbi taaguri qhiyaama kinnuk)

2 Taaguri macaay?

3 Maca koo tiysixxigeeh nabiyouw taaguri kinnim?

4 Seehadá fixixxe laahintih (ufuy-malih) inna takke ayró.

5 Kaadu qaleelá fakfaken suufih (woh illi xagooru) inna takke ayró.

6 Maqaanê miizaan kak yiqilseeh yan numuh tu-gcatek,

7 Usuk rufto-le mano-le jannatal.

8 Miizaan haliffi akak iyye numuh tu gactek ;

9 kay orbeena haawiya deqsitta girá

10 Maca koo tiysixxigeeh nabiyouw is kinnim?

11 Is giray gibdi niqna-le.

Suurat Attakaathur

Makkal obte
8 aayat take 102to suura

Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le Yallih Migaaqal Qimbisa.

1 Maaluu kee xaylô mangal sittal tirtirissaanam Yallih taaqatak sin agxisseh.

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝۱۰ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝۱۱

سُورَةُ الْفَجْرِ عَشْرًا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْفَجْرَةَ ۝۱ مَا الْفَجْرَةَ ۝۲ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْفَجْرَةَ
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝۳
وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝۴ فَأَمَّا
مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝۵ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ
۝۶ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝۷ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ
۝۸ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝۹ نَارُ حَامِيَةٍ ۝۱۰

سُورَةُ التَّكْوِينِ ثَمَانًا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْهَنَكُمُ التَّكَاثُرُ ۝۱ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝۲ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ۝۳ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝۴ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ
عِلْمَ الْيَقِينِ ۝۵ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝۶ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيْنَ الْيَقِينِ ۝۷ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝۸

2 Rabi sin eल्लीy magooqa guffu haytaanam fan.

3 Tonna hinnay sarrah aaxigetton!(rabi lakal)

4 Kaadu nummah sarrah aaxigetton!ellecaboh ayroh digaala siinil obta waqdi.

5 Tonna hinnay asmat-le ixigah aaxaginnitoonuy edde taniinimik waasimak tenen

6 Yalli xiibiteh diggah, jaciim deqsitta girá ablettoonumuh.

7 Kaadu diggah tet ableliten asmat-le mablak.

8 Kaadu diggah esserimeliten woo ayró, ummaan maqaaney siinil taturtel.

سُورَةُ الْعَصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ① إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ② إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ③

سُورَةُ الْهُجُرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ① الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ② يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ③ كَلَّا لَيُبَدِّلَنَّا فِي الْحُطْمَةِ ④ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطْمَةُ ⑤ نَارُ اللَّهِ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفَاقِ ⑥ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ⑧ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ⑨

سُورَةُ الْفِيلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِي تَرَكَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ① أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ② وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ③ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ④ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ⑤

Suurat Al-qasri

Makkal obte
3 ayat takke
103to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- ① Yalli waktiil xiibite.
- ② Diggah, seehadayti finqat yaniimil.
- ③ Yeemene maray meqe taamoomi abeeh, cakkil sitta farrimeeh, sabril sitta farrime koh raaqah.

Suurat Al-humazát

Makkal obte
9 ayat takke
104to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

① Baati tan, ummaan cami-liy sinam ilqah.

② Kaay maalu gaaboyseeh lowalloowe.

③ Diggah usuk isi maali is-waarisu waam yakkale addunyal.

④ Tonná hinnak kat! xiibiteh Yalli anum gasyimeleemih cotamá deqsitta girát (bokookisá).

⑤ Maca koo tiysixxigeeh nabiyouw cotamá kinnim?

⑥ Is Yallih giray ursumteeh hadiidigsinte.

⑦ Teetiy sorkocobbaxitel bukku itta.

⑧ Diggah is keenil alfirmteh. (kaluquq itte)

⑨ Makaadooday ruubumut tanih addat. (usun teetik awqe waaná gidah)

Suurat Al-fil

Makkal obte
5 ayat takke
105to suura

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

① Ma-tablannaa nabiyouw! Ku-Rabbi dakanu-lek akah abenna

② Ken uma-mala finqa maabinnaa ?

③ Kaadu ma-ruubinnaa keenil haadá butta buttah?

④ Xeetiy cararte kallak yani keenil qambissa.

⑤ Kaadu ken abeh yonkomme caffay ruma yekkeh inna.

Suurat Qhureyshi

Makkal obte
4 aayat takke
106¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Qhureyshi luk sugte qaada ma-qajibsittaanaa!

2 Ken qaada gilal kee cagay arhô safar kinni. (Yalli keenih yecee amaan kee niqmata)

3 Toysa a-qarih Rabbi (kaqbá kinnuk) inkittoysoonay qibaadá kaah caglisoonay.

4 Yallay qululuk ken yoskomeeh, conxok amaan (saay) keenih yecee.

Suurat Al-maaquun

Makkal obte
7 aayat takke
107¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Numuy galtoh ayró dirabboysah caalat yoh warisey?

2 Woh qayxixxu le-cakkik gibdi gutqoh gutqa numu.

3 Kaadu tu-mali adoobisaanam isih ma-faxaay, ma-faxsiisa.

4 Salat-abah digaalá tan

5 Usun sinni salat waala maray le-waktil kaa abewa

6 Usun yoo bulá-le mara.

7 Kaadu cine waanam, cina mara gacsah. (mingiilaa tekkek, akam tekkek)

آياتها 4	سُورَةُ قُرَيْشٍ	ترتيبها 106
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ ① إِذْ لَفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ② فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ④		
آياتها 7	سُورَةُ الْمَاعُونِ	ترتيبها 107
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ① فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ② وَلَا يُحِصُّ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ③ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ④ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ⑥ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦		
آياتها 3	سُورَةُ الْكَوْثَرِ	ترتيبها 108
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ① فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرِ ② إِنَّكَ شَانِئٌ هُوَ الْأَبْتَرُ ③		

Suurat Al-kawthar

Makkal obte
3 aayat takke
108¹⁰ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

1 Diggah nanu koh neceeh nabiyouw mango maqaane (kawthar weeqaytu).

2 Edde luk ab salat kee masgaada, cagalah isi Rabbih.

3 Diggah koo niqib usuk samad mali.

سُورَةُ الْكَافُرُونَ

آياتها ٦

رتبها ٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصْرِ

آياتها ٣

رتبها ٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمَسَدِ

آياتها ٥

رتبها ٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ
حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

Suurat Al-kaafiruun

Makkal obte

6 aayat takke

109to suura

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

- ❶ Koroosite marak ixxic a-nabiyow kee a-koroseey!
- ❷ Marammitaay, maqbuda isin kah rammittaanaah taqbudeenimih.
- ❸ Kaadu isin rammitaah, yaqbude mara hinniton anu kah rammitaah aqbude Rabbi.
- ❹ Anu kaadu marammitaay, maqbuda isin kah rammitteeniit taqbudeenim (yallak kalah tanim kinnuk).

❺ Kaadu isin rammitaah, yaqbude mara hinniton anu kah rammitaah aqbude Rabbi.

❻ Isin sinni diini Litoonuuh, anu inni diini liyo.

Suurat Annasri

Makkal obte

3 aayat takke

110to suura

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

- ❶ Yallih qokol (cató)kee fakim(makki fakim) Yamaate waqdi,
- ❷ Kaadu sehadá Yallih diinit butta buttah culah table waqdi,
- ❸ Ku-Rabbi saytunnos kaa faylisak kaadu dambi cabti kaal esser, diggah usuk madaara mangó kinni kaâ fan yuduure marah.

Suurat Al-masad

Makkal obte

5 aayat takke

111to suura

**Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.**

- ❶ Abu lahab namma gabay finqitey, kaadu usuk finqiteh.
- ❷ Kaah xiqtem mali kay xayloo kee kay maaluk edderri heem.
- ❸ Kaxxa ura-le giray hadiidigta Culele.
- ❹ Kaadu kay barray bocó takkuqih tani, girá kaâ luk culele.
- ❺ Cambok yan akat tet fillat yan edde diggalsimtuh jahannam girah addal.

Suurat Al- ikhlaas

Makkal obte
4 ayat takke
112¹⁶ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Ixxic nabiyow; usuk Yalla inkittu kinni, agleyta mali.
- 2 Yalli cagalah fanah akak caagî dooweyna faxxa haanamah.
- 3 Yalli maxalinnaay, Kaa xaltem matan.
- 4 Kaadu makkinnaay, mayan inkittuy kaa ceelaah kaa qeedaala.

Suurat Al- falaqh

Makkal obte
5 ayat takke
113¹⁶ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê racmtta-le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

- 1 Ixxic nabiyow; maaci Rabbi magansita.
- 2 Usuk ginni heemih umaanek.
- 3 Kaadu gibdi dite-le barih umaanek, usuk culah yan waqdi isi dite luk.
- 4 Kaadu kuntuubul baabah tuf-tufó abtah tan sayyóh umaanek koo magansita.
- 5 Kaadu kuuxe waynanli kuuxe waynan aba waqdih umaanek koo magansita.

Suurat - Annaas

Makkal obte
6 ayat takke
114¹⁶ suurá

*Fulte Racmattaay, Gunê Racmatta-Le
Yallih Migaaqal Qimbisa.*

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۝۱ اللّٰهُ الصَّمَدُ ۝۲ لَمْ يَكُنْ لَمْ يُولَدْ ۝۳ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ۝۴

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝۲ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ۝۳ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝۴ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ۝۵

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝۱ مَلِكِ النَّاسِ ۝۲ اِلٰهِ النَّاسِ ۝۳ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝۴ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُوْرِ النَّاسِ ۝۵ مِنْ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝۶

- 1 Ixxic nabiyow; seehada gine Rabbi magansita.
- 2 Seehadah amoytay ken yamlike magansita.(Yalla kinnuk)
- 3 Seehada kah rammittaah, taqbude Yalla magansita.
- 4 Waswaseynah yan sheetanay, Yallih cusiiyak garcitan waqdi sinam waswasaah, Yalla cusan waqdi qellitah umaanek koo magansita.
- 5 Kaay seehadâ sorkocô baxittet waswasaa kee umaane culsa.
- 6 Jinni umeynaa kee seehadah umeynak tan a-waswasa.

Muslimti monol raq sinni esseroora

1 muslimti yallih inkittiino annikkek beyaah? Akak beyam yallih kitaabay,kay nabih sonnata diggale yalli iyyeh: ﴿إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ (*usuku isi nabsih fayxih mayaabayaa yallak kaal obtem akkewaytek*) [annajmi:4]

woh sacaabaa kee tatreh yan meqe mara yalli ken taama yakcanay elle yifhimen innal.

2 itta elle wayneemik macal naduuree? Yallih shariiqataay moko sinni fan gacna, wuhu garkuraa yallih kitab kee yallih farmoytih sunnata salat kee nagayna kay amo tanay yalli iyyeh: ﴿كَأَن نُّنزِعَهُمْ فِي سَمَاءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ {*tul itta wayteenikii yallih kitab kee kay farmoytih sunnatihi fan gaca*} [annisaa:59]

kaadu yallih nabi (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*soxe sin kalta nammam sinlih cabe katatteenik woh yallih kitab kee kay nabih sonnataa*).-maalik muwatta-al baahе xaagu

3 soolo saaku naggowtam ma buttaay? Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*yi ummatta malcina taban kee sidiica buttah kurruumele inkih gira mara inki butta koh raqtuh,toh ma buttay yallih farmoytaw iyyen?usuk iyyeh too waqdi yoo kee yi kataysis katayte butta*) acmad baahе xaagu-

cakki yallih farmoyta kee kay kataysis elle sugteemi naggoowiyya kee taamah oggol faxxek Nabii gita kataataay ossotina edde mahaysin.

4 meqetaama elle oggolimta shartih tanim macaay? Shuruutuh tanim: **1) yalla inkitoysaanah kaal yamineenimi:** Yallat Agleyta hee numuk taama moggolinta. **2)cagliisiyya:** woh taama yallih fooca edde faxak abaama. **3) nabi** (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) **katayanama:** woh taama yallih rasuuluk elle temeetennal abaanama yallih qibaada matakka nabi elle kataate weenik,ta sidiicaamak tii raaqek taama moggolimta, yalli iyyeh: ﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنَّ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ {*yalli isit agle heemarak meqem akkaluk aben taamaa finqa keenik aba*} [alfurqhaan:23]

5 diini maraatib macaay? Kay maraatib sidocu: islaamaay,imaanay,icsaana.

6 islam macaay,kaak rakiibo magideey? Islaamaa usuk yallah santiitimaanama, kay inkitiinot kaadu kah rammitaama,kaadu yallat agle haanam kee kaat agle haa marak waalih gacaanama. **islam rakiibo:** konooy takke yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) galab kak xageh isi maxcol: (*islaam koonamal kurrum: yallak sah cakkiih yaqbudeenim ane waytaamal sumaaqitaanama,macammad kay farmoyta kinnimil sumaaqitaanama, salat soolisaanama,zakaat yaceenimi,cajji abaanama ramadaan alsa soomaanama*).-bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu-

7 iimaan macaay kay rakiibo magideey? Iimaanaa:usuk,kalbi diggoosiyya,kaadu arraaba maxco,kaadu dagar taama,taaqtat osaah maqsiyatat dagoowah, yalli iyyeh:

﴿لِيَرْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ {*lon iimaanat iimaan ossitaana gidih*}-[alfcti:4]

kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*iimaan malcina taban kee tuh af yakke, muxxutak raqtam laa ilaaha illalaah,rammatam gitak umam kalaanama wacarriyii iimaanak afak teena*). muslim baahе xaagu-

Woh diggosam muslimti isi nafsik yableh yan sattay{anfakaakaqa}maqane muxxo edde leh tan udduuruwat yallih taaqatal,kaadu maqsiyat abah yan widdir, isi nabsik yableh yan taanu yalli iyyeh: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُدْهَبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ {*maqane umaane dugtah*} [huud:114]

Iimaan rakiibo leceey takke: yallih farmoyti galab kak xageh isi moxcol: (*yalla nummaysaanamaay kaadu kay malaykootaay kay kitoobaay kay*

farmoyitiiy Ellecaboh ayroy umaanee kee maqaane yallak taniimil nummassaama). bukhaari baahе xaagu.

8 laa ilaaha illaa allaah iyyaanam macaay? qibaada yallak kalih marah cakkik tanim yangaddeenimi kaadu is dubuk yallah cakkik tanim yaalimeenimi.

9 yalli nellih yanii? nellih yanii isi ixigataay isi mabbotuuy isi mabuluuy isi dacayritiiy isi marotuuy isi duddataay isi fayxit, hinnammay kay nabsih tu gactekii isi ginot mayangala, kay ginok tu kaat maro mahayta.

10 yalli intih yanbulliyem bictaa? yalli addunyal anbulliye waamal muslimiin itta geyteh, kaadu diggah muuminin yalla yableenih elle caboh ayroh gaaboynaa kee jannatal, yalli iyyeh: ﴿وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ {foocittek garab woo ayro ifah yalla fan wagitta} .[alqhiyaama:22-23]

11 yallih migaaqitte kee kay weeloola yaaxigeenimik fayda macaay? diggah yalli isi ginol naharak fardi abemiiy kaa yaaxigeenimi, sahda kaa teexegeki cakki qibaadah kaa aqbudelon yalli iyyeh: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ {ixig diggah yallaksa yalli ane waam, isi zambik cabsu esserit} .[mucammad:19] yallih racmatta farakka lem taaxigeem koo qaagissah, kaadu kay digaalah gibda taaxigem koo meysissah kaal kaak koo meysissa niqmat dubuk tecem kaa kinnim taaxigem kaa faatitaanam kaal waajib abta.

Yallih migaaqitte kee kay weeloolat qibaada abaanamat faxaanam: tet ixxiga digga haanamaay, kaadu tet maqna yafhimeenimiiy, kaadu elle taamitaanama.

yallih migaaqitte kee yallih weeloolak garabat yallih naqasi edde weeloysimek fayla elle geya wuhu ixxigaay racmattaay qadli. garabak teenat kay naqasi edde weeloysimek kaa elle qaybisan wuhu yalla kinniyoo kee dirkisiyaay kaxxa mariino. kaadu yallih naqasi weeloolay edde kaa faylisaanah edde amrisima le wuhu naqoosinnaay qaagitiyaay acteejiyya aqunxuyiyaay esseriyaay tonna celtaama. takkay immay yalli tama weeloolat maweloysima, yallih ginok yalli kakanuh kah laftam usuk kicnah yan weeloolat weeloysimeh yan mara, kaadu keenik kaa lekkel naqabuh lafitak raqtaama usuk niqbah yan weeloolat weeloysimeh yan mara.

12 yallih meqe migaaqitte macaay? Yalli iyyah: ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ {Yalli meqe migaaqitte lek elle kaah seecaay kaa elle kallaca} [al^aqaaf:180]

diggah yallih farmoytak dabqteh ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) usuk iyyeh: (diggah yalli saglataban kee sagla migaqle.booluy tiya sinni,tet looweh yan num jannat cula) Bukhari kee muslim itta elle geyte xaagu

muslim itta elle geyte xaagu

Teetik loowo sidiicam tascasse: 1) tet qangara loowaanaah tet loowaanam. 2) tet maqnaa kee is tascassem yaaxigeenimi,kaadu teetil yaamineenimi.yalli [naggaara] iyyeki yallak amritteetah inkih rammitah,too amritteeta inkih diggah yalli elle faxennal takkeemih taaga. 3)Yalla teetit kallacaama,ceelalloh iyyaamahaa:yasturow yoo ustur,cindalow yoh cuy yalli iyyeh: ﴿وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يَبْغِي لِأَحَدٍ مِّنْ عَدِيَّتِكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ {nabi suleymaan iyyemii yilakal numuh acewaytuwayta reeda yoh ucuy atu diggah mattacayyole rabbi kinnito} .[saad:35]

yallih qhuraanih aayootaa kee rasuul sunnatay diggalek adda tabba iyye numuu, yallih migaaqitte gaaboosam xiqah:

migaaqa	yascasseemi
Allaah	Gino inkih taqbudem faxximta rabiiy, akah rammitaanaah, akah yarkiqeenih akah yajjudeenih, qibaada inkih kaah caglisaana.
¹ Arracmaan	Usuk migaqaay yallih racmatta farakkaleeh gino inkih dudda yascasse, kaadu usuk migaqaay yalli caglita kinni, yallak kalih-im elle mugaqsintam maxiqta.
² arraciim	Mominiinih racmataah zambi keenih caba, addunya kee akheral kaa qibaadah gital tirra ken hee kaadu usuk elle caboh ayro jannatal ken konnabisah.
³ Alqafuwwu	Toh kaay zambi duugaay kaadu cabah kaadu elle midigaala kay naqasi digaaala asteeheluk sugaamah.
⁴ Algafuur	Usukuu zambilik zambi buulah kaa elle mayafiddicaay kaa elle madigaala
⁵ Alghafaar	Usuk migaqay yalli isi naqasuuy zambi abeeh cabsu esseritah mangom cabam yascasse
⁶ Arra-uuf	Naba xuwawle rabbi woo xuwaw addunyal gino inkih geyta, elle caboh ayro dubuk moominiin geyta
⁷ Alcaliim	Isi naqoosah digaalat asissike waa xiqtoliy ken digaalam duudak, wonnahinnay inkinnah keenih cabah cabsu essereenik
⁸ Attawwaab	Usuk isih faxa maraha isi noqoosak tooba fan ken gacsah, kaadu keenik oggolah
⁹ Assittiir	Usukuu isi naqasuh dambi buulaah isi ginoh fanal fadaacat kaa maaba, usuk isi naqasuk kicnih isi nabsi usturraay isik kalih mara usturraay isi qawrat usturra haam
¹⁰ Alghaniyyu	Usuk gaddaliyyi isi naqoosak faxam maliyy woh kah kinnim wadir sinni duddaleeh kaadu kay weeloolaay wadir sinni duddaleeh ,gino inkih kaak tu faxxa, kaadu kay niqmat kee kay catotak yacteejen
¹¹ Alkariimu	Mango khayri leeh, naba mattacayyole, isih faxem isih akah faxe marah yace, isih elle faxe innal kallacoonay kallacewoonay, kaadu zambi cabbaay qaybi buulah
¹² Al-akram	Cindiinot elle cabo guffahee rabi, tohut is ceele inkinnah mali, khayri inkih kaale gabu, moominiiniy isi muxxoh galtiyah, kaat darre cabe marat mayasissikaay, isi qadlih ken cisaabisa
¹³ Alwahhaab	Mango mattacayyo leeh gaba gacsa elle maqambaala, tu edde kok mafaxa, maqaane kallactek yace
¹⁴ Aljawaad	Mango acwaleeh, isi ginoh ossah, kaal yeemeneh yan mariiy kay mattacayyo kee kay muxxok tayse afto lon
¹⁵ Alwaduud	Isi awliya kicnah kaadu keenit is yaciniiseh zambi cabsu kee meqem abittol, ken yacineeh ken taama oggolah, baaxo bagul oggol keenih haa
¹⁶ Almuqtiyy	Isih faxa marah yace isi ginok isih faxem isi buulok isi awliyah isi mattacok tayse afto yace usuk ummaanimih le ginoo kee le weelo yace
¹⁷ Alwaasiq	Farakkale weeloola leeh kay faylak amo num magacsa farakkale nabnaa kee amoytinole, farakkale cabsuu kee xuwawle, kaadu farakkale muxxoo kee maqaanele
¹⁸ Almucsin	Yalli isi nabsi kee isi migaaqitte kee isi weeloolay isi abtootat duddale qaxaleeh, kaadu ummaanimiy ginah yani yeymeeqeeh ginoh yemeqeh

¹⁹ Arraaziqh	Gino inkih yarzuqhe rabbiy,gino ginaamak afal ken rizqhi yikiddireh woh duudusam yussukuqqeh faxe widirit takkay
²⁰ Arrazaaqh	Usuk migaqaay yalli mango rizqhi isi ginoh yacem yascassey, yallay saytunnoowe kaa essere kalah ken yarzuqheh ,hinamay,maqsiya abaanamah ken yarzuqheh
²¹ Allatiif	Usuk yaaxigeeh nagay ambulle waytam,qiltulem kaal maqellitta. Isi naqoosa eleelisah maqaanee akak cube waan ganbiy qeltulek.
²² Alkhabiir	Kay ixxiga mariseh qellitaamih addat tambullem akah marisse innah
²³ Alfattaac	Kaay isi buuloolah mulki kee isi xuwawaay isi rizqhih buuloolak isih faxem fakah,kay naggaarinnaa kee kay ixxiga elle tan innal
²⁴ Alqaliim	Kay ixxigay marisse tanbullem kee qellittam kaadu taturteemiy edde naniimiy tamaatu waytaama.kaak qellittam matan
²⁵ Albarru	Usuk isi ginoh aba maqaanet farakkale,yaceeh kay maqaane loowo num maduuda hee xaganat nummale ,kaay isi naqasuh zanbi cabaah mayso kaah yaceeh kaa dacrisaah kaak dogom oggolaah dadlisah.
²⁶ Alcakiim	Usuk faxximtam faxximta ikket haa naggaara,biciseemit cooca macultaay mako maculta
²⁷ Alcakamu	Usuk isi ginoh fan qadlit mekla, keenik num mayazuluma,usuk isi kitaabay nabnale oobiseh,garkure yakke ken fanal
²⁸ A-shaakir	Kaah rammiteh yan num faylisaah saarisah,taamal galtisah dago way maqaane faatitaanam addunyal ossatinala elle caboh ayrol galtole
²⁹ A-shakuur	Kay naqoosak dogo taama kay garil dadaltah,kaadu galto keenih dirribisah,yalli naqasu faatitimak maqnaa abah yan faatitil galtisaamay abe meqe taama kaak oggolaah
³⁰ Aljamiil	Usuk isi migaaqitteey isi weeloolaay isi abtootat caglah qaxmeqe,ummaan qaxay kay ginot yani kaay saytunnoweeh fayyalek yan
³¹ Almajiid	Kaay qaran kee baaxol itrooy cindaay nabnaay fayyale
³² alwaliyyu	isi gino faxxaamat sooloh yan kaadu isi reeda gexsiisah kaadu isi awliyah cateena qiku yakke
³³ Alcamiidu	usuk migaaqitteey weeloolaay abtootay elle faylisamale,kaadu usuk faylale ruftoo kee naqabul, kaadu gibdaa kee xamcal,usuk fayla kee saare caglitah cakkisitah woh akah kinnimii ummaan duddat weeloy simeemih taaga
³⁴ Almawla	Usuk rabbiy reeda leeh giftaay cateenaay qikeena kinni isi awliyah
³⁵ Annasiiru	Usuk isih faxe mara qikah isi catot kaadu usuk cate marak taysem matanaay,usuk gacsiiseh yan mara taysiseem matan
³⁶ Assamiiqu	Usuk kay mabbaay ummaan yaabay antaabe waah yantaabet maroh yan wanna hinnay ummaan xongoloolay fayya intay ramma intay kaadu usuk isi kallaca numuh yaceeh
³⁷ Albasiiru	Usuk kay mabla ennataamat maroh tan qellittay tanbullay
³⁸ A-shahiidu	Usuk isi ginok amo wagtaah,isi nabsih inkittiinoo kee qadlih sumaaqiteh,kaadu moominiin nummaysah kaa inkittooyseenik sumaaqitah, kaadu isi farmoytutte kee isi malaykah sumaaqitah
³⁹ Arragibu	Isi gino abtam yableh kaadu ken taamoomi loowah,maqayah yan numih wagitto kaak mataturta ,kaadu sorkoco baxat ussucubba heem takke way
⁴⁰ Arrafiiku	Yalli isi abtootit mango xamcale, kaay saytunnoowe isi gino kee isi amrissiyyat mayasissikaay wakaay tu oobisa,isi naqoosa luk xamcat gexsitaah, dude waanamat ken mamrisaay,kaay saytunnoowe isi naqasuy xamcini kicnah

⁴¹ Al-ghariibu	Usuk isi ixxigaa kee isi qamal geytot isi ginol inkih xayih, kaadu isi xuwaw kee isi catot kay naqoosay taaminel xayih, woh lih isi qarshik amol yan kay nabsi kay ginot mayangal
⁴² Al-mujiibu	Usuk xaaqita marih xaaqooy kallacita marih kallaci oggola kay ixxigaa kee naggaarinnal elle faxannal
⁴³ Al muqhiitu	Usuk ukumma uqubba haanam gineeh toh isi gino maadisam yussukuqeh, kaadu usuk ukumma uqubba haanam kee isi naqoosah taamoomi dagiino maleh dacrisa
⁴⁴ Alcasiibu	Usuk xiqtole kay naqoosa faxxahaytem diinimiiy addunyah inkih,kaal yeemeneh yan mariiy kay xiqtok naba afto lon,kaay saytunnoowe addunyal abeenimih cisab keenik aba
⁴⁵ Almuminu	Nummayse kinni,isi farmoytit kee ken katayeh yan mara ken nummal keenih sumaaqitak ,kaadu ken nummal soolisah yan astooti,ummaan saayay addunaya kee akheeral yani usuk yace,usuk kaal yeemene mara azlumee kee digaalee kee sooloh ayroh wariggak saay ken aba
⁴⁶ Almannaanu	Mango mattacayyo leeh,naba maqaane leeh ,isi ginoh maqaane duudusa
⁴⁷ Attayyibu	Usuk saytuniuh ummaan qaybi kee boolak naggooweh,kaadu usuk qaxmaaqanee kee dudday caglale,usuk isi ginol mango khayrile kaay saytunnoowe taamoomi kee sadakat calaalik taniih temqeeh kaa edde cagliseenim akke waytek moggala.
⁴⁸ Al-shaafi	usuk sorkoco baxaa kee dagar leh tan dalka urasa,kay naqoosah gabat tanim mali usuk keenil bicseh akke waytek,qaffoysiyyah tu gactek dubuh kay gabat yan
⁴⁹ Alcafiizu	Usuk dacrisah kay naqoosaa kee ken taamoomi isi muxxoh,yalli loynisaah dacrisaah isi gino inkih isi qamal geytot
⁵⁰ Alwakiilu	Usuk yussukuqqeh ginna hemih ginoo kee gexsis,kaadu usuk yussukuqqeh ane wayak ken abuu usun faxaanam keenih abu,usuku qeku yakke kaal yeemeneeh kaal qekiteh yan marah taama abekekkaah ,rizqhi gurrisaway kay faatitiyat kaa faylisak faxaanam geenik gamadal ken makkorek meklaa raabitaanah
⁵¹ Alkhallaaqhu	Yallay fayyale mangom ginam yascasse migaqa,kaay saytunnoowe gino ginak mara,ta weeloy nabah tanil elle mara
⁵² Alkhaaliqhu	Duma elle gine ween gurral gina rabbi ummaanim
⁵³ Albaari	Usuk geysiiseh yiqhiddireh madqem ginok,kaadu manol tet yeyyeqeh
⁵⁴ Almusawwir	Usuk isi gino abeh isih keenih elle doorra hee weelol kay naggaarinuuy kay ixxigaay kay xuwaw elle tan innal
⁵⁵ Alqaziimu	Usuku isi nabsiyy isi migaaqiteey isi weeloolat wadirsima nabnale, wohih taagah kay ginok raqmali kaa yassakaxeenih kaa yaynabeenih, kaadu kay amri kee kay waaso yassakaxeenimi
⁵⁶ Arrabu	Usuk isi gino yaynabeeh dadlisak dadlisa isi maqanet, usuk isi awliyah sorkoco baxa maqaanet saytunnoosa,usuk gino abeey reedantuuy gifta
⁵⁷ Alqahhaaru	Isi naqoosa rammiseeh isi ginooy naqoosiseh ,keenik fayya axcuk,woh kaay maysoleh fillitte rammitteh kaadu foocitte gommoh gacte, Mangom ramsiisa rabbi
⁵⁸ Alqhaahiru	
⁵⁹ Almuhayminu	Ummanimiil soolaah dacrisaah sumaaqitaah moroh yan rabbi
⁶⁰ Alqaziizu	Usuk ummaan maysole caylale mayso leeh kaak taysem matan,waasiyyi maysoleeh catoh num mafaxa, rammisiyyal maysoleeh kay izni maleh tangayyem matan

⁶¹ Aljabbaar	Arac xagta fayxile,ummaan gino kaah rammitaah,kay nabnah taqunxiyeeh, kay madqah santitimtah,usuk tadigilem gaadisah baacoyta gaddaloysaah gibdaabina xabbacoysaah, biyaakite num kee mokkorime num catah
⁶² Al mutakabbiru	Kaay nabnale ummaan boolaa kee umaanek fayyay iyye,kaadu isi naqoosa yazlumeemik fayyale,isi ginok kaa yiqsiye mara rammisah,usuk kaxxaamat weeloysimah,wohul kaa anaakara num digaalay yaggileh
⁶³ Alkabiiru	Usuk nabah isi nabsihiiy,isi weeloolaay isi abtootat,kaak nabam matan wonna hinnamay ummaan,kaak kalih imiyy kay nabnah focal qunxah
⁶⁴ Alcayiyu	Kay focih nabnaa kee kay amoytiinih kaxxiina ceela wacriy le.yallih wacariyii cindaa kee meqem abittooy mattacayyooy nabnawwacriyi.
⁶⁵ alcayyu	usuk waartaah duddale mano leeh. waariyyay nahar sinniih elle cabo sinni,ummaan mano kay gabuk tan
⁶⁶ Alqhuyuum	Usuk isi nabsih soolaah isi ginok gaddaliteh kaadu usuk ummaanimiyy garan kee baaxol tani sooliseeh usun inkih kaak tu faxan
⁶⁷ Alwaarisu	Usuk gino bayteek lakal dubuk raaqeen,ummaan imiy tet lem tanbaxe waqdi kay fangacta,kaadu ummaan imiy ni gabat taniyy amaantay ayrok teena kaa fan gacele
⁶⁸ Addayyaan	Gino inkih kaah santiitinteeh kaah rammitte,kay naqoosa abtaamal ken galtise maqaane tekkek dirribisah,umaane tekkek digaa kee hinnay cabe yakke
⁶⁹ Almaliku	Usuk amrii kee waasooy maysole, kaadu usuk isi gino isi amrii kee isi abtootat gexsiisa,hebelto num muxxo mali kay reedaa kee kay dacayrih amol
⁷⁰ Almaaliku	Numuk kaat tabe wayteeh tan reeday cakkisitale gino gine way kaaksa num luk suge wee reedale kaadu elle caboh reeda gino bayta way usuk luk raaqa
⁷¹ Almaliiku	Kay reedah weeloy cagalay tani yascasse migaaqa,maliik iyyan qangaraa malik iyyan qangarak fulale
⁷² Assubuucu	Umman qaybii kee boolak saytunnooweh, woh kah kinnim usuk duddaa kee qaxmaqaaney caglah tan weeloola leemih taiga
⁷³ Alqhudduus	Ummaan boolaa kee ummaan qaybik saytunnooweh faxe gurrat takkay, woh kah kinnimiyy diggah usuk dibuk duddale weeloolay wadir sinni ceelalloh tu kaal matamaata.
⁷⁴ Assalaamu	Ummaan boolaa kee qaybik isi nabsiti isi weeloolataay isi migaaqitteey isi abtootat nagoweh kaadu ummaan naggoow iyyi addunyaa kee elle coboh ayro kay gabuk yan
⁷⁵ Alcahqhu	Usuk waaga mali isi migaaqittet isi weeloolat isi inkittiinot cakkih qibaada kaah dabaqtaah kaaksa qibaada cakkisittam matan
⁷⁶ Almubiin	Kaak temeetem baxxaqqale kay inkittiinotuuy kay naggaarinnataay kay xuwaawat meqe gita qaddoosah isi naqoosah kataataana gidah kaadu mokole gitatitte qaddoosah kaadu waaliyaana gidah
⁷⁷ Alqhawiyyu	usuk caglah tan geytoy duddaleh tan fayxiluk le
⁷⁸ Almatiinu	Usuk qamal geytoo kee cayli duddale, kaadu abah yaniimit gibdaabini kaa meeela
⁷⁹ Alqhaadiru	Ummaan imih qamal geyto leeh garan kee baaxol taniimik yaffarem mali kaaduuy umman imi yaqhiddireh
⁸⁰ Alqhadiiru	qhadiir iyyan qangara qhaadir maqnale, takkay immay qhadiir yaanamaa yallay fayya leh faylah fula le
⁸¹ Almuqtadiru	Usuk migaaqay yascasee yallay fayyaleh qamal geyto mango,woh faxah yanim duudissiyyaa kee giniyya kay ixigal elle warray tennal
⁸² Alqalyyu	Usu fayya le isi nabsit kaadu rammisiyyaa kee abbahah yaniimit fayyale

⁸³ Alaqlaa	ummaan imi kay reeda kee kay kasbisiyyih gubat tan, Kay amol tu matan inkinnah
⁸⁴ Almutaqaal	Ummaananim kay fayyah focal rammitteh inkinnah kay amol tu matan hinnammay ummanim kay gubaa kay kasbisiyyaa kee kay reedah gubat tan
⁸⁵ Almuqhaddimu	Usuk ummanim tatrusaah le aracat haa kay fayxii kee kay naggaarinni elle yani innal ,isi ginok tu tul tatrusa kay ixxiga kee kay muxxo elle tani innal
⁸⁶ Almu-akhiru	Usuk tu le aracal oobisaah faxem tatrusaah faxem udurrusah isi naggarinnat isi naqoosak digaala udurrusah kal yatoobeeniih yaduureenim takkeemih taagah
⁸⁷ Almussaqqiru	Usuk tu kah tan gidee kee leh tan arac kee cabtah tan raatak osse kee edde hee yakke tu fayya axcee kee addah axce take, kay naggarinnaa kee kay ixxiga elle tan innal
⁸⁸ Alqhaabidu	Usuk rooci yayaaqeh isi ginok isih faxeemek rizqhi yargiqeh kay naggarinna kee kay qamalgeyto elle tan innal ken edde mokkoruh
⁸⁹ Albaasitu	Usuk isi xuwaw kee isi gabah maqaaneh isi naqoosal rizqhi farakka haa wohut ken mokkorak kay naggarinni elle yan innal omaane abe numuh isi namma gaba fidissi haa kaal yaduureeni gidih
⁹⁰ Alawwalu	Kaak afal tu musuginna hinnammay ummaan gino usuk gine wak tekke kaay saytunnooweh tu gacteki kay mano qimbo mali
⁹¹ Alaakhiru	Kaak wadiril tu matan, waartu waytam kaa ummaanimiyy baaxol tani inkih tanbaxeh ,wohik lak madaara kaa fan takke, kay mano elle cabo mali
⁹² Azzaahiru	Ummaananim amol raaqaah kay amol raqtam matan ummaananim rammisaah moroh edde yan
⁹³ Albaatinu	Kaak xayim matan kay xayana ummaanimit moroh tan, isi ginoh intik qelliteh addunyal.
⁹⁴ alwitrū	Usuk inkittuy agleyta sinni dibuk yaniih is ceele mali
⁹⁵ Asseyidu	Usuk caglinta giftinole is ginol usuk keenik reedantuy keenik rabbi usun kay ginooy kay naqoosa
⁹⁶ Assamadu	Usuk giftay duddale giftinole kay gino faxxa haytaamah kaa fan gacta kaak faxaanamih mangah taagah. usuk xaqmisaah xaqamto mafaxa.
⁹⁷ Alwaacidu	Usuk inkittinole ummaan dudday wadir sinnit, wohut agleyta mali. kay bislem
⁹⁸ Alacad	matan. woh waajib nel abta qibaada dibuk kaah abaanam agle meleh
⁹⁹ Al-ilaah	Cakkik yaqbuden rabbi, qibaada cakkisita dibuk agleyta maleh

13 Yallih migaaqitte kee kay weeloolak baxsi macaay? Yallih migaaqitte kee kay weeloolat magansitee kee xiibite yakkeenim xiqtaamat tangaleh. takkay immay ken nammayih fanat mango baxaabaxsi yan: amo gexak raqtam: **naharsittiy:** [naqoosiyya] kee [kallaciiy] yallih migaaqittete xiqtah, kay weeloolat maxiqta. naqoosinnak ceelalloo. [qabdu kariim] axcuk muggaaqisanam. takkay immay [qabdu karam] migaq maxiqta, [al karam] yaanam yallih weelo kiniimih taaga. Kallacik ceelalloo [cindaloo] yaanama, takkay immay [yallih cindaaw] yaanam maxiqta. **Nammaahaytii:** yallih migaaqittekiy yallih weeloola yayyaqen: wohuk ceelalloo, fule xuwaw lik xuwaw weelo akah yayaaqen innah, kay weeloolah tu gactekii migaaqitte kak mayayaaqan, qarshil massoowiyya iyyan weelok massowe migaq mayayaaqan. **Sidaccaytii:** yallih abtootak kay migaaqitte mayayaaqan: wohuk ceelalloo Naqbi abtootah [yanqibi] iyyan migaq mayayaaqan, weeloolah tu gactek kay abtok

yayyaaqeenih: .naqbi weeloo yallah dabqisnah woh akah kinnimiiy [naqbi]kay abto kinniimih taagaa.

14 Malaayikal yaamineemin macaay? usun yaniinim diggah nasmiteemi,kaadu diggah yalli isi qibaadah ken gineeh kay amri yagduboonuh.

﴿عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ ﴿لَا يَسْفُوتُهُ، بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾ (Yallih naqoosay yalli nabna kah yece maxco kaak mayaakumaanaay,kay amril taamitan) [al^anbiya:26-27]

keenil yaamineenimil mangom katayta: 1)usun yaniinimil yaamineenim. 2) migaq kaak naaxigeemil naamineemi ceelalloh jibriili. 3) ken weeloolak naxigeemil naaminemi ken ginoh nabnah inna. 4) ken taamoomiy cagliteenil naamineemi, ceelalloh rooci yayyaaqe malaka.

15 qhuraan macaay? qhuraanaa yallay nabanaleh yaaba, kay kawisiyyat qibaada tan, yallak oobeeh kay fan gacele,usuk guddunuh edde yaabeh carfii kee xongololuk, jibriil yallak (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kaak yoobbeh, tohuuk lakal jibriil macammad gudduseh, yallak nagayna ken amol tanay, qaraanak obba inte kitooba inkih yallih yaaba.

16 qhuraanal maay naadiyeeh dibuk yallih rasuulih sunnat cabba hayneh? Tohum maxiqta,yalli **sunnatal taamitanaamal** nee amriseh isi maxcol saytunnoweeh fayya iyye rabbi: ﴿وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ (Yallih farmoyti baaheemil taamitnah kak waasima iyyemik wasimanah) [alcashri:7] nabii sunnat qhuraan baxxaqisak temeete, kaadu diini addah fakoot tet sinnim mageytima,wohuk ceelallo salaata, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*obbiya diggah qhuraan kee kay bisle sunnat yol obte,cayye num qarkaytoh amol gacca iyyeh iyyam xayyowteh ama qhuraan kataatay kay addal calaali takkem calaalisaay kay addal caaraam takkem caraamisa*) abu daawuud baahe xaagu-

acadiisik maqna:woo num woh kah iyyem qhuraanat idiyaay sunnat cina iyya gidi.

17 Farmoytitil yaamineenim macaay? Digga le nummah yalli ummaan ummatah farmoytay keenik yani keenih rube.

Yalla dubuk yaqbudoonuh ken seecaay kaadu kaak kalih imiy yaqbudeenil yakfuroonuh, usun diggah nummaleelaay nummaysimaanah, usun massooweeh nabnaleeh maqaane le mara, yallak meysi kee amaanatle mara, kaadu isih tirto bagul yaniih sinam tirisah yan mara, kaadu usun diggah farmo gudduseenih, ginok muxxole mara,diggah usun kaadu saytunnoowe mara,ubukka iyyeenimiiy rabba iyyaanam fan yallat agle haanamak.

18 SHafaaqatta maagide takkeeh sooloh ayro? Is mangoh immay amogexak raqtam:

Nahrsitti: inkih naba shafaaqatta: is takkem sooloh ayro yalli ken fan mekalam soolol kontom alfih sanat qambaaleeniik laka, to waqdi nabi macammadaay (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) isi rabbih garil keenik yashfiqeeh ken fan meklam kaa essera, tama shafaaqattaa dubuk ni gifta nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) Caglite, isi faylale sooloy akah xagnimeh suge.

Nammayhayti: jannatti baabih faksisiyyah aba shafaaqatta,naharak tet baabih fakim essertam ni nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*),ummattak naharat kay ummatta culta.

sidicayti: gira fan ruuban marah aba shafaaqatta tet cule woonuh.

fareyhayti: yalla inkittoyse maray maqsiyat abeeh gira culeh teetik yawqoonuh takke shafaaqatta. **konoyhayti:** jannat marak tu darajat fayyahoonu takke shafaaqatta.

leceyhayti:sinaamak garabah cisab maleh jannat culoonuh takke shafaaqatta.

malcinhayti: yakfure marak garabak digaala daggowtuh takke shafaaqatta, isii dubuk ni nabi caglita isi abbah saqalah abu taalibik digaala dagowtuh abah iyya.

bacarhayti: yalli isi xuawat kay inkitiinol rabe marak tu girak yayyaaqe nummasa num magacsa, to waqdii isi xuwaawat jannat ken culsa

19 Cato hinnay shafaaqatta nuwwa marak esseraanam xiqtaa? Yeey xiqtah, shariiqaa sinam elle cataanamam qagsiseh, yallay saytunnooweeh fayyaye iyyeh

﴿وَنَعَاوَنُوا عَلَىٰ آلِهِ وَالْقَوَىٰ﴾ (*maqaanee kee yallih meysil cato ittah tika*) [almaa6ida:2]

kaaduuy yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*tobokoyti toobokoyta catam fan yalli kaa catah*) muslim baahe xaagu.

Shafaaqattah tu gacte kaa tekkekji tet muxxo nabaah wohumuu sinaamah meqem gorrisiyya, yalli iyyeh: ﴿مَنْ دَسَفَعَ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا﴾ (*meqe shafaaqat sinaamah abeh yan numuu woo shafaaqatak aftole sooloh ayro*) [annisaa:85] yallih farmoytii

(^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*ittah ishfiqaa galto elle geetoonuh*) bukhari baahe xaagu.

Shafaaqatta maa sharuut le: 1) cato kee hinnamay shafaaqat manol yan numuk esseran, rabe yan num shafaaqat esseranam kallaci xiqsitta rabe num kaa kallace numih kallaci mayaabba, yalli iyyeh: ﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَلَا يُسْمِعُوا مَا أَسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾

(*rabe mara kallactaanamah kallaci siinik mayaabban yabben way siinik agdubuk manannon rabe num tu mannah essertaanaah*) [alfaatir:14]

usuk isih manol yan numih dooqak yatceeje waqdi, diggah usuk raba saaku kay taama taggiriqqeh kaah aban dooqak kaa maddah tan galto kaah raqtuh, kaadu dooqak kalah tanimii, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*sahdayti rabek kay taama taggiriqqeh sidiicam koh raqtuh immay wohum:aggiriqe sinni sadakataay, tuxxiqle*

ixxigaay, meqe baxya yalla kaah kallacaa) muslim baahe xaagu.

2) kaak iyyaanam yafhimeemi. **3)** tu esseran num garil yan num yakkeemi. **4)** usuk qamal kah geyam takkemi. **5)** woh addunyah caagid takkeemi. **6)** kaah xiqtaamaay biyak edde ane sinni takkeemi.

20 Aleeliyyi maagidel kurruumaah? Nammakkel kurruuma: **naharsiti:** xiqaa eleelitiyya: usuk sidoc yakke: **1)** yalla kay migaaqitte kee kay weeloolat aleelitaanama. **2)** aben meqe taamak tut yalla aleelitanama. wohuk ceelalo gabla elle alfimte sidaaca numih masala. **3)** meqe muslimtuy manol yaniih garil yaniih xaaqim yalli akak oggolam yakkaleenih xaaqot yalla aleelitaanama.

nammehaytii:caraamuk yan aleelitiyya:

usuk nammay yakke: 1) yallih nabii (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) kee hinna immay yallih waliyyi yalla lekkel lon aracat yalla esseraama: wohuk celaloo yallow ku nabi koo lekkel le aracat koo esserita, hinnammay cuseen koo lekkel le aracat koo

esserita, yallih nabi (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) yallih garil naba arac lem digga, kaadu meqe mari yalla lekkel naba arac lem digga, takkay immay yallih farmoytih saacaba sinaamak meqem fayxih aysuk baaxo qabartee way maleelitinnon yallih nabi (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay})

yalla lekkel leh yan aracat yalla, kay nabih kabri ken fanal anuk, hinnammay yallih farmoytih abbah saqal qabbas yalli kay taam yakcinuk kay dooqat yalla aleeliten.

2) yallih naqasi faxah yanim nabil[xiibitak hinnammay waliyyil xiibitak yalla esseraama, wohuk ceelaloo yallow koo esserah agiddaanimi ku waliyyi hebeltoytal xiibitak, hinnammay ku nabbiyyi hebeltoyti cakkih kol leemil xiibita iyyanama, woh

akah kinnimii gino ginol abta xiiba waaso leemi,wohuu yallih xaqul waasoh lafitak raqta wohih lakal diggah naqasi taaqat abaamah Yallih amol cakkih lem mali.

21 Elle caboh ayrol yaamineenimik maqna macaay? Asmatle nummah is akkelem yaaxiigeemi, wohut cultam rabaay kay lakat tanim kabri morkorooy kay digaalaay kay niqmataay, gayset aban fooxiisiyyaay,sinam isinni rabbih abta soolooy, kutub fixiixiyyaay,mizaan oobisanamaay, siraataay, nabi doraay, shafaaqattaay,wohoh lakal sinam jannat fan akkiyy hinnammay gira fan akkiyy tamahal inkih yaamineenimi.

22 illa caboh ayrok kaxxa astooti macaay? Yllih nabi (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*diggah soolo matakka teetik afal tabna astooti akke kalah galab xageh qeeriiy dajjaalaay aliiy[daabba]ayro ayro kormak tawqeemiy qiisa ibni mayram oobiyyaay yaajuj kee maajujuuy ayro sidiica milaagowiyyaay ayro mawqa milagoowiyyaay ayro culma milaagoowiyyaay qarab baaxol yakke milaagoowiyyaay woo astootik elle cabo yamanak tawqe giray gaaboynah arac diiriyak sinam beyta*).-muslim baahе xaagu.

23 Lafit le mokkooroy sinam xaqaqtu waytam macaay? Nabi (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*adam ginniimeemiy elle caboh ayro soltaamih fanat dajjaalak lafitta morkoro matna*) muslim baahе xaagu. dajjaal adamak raddeemik numuk teenay elle caboh bar yamaatu waay qarsal kaafirtu yaanamih badule woo bedu ummaan moominti kawsah, dajjaalak migdi inti gonna leeh laqaymuume qinabih baxa celta, Naharaak yawqe waqdi meqe num kinniyo iyyaah wohuuk lakal nabi kinniyo iyya, wohuuk lakal yalla kinniyo iyya,sinam lekke yamaateh kaa kaataatana gidah keenih seecah too waqdi usun kaa diraboosaanah kay maxcoo kaal gacsan toway usuk keenik gexaah usun edderra heenim kaa katayta gabat tu luk mamaacisan, wohuuk lakal geersi mara lekke yamaateeh keenih seecaah kaa kataatana gidih seeco kaak oggolaanah kaa nummaysaanah toway usuk qaraanak roobit iyyaah roobitah baaxok ubuk iyyaah taabukeh sinam lekke yamaateeh giraa kee lee luk yamaate, kay gira xamcin leey kay lee gira.

Moomintuk faxximtam yalla maggansitaama kay morkorok ummaan salaatih elle cabol, moominti dajjaal kaa matrek suuratal kahfik qinbo kaal kawsay, kaadu kay angaarawak waaliyaama muslimti kay morkoroh meysih,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*dajjaal yoobbe num kaak yaxxeereemi,yallal siinih xibiitu waah diggah num moomintu isi akkaluk kaa fan yamaateeh,usuk kaat abah ceeloh taagah kaa kataata*).- abu daawuud baahе xaagu.

Usuk baaxol morootom ayro sugaah woo ayrok ayro liggidi innaay, kaadu ayro alsii gide takke,kaadu ayro ayyam innah, raqqa inta ayro ayroora gide take, hebelto baaxooy caba mali cule kalah, makka kee madiina koh raqtuh, tohuk wadir qiisa (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) qaraanak obaah dajjaal qidah.

24 giraa kee jannat taaniimi innaa? Yeey tanih yalli sinam ginekkah ken gine, jannat kee gira tambaxem hinna,yalli isi muxxoh jannatah gine marale, kaadu isi qadlih girah gine marale, ummaan maral yalli ken akah ginem keenil xabbacooya.

25 qhadaral yaamineenimik maqna macaay? Asmatle nummah ummaan maqaanee kee ummaan umaane akah kol takkem yallih meklaa kee yallih qhadar

kinnim taaxigeemi,kaadu yalli diggah isih faxem aba, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*diggah yalli kay qaran kee kay baaxol yan maara inkih digaalamaah ken*
akah digaalamaah zulmi hinna, keenih xuwaawinnay yallih xuwaw ken taamak
keenih aysuk yen, acinnitoy ucuu qaleh innah tanim dahabak yallih taagah yalli
kok oggolak mana qhadaral eemennaay koo gufteh tanim kok hoxe waytam
ixiggaay kok hoxem koo aleele waytam ixigga haytam fan,anna kalih innal
rabinnitoy gira culak ten) acmad kee abu daawuud bahte xaagu.

qhadaral yaamineenim afaram katayta: 1) yalli ummaaninim addafakoot luk
 addafakoot maleh yaaxigemil taaminemi. 2) yalli woh inkih lucul macfuuzul
 fiiriseemil taamineemi,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*yalli firiseh ginol takku*
waytam qaran kee baaxo ginaamak dumal kontom alfih liggida) muslim baahé xaagu.
 3) yallih fayxiy faxekke gufusu waah tu edde gareye waytaamal yaamineemi,kay
 qamal geytoy hebeltoh im edde kalalite sinni yalli faxem takkeeh usuk faxe weem
 matakka. 4) yalli ummaaninim gineeh kaaksa tanim kay gino kinniimil yaamineemi.

26 gino qamal geytoo kee faxoot kee fayxiy numma nummah tani lee? Loonuh,
 sahdayi foxoot kee fayxiy kee dooritiyya leh immay yallay fayyale fayxiy makorsita,
 yalli iyyeh: ﴿ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ﴾ (*isin tu mafaxxan yalli faxeh akke waytek*) [al^insaana:3]
 yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*taamita ummaan mari yalli akah ken ginem*
keenil xabbacooselek) bukhaari kee muslim itta elle geye xaagu.

Yalli kas kee maabbooy mabul neh akah yeceem maqem kee umam ittak baxisna
 gidi,kas le numuy garqa abbaheeh to hiih lakal amah yalli yol firiseemi iyya yanii?!
 woh axcinnay sinam kaak oggolak mana, hinnamay elle digaalimak yeneeh kaadu
 kaak axcuk yeneenim ama digaalaa yalli kol fiirise,anu abem qhadarak yol tekke
 iyyam kaah maxiqta, wohum diraboysiyya xiqsitta, yalli iyyeh:

﴿ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاءُؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾
 (*Axcelon yallat agleyta hee mari yalli faxinnay nee kee ni abbobti yallat agleyta*
haak mananno kaadu hebeltoh im caraamisak mananno yalli faxinnay,tonnah
keenik naharsi mari dirabbooyseh usun akah dirabbooyesen innah) [al^anqaam:148]

27 Icsaaninna macaay? Yallih nabi (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) esserimeh icsaanak,too waqdi
 iyyeh: (*yalla taqbudeemi kaa tableh innal woh xiique waytek usuk koo yablem*
aaxaguk kaa taqbudeemi) muslim baahé xaagu.

Icsaan diini maraatibiy sidoc takkeke amot raaqa.

28 Yalla inkittoysaanam maakeenakkel kurrumtaah? Sidiicakkel kurrumta:
1)rubuubiyyah inkitoysiyya: woh yalla kay taamoomil kaa inkittoysaanama,wohuk
 ceelaallo ginooy rizqhiyy aynuwwisiiyya tonnah taniimi, koros amah aalimuk ten
 yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) nabi akkekah. **2) uluuhiiyyah inkittosiyya:** wohuu
 qibada yallah caglisaaanama wohuk ceelallo slaataay sadakataay nazri tonnah
 tannimi,yalli farmoytit akah ruubeeh kutub akah oobisem qibaada kay naqoosa kaa
 caglissa gidi. **3) yallih migaaqitte kee weeloola inkittosiyya:** wohum yallaa kee
 yallih rasuul yallah dabqiseh yan meqe migaaqittee kee fayyale weeloola yallah
 dabqisaanama qhuraan kee cadiisil akah temeete innah makkoysekkah cinnekkah
 hinnamay manna leeh manna celtaah yallih weelok axce kal.

29 waliyyi iyyaay ? moomintuy meqey yallak meysita yalli iyyeh:

﴿الآيَاتِ أُولَآئِكَ اللَّهُ لَأَخَافُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) (obbiya diggah yallih awliyah amol meysi matan kaadu usun marookitan usun yeemene maray yallak meysitak yene) [yuunus:62-63]

kaadu yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (anu waliyyi mayyu yalla akkewaytek wohih lakal yeemene meqe mara akke waytek.) bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

30 yallih farmoyti kataysis yalli ken taama yakcanay raq sinniih cakkih nel loonum macaay? Raq nek sinnim ken nakcineemiy,yalli ken yakcanay yalla keenih xaaqimnaamaay,ninni sorkoco baxaa kee ninni arraaba naga keenik abnaamaay, usun lon muxxo fixiixisnaamaay, kaadu ken fanat yekkeh yan kookaxawat yaabe waynaamaay, usun hoxe waa mara hinnon,takkay immay usun meqem faxootuh angiicilluk yeneeniih cakki elle yan innal abto akak temeete num namma galto leeh, wohuk hoxe num inki galtole luk yen meqem fayxik, usun woo hoxak cabsu lon yallih xaqul muxxutuy umaanek edde radeenim keenik dugta lon,keenik num numuk muxxoh fulale ,inkih muxxutak raqtam tabana numu usunuu **abu bakaraay kay lakal qumaaraay lakal qusmaanay lakal qaliyy lakal talcaay zubeyriiy qabduracmaan ibni qofuuy saqad ibni abi wakkasay saqiid ibni zayidiyy abu qubeyda ibnul jarraaca.** tohih lakal inkih tan muhaajiriinii tohih lakal muhaajiriin kee ansaarak badri gaadut yengele maraay tohih lakal ansaarak raqqa iyye maraay tohih lakal yallih farmoyti kataysisik raqqa teemi.yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yi kataysis maxaafina [maqaytimina] yinabsi gabata kak yan rabbil siinih xiibitammay siinik numuk teeni ucud qaleh gide dahabak yallih taagah yaceemih yi kataysis taceemik gennaqta meleelaay genaqta hinnay qaxa meleelan.) bukhaari kee muslim elle itta geyte xaagu.

kaadu yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yi kataysis xaafeh yan numuu yalli isi recmattak kaa yayxeeray malaayikaa kee inkih yan marih abaaro keenil tanay)

tabaraani baahe xaagu.

31 yllih farmoyti fayla yalli kaah yaceeh yan caddik tatusnam xiqtaa? Waaga mali nigifta macammad ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) yallih ginok aysuk raaqaah muxxo luk raaqam takkay immay kay fayla yalli ellecabe caddok tatusnam mexiqta nasaara qiisa ibni maryam ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) fayla caddok kah tatussenih woh kah kinnimi ni nabi ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) wohuk nee waaseh isi maxcol: (yi faylat matatrina nasaara qiisa ibnu maryam faylat akah taturtennah diggah anu yallih naqasu, inxica: yallih naqasuuy yallih farmoyta) bukhaari baahe xaagu.

32 yahuud kee nasaara teemeneh inna? Yahuud kee nasaara kee wohuk kalih diinitte kataateh yan mari islaam diini cabba heenih,tohum **koroosite** mara usun kataataan diini qaraanak oobe diinih gacsa way,kaadu elle suge diini ni nabi macammad ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) rubsumeek wadiril islaamite wayya hee num yalli elle suge diini kak moggolaay usuk elle caboh ayro kasaara marat loowima,yalli kah iyye innah: ﴿فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ muslimti yukfure marih kufrinna sorkoco baxal isik diggoose wayyaay,hinnammay ken diini baatil kinnimit waaga yeellek koroositah,woh akah kinnim yalla kee nabi koroosinnah keenil abte madqa cineenimih taaga,yalli iyye: ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَآلِنَارٌ مَوْعِدُهُ﴾ (yallih farmoytal ukfurra iyye mari ken xagani gira) [huud:17]

yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) iyyeh: *(macammad nabsi gabat akak yan rabbil siinih xiibitammay yoo yaabbu waa num mayan ummattak yahuudiita takku nasraaniita takku to hiih lakal yol aaminekkah rabek gira kataysa yekkeh koh raqtuh)* muslimti baahe xaagu.

33 kaafirtu yazlumeenim xiqta? Qadli raqmali yallay saytunnowe fayyale iyyeh:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ *(diggah yalli amriseh qadlii kee meqem abittol)* [annacli:90]

zulmi caraamak yan yalli iyyeemih taagah: *(diggah anu zulmi inni nabsil caraam abeeh,kaadu sin fanal caraam abek itta mazlumina)* muslim baahe xaagu.

Yanzulume num cane gacsiitah isi yazlume numuk sooloh ayro yallih farmayti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) iyyeh: *(baacoyta may taaxigeenih? iyyeenih: baacuyti ni fanal garsi kee uwwa sinni numu, too waqdi iyyeh: yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay): diggah baacoyti yi ummattak sooloh ayro salat kee soomuuy zakaat luk yamaate takkay immay numuk teena xaafeh yamaateh numuk teenal deedal hee sugaah numuk teenak maalu yokmeh sugaah numuk teenak qabal caxeh sugaah numuk teena yoogoreh suga too waqdi usuk abbahee maqaane woo marah kak meklan,kay maqaane gaba kalla hayteh woo marih cane aracal raqtek,ken zanbi beyya haanah kay amol haanaa to hih lakal girat kaa qidan)* muslim baahe xaagu. woo ayro cane gacsi saqi fanataay raq mali.

34 bidqa macaay? Ibnu rajab yalli kaah racmatay iyyeh:bidqa yaanamax faxanam diinit suge wayteemiy qusbih bictteh daliiliy teetil yascasse mali. hinnammay shariiqat daliiliy yascasse leh tanimiiy bidqa maxiqsitta.

35 diinit meqe bidqaa kee uma bidqaa tani? qhuraan kee yallih farmoytih sunnat diinit takke bidqa ilaaqak temeete,woo bidqaa diinit suge wayteemiy qusbih biciseeni, yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) iyyeh: *(ni taama elle ane sinni innal taama abe num kay taama kaal taduure)* bukhaari kee muslim sitta elle geyte xaagu.

kaadu yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) iyyeh: *(diggah ummaanimiyy diinit qusbih bictte bidaqa,ummaan bidqaa hoax)* abuu daawuud baahe xaagu.

Kaadu imam maalik yalli kaah racmatay shariiqat bidqatih maqnak iyyeh: *islaam diinit suge wayteemiy qusba bicse numu woh meqemih abluk to num yallih farmoyti diini inkih magudduusinna iyye,* woh akah kinnimiiy yalli iyyeheimih taaga: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمْتُّ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ *(asaaku sin diini siinih duuduseh kaadu inni maqaane siinih duuduseh)* [alma^ida:3]

Yallih farmoytih ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) kay cadiswak tu bidqa faylisak temeeteeh woo bidqa faxitam islaam diinil sugteh taniimiy hawwentimteh yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) sinam edde kassiisaanam faxsiise,kay maxcol akah temeetennah: *(islam diinil meqe sunnatay hawwentimteh sugte kassiiseh yan numuu tet galtoo kee kay lakal teetil taamitta iyya marih galto inkih le woo marih galtok tu kate kalah)* muslim baahe xaagu.

Qumar maxco too maqnal temeete: ah manxu meqe bidqaay wohut faxitem taraawic salaata woo salat diinit suge salaataay yallih nabi ^(Salat kee nagayna)_(kay amol tanay) elle faxsiiseeh kaadu isih sidiica bar ken luk salaate,tohuk lakal fardi takkeemih meysih cabe,kay lakal qumar yalli kaa yakcanay abeeh sinam akah gaaboosoh.

36 Munaafikiyi maakenakel kurruumaah? Nammakel kurruuma:

1) sorkoco baxi nifaakay naba wohuu islaaminna yaybulleeh koroosinna qellisah, too nifaakinni diinik num yayaaqeh,kay kataysa kaak raqce cinak kaal rabek

koroosinnal raba.yalli iyyeh: ﴿إِنَّ الْمُتَّفِقِينَ فِي الدَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ﴾ (*diggah munaafikiin orbeena girak iqiya*) [annisaa:145]

munaafikiin **weeloolak tuu** yallaa kee yeemeneh yan mara ganaanaah moominiin ilaqaanaah,muslimiiniil koros cataanaah, meqe taamay abaanat addunya faxtan

2) taama nifaakay qunxa woo nifaak isi kataysa islaminnak mayayyaaqa,takkay immay toobite week kaxxa nifaakat kaa qidaamih meysile qunxa nifaakih kataysah **weeloolak tut** yaabek diraabat yaabaah, xagana heek xagana makaah, yinqibek deedalat yaabaah, he qahdi yaggileeh, kaa elle yeemeneenim ganah, wohih taagah yallih farmoyti kataysiis yalli ken taama yakcanay,taama nifaakinnak meysitak yenen, mulaykah abbaah baxi yalli kaah racmaty iyyeh:yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kataysiisik soddomut matre inkih sinni nabsih nifaakak meysitak yenen. kaadu ibraahim atteymi yalli kaah racmatay iyyeh: inni maxcoo kee inni taama ittal mawagtiyo dirabboose num akkeemik mesiteh akke waytek. kaadu casanul basri yalli kaah racmatay iyyeh: nifaakinnak meysita num mayan moominta akkae waytek kaadu nifaakinnak saay geytem matan munaafikta akke waytek ,kaadu qumar cuziyfaq iyyeh: yalli ken yakcaanay.yalla kol haak yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) munaafikiinit yi galab maay xageeh? cuzefa iyyeh: ku galab maxaginna ku lakalaay num masaytunnoosa.

37 yallih garil lafittaah nabam ma zanbiyy? Yallay fayyalet agleyta haanama, yalli kah iyee innah: ﴿إِنَّ الشَّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ (*diggah yallat agleyta hanaam naba zulmi*) [luqhmaan:13]

kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) esserime waqdi zanbik. maa zanbi nabaah? iyyeh: (*yallay koo ginet agleyta haytaama*) bukhaari kee muslim itta elle geyte xxagu.

38 shirki maagidel kurruumaah? nammakkel kurruumaah: **1) kaxxa shirkiiy** islam diinik yayyaaqa kaa abe num cabsu mageya elle rabek yallih maxco akah intennah, ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (*yalli isit agleyta hee numuh diggah macaba,to huuk raqqatem isih faxe marah cabah*) [annisaa:48]

kaxxa shirki affara ikkel kurruuma: **[a] dooqa** kee esserol agleyta kaat haanama. **[b]niyaa** kee fayxil agleyta kaat haanamaay woh meqe taama kaak kalih marah abaanama. **[c] kataatiyyat** agleyta haanama woh tu taaxago kataataanama yalli calaali abem caraamisan waqdi, kaadu usuk caraamu abem calaalisan waqdi. **[d] kacanut** agleyta kaat haanama woh numuk teena takcineemi yalla kah kicintannah.

2) qunxa shirki kaa abe num islaam diinik mayayyaaqa. usuk nammakkel kurruuma: **[a] yanbulli: maxcot** axawah yanu,wohuk ceelallo yalla kalih maral xiibitaanamaay yalli faxe atu faxxe iyyaanamaay.yalla kee hebltoyta suge wannay, hinnammay **abtot axawah yanay** wohuk ceelallo tu isit takraanama[sinnit yaxuyeenim]umaane kaak edde waasimee kee amukkuqe takke gidih, kitooba isit Takraama inti meysih, hadaytittee kee migaaqitte qangooruy baaxooxak tul yaabben wak umam yol akkeleh meysitaama. **[b] qellite** woh niyaa kee fayxit yallat agleyta haama,wohuk ceelallo yoo bulaa kee migaq fayxi.

39 kaxxa shirkii kee qunxa shirkik baxsi macaay? Ken nammay elle baxsimaanamak tuu:kaxxa shirki abeeni addunyal islam diinik yawqeeh elle caboh ayro girah addal waara,qunxa shirkih tu gactekiiy kaa abeeni addunyal koroosinna kaal ma madqaanaay, elle caboh ayro girat mawaara. kaadu kaxxa shirkih tu

gactekii taamoomi inkih finqisa,qunxa shirkih tu gactekii dubuk edde cule tama finqisa. tokkel itta elle weenim raqta,wohoo qunxa shirki cabsu mali inna kaxxa shirkih innah akak toobite weenik,hinnammay usuk kaxxa zanbitteeh innah yallih fayxih gubat raaqaa?,tamannak faxennal yanay usuk gibdiimii.

40 qunxa shirki kaa abbekkah aftabulee hinnammay abeenik wadir is duktamle? Yeey ,yoobulak aftabii aban taamat yallih fooca faxaanama,dogo yoobulah aftabi dooqa yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*sinaamey ashirkik waasima, diggah usuku xuunek karbactok qeltuh lafit luk raaqa*,too waqdi kaak iyyeenih: anninal kaak waasinnam dudnaah usuk xuunek karbactok qeltuh lafit luk raaqek yallih farmoytaw? *Iyyeh: inxica yallaw koo magansitna agleh tu kot haynaamak aaxaguk kaadu aaxige waynaamak cabsu koo esseritna*) **acmad baaha xaagu.** Yallak kalih imil aban xiibah dugiyyah tu gactekii diggah yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*laat kee quzzal xiibite num laa ilaaha illaa allaah iyyay*) **muslim kee bukhaari itta elle gayte xaagu.** Laat kee quzza yaanamaa yalla kalih imiyy koros aqbuduk tene.

Haadayti tu yol baahelik duugiyyaah tu gactekii diggah yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*haadayti faxak sugeh yanimik gacseh yan num diggah yallat agleyta hee, iyyeenih: tahak duugiyyi macaay? iyyeh :intaama: yallaw ku maaqaneeksa maqaane matan,ku haadaytuuksa haadayti mayan,koksa rabbi mayan*) **acmad baaha xaagu.**

41 kufri maakeenakel kurruumaah? nammakkel kurruuma:

1) kaxxa koroosinnaay islam diinik yayyaaqe,usuk koonakkel kurruuma: **[a]**diraboosiyi **koroosinna** **[b]** nummaysak kaxxiinah aban **koroosinna** **[c]** agay waagak aban **koroosinna**. **[d]** darre cabiyyi **koroosinna**. **[e]** nifaakinni **koroosinna**.

2)qunxa koroosinna: usuk maqsiyat koroosinna, islaam diinik mayaayaaqa,wohuk ceelallo muslimtu qidaanama.

42 nazrik cukmi macaay? Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) nazri abaanaam yinqibeh iyyeh:(*usuk maqaane mabaaha,*) bukhaari baaha xaagu, Tamaahaa cagla nazri yallah aban waqdi,nazri yallak kalih imih abaanamah tu gactekii,ceelaalloh kabrih abee kee waliyyiib abe yakkeenim caraamuk tan,kaadu kaa duudusaanam maxiqta

43 kalluwalle kee cutuk beyaay ginnili fan gexaanam maa cokmi leeh? Toh caraamu, tuxxiq keenit garrisak ken fanah gexeex takkay immay qellittam naxigel ken nummayse week morootom ayroh salat kaah moggolima.yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeemih taagah: (*kalluwalle ginnili fanah tu esserak yemeete num morootom barih salat kaak moggolima*) **muslim baaha xaagu.**

Kaadu ken fan gixxayyek qellittam naxigel ken nummassa heek **diggah koroositeh** yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeemih taagah: (*kalluwalley cutuk beyaay ginnili fan gexeex usun iyyeenim nummaaseh yan num yallih nabi macammadal*) (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) **obteemil diggah koroositeh**) **abu daawuud baaha xaagu.**

44 Rade rob cutuuka bahte yaanam kaxxa shirki akkiy tonnamay qunxa shirki akki yakkem mawaqdiyy? rob cutukti baaha asmatah yallih fayxi edde anekkah iyyaanam kaxxa shirki,rob yallih fayxih yemeetemmay yalli agiddan cutuk sababah kaa baaha agiddan cutuk yunbuliye waqdi yemeete iyyekii toh caraamu qunxa shirki, toh akah kinnimiyy daliil sharqiiy cissiiy diggale qakli ta sidiicaamak

tu sababah hee waytem sabab heemih taaga,hinnammay cagay kee giilalaay kaadu rob edde rada widdir tascasse yaanam xiqtah.

45 Raq sinnimiy muslimiin amoytite muslimiinil le macaay? Keenik yaabbeenimiiy kaadu ken yateeqeenimi faxah faxe waah,usun zulmi abaanamah saduh keenil gacaanam maxiqta,kaadu ken ma abarraay taaqatak gaba keenik murgufna,maqaanee kee qaafiyataay tirtooy massowuh dooqa keenih abna, ken taaqataa yallih taaqatak nable yallih maqsiyat nee amrise weenik,hinnammay maqsiyatat amrisen ken tekkek wohul ken taaqat caraamaay wohuk kalih innal ken taqat raqmali maqanel yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh:**(amoytak obbiyaay kaah rammit xiiron kok yaagure way maalu kok beya way,obbiyaay rammit)** muslim baahe xaagu.

46 yalli amrii kee waasot maca faxeex iyyanam xiqtaa? Yeey xiqtah, imaan kee taamaa kay fayxi kee teetit aban kanaaqatih ixigat xakbise week,cakkil hinnammay wohuh ixxiga moominti cakkil diggoowaamih ossotina kaah takke ,takkay immay **yallah santiitamaanah wohut faxem essere waanam duddale qibaadaa kee yallaa kee kay naggaarinnul yaamineenimih asta toh** sacaaba yalli ken taama yakcanay elle sugen gurra

47 aayatak maqna macaay? ﴿ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ﴾ (Yalli casanatat faxem niqmata sayyi-atat faxem mokrora tah inkih yallih fayxih takke niqmat, yallal kah kelseenimiiy tet tecem kaa kinnimih taaga, mokrora akah ginem leh yan naggaarina is too naggaarinnih gabuk kay maqaane xiqsitta,yallih abtoota inkih maqaane yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: **(maqaane inkih ku namma gabah addat tan umaane ku gabuk matan)** muslim baahe xaagu.

Naqoosah abto is yallih gino toh luk is naqoosa abtah taniimi, yalli iyyeh:

﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَانْفَكَىٰ ۖ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ۖ فَسَنِيئِهِ لِلْيُسْرَىٰ ﴾ (Yeceeh yallak meysite numuh tugactekii, yalli acuya'yeemi kak rebsima iyyeemi, kaadu maqaane nummaysekii, woh yallih qangaraay yallih farmoytih qangara, kaah xabbacoysenno maqaane gita) [allelyi:5-7]

48 hebeltoyti shahiid axcem maay xiqtaah? Hebeltoyti shahiid iyyaanama usuk jannatti numu iyyaanamih inna,ahlussunnah mazhabaa muslimiinik hebeltoyti jannati numu axciiy gira numu iyyaanam maxiqta,koh raqtuh yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) galab akak xage mara jannatti mara axce kee gira mara axce kak yakke mara woh akah kinnimiiy addatino qellitamih tagaah kaadu sahdayti elle rabeemih addatino axige waynaamih taaga, taama kak yaanam raba wak elle suginnaan inna sorkoco baxat tanim yalli yaaxige takkay immay meqem abe numuu meqe galto qaaginna umam abe numuh digaalak meysitna.

49 aggidan muslimtak korosta yaanam xiqtaa? Maxiqta muslimtuk korosta axcee kee yallat agle hee axcee kee munaafiktu axce yakkeenim wohul tascassem kaal ambuliye waytek,kaadu akke kaliyyi kaal geytime waama kay sorkoco baxat tanim yallal cabna.

50 kaqbak kalih imil mermeeritanam xiqtaa? Baaxo bagul edde mermeeritaanam xiqta arac mayan kaqba koh raqtuh,kaadu faxe nabna leemih kaqbat missoysaanam xiqta arac mayan, diggah teetik kalih imit woh aynabuk mermeerita num yalla yiqsiyeh.

Sorkoco baxi taamoomi

yalli sorkoco baxa gineh amoyta kaa abe,dagar inkih kay qande abe,amoyti yemqekaa tekkek qande tamqeh,yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*diggah dagarat cadoyta tan, is temqek dagar inkih yamqe, kaadu is toomek dagar inkih yaame, toh sorko cobaxa*) bukhari kee muslim itta elle geyte xaagu-

Sorkoco baxiyyi iimaan kee yallih meysik araca, hinnay koroosinnaay nifaakaay yallat agleyta haanamak araca, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*yallih meysi akket tan isi sorkoco baxal ascassuk sidiica adda*) muslim baah xaagu-

► **Iimaanaa asmataay maxcooy** taama, sorkoco baxi asmataay arraaba maxcooy, sorkoco baxaa kee dagar taama. sorkoco baxii yaamineeh nummaysah, shahaada arraabal yayyaaqeh, tohuk lakal sorkoco baxi isi taamah taamita, kakanu takku meysi takku qaago takku, arraaba yallih galab xagoo kee qhuraan kawsiiyyah tangayye, kaadu dagar sujuud kee rukuquuy meqe taamay yallal sinam xayyossah abtoh yangayye. dagar sorkoco baxa kataata sorkoco baxat aninaanim dagaral tambuliiye faxennal tanay.

► **sorkoco baxi taamoomit fanxam:** is taamoomiyy sorkoco baxat taniih, kaadu kaat axawah tan, woo taamoomik nabuk raqtam yallal yaamineenimi, usuk sorkoco baxi addat yan, aalimiyyaa kee santiitimiyyaay nummaysiyyi kaak yan, amah luk kakanuuy meysiyy qaagooy madaaraay tawakkuluuy, xiiqiiy asmataay, rammitiyyaay too bislem inkih yallih naqasih sorkoco baxat gactaama

► **sorkoco baxi taamoomik ummaan taamak saduh sorkoco baxi biyaakittek biyaakak teeni yan,** yalla caglisaanamak saduh yoobula tan, kaadu asmatak saduh agay waaga tan, kakanuk saduh naqabi yan.... Tammannah taniim ninni sorkoco baxa nasmaaqaemik garcinnek zanbitte ittak bagul kaal gactaah kaa bayissah yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*yallih naqasi hoxak teena hoxek kay sorkoco baxat tata ximmo gacta, akak kateeh yallal cabsu esseriteeh madaara kay fan abekiiy duugumtah, zanbit qagitekii ximmo ossimtah, kaadu sarkoco baxa bulla haytam fan toh raanay yalli galab akak xage qhuraanal* ﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ trmizi baah xaagu-

Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*zambi sorkoco baxal tutuh yamaate falkat is wakaay qungayti kah gacannah woo zanbi yaaqubeh yan sorkoco baxat tata ximmo kaat gacta woo zanbi cina sorkoco baxat qado ximmo gacta, sorkoco baxi namma weelol gaca tiyak teena qadoo qidih qado xaah innah gac hebelto zanbi kaal baaham mali qaran kee baaxo tanim fan, nammeyye datgalinih afah yan galaasih bisi, maqaane mayassakootaay umaane mayassacakka isi nabsi fayxik yooqobem akke waytek*) muslim baah xaagu-

► **Yallih naqasul sorkoco baxi qibaadatih ixxiga dagar taamah ixxigak amot raqta,** toh akah kinnimiyy sorkoco baxi qibaada buxux dagar taama teetik tawqeeh, tet kibtaah tet duudussaah tet mexexu[miru]yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*diggah yalli wagtam siinik ceeloola hinnaay maalu hinnaay siinik wagtam sorkoco baxaa kee taamoomi*) muslim baah xaagu-

Sorkoco baxi ixxigaa kee cubbusiyyak dabaqa, wohih taagah sahda fanat yallih garil muxxut edde yakkem sorkoco baxat iimaan kee asmataay yalla caglisaanama tamannah tanim elle salalinnaan imi, casanul basri iyyeh yalli kaah racmatay: yallal siinih xiibitammay abuu bakar yalli kaytaama yakcanay keenik akah yookomem salat kee som taaga hinna keenik akah yookomemi kay sorkoco baxat iimaanak salalteemi.

► **sorkoco baxi taamoomi dagar taamoomik mangoomul muxxutak raqta:**

1) sorkoco baxi qibaadah cooca[cooci]dagar qibaada yaggilem takkeh, yoobulay taamat cultah inna. 2) sorkoco baxi taamoomi is buxuxu, qangara hinnay angoyyay sorkoco baxak awqe waytek kol moloowinta. 3) sorkoco baxi taamoomi jannatal fayya inta arooca edde geyanamak sababa, wohuk ceelallo muslimti intit addunya taqunxiyeemi. 4) sorkoco baxi taamoomi qilisaah gibdah dagar taamoomik. [ibnul munkadir yalli kah racmatay iyyah: morootom liggida inni nabsi luk ingiicilleh massowwa yoh intam fan. 5) sorkoco baxi taamoomi raat qaxmaqaaneh aysuk raaqta, wohuk ceelallo yallih taaga aban kakanu. 6) sorkoco baxi taamoomi galtoh aysuk raqata, abuddarda yalli kay taama yakcanay iyyeh: inki saaqti cubbusiyyi bar salaatah soolaanamak aysuk raqta. 7) sorkoco baxi taamoomi dagar tasgayyem teeti. 8) sorkoco baxi taamoomi dagar qibaadah galto aynabiyy daggaoyssiyy bayse takke ,tohuk ceelallo salaatah yallah rammitaama. 9) sorkoco baxi taamoomi dagar qibaadah aracat gactam bictah, wohuk ceelallo, maal alle waak sadaka niyat haanama. 10) sorkoco baxi taamoomih galto elle cabo mali wohuk ceelallo xiiqi. 11) sorkoco baxi taamoomih galto gexak raqta, dagar sooliyy affari yakke wak taamak. 12) sorkoco baxi taamoomiyy dagar taamak afal takkeh kaalih takkeh.

Sorkoco baxi mango gurral dardara dagar taami taamak naharal:

1) **sorkoco baxi yansococobeemi:** woh sorkoco baxat naharak cubbusiyyi gaca waqdi. 2) **cubbiisiyyi** sorkoco baxat dabqa waqdi. 3) **dagar walala:** woh namma kalbi taama abo cabol namma kalbitaama. 4) **fayxi** woh abtol yrgiqeemi. 5) **diggale fayxi:** woh abto sorkoco baxal yargiqeemi. tama konooyuk **naharsi sidoc** maqaanel galto maliyy umaanel zanbi mali, fereyhaytuh tu gactek maqaanel inki maqaane kaah tankuttube umaanel tu kaal matankuttuba, konoyhayti maqaaneh abtol galtole umaaneh abtol zanbile abe waamah, woh akah kinnim qamal geytoluk aban fayxi qamal kah geyaanam tanim kinnim diggosaah, yallay saytunnooweeh fayyale iyyeh

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (umaane yeemeneh yan marih fanal fixixxam yikcineh yan mari qansarissa digaala lon) [annuur:19]

kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh abu bakar baahe xaagul: (namma muslimti seef luk ittat yangoorowenik qiden num kee qide num inkih gira mara, too waqdi exceh yallih farmoytaw qide num nexeegehik qeden num maca baaheeh? yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: usuk isi kataysah qidim loowiteemih taaga) bukhaari baahe xaagu.

Umaane loowitta heeh cabek toh affarakkel kurrumta: 1) **yallih meysih tet cabek** galto elle le. 2) **sinam meysih cabek** zanbi kaal yan woh akah kinnim umaane cabaanam qibaada woh yallah takkem raqmali. 3) **tet fan guddussam abekkah efferih cabek** usuk yirgiqe niyal zanbita. 4) **tet fan guddussam abbaheeh yeffereh cabek** usuk faxem kaah akke waytek zanbi abe numih innah kaal tankuttube, woh akah kinnim diggale fayxiy taamak duudaanam kaaluk abbaheenik too num umaane abe numih inna _tama tatre cadisil akah taturtennah_ taamaa kee fayxi tengelek abto faxe way takkay elle digaalimah, umaane inkadda abe numu wohuk lakal duudinnaam wak tet abam niyaatek usuk umaane bagus kate sinni numu, loowiteemil digaalimah woo taamat qagite waamah.

► sorkocobaxi taamoomik tu:

► **Niya:** is fayxiyy loowitiiy, tet sinnim taama matamqaay moggolimta, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*taamoomi cagalah niyat takke, ummaan num cagalah niyaatemle.*) bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu-

Ibnu mubaarak yalli kaah racmatay iyyeh: dogoo taamay niya taymageey, mango taamay niya daggossa, kaadu fudeeyli iyyeh yalli kaah racmatay: yalli cagalah kok faxam ku niyaay ku fayxi, taama yallah takkeki yalla caglisiyya xeqsitta, woh taama yallah takkeemiiy kaaksa afto num edde aalle waama, taama yallak kalih imih tekkek yoobulaay nifaak xiqsitta.

Fayda: sahda inkih baye mara **ixxigale mari** koh raaquh, ixxigale mari inkih baye mara **taamita mari** koh raaquh, taamita mari inkih baye mara **yalla caglise mari** koh raaquh, naharsi taamaa ummaan naqasuy yalla yateeqem faxa niya bartaama, wohuk lakal niya taamat yaymaa qeemi nummaa kee yalla caglisaa namak addatino yifhimeek lakal, niya sinni taama **taqabi**, niyay yalla caglisiyya sinni **yoobula**, yalla caglisiyyat iimaan diggoose weenik abam **finqa**.

Taamoomi sidiica innal tan: 1) **maqisiyatitte:** umaanet meqe niya haytam woo meqe niya maqaaneh tet mokorissa hinnammay maqsiyaa luk, uma niya haysitek tet zanbi dirribimah. 2) **calaalih taniimi:** calaalih aninnanimiti inki niya edde ane kee hinnammay mango niya edde ane, woo calaalit maqaane niyate kaa tekekk yalla fan kaa xayyossa. 3) **taaqtatitte:** is niyat axawah tan tamquy galto dirribuh gacta¹, yoobula edde faxtek maqsiyataay **qunxa shirki** kaxxa shirki guftam takkeh, usuk sidiica focale: 1) **usuk qibaada abah yan wak yoobulaksa tu edde loowite wek** toh yallat agle haanamaay to qibaada finqa.

2) **yallah abak suge taamat yoobula cultek**, woo qibaadat elle cabo kak qimbol xissime waytek, ceelallo kak sadaqhata, qimbo kak oggolimtaah elle cabo kak baytah kaadu elle cabo qimbol kak xissimta qibaada tekkeki wohuk ceelallo salaata is namma gurrah tan: [a] **yobula isik waasam:** toh taamal bahtam mali. [b] **yoobulat satta iyyek** qibaada inkih kaak bayta.

¹ Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*maqaane lowiteh abewe num yalla lekkel dudda le maqaaneh kah tankuttube, lowitta heeh abe ka tekkek yalli islekkel tabna maqaaneh kah yaktubeh, malcina booluy wohuk mango dirribuh kah osisa, umaane lowiteh abe we num yalli is lekkel duddale maqaane kaah yaktube, tet lowiteh abe kaa tekkek yalli inki umaneh kaal yaktube.*) bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu- kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*a ummatih ceelallo affara numih ceelo: numuy yalli ixxiga kee maalu kah yece eh usuk isi ixxigat taamitah isi maaluu edde faxxima ikket kaa ha, kaadu numuy yalli ixxiga kah yeceeh maalu akah acewe numu usuk iyyah: anum lem luk sugiyyoy usuk edde abam abak en, yallih farmoyti* (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: *to nammay galtok inki gide lon, kaadu numuy yalli maaluu kah yeceeh ixxiga akah acewe usuk isi maalut digrah yalli elle faxewe innal yace, kaadu numuy yalli ixxiga kee maaluk tu kah acewe numu usuk iyyah: a numuh yecem yoh aciinnay usuk edde abam abak en, yallih farmoyti* (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: *tama nammay zambik inki gide lon*) **tirmiizi baah** xaagu- tama cadisil nammaye kee fereyye maxco dudda heenimii abeenih wohuu heenih yanin niya kee faxootuy maxcol keenik yonbolle: (*anum lem luk suginniyyoy usuk edde abam edde abak en*) ummaan kataysa le kataysat xakbisen maqaane galto akke kee zanbi akke. ibnu rajab iyyeh: (*ken nammay inki galto le*) inta maxco cadisil tascassem: usun galto inki gide lon dirribu maleh aben taamal, dirribu lem taamite num, lowite numuy abe wee hinna, usun ummaan innal inki bis aallinnonuy ankuttubuk ten tabna maqaane, maqaane loowiteh abe wee numuh woh qhuraan kee cadisil akah temeetenna hinna.

3) yoobula taamak gaba kalek lakal tekkek toh suwaawuruy taamak kalam maliy taamita numuk kalam mali, qellittah tan yoobula tanih raq sinnim tet yaxigenih akak wasimaanama.

hinnamay abah yan meqe taamat addunya faxekii kaak meqe galtoo hinnammay zambik kay niya elle aninnaan innaay toh sidiica weelole: 1) meqe taama akah abam caglak addunya tekkek, wohuk ceelallo salaah sinam absiisa num akah absiisam dubuk maal tekkek, tohul zambile yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*yallih fooca edde faxtaanah yanin qilmi bariteh yan num akah baritem dubuuk addunya teekeki solo saaku jannatak suruy megaya*), abu daawuud baahé xaagu.

2) yallih fooca kee addunya inkih edde faxak abeki, too numuk yalla caglisiyya kee iimaan kaak boolale wohuk ceelallo caji gexah yan num Akah gexam tellemoo kee caji tekkek, kay galto yalla caglisiyyi akkinnaanah gide.

3) taama caglah yallah abaah takkay immay aba taamat cato kaah takke gidih tu elle beetekii kay galto duddaleeh, beetamal galto kaak matankusa, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*diggah tu elle betta haanamak aysuk raqtam yallih kitab barsaanama*) bukhaari baahé xaagu.

Ixig taama yallah caglisak abah yan mari ittak muxxutak raaqa:

1) **gubi araca:** woh taaqat abaamaa galto qaaqak hinnammay digaalak meysitak.

2) **gudeh araca:** woh taaqa abaama yallih amri oggolakaay kaa elle faatitak.

3) **dagah araca:** woh taaqat abaama yallay saytunnooweey fayyaleh kakanuuy, massakaxxaay, assanabiyyaay meysih, tohuu, nummaase marih araca¹

► **yallal yaduureenimi:** raqmali monol yaniinim fan, zanbit radaanam sahdaytuk, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*sinam inkih hoxxah, hoxa marak taysem yallal yaduure mara*) tirmizi baahé xaagu.

Kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*zanbi abe wannitoonuy yalli ama addunyak sin kalla heeh zanbi abaah yallal cabsu gorrisaah akah caba mara baahak yen,*) muslim baahé xaagu.

Yallal sarra adurenno kee zanbi amok kate waanam, hoax, sheetan sahda malcina daabak daabak teenat qidam gibbata, naharat tan tiyat qidam yefferek lakat tan tiyal taba, woo daaboobii: 1) yallat agle hayiyyaa kee koroosinni daaba. 2) woh yefferek diinit ane waytam ossaanam kee yallih farmoyta (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kee kay kataysisih katayyo cabti. 3) woh duude week kaxxa zambittet kaa qida. 4) woh duude week qunxa zanbit kaa qida. 5) woh duude week calaalih tanim yaymageemit kaa qida. 6) woh duude week galto elle dagoh tan taaqat kaa agxisa galto fulale taaqat cabba heeh. 7) woh duude week ginnii kee sahdayti shetaanu kaal yasillite.

¹ yallay saytunnooweey fayyale iyyeh: ﴿وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى﴾ (*nabi muusa yallih angaarawat akah yisisikemi yalli kaa yakcine gidi, dubuk yallih amrih oggol hinna*) [taaha:84]

xaltanih yemqe mari ittak muxxutak raaqan: **gubii arca:** keenih akah yamqem ken maqsiyatih digaalah meysii kee keenih aba maqaaneh galto gorana. **gudeh araca:** keenih akah tamqem yallih taaqaa kee quxiinal koo yessenebeenimih meqem gacsaa kee ane wayak addunyal aniina sabab kok yekkeenimih taaga, **dagah araca:** keenih akah tamqem yalli kot abeh yan amirisiyyih assakaxxa kee keenih tamquh yallah abte kacnu.

maqsiya nammakel kurrumta:

1) naba zanbitte: is qhuraan kee cadisil digaal akak temeetem akki addunya bagul, hinnammay akheeral meysiso amaatiy,yallih naqabuuy hinnammayyallah racmattak axxeexiyyaay hinnammay iimaan sinna tohuk tu elle temeeteemi.

2) qunxa zanbitte: wohuu warrayteemik raqqateemi.

Qunxa zanbitte kaxxa zanbitteh korissam tanih wohuk amo gexak raqtam:qunxa zanbik raaqe cinaanamaay,hinnammay qagqagsee kee burutee kee elle fallamiteekii [hidoowah] abe umaane aybulle yakkemi.

akkinnaan zanbik yallal yaduureenim meqeh woh martaama[waqaltaama]ayro ayro kormaak bukku tam fan, hinnammay rooci kaxkaxxoh amma iyyam fanah,yallal nummah yuduure numih galtoo abbahee umaane maqaneh kaah korsa woo umaane mangah qaran maaddaamah.

Yallal yadaareenim shuruut le oggolimtih: 1) zanbi amok kataanama 2)warrayteemil nadaamitaanama 3) diggah zambil adaare waama,zanbi sahdayti cakkit axawah yenek ken cakki keenih gacsam raq mali.¹

Yallal yaduure mari affarannal yan:

1) numuk teeni meqe gital gaca qumrik elle cabo fan, abe zanbit maqagitaay dagar yaabissoh kaal mayamaata,adam baxi edde radam raqsinnim akke waytek, tahaay yallal aduuriyyak massoyna,too num maqaanel yookome numu tama yallal aduuriyyi toobata nasuca xiqsitta,tamah abe **dagar sattale**.

2) mango taaqal massoowe numu takkay immay zanbittey edde radale loowith maaba immay elle mokkorimah, teetik tut radinnanih widdir isi nabsi sahitah kaadu yandimeh diggah teetit yoo qidda haytaamak waasimeyyo iyya, tamahaa isi **sahite nabsi**.

3) yallal yaduure widdir fanah massoowa numu,tohuk lakal nabsi fayxi kaak tayse zanbittek tut radah,tohlih taaqatal diggayya,wohlih mango zanbittey nabsi fayxi akah lukuuy qamal akah geyak akak yaxxeereh, dogoo widdiray kay nabsi fayxi kaa koborta widdir le, tohuk lakal yandimeh,woo zanbik yallal yaduuruh isi nabsi, xagnisah tamahaa isi **esserah yan nabsi**, too numuk elle cabo kaak meysile aduureyoo kee sarra abeyoh amol gacaamih taagah, yallal aduurekkah rabam takkeh, taama kak yaanam elle caboh elle suginnaanimi.

4) yallal yaduureeh widdir fanah massoowa numu, tohih lakal loowitak zanbittet yaduureh yallal aduureyyot isi dagar yaabise waak, abeh yanimiil qaade waak toh mangom umaanet is **faysa nabsi** to num elle caboh umaaneh meysile.

► **numma:** usuk ummaan sorkoco baxi taamoomak buxuxu numma iyyan maxco laca maqna tascasse: **1)** nummale maxco **2)** fayxi nummaay [yalla caglisiyya] **3)** nummale loowiti. **4)** loowiteenim duudasaanamih numma. **5)** nummale taamay addaa kee iro inki bisu kakle,wohuk ceelallo salaatat yallak aban meysi. **6)** diini

¹ yallih farmoytak (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) xaagiseenih: (taama kitooba yallih garil sidoc takke:kitoobak teenat yalli tu mawaa,tiyak teenal **tanjimik tu ma caba,sidocaytul yan zambi cabsu mali.cabsu sinnim yallat agle haanama yalli iyyeh:** ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ﴾ yalli tu edde wee sinni kitaabaa yallih naqasi isi **nabsit abah yan zulmi is kee isi rabbiñ fanat taniimik,toh yalli isih faxek kaah cabah,yalli tu akak cabe sinni kitaabaa,yallih naqoosa ittata abtah tan zulmi cane raqmali tama zambik.**) acmad baahе xaagu diggasinni·

tikka yam inkih abaanamih numma, tohuu amol raqta darajay aysuk raqta, wohuk ceelallo yallak meysi kee qaagitiyyaay yalla assanabbiyyat aba numma, kaadu addunya kay intit tuqunxuyeemiyy,kacanule oggoluuy,yallal kibal hayiyyaay,yalla akciniyyaay raqqateh tan sorkoco baxi taamoomi.

Warray teemit nummat welsime num diggale nummale,yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: *(nummal digga xica,numma maqaane fanah,koo beytaah ,maqaane jannat fan ko beyta, num,numma yaceemik makataay,usuk numma yacem gabbata,yalla lekkel diggah nummali yaanam kaah unkuttubba intam fan)* bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu. Cakki akah qaddoowee wee numuy cakki goranat yallal numma yaceeh nabsi fayxi akak cabba heeh, too cakki gufah mangih,gufe week yalli kay quzri yableh.

Dirab nummal saduh yan, dirab afaak sorkoco baxaak arraaba fan ugutaah tet bayisaah, wohuuk lakal dagaral tabaah kay taama bayisaah,arraabak maxcooca kah baysannah, dirab maxcoocaay taamoomaay weeloolaa inkih kaak gufah,finqi inkih kaa kobrah.

► **kacanu:** iimaaninnat tan tami [xaqam] maqaane yallaay yallih farmoytaay yeemene mara yakcineenimit geytimta,yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh :*(sidiicam edde geytimte numuu wohutuu,iimaaninna tami maqaane geya :kicnaamak yalla kee yallih farmoytih kacani amo beyak raaqaama, yakcine num yallaak kalih imih akcine waama, koroosinnal yaduurem yalli kaa akak catek sarra yanqibeemi, girat kaa qidaanam akah niqbinnah)* bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

Kacni caxa sorkoco baxat uysukubbaay yallah caglisiyya kee nabi katayyoh leek efeqqa tet heenik mango miraru bahtaah yakmeenim ummaan wak luk sugta yallih iznih toh affarannal tan: **1) yallih kacanu** toh iimaanak buxuxu. **2) yallah yakcineenih yallah yanqibeenim raqmali**¹. **3) yalla lih tu yakcineenimiy** wohuu yallih kacanuy raq sinnit apleyta haanama, wohuk ceelallo yallat agle hee mari isi yallitte akah yakcinen inna,tohuu yallat apleyta hayiyyak buxuxu. **4) raq sinni kacanu:** wohuk ceelallo xaltanii kee xayloo kee lee kee qaysoh aban kacanu... tama kacnii xiqah,yalli koo yakcinem faxxek ku intit addunya taquxuyay, yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh:*(addunya ku intit taquxiyay yalli ko yakcanuh)* ibnu maaja baaha xaagu.

¹ sinam naqabuu kee kakanul sidiica gurrah yanin:

[a] caglah yan kacanuy naqabu sinniih yakcinen mara, usun numma moominiini wohuk ceelallo nabiyitte kee nummayse mara too marak amol raqtam nigifa macammad ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) kee kay agbuu kee kay xayloo kee kay kataysiisi. [b] cagla naqabuh yanqiben mara tohumu koros kee yallat apleyta hee maraay kee munafikiini [c] tul yakcineeniih tul yanqiben mara,woh moominiinik zanbileela, lon iimanah ken yakcineeniih edde raden umaaneh ken yanqibeenih.

Koros yakcineeniih ken qokolaanam nammannal tan: 1) diini korraqiyyat koo qiddaama,wohuu ken diinih ken takcineeh ken qokoltama. 2) caraamak taniih diinik koo ayyaaqe sinnimi wohuu addunyah ken yakcineeniih ken qokolaanam.

Qeebih nellih ane sinni korosuh aban meqe gexsoo kee keenih aban naqabu cede wayle ama nammayih fan baxsaanam raqmali,qadli kee gexso kenih yamqeenim sorkoco baxi kacni edde ane waak xiqtah,wohuk ceelalloo keenik boola le numuh racmataanam kee meqe qangara keenik iyyaanama keenih xuwaawaanama yalli iyyeh wohul

﴿لَا يَنْهَكُوكُمُ اللَّهُ عَنِ الدِّينِ لَمْ يُقِنَّاكُمْ فِي الدِّينِ وَلَا تَخْرُجُوكُمْ مِنْ دِينِكُمْ أَنْ تَدْرُوهُمْ وَتَقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ *ken yanqibeeniih keenil saduh gacaanama rikeh taniiimiy yalli edde amriiseh vaniimi yalli iyyeh:*

﴿قَادِلِي كEE MEQE GEXSO KENLIH ABAANAM BITAH KEN NIQBUKUUY KACANU KEENIH AALLE WAAK,YALLIH FARMOYTI﴾ ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) maadina yaahuud luk akah abennah.

► **kibaala:** wohuu sorkoco baxa yallat yaxuyeenimiiy kibaal kaal haanama, faxaanam geyoonuu faxe waanam keenik waasimtuh, yallat meqe niya haak faxxatimtah tan sababitte abak.

Sorkoco baxa yallat axaye waanam towciid boolaay, sababitte cabaanama kasak boola,kibaal yallal haanam abinak taakumeh wohuu asmatak miru,

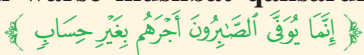
kibaal sidiicakkel kurruuma: 1) **raqsinni kibaala:** yallak kalih mari duudewaamal yallal kibaal haama, wohuk ceelallo lakimak [dalka] urusiyya.

2) **caaramak yan kibaala :** usuk nammakkel kurruuma: [a] **kaxxa shirki** : woh inkih kibaal sababittel haanama, is dubuk tu xeqtaah tu kaltam yakkaleenimi l

[b] **qunxa shirki** : numuk teenal qekitaama rizki taagah, [gaqamoyta] usuk dubuk tu yoh xiqele sorkoco baxat heekkah.

3) **xiiqah** : isik kalih numuk duudah yanim yoh aba iyyaah kaal qekitaama, wohuk ceelallo tellemo takkay immay yallal kibaal heeh kol kibaal hee iyyam maxiqta, iyyam faxximtam amah kol cabe iyyaama.

► **faatitiyya:** wohuu yallih niqmatih raat kay naqasul yanbuluyeemi sorkoco baxal iimaaninnaay arraabal faatitiyya dagaral qibaada. **faatitiyyi edde yakkem** sorkoco baxaay arraabaay dagara, kaak maqna yallih niqmata kay taaqatal asissaama.

► **xiiqi** [sabri] usukuu weeqa yallak kalih marah warse musibat qansaruk gexxaamah, dubuk yallal weqsimaama. yalli iyyeh: [azzumar:10]

kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (**xiq gorrise numuh yalli xiq yace, xiiqiq tayseh tan acway farakkale yalli numuh maacinna**) Bukhaari kee muslim sitta elle geyte xaagu.

Kaadu qumar yalli kay taama yakcanay iyyeh: hebelto mokkoroy edde mokkorime mayyu, yalli affara maaqaane edde yoh heeh akke waytek, mokkoro diinit yok akke wayteeh ahak nabuk yol oobe wayteeh , yallak raabitiyya edde wee weeh, galtoh qaago teetil geyya haam.

1 Yallal kibaal haanam kee sababitte abaanam ittat maay booddaah? woh mangonnan tan: 1) **ane sinni tuxxiqih bahti**: usuk sidiicannal yan: [a] **asmat leh yan sababa** wohuk ceelallo rahim baxi fayxih abaanama, asabab cabaanam cabuuy kibaalat loowo mali.

[b] **asmat sinni sababitte**: takkay immay mangih tet cabeenik takkem matan wohuk ceelallo sakayi sinnim bacaril aban safara, toh abaanamaa kibaalat loowo mali, sakayi yakkuqeenim kaak raqmali, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) madiina gexe widdir sakayi haysiteh gita kaah yascasse num haysite, [c] **sababitte faxxakke koo gofse lem takkale tambulle digga edde ane kal** wohuk ceelallo ekkella ham abah yan num gaqamoyta goranah, toh kibaalak koo matayyaaqa, hinnay orobsit cabaanam kibaalat axaw mali. qumar yalli kay taama yakcanay iyyeh: kibaalite buqre abba haah yallal kibaalita.

2) **tanim daanisaanamaa**: calaalak yan xagoot geex yan num buulutam kibaalak kaa mattayyaaqa, eddeey buxale num yekkek yallih nabi (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) bini nadiirik kaah raaqeh yan nakhiil xaamak yeneeh, isi buxah marah liggidim raaqisak yen. bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

3) **oobewee tu kaloot waasaanama**: tu kaloot waassa sababitte cabaanam kibaalak sharti hinna, wohuk ceelallo birti kamisiy macaxu kaak waassa gidih saritaama, kaadu rukuubut gulub haanama, tohul inkih yallal kibaal haam abe sabab hinnay, yallak kaal oobinnaanim raabitaama.

4) **oobeh yan tu kalootih kalti**: usuk sidiicakkel kurruuma: [a] **diggah tu kaloot kaltaama**: lee bakar akah kaltannah, tah cabaanam kibaalah maloowinta. [b] **kol obtem kok kalem takkaleemi** : wohuk ceelallo xuur abaanama, woh abaanam kibaalat maboooda, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) isih daylimeeh daylimaamat sinam amriseh. [c] **aban sabab akkaloyla yakkeemi**: wohuk ceelallo qaafiyatah anak gira isil haama lakmise [biyaakite] waagidih, tamah abaanam kibaal duddiway yascasse.

sabri sidiica darajaat yakke:gubaay: wohuuy naqabu luk weeqa cabaanama.

Gude: oggol luk weeqa cabaama. **Daga:** wohuu kaal obteh tan mokkorol yalla faylisaama. is yuzlume num abaare numuu cane gacsiteh, masbirinna.

xiiq namannah yan: 1) dagar xiiqi: akkel, edde yabnam kaa henna.

2) rooci xiiqi: nabsi faxxa haamak aban xiiqi1

Umman imiy yallih naqasi addunyaal geyya haam nammaamak matawqa:

[a] **kay nabsi faxam tekkek** toh xiiq faxxa yalli cakki kak yacoonuh faatiitiyya kee yallih maqsiyatat tu akak geysiise waak.

[b] **nabsi faxe waah yaniimi woh sidiicakkel kurrumta:1)yallih taaqatal xiiq geyaama,akaak raqsinniimii** fardi abaama,kaadu kaak **kacanu lem** sunna abaama.

2) **yallih maqsiyatak aban xiiqi raqsinnimmi** kaak caraamu cabaama,kaadu kaak **kacanu leem** naqabu lem cabaama.3) **yallak kaal obteemik xiiq yaalleemi kaak raqsinnim** arraaba weeqaq daguraama, kaadu sorkoco baxa macah yol tekkek yallih qhadarih naqabuk daguraama,kaadu dagar yalli akcinisinnanimit kaataatisaamak dagraama, booge takku sara isinnik yargiqeenim takku kaadu xaboona isinnik yaagurenim takku kaadu ta mannah taniimi.kaadu **kacanu leem** yallih qhadar sorkoco baxal raabitaama.

gaddaliy yalla faatitaa kee baacoytay xiiq lek iyyi muxxutaah? Gaddali isi maalu yallih taaqatat tamsiisek hinammay wohih taagah buulek, usuk baacoytak aysuk raaqa,kaadu wonna hinnammay isi maaluk mangom calaalih aninaanimit heek baacoyti kaak aysuk raaqa,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (yakme numuuy faatita sooma numuy yasbire bisle) acmad baahae xaagu.

► **Raabiti:** yalli kaah yaceemit kanaaqa geyaamaay wohut yaadiyeemi,raabit yakkem tu kaa eleltek sarra,yallak obtem raabitaanama yallal xayyooweh yan marak fayyale darajootak tiyak teena,raabit kacanu kee kibaal miru,yalla kallacitam kaal obte umaanek kaak kalih raabitol saduh matan.

► **rammiti:** yalla yalnabeenih kaadu kaah yaddigilleenimi, cuzeyfa iyyeh: nifaak rammitiyyak nagaytika,too waqdi kaak iyyeenih nifaak rammitaiyyi macaay? iyyeh:dagar rammitah tableemiiy sorkoco baxi rammit edde ane kalah, kaadu cuzeyfa iyyeh: isinni diinik naharak waytoonuu waytaanam yallah rammitaanama, **yallih rammit edde enna iyya qibaadak galto rammit akkinnaanah gide takke,wohuk ceelallo salaata yallih farmoyti** (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) **salat aba numuk iyyem:abe salaatak garab akkiyy ferey heele af akkiyy konooy heele af akkii.....** taban heele af akke waytek tu mali,hinnamma aba salaatak tu geewaam takkeh,toh yallah rammitaanamak tu edde ane waytaamih taaga.

► **qaagiti:** yallih xuwaaway farakkale qaagitanama,wohul saduh tanimiiy yallak qaago yargiqemi,yallat qaagitak aban taamaa kaak meysitak aban taamak amo gexak raqta,woh akah kinnimiiy,usuk meqe niya yallat haanam nagrissa,yalli iyyeh: (*yi naqasi yok assucubinaanim kaah aba*) muslim baahae xaagu.

1 -woo xiiq bagi faxam kee sanbo faxxaamak aban xiiq tekkek qiffat xiqsita,qeebi uddur aban xiiq tekkek agiirinta[ligdo]xeqsita,cer anxuqiyat aban xiiq tekkek cilmi xiqsita,kaa lih aben yaabih uqrat aba xiiq tekkek sirri xiqsita, addunyaal sangeelik aban xiiq tekkek zuhdi xiqsita,addunyaal geyan dogoomuk aban xiiq tekkekii kanaaqaq xiqsita.

qaagit nammannal yan: daga raaqa qaagiti: wuhu meqe taama abah yallak galto qaagitaama, qeysha yalli tet taama yakcanay inteh: yallih farmoytaw

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ﴾ abaanah yanin taama sorkoco baxat yallak meysitak abaana yalli akak iyyem garqaah dalwa abaah khamri yaaqube numu innaa yallak usuk meysitak? yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: **siddiik baxay tonna hinna, woo marii salat abaah, soom abaah sadakat yace mara woh luk yalli isik oggole waamak meysita mara toh meqem abi** ﴿أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْحَزِينَتِ﴾ (maqaanet yasissike mara)

[almuuminuun:61] tirmiizi baaha xaagu.

guba raaqa qaagiti: zanbi abeenay yallal yaduureh kaak cabsu qaagita. zanbi abeenay abe zambik gace waah yalla fan aduure waah yallih xuwaawah qaagitah tu gacteki nabsi fayxikkah qaagit maxiqsitta anumuu ilaqla kaak afat yan numuuy faylale, **moominti maqaanee kee yallak meysi yagalle, munaafiktiiy umaanee kee meysi way ysgalle.**

► **meysi:** woh hammiy xagarat cula umam yot akkale meysih, umam isit akkelem digga heeki toh meysi xiqsitta, kaak saduh tanim saay meysitiyyi qaagok saduh mayanay kaxxa meysitiyyah ko yace, qaago kak tamaatem fayxi, raq sinnim sidicam yagalleenim toh kakanu kee meysi kee qaago, ibnul qhayyim iyyeh: sorkoco baxi yalla fan abah yan gexol hadayti bisle, kacni kaak moyya, meysi kee qaago kaak namma gali, yallih meysi sorkoco baxat dabaaqah gactek, nabsi fayxih arooca kaak carrissah addunya kakanu kaak xiiriyah.

raq sinni meysi: raq sinnimit ko tamisissah caraamuh tanimik ko raqissa.

kacanule meysi: is kakanu leemit ko tamisissah, naqabu leemik ko raaqissa.

Yalla kalih imik aban meysi mangonnal tan: 1) naba shirki: usuk uqrale meysiy qibaadah abaana, tamah raqsinnim dibuk yallah takkeemi, wohuk celallo yallat agleyta ha marih yallittek meysitaanama umam nel baahale kee faxe waynam nek abeleh. **2) qunxa shirki:** woh raqsinnim cabe kee hinnammay caraamuk tanim abe sinam meysih yakkenimi **3) xiqta meysi:** wohuk celallo yangulak meysitaama.

► **zuhdi:** usuk fayxiy leh iyya aysinnaamih fanah haanama, addunyah sangele waanama sorkoco baxa kee xagarah ruffale, tetih aban fayxi hammi kee rooka taymagge, addunya kacni ummaan hoxak amoh raaqa, tet yanqibeenim ummaan taaqatak sababa, addunayah sangel way isi sorkoco baxak tet tayyaaqemi gabak tet tayyaaqem hinna sorkoco baxi takayruh edde anuk woh iggima le marih zuhdi. yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (fayla lem meqe maaluy meqe numih gabat gace) acmad baaha xaagu.

Baacyoti Maalu –luk kona weelo le: 1) maali beytok kudama kaah le naqabu kee kay sharrik abah yan meysih **tama num zaahid xiqsita. 2)** kaa geyamah ruffu mayyay kaxaa naqabuh kaa maniqbi **ta num oggole xiqsita. 3)** maalu waamak geyaamah lafta kaah leh yan fayxih, takkay immay kaah leh yan fayxih goranah edde uguttu mayya, geekiy beetah ruffu iyya, weeki kah mataqbaay kaxxam magonnisa, **ta num qhaaniq xiqsita. 4)** kaa akah gorrisewaam leh yan efferiy fayxi kaah luk, taqabi luk kaa elle geyanna aaxigennay gorrisak kaa yen, **ta numuy tartarsimeena xiqsita. 5)** maalu gorrisam raq kak aalle sinni numu, tohuk celallo qulule numuy maaqo wee, qarrade numuy sartan wee, **to num mudtarri xiqsita.**

Caati- walala

Qabdalla- migaqle numu **qabdun nabi** migaqle numut yongoorowe, qabdalla anumih migaq isi sorkoco baxat mafaxinnaay, iyveh:yallak kalih imih noqoositaanam mannah takkeeh? tohuk lakal **qabdun nabilih** yaabeh yallak kalihim maay taqbudeeh kaak axcuk?!

toowaqdi **qabdu nabi** kaal gacseemihii baleey anu yallak kalih im maqbuda, anu muslimtuuy yalla dubuk aqbude.

too waqdi **qabdalla** kaak iyveh: hay tah maa migaaqaay,nasaara migaaqitte ceela **qabdul masiic** kah iyyan innah, woh ken garil ceele waynu mali,usun qiisa yaqbudeenimih taagah yallak nagayna kay amol tanay, kumigaq yabbe numuu atu nabi taqbudem kok yakkale, ah muslimti nabih le qakidat hinna, kaak raqsinnim macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) yallih naqasuuy yallih farmoyta kinnim diggoysaama.

too waqdi **qabdun nabi** iyveh:takkay immay nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) bani adamak inkih yayseeh farmoytiitik giftah raaqa, nanu amigaaqal akah muggaqsinnam barkat kee yallih xaynah fayxi,nabi yallih garil le aracih taaga,kaadu nabik (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) shafaaqa esseritnaamih taaga, wohut akkewaynu kot ceele waytay, yitoobokoytih migaq qabdul cuseeni, wohuk afal yabba qabdurrasul xiqsitak suge,ama migaaqittel muggaqsimaanam dumaak sugteemiiy sinam fanat fixixxeh, ni abboti tamannal neh sugteeh caagiida nel maagibdisin, ah isih xabcin caagidiiy kaadu diini isih xabcinih.

qabadalla iyveh: ah isih munkaray naharsi munkarak laftah,wohuu yallak kalihimih duude waytam yallak kalihim esseraama, woo esseraanam nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) takku, kaak addah raaqa meqe mara takku, wohuk ceelallo cuseen takku yalli kay taama yakcanay hinnammay kaak kalih mara takku, tamahaa towciidiy yalli nee elle amrisee kee laa ilaaha illallaah maqnak saduh taniimi.

esserok tu kol heeyyo ama caagid gibdam koh baxxaqsimta gidih, ama migaq kee kaa celtaamaal muggaqsimaanamih elle cabo koh qaddowta gidih,tamahat loowitam mayyu cakki kataatanam akke waytek,deedal baxxaqisaanaah akak waasimanah, maqaanet amrisimaanah, umaane waasaanam akke waytek, cato edde gorrisaanam yallaay elle qekitaanam yalla,caylaa kee qamal gey yallay fayyaa kee nabnaleh dabaqta,takkay immay wohuk afal yallih maxcot koo kassiisa:

﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ﴾ (*yallal yeemene mari maxcoh lem mali,yalla kee rasul fan keenih seeceenik ken fan kura gidih noobbeeh oggolleeh iyyaanamaksa*) [annuur:51]

kaadu kay maxco: ﴿ فَإِنْ نَزَعْتُمْ فِي سَبْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾ (*Tul sitta wayteeniki yalla kee kay farmoytih fan gacisa numma nummah yalla kee elle caboh ayro nummaysa mara tekkeenik*) [annisaa:59]

qabdalla iyveh:atu yalla inkittoysaah yallaksa cakkil yaqbudeenim ane waytaamal sumaaqiteh inteh tenekii tet maqna yoh baxxaqissam maay dudda?

qabdun nabi iyveh: yallih inkitiinoo yalli yanim nummassaah, qaran kee baaxo gineeh,usuk yaynuwweeh qidaah gino inkih kay amrih taniih,usuk yarzukiiy ummaan imik adda yaaxigiiy qamal geytoli kinnim nummaysaanama.

qabdalla iyveh:yallih inkittiino tahat taadiyeemil firqawna kee kay maraay kaadu abu jahal yalla inkittoyse mara akkuk yenen,woh akah kinnim usun amaa atu intem maagiminnon mango mushrikiinih innah,**firqawnuy** rabbi kinniyo iyye isi sorkoco

baxat yalli yanim nummaysak yeneeh, ginoh amri yallih gabat yanim aaxaguk yen, wohuk daliil yallih maxco: ﴿وَحَدُّوا بِهَا وَاسْتَيْقِنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ (sorkoco baxah aaxaguk yengeddeenih zulmii kee fayyo fayxih) [annamli:14]

firqawnuk ama nummaysiyyi nagay yunbullem bad kaa yanxaquwaam yuble waqdi.

Takkay immay asmatle towciidiy farmoytit akah rubsumteeh kutub akah obsimteeh, qhorayshi akah qiddimtem tohuu dubuk yallah qibaada caglisaanama, qibaada kak yaanamaa:ummaan maxcooca kee taamoomiy tanbullay qellittay yalli ikcinna oggolla heeh iyyak amo gacsale migaq kinni, ilaah iyyaanamak maqna [laa ilaaha illa laah] yaqbuden rabbiy qibaada caglita mayan kaaksah.

qabdalla iyyeh: nabi nuuc naharsittuh kak yan farmoytitii,akah rubsumtem maay taaxigeeh baaxo bagul?

abdun nabi iyyeh: yallat agleyta hee mara yallih inkittiino fan seecaah ummaan agleytay yallat haana caboonuh keenih seecaana gide.

qabdalla iyyeh: nuuc mari yallat agleyta haanamat maca ken bahteeh?

qabdun nabi iyyeh: maaxiga!

qabdalla iyyeh: yalli nabi nuucu kay marah fan kaa akah ruubem usun meqe marih assakaxiyyat caddok tatreenimih taaga:woo meqe marii waddiiy, suwaaqaay, yaguusuuy,yaquukuuy nasri.

qabdun nabi iyyeh: atu akket yok intam faxxamaa waddi kee suwaaqaay kalah yan mari meqe marih migaaqittekkah koros umeenitih migaaqitte hinnanna?

qabdalla iyyeh: kinnih tamah meqe marih migaaqitney nuuc mari yallah hsiteeh, qarab ken katattee,wohuk daliil ibnu qabbaasak yemeete xaagu yalli kay taama yak canay usuk iyyeh :(nuuc mari aqbuduk sugeh yan xeet kee cooxuu sarra qarabat tabte, Waddih tu gacteki kalbi xiqsitta kedoy doomatal jandal xiqsitta baaxol sugte, kaadu suwaaqah tu gacteki huzeel xiqsitta kedo luk ten,yaguusuh tu gacteki muraad xiqsitta kedo kaa luk teneeh ken lakat bani kuteyfi xiqsitta kedo kaa luk ten sabak juruful tene, yaquukuh tu gacteki hamadaan xiqsitta kedo kaa luk sugte, nasrih tu gacteki cimyar kedokuu zil kilaaq gulub kaa luk suge, warray temi nabillah nuuc marakaa meqe marih migaaqitte,usun raben waqdi shetan ken marak iyyemi usun daffeynah luk sugen aroocalaa ken ceelot hayten xeet kee coox soolissaay keenil muggaaqisa iyye, abeenih immay ken maqbudinnon, woh abe mari rabeeh qilmi hannewime geeralaa too xeet kee coox yuqbudeenih) bukhaari baahе xaagu.

qabdun nabi iyyeh: ah qajabah yan yaabak tanih tan!

qabdalla iyyeh: amahak lafita qajab koh ascassuwaa,taaxagu faxximtam,nigifta macammad elle cabo nabi kinni yalli kaa elle ruubemi yalla cabsu esseritaah kaa aqbudukuuy kaqbat mermeritakaay safaa kee marwa fanat saqyi abakaay, cajji abakaay sadakat yaceeh yan mara takkay immayaa isinnii kee yallih fanat ginok baali haak yenen, axcuk yeneenim: keenik fanxam yallal nee xayyoysaanam kee kaa lekkel neh yashifiqeeni gidi, wohuk ceelallo malaayka kee qiisaay meqe marak tu yalli macammad ^{(Salat kee nagayna} _(kay amol tanay) ken fanah ruubeeh ken abba ibraahim ^{(Salat kee nagayna} _(kay amol tanay) diini keenih yaqusbuusuh,kaadu keenih warisuh axaynaa kee a-iqtiqhaad dubuk yalli caglitah yan cakkiiy gersi mari cakkisitewaah iyya, usuk gino dubuk abeeh agleyta sinniiy, kaaksa tarzukum matan,malcina qaran kee malcina ardi kee keenil enna intam inkih kay naqoosa, inkih kay amri kee kay caylih gubat

yanin, wonna hinnay ken yallithey yaqbudeenih yaniinihii yaqfirifeenih is yallih mulkii kee kay gexsoh gubat taniim.

qabdu nnabi iyyeh: ah kaxxam gibdi yaabay qajibik yanih yanikii daliil elle maay yaniih?

qabdalla iyyeh: amahal mango daliil yaniih tiyak teena yallih maxco

﴿ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأُمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تُنْقَوْنَ ﴾

(qaran kee baaxol sin tarzukeeh ma abba kee mabla tamlikeeh, rabbateemik nuwwam tayyaaqeeh nuwwamak rabtem tayyaaqeeh, amri gexsissam iyyaay keenik inxic too waqdi toh yalla kok axcelon, too waqdi keenik inxic hay macah yallak mameysitaanaah) [yuunus:31]

Kaadu yallih maxco: ﴿ قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ ﴿٨٤﴾ ﴿ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ ﴿٨٥﴾ ﴿ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴾ ﴿٨٦﴾ ﴿ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تُنْقَوْنَ ﴾ ﴿٨٧﴾ ﴿ قُلْ مَنْ يَدْعُ مَلَكَوْتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ ﴿٨٨﴾ ﴿ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَن تَسْحَرُونَ ﴾ ﴿٨٩﴾

(Baaxo kee baaxol tanim lem iyyaay teexegenik keenik inxic, lem yalla kok axce lon hay makasittaana, keenik inxic malcina qaran kee nabnale qarshih rabbi iyyaay keenik inxic, toh yalla axce lon, hay yallak mameysittaanaa keenik inxic, ummanimih amri gabat kak yaniih umaanek ko cattaah usuk kol baathe umaanek cattitam duude kak waytam iyyaay yaaxige mara tekkeenik keenik inxic, toh yalla axce lon, baab elle aben mara macah takkeenih keenik inxic) [almuuminaun:89]

Yallat agleyta haa mari cajiil Axcuk yenen :yirabbow oggoliyyah koo oggolleh, agleyta sinni rabbow koo oggolleh, inki agleytay lito akke waytek, kaa tamlikeeh usuk lem tamlikeh.

qhorayshi mushrikiin ginoh amri yallih gabat yanim yeelimeenih, toh islaminnat ken maculsinna, usun malaayikaa kee anbiya kee awliya shafaaqat kee yallih xayna wohut faxaanama, qabala kee ken maalu calaali abtem tohu, wohih taagah doqaa kee nazriiy masgaada kaadu catoo kee raqqa inte qibaada inkih yalla caglisaanam raq sinnim kin.

qabdun nabi iyyeh: tawcid yalli yanim yaalimeenim kee ginoh amri kay gabat yanim yaalimeenim akke waytek, atu kah intannah tawcid akak iyyanam macaay?

qabdalla iyyeh: tawcidiy farmoytit yalli akah rube, mushrikini aalime cinte **yalla dubuk yaqbudeenim** qibaada tikka tam kaak kalih imih abe waanama, wohuk ceelallo doqaay nazriy masgaadaay catottaay kalah raqqa inte qibaada.

Ta tawcidik maqna la ilaaha illallaah iyyanama, yalla kak yaanam qhorayshi mushrikin lekkel tama qibaada akah aban rabbi, usuk malaykaytu yakkay nabi yakkay waliyyi yakkay caxa takkay kabri takkay ginni takkay, usun yalla yaanamataa gino abeenay yarzukiyy gexsiise edde mafaxitinnon, usun diggah yaaxigeenih ah dubuk lem yalla kinnim akah taturtennah, nabi salat kee nagayna kay amol tanay tawciid qangara laa ilaaha illallaah kaadu tet maqnal taamitaanamal ken seecuh yemeete, dubuk arraabak tet yayaaqeeni gidi hinna.

qabdun nabi iyyeh: atu intam faxxam: **qhorayshi mushrikiin laa ilaaha illaa allaah maqnah ixxigat mango** niwiddirih muslimiaainik aysuk raqaanaana.

qabdalla iyyeh: yeey toh taniimiiy biyakle, iggima luk ten korosu yallih farmoyti aqangarat faxtam yalla dubuk yaqbudeenimiiy kaak kalah raqqataamaay yaqbudenil

yakfureeniih keenik yaxxerenim kinnim aaxaguk yenen, yallih farmoyti laa ilaaha illaa allaah inxaca keenik iyye waqdi iyyeenim: ﴿ أَجْعَلْ آلَآهَةَ إِلَآهًا وَحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ مُّجْتَبٍ ﴾ (yallitte inki yallah gacsaanam nummah kaxxa qajaba) [saad:5]

nummaysaanah anih ginoh amri yallih gabat yanim iggima luk ten koros ah aaxaguk ten wak qajabak tanim islam kinninoh iyyah yan maray usun aaxaguk yeneenim aqangarah maqna aaxige sinni, hinnay yakkaleenim aqangara arraabak iyyanah yaniinim sorkoco baxal tet maqna daffeeseekkah, keenik ixigah issa iyya num yakkalemiy aqangarah maqna gino abtam matan tarzukem matan gexsissam matan yallaksah iyyanam yakkalen qhorayshi korosuy iggima leh iyya laa ilaaha illallaah maqnat akak aysukraqtah tan marat khayrih tanim mali.

qabdun nabai iyyeh: takkay immay ANU yallat agleyta maha, hinnay inkinnah sumaaqitah gintah tarzukeeh tu duddah tu kaltam dibuk yallay agleyta sinni kinni, nabi macammad (Salat kee nagayna kay amol tanay) isi nabsih tu maduuda tu teetik makala, qali kee cussen kee qabdul kaadir hinnay, takkay immay zanbili kinniyo, meqe mari yallih garil meqe aracle, usun yalla lekkele lon meqe aracih taagah shafaaqat ken esserita.

qabdalla iyyeh: taturru inteemil kol gacisuwa, yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay qeebi idde abe mari ama atu intem yeeleme mara, usun yaqbuden xeet kee cooxu tu magexsissam aaxaguk yenen, nanu usun yalla lekkele lon aracet shafaaqat keenik fanne.

Amahal dalil koh bahneh qhuraanak taturteh taniimil.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay aayoota elle obtem xeet kee coox aqbuduk yen mara, nabiiyyitte kee meqe mara mannah xeet kee cooxut massossanaah?

qabdalla iyyeh: ahak afal itta elle geynem ama xeet kee cooxuk baali[garab]meqe marih migaaqal muggaqasintem, nabi nuuc uddurul kah tekke innah, koros edde faxxem mali keenik shafaaqataksa yalla lekkele luk yenen aroocah, wohuk dalil yallih maxco ﴿ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ ﴾ (yalla luk awliya haysiteh yan mari axcuk yenen ken akah naqbudem mannu yallal nee xayyoosana gidi akke waytek). [azzumar:3]

nabiiyyitte kee waliyyte xaa kee caxxat macah massossanaah iyyaanamah tu gactekii? kok innah: nabi macammad elle rubsume korosutu awliya kallaca mari yen, wohu yalli ah akak iyye mara:

﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴾ (usun kallacaanah yanin mari yalla lekkele xayyoowaana gidih anaakarah yan mara kay racmatta qaagitaanaah kay digaalak meystaanah, diggah ku rabbih digaalaa kak meysitan digaalaa) [al^sira:57]

Kaadu keenik qiisa kee qiiisah ina kallaca mari yan yalli iyyeh:

﴿ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾ (qiisaw yoo kee yina uqbuda maay inte sinaamak yallih aftoh) [alma^ida:116]

Kaadu keenik malayka kallaca mari yan yalli iyyeh:

﴿ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهْتُولَاءُ إِنَّا كُنَّا عِبَادُونَ ﴾ (yalli inkih ken gaboosa saaku malaykak iyyah amari sin aqbuduk maay yenen) [saba:40]

cubbusey taturte ayootal xaa kee caxxa yuqbude mara kee meqe mara kee nabiiyyitte kee malayka kee awliya yuqbude maral yalli inkih koroosinnu keenil

madqe ken baxaabaxsekal, kaadu nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) inkih qeebi keenit abe ittak ken baxaabaxsekkah tohul.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay koros woo marak tuxxiq faxak yenen, yoh tu gacta kaa tekkekii tu xiqtaah tu kaltaah ummaaninim gexsissam yalla kinnimil sumaaqitah, woh kaaksa numuk mafaxa, meqe mari gabat lem mali, hinnammay yalla lekkel shafaaqah keenit qaaga.

qabdalla iyyeh: ku maxcoo kee koros maxco inkittooy baxsa mali, wohuk dallil yallih maxco: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَتُونَا إِذْ شَفَعْنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ (yallak kalih imiyy tu kale sinniih tu xiqe sinni yaqbuden, tamari yallih garil shafaaqatta neh aba mara iyyan). [yuunus:18]

qabdun nabi iyyeh: takkay immay anu yallaksa num maqbuda, ken eleelitaanaah ken kallacaanam qibaada hinna!

qabdlla iyyeh: essero kol hayuwa yalli qibaada kaah caglisaanam fardi kol abeeh woh kol le cakki kinnim taalimee, isi maxcol akah iyye innah:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ (mamrisiminnon yalla inkittoysaanam akke waytek diini kaah caglisa mara tikki iyyeenih baatil diinittek islam diinih fan gacca iyyeenih akke waytek) [albayyina:5]

qabdun nabi iyyeh: yeey toh fardi yol abeh.

qabdalla iyyeh: yalli fardi kol abem yoh baxxaqissam faxa, wohuu qibaada yallah cagli saanam kinnuk?

qabdun nabi iyyeh: a esserot faxxam kok maaxiginniyok yoh iffoosey.

qabdalla iyyeh: yoo ankacis koh baxxaqisuwaak, yalli iyyeh:

﴿أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يَأْتِيحُ الْمَعْتَدِينَ﴾ (yalla kallaca elle taqbe waak uqral abak, usuk diggah kallacit caddok tatra mara makicna) [al^aqrarf:55]

hay doqa yallah aban qibaada kinnii hinnaa?

qabdun nabi iyyeh: aleyy kinnih **is qibaadak buxuxu** cadiisil akah temeete innah (qibaada kak yaanam doqa) abu daawuud baahe xaagu.

qabdalla iyyeh: doqa yallah aban qibaada kinnim teelemek, tohih lakal bar kee laqo meysitak qaagitak faxxah tan caagid yalla kallacitteeh, tohih lakal too caagidih nabi akki malaykaytu akki meqe numuuy kabrit yani kallactek too qibaadat yallat agleyta haytee mahanto?

qabdun nabi iyyeh: yeey heeh, ah meqe yaabay qado.

qabdalla iyyeh: geeri ceelallo koh qagsah, wohuu yallih maxco teexegek

﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنحَرْ﴾ (salat kee masgaada yallah ab) [alkowsar:2]

ta amri yallak oggolteeh masgaada kaah abtekii amasgaada kaah abat qibaadah loowimtaa maloowimtaa?

qabdun nabi iyyeh: yeey toh qibaada.

qabdalla iyyeh: yalli gineemih tusguudekiyy nabi takku ginni takku yallalih aqibaadat yallat agleyta haytee Mahannito?

qabdun nabi iyyeh: yeey tah shirki kinnim waaga mali.

qabdalla iyyeh: anu ceelalloh doqaa kee masgaada koh baahe, woh akah kinnimi maxcoh qibaadoodik fula luk raqtam doqaay abtoh qibaadoodik fula luk raqtam masgaada, wohu qibaada ken nammayat taadiye yaanam hinnay, wohuk mangoh wohut cultam nazriiy xiibaay yalla magansitaanamaay cato kaat faxaanamaay kalah

raqqa inta qibaada, takkay immay yallat apleyta hee maray qhuraan elle oobe malaayikaa kee meqe maraa kee xaa kee caxxa aqbuduk yeneenii aqbuduk mananon? **qabdun nabi** iyyeh: yeey woh abak yenen usun.

qabdalla iyyeh: usun keenih abak yenen qibaada doqaa kee masgaadaa kee maggansitiyyaa kee catotta gorrisiyyaay ken alelittiyyak ten, toh akke woytekii yallih noqoosa kinnonuuh kay caylih gubat yaniiniih amri gexsissam kaa kinnim aalimuk yenen, takkay immay ken kallaceenih ken aleeliten usun lon arcata shafaaqatta gorrisak ta haay nabam qadoomu.

qabdun nabi iyyeh: qabdallaw atu nabi shafaaqatta deedala intaah naga kak takkee?

qabdalla iyyeh: baleey anu teetik deedala maxca waali teetik makka,hinnammay inkinnah yabbaa kee inni inaa kay nado aba shafiqiyy shafaaqat akak oggolinta ni nabi (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kay shafaaqat qaagitah,takkay immay (*ummaan shafaaqat lem yalla*)

[azzumar: 44] **yalli akah iyyennah:** ﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا﴾ (*shafaaqatta matakka yalli izni aceekkah*) [albaqhara:255] **yalli akah iyyennah:** ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾

(*numuh shafaaqat abaanam madudumta yalli kah oggolekkah*) [alanbiyaa:28]

yalli akah iyyennah: ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى﴾ **yalli tawcidik kalihim moggola.**

yalli akah iyyennah: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِيرِينَ﴾ (*islam diinik kalih diini haysitam faxa mari yalli woh keenik moggolaay elle caboh ayro wo mari khasaarite mara*). [alqimraan:85]

Shafaaqat **inkih yallih im** tekkek,kay izni sinnim akke waytek,yallih nabi kee kalah raaqa mari numuh shafaaqat abaanam duude weenik yallih izni sinnim, yallih iznii ka inkittoysa mara kalih marah akke weekii neh baxxaqimtam shafaaqat inkih yallih im kinniimi,anu yalla ken esseritaah axcemii:yi rabbow nabih shafaaqatak yoo ma baxaysinaay kay shafaaqatta yoh acuy.

qabdun nabi iyyeh: itta elle geynamaa num alle waah yanim kaa esseraanam madudda nabi (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) yalli shafaaqatta kaah yece, yalli kah yecem kay imi wohih taagah kay im kaa esserram neh xiqtaah woh shirki maxiqsitta.

qabdalla iyyeh:kinnih ah nummah yan yaabak ten yalli amahak koo waasewaannay yalli iyyeh: ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ (*yalla luk num makallacina*) [aljinni:18]

shafaaqat esseraanam doqa xiqsitta , woo shafaaqat nabih tecem yallaay isik kalih mara esseraanamak faxe mara takkay koo waassem yalla,kaadu shafaaqatta nabi kalih marah tontocowweh,digga le xaagul temeetem malayka kee ablugekkah rabe urru kee awliya inkih tashfiqem,atu shafaaqat yalli keenih yeceeh ken essereyyo maay intaah? toh intek meqe mara yaqbudeenimil tudureh woh yalli isi kitaabal warseemi,baley intekiyy shafaaqat yalli keenih yeceeh ken esseriteyyo intekiyy too ku maxco deedala.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay anu yallat agleh tu maha, meqe mara aleelitaanam shirki maxiqsitta.

qabdalla iyyeh: yalli shirki dalwak muxxi caraamisem maay taaxigeeh, kaadu kaa cabe waam taalime?

qabdun nabi iyyeh: yeey toh aalimeh, woh yallay nabna leh yaabal qaddowteemi.

qabdalla iyyeh:atu yalli caraam abe shirki yallat mahaa intek,woo shirkiy edde rade wayte yoh baxxaqisey.

qabdu nabi iyyeh:shirki yaanam xaa kee caxxa yaqbudeeniit tet esseritaanah keenik meysitaanama.

qabdalla iyyeh: xaa kee caxxa yaqbudeenimik maqna macaay? qhorayshi koros woo xeet kee coox gintaah tarzukeeh tet kallaca marih amri gexsissam akka luk yeneenim maay takkaleeh?! usun woh mayakkalan koh akah warsennah.

qabdun nabi iyyeh: kaadu anu woh makkala,hinnammay caxxaa akki xaa akki xisney kabri amol tani akki loowitak kallaceeh masgaada kah abek yallal nee xayyossaah tet barkatat yalli umaane nek waasa axcuk,xaa kee caxxi qibaadat faxam tamaha.

qabdalla iyyeh: nummat yabte,takkay immay tah sin abto xeet kee kabri amol tan xiso kaadu atu intaway: shirki xaa kee caxxa yaqbudeenimi! dubuk xaa kee caxxa yaqbudeenimi intam maay faxxaah? meqe mara eleelitaanaah ken kallacaanam shirkit macultam maay takkaleeh?

qabdun nabi iyyeh: yeey tamah axcem faxak sugeemi.

qabdalla iyyeh:hay atu anket tan too mango aayootay yalli anbiyaa kee meqe maraay malaykal kibaalitaanam caraamu kinnim elle warse, woh abe maral koroosinnu elle madqe, дума koh akah warsennah daliil luk.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay malaykaa kee anbiya kallaca mari wohih taagah makfurinnon, takkay immay ah yufureenim malayka yallih say xayloy qiisa yallih baxa iyyen waqdi, nanu qabdulkaadir yallih baxaay zeynab yallih baxa maxcinno.

qabdalla iyyeh: yalli baxale yaanamah tu gactekiyy **woh korosinnay rikeek yani** yalli iyyeh: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝۱ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝۲ لَمْ يَكُنْ لَكَ يَوْمَ يُولَدُ﴾ acad yaanamaa: isceele mali yaanama. assamad yaanamaa:faxaanamah eleelitan rabbi. tah yengedde numu yufureh,ama suuratak elle cabo yab angaddewaamah.

yallay fayyale iyyeh: ﴿مَا تَخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذَىٰ إِلَهُهُ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (yalli baxa mahaysittinnaay,kaallih nammayheele yalli mayan,woh takkeemil ummaan yalli isi gino beetak yen, tiitiyak mayso beyam faxak yen) [almuuminuun:91]

yalli namma kufrih fan baxseh kaadu amahak dalil (allaat) meqe num kinnuk kay kallacit yufure mariiy kaa yallih baxa maabinnon,tonnah ginni qibaadat yufure mariiy tonnah yallih xaylo ken maabinnon,affara mazhabih qolomaa islam diinik korraaqe numih madqah baabal iyyeenimih muslimti yalli baxa le iyyek yufureeh, yallat agle heek kaadu yakfureh,ama namma qaynat ittak baxseenih.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay yalli iyyeh: ﴿الْآيَاتِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (yallih awliya meysii kee rooka mali) [yuunus:62]

qabdallah iyyeh: nanu yalli iyyem cakki kinnimil naamineh, takkay immay awliya yaqbudenim tanim hinnaay nanu deedala kak inna yalla lih ken yaqbudeenim, kinnih immay raq kok sinnim ken takcineeh ken katattah karaamat lonum taalimemi, awliya karaama tangaddem matan bidqa mari koh raaquh,yallih diini ama nammaamak fanat raaqa, namma hoxak fanat tan tirtooy, namma deedalak fanat yan cakki .

qabdun nabi iyyeh: qhuraan elle oobe koros yalli inkittu kinniimih sumaaqitak manannon,macammad (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) yallih farmoyta kinnim dirabboseenih, elle caboh ayro yengeddeenih, qhuraan dirabboseenih, baab kak iyyen, neh tu gactek yalli inkittu kinniim macammad (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) kay farmoyta kinnim sumaaqitna, qhuraan nummasnah elle caboh ayrol naamineh salat kee som abnah nee kee woo mara mannah massossanaah?

qabdalla iyyeh: takkay immay tikkata qoloma fanal tittinway mayan **num yallih farmoyta tul nummassaay tul dirabbossa heekii toh korstay islaaminat culewe**

kinniimi, kaadu qhuraanak tul yeemeneh tu yengeddek ,wohuk celallo tawcidil yeemeneh salat yengeddek, hinnammay tawcid kee salat tanim yeelimeh zakaat raq sinnim yengeddek,hinnay tuturu intem inkih yeelimeh som yengeddek hinnammay tuturu intem inkih yeelimeh cajji raq sinnim yengeddek, yallih farmoytih uddur sinam cajjih santitiime weenimih taagah yalli aayat oobise:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ (yalli raq sinniimiyi sinam edde amriseh xiqtole mari kay qari cajjih gexaanam, woh cinen ken tekkekii yalli baadak gaddaliteh yan rabbi) [alqimraan:97] ugut ayro yengeddekaa tekkek koroosite num kinniimil qoloma itta geyteh, wohih taagah yalli isi kitaabalaa tul yeemeneh tul yukfureh yan num diggah kaafirtu kinnim baxxaqiseh, Yalli islam diinil inkih yaamineenimil nee amriseh,diinik tu beeh tu cabe num yukfure numu atu tul yaamineenih tu cabaanam kufri kinnim taalimee?

qabdun nabi iyyeh:yeey woh aalimeh woh yalli qhuraanal qaddoseemi.

qabdalla iyyeh: yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) tul nummaaseeh salat raqsinnim yengeddeeh, hinnay ugut ayrok kalihim inkih yeelimek affara marih mazhabih qoloma usuk kaafirtu kinnimil itta geyteeh, qhuraan wohut yaabem teeleme koo tekkek tawciid naba fardi y yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) luk yemeete kinnim ixig, tawciidi salat kee zakaataay cajjik nabuk raaqa, mannah takkaleeh sahdayti amahak tu yengeddek kah yakfurem yallih farmoyti bahha heemil inkih taamita way, tawciidi yallih farmoytit inkih diinil luk sugte yengeddek akah akfure waam! Subcaanallaah! ataama manxu iggimay qajabak tani!

kaadu cubbusey yallih farmoytih waklentit bini caniifa xiqsitta kedoy yamaama kak yan baaxol tenet qeebi aben waqdi, woo mari yallih farmoyti manol anih (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) yuslumeen, yalli inkittuuy macammad kay farmoyta kinnim sumaaqiteenih salat kee azaan aba marak yenen.

qabdun nabi iyyeh: takkay immay museylima nabi kinnim sumaaqitak yenen neh tu gactek macammad (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) lakal nabi mayan inna.

qabdalla iyyeh: takkay immay isin meqe mara anbiyak takku malaykak takku sacaabak takku fayya ken hayteenih yallay qaran kee baaxo gineeh caddot ken hayten,sahdaytu yallih farmoytih caddot hee num yukfureeh kay maaluu kee kay qabal calaal yekkeh, yalli inkittuy macammad (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) kay farmoyta kinnim sumaaqitaah salat abam tu kaah xiqe waytekii, yallih caddot sahdaytu haa numu amadqa raq kak mali,kaadu qali yalli kay taama yakcanay girat cararise mari inkih muslimin kinnino axcuk yenen, usun qali kataysisih yeneenih qilmi sacaabak barten, takkay immay isin qabdulkaadir kak tablen ikkek usun qali abluk sugen, sacaaba ken qidaanam kee ken kufuril mannah itta geenih? atu sacaaba muslimiinik koros intam may takkaleeh?! hinnay atu mannal takkaleeh yassakaxxen giftat lon iqtikaad tu makalaay,qalit abana iqtikaad kufri kah yakkem?

kaadu iyyaanah: dumi mari akah yukfurem mali shirkii kee yallih farmoytaa kee qhuraan dirabboysaanam kee ugut ayro yangaddeenim yegelleenim akke waytek, ummaan mazhabih qoloma islam diinik akah korraqaanamak mangom warisseeh, wohuk tu abah yan mari tuk able sinniimi, wohuk cealallo yalla ceerissa qangaray numuk arraabak tawqe sorkoco baxi edde ane waak, hinnammay digir kee furkacatah iyyah yan qangara.

kaadu yalli aayat elle oobiseh yan mari:

﴿قُلْ أَيُّ اللَّهِ وَءَايَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْمَعُونَ لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ amari yalli yeemeneeniik sarra kufrinna elle madqe,usun yallih farmoytalih tabuuk qeebih elle gexeenih yanin ikkel furkacatah iyyen qangaral.

kaadu iyyaanah: banii israa-iiliyy islaamaninna kee qilmii kee meqe mariino aalluk muusak iyyenimi: ﴿أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا﴾ yalli keenik gabbaaqeh (*yalla neh hay usun yalla kah lon innaah*) [al^aqr:138] kaadu yallih farmoytih ascaabak garab akah iyyen innah:seeffitte edde takarra caxa neh hayis usun akah lon innah, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) xiibiteh tamah banii israa-iil akah intenna kinniimil. ﴿أَجْعَلْ لَنَا إِلَهًا﴾

qabdun nabi iyyeh: takkay immay banii israa-iil kee yallih farmoyta caxa essere mari wohuh makfurinon.

qabdalla iyyeh:banii israa-iil kee yallih farmoyta essere mari woh maabinnon, abaanamal akfuruk yenen,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) waaseh yan marii woh oggole wayya heeh woo caxa usuk ken waasek sarra haysitinnonuy akfurak yenen.

qabdun nabi iyyeh:takkay immay kalah waagisam liyo, woh usaama zeed baxih kissata yalli ken tama yakcanay

Laa ilaaha illallaah iyya num qide waqdi yallih farmoyti woh kaak yessecekkeeh kaak iyyeh: (*usaamaw laa ilaah illalaah iyyek sarra kaa qiddee?*) bukhaari baah xaagu-kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) maxco: (*amrisemeh sinam qidduh laa ilaaha illallaah inxicca iyyaanam fan.*) muslim baah xaagu- atu intam kee namma cadiisih fan mannal itta geyaah gita yooh escessey mascassa yalli koh yacuk.

qabdalla iyyeh:mumaxigih tan yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) yahuudut qeebi abeeh seewah kenbee usun laa ilaaha illallaah axcuk, kaadu kay sacaaba banii caniifa xiqsitta kedot qeebi aben usun yalli inkittu macammad kay farmoyta kinniimih sumaaqitak salat abak, kaadu too bisle qali yalli kay taama yakcanay cararise marri. atu ugut ayro yengedde num yukfureh kay qabal calaali kinnim taalimeh,usuk laa ilaaha illallaah iyya way.

Islaam rakiibok tu yangadde num yakfureeh kaa qidaanam taalimeh laa ilaah illallaah iyya way,mannal tu kah xiqe waytaah diini luddittek tu yangade waqdi, tawciidiyy yallih farmoytitteh diinik buxux kee amoh raaqa yangadde waqdi tu kaah elle xiqtam mannaay?!atu ama cadiisittek maqna teexegem yot macelta.

Usaamah cadiisih tu gactekiyy:usuk islaamiteh iyye num akah qidem laa ilaah illallaah woo num akah iyyemiiy isi qabal kee maaluh meysite waqdi iyyem yekkele, islamtu kinniyo iyye numuu kaa qide waanam faxximta koroosinni kaak baxxaqimam fan,yalli iyyeh: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَيَبُوا﴾ (*yallal yeemeneh yan maraw jihaadah gexxan waqdi cubbusa islam kinni mara kee akke waa mara*) [annisaa: 94] aayat tascasemiyy islaaminna yuybulle numukuu isinni gaba yabbixeeniih kaa cubbusaanama, tohih lakal korosta kinnim qaddowtekiyy kaa qidaanama, yalli cubbusa iyyeemih taagah ﴿فَتَيَبُوا﴾ laa ilaaha illallaah axcinnaan num qide wannoonuyuu cubbusa yaanamata raqtam aalluk mana.

kaadu nammay heele cadiisih maqnaa taa akah innannah tawciid kee islaminna yuybulle numuu isinni gaba kak yabbixeenim raq mali, islaminna taggilem kaal tumbullek koh raqtay immay, wohuk daliiliyy yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyye:

(*laa ilaaha illallaah iyyek sarra kaa qiddee*) bukhaari baahе xaagu. kaadu iyye: (*sinam qidaamat amrisimeh laa ilaaha illallaah iyyaanam fan*) muslim baahе xaagu.

kaadu khawaarijik ah intem kaa: (*ken elle gennaanikkel ken qida*) bukhaari baahе xaagu. Qibaadaa kee yallih galabxagiyyah sinaamak fula luk yeneenih anih sacaaba isinni qibaadat bursutak yenen ken qibaada yablen waqdi, usun qilmi kak barteenim sacaaba shariiqak mokot gexaanam keenik tumabulle waqdi laa ilaaha illallaah kee qibaada mangaa kee muslimiin kennino rabak ken macatinna.

qabdun nabi iyyeh: macantaah yallih farmoytak digga luk yemeete xaaguuy sinam sooloh ayroo adam eleelittah kay lakal nuucuuy nuuc lakal ibraahimiiy kay lakal muusaay muusa lakal qiisaay usun inkih siinih dudnam mannu iyyan, macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) elelitta haanam fan, tamahaa yallak kalihim eleeli taanam shirki hinnam tascasse.

qabdalla iyyeh: tahaa kok cede wayaa nuwwa numuy ku garil yani duudah yaniimil kaa eleelittam tanim kinnim managadda yalli kah iyyennah:

﴿فَأَسْأَلُكَ الَّذِي مِن شِعْبِهِ عَلَى الَّذِي مِن عَدُوِّي﴾ nabilla muusaa kay num cato kaat faxe qaduwwih yan num kaallih yoome waqdi, num qeebi booxal kay kataysis duddah taniimil cato kah faxannah, nanu nangaddem awliya kubuurah amol abtan kallacii kee aleelittiyya, kaadu hinnay usun elle ane waan ikkel, yallaksa usun duude waanamat ken eleelitaanama, sooloh ayro sahada anbiya eleelitta, keenik faxaanam yalla kallacaanama cisab yakku soolo gibdaabinak jannati mari yastirice gidih, tamahaa addunyaa kee akheeral inkih xiqtah, meqe numuuy ku ruugul yaniih ku yab yaabbe doqa yoh aba intam, sacaaba yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) monol yen waqdi kaa akah esserak yenen innah, rabeek wadirih tu gactekii kay kabri amma yeenih esserak manannon, hinnammay meqe maray tatre kabri lekkel yalla kallaca mara yessecekkeenih.

qabdun nabi iyyeh: macanta ibraahim kissatak girat kaa qideenih jibril kaah garayeh faxxam maay lito kaak iyye waqdi? kok faxam mayyu kaak iyye, jibril eleelitaanam shirki akkinnay yok faxxam maay lito ibraahimik axcuk mana!.

qabdalla iyyeh: away atu inte yab naharsi wak inte yab ceelah yanimmay, jibriil iyyeh intam digga mali, ama yaab digga luk sugaamalaa jibril isih dudaamal kaa catam faxe yalli kaak akah iyyennah: ﴿عَلَّمَهُ سَدِيدُ الْقُوَى﴾ (*macammad (Salat kee nagayna kay amol tanay)* *barissem kaxxa caylali*) [annajmi:5] woh jibriil. jibriil yalli izni kaah yeceemil affaruk mana ibraahim edde qidak sugen gira kee tet garil enna intam baaxo kee qaleelak ayro mawqa akkiy hinnay ayro kormal qide yakkem, ahak ceelallo gaddalih yan numuy calwayleh yan numuk mago koh cayuwaa iyye faxxem edde abitta gidih, woo num woh cinnaheeh yisbirek yalli rizkiyy muxxut num kaal elle aalle sinni kaah yacem fan, ah kee sinam edde aleelitan qibaada kee yallat shirki hayiyyay atu awak abta ittal tamaatem kinnii?!

ixig yi toobokoytaw naharsi maray nigifta nabi macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) elle rubsume shirki keenik ni dabaanah marak addah raaqa woh taybullem sidiicaama:

inikhayti: dumi mari yallat agleyta haak mananno yassamaqen widdir koh raaquh, gibdaabini widdirih tu gactekiiy yalla qibaadat caglisak yenen wohuk daliil yallih maxco: ﴿فَإِذَا رَكبُوا فِي الْفُلِكِ دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الْدِينِ فَلَمَّا بَجَدْتُهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾ *doonik koreeniih caacayti keenil heekiyy dubuk yalla xaaqimak yenen, yasillimeeniih barri guffa haan waqdi yallat agleyta haak yenen*) [alqankabuut:65]

kaadu yallih maxco:

﴿ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَاجٌ كَازِلَةٌ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الدَّرِّ فَذَرَوْهُم مُّقْنَصِدًا وَمَا يَجْحَدُوا بِآيَاتِنَا إِلَّا الْأَكْثَرُ خَسَارٌ كُفُورٌ ﴾
(baddi kormal ken buulla haytekiy iraw innah yalla dubuk xaaqiman, barri gufeenikiy nammakkeh gacan qibaada elle faxximtannal abewaa maray zambit radaah hinnay inkinnah koroosite mara yakken yallih astooti tangaddem matana ummaan ganoliy yukfure akke waytek) [luqhmaan:32]

yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) qeebi edde abeh yan mushrikiiniy yallaa kee kaak kalih mara kallacak yenen yassamaaqen waqdi, gibdaabini waqdi tu gactekiyy yalla dubuk kallacak yenen, isinni giftitte habbaalak yenen, ni dabaanih mushrikiinih tu gactekiyy yallak kalih-im kallacak yenen yassamaqqoonay yassaammoonay, keenik numuk teenal gibdaabini haa waqdi iyyah:cuseenoow, yallih farmoytaaw, ah taaxigem ankel taniih?

nammay hayti: naharsi mari yalla lih yallal xayii mara kallacak yenen, nabi akki, waliyyi akki, malayka akki, gacca yek xaa kee caxxay yalli iyyem ogoltah kaa aqsiyewa, ni dabaanih mari yalla lih kallacaanam yallih gitak makkoote mara, meqe mara akkiy caxxaa kee xaay yalla aqsiye sinni kallaca mari aysuk raqa, yallih gitak makkoowem akak yable mara kallaca marak.

sidocyti: nabi dabaanih mushrikiiniy ken shirki tawciid uluuhiiyya xiqsita tawciidit aadiyuk yen, ken shirkii woh qibaada shirki usun tawciid rubuubiiyyat shirki mahannon, awaqdi tan mushrikiinih inna hinnay, ken shirki mangih rubuubiiyyah shirki uluuhiiyyat kah yakkennah, wohuk ceelallo monoo kee rabi annaak tekkeemikkah yalli abem hinna, kaadu gino annaak ginnimtekkah yalli magininna iyyan.....

elle caboh giffaye caagidiy taturratem elle tafhimu waytanna koh warisuwaa, wuhu ittinway mayana tawciid raqsinniimiiy sorkoco baxat kaa haanam kee arraabak kaa iyyaanaah, kay asbaabih abtoo dagar taama, tohuk tu raqtek muslimtu maxiqsita, tawciid yeexegeeh elle taamite weekiiy korostay qinaadi le yakke, sheytaan kee firqawni inna.

amahat mango mari yaglitech iyyaanam: amah taniimi immay abto akak madudna, ni baaxoo kee ni marih garil tamah xiqtam akke waytaamih taagah, ken sharrih meysi ken lih gexsinnaah ken ceetalisnam raqle tiya henna.

Amaskinti maaxiginna mango kufrih abboti cakki yeexegeenih kaak kah raqaqenim matan quzri lino akke waytek, yalli kah iyyennah:

﴿ أَشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ yallih *(aayoota dogoomuh yeylemmen too waqdi kay gitak waaseenih, manxu uma taamaay usun abeenim)* [towba:9]

tambulle taamah tawciidil taamite num maqna kak aaxigekkah kaadu sorkoco baxat daffeeseekkah toh munaafiktu, usuk inkinnah yan kaafirtuk gacah yalli iyyeemih taagah: ﴿ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ ﴾ *(diggaah munaafikin dabqi girak guba)*

[annisaa:145] cubbussek amah sinam arraabat qaduk koh ambulle le, **abletto cakki aaxagih elle taamitewaa num** addunya isik daggowtaamah meysi qhaaruun innah, hinnay migaq yok gexeleh aba meysi takku haamaan innah, hinnay reeda yok gexeleh aba meysi takku firqawni innah, kaadu **abletto cakkik tambulleemil taamitaah qellittam caba num** munafikiin innah, sorkoco baxat kaak tanim kaa essertekii aaxaguk masuga.

Takkay immay raq kok sinnim yallih kitaabak namma aayat tafhimeemi:

Naharsittoh aayataa: taturte aayata woh yallih maxco: ﴿لَا تَعْتَدُوا قَدْحَكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾
teexegekiy yallih rasul lih rूमत qeebi abeh yan marak garab digir kee furkacat
ceelak iyyen qangarah taagah yukfureenim koh baxxaqimtah, kufrit yaabee kee,
taamite yakke mari maali dagnah meysi kee migaq yok bayele kee sinamlih muquq
raaqa gidih, lafitak raaqa kufri qangara furkacatah iyya numuk, woh kah kinnim
mangih furkacatah yaaba num woo yab sorkoco baxak mayayaaqay sinam
yaysusuule gidih arraabak iyya, hinnammay ginok aba meysi akkiy ken gabat
taniimih sangeelih kufri qangarat yaabee kee elle taamiti yakke numuh tugactekiy
usuk sheetan abeh yan xagna nummaaseh: ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ﴾

(*sheetan baacat sin xagnisaah, umaanet sin amrisah*) [albaqhara:268]

kay meysissok meysiteh: ﴿إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ (*sheetan meysiisama isi waliyittey isih kobreh yani*) [alqimraan:175]

yallih xagna manummaysinna: ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ (*yalli cabsu kee muxxole mattacayyoh sin xagnise*) [albaqhara:268]

caylale rabbi meysissok ma mesitinna: ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (*keenik ma meysitinay yok meesita yeemene mara tekkeenik*) [alqimraan:175]

Aweelot welsime num yallih waliyyi yakkem faxximtannaa hinnammay sheytan waliyyi yakkem faxximta?! nammay heele aayataa yallih maxco:

﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾

(*yeemenek sarra yallal yukfureh yan numuu sorkoco baxat imaaninna luk caylah edde qiden num koh raaquh, takkay immay kufriinnat sorkoco baxi satta akah iyye num yallih naqabi keenil yaniih kaadu nabnale digaala lon*) [annacli:106]

amarak yalli yuqzurem mali sorkoco baxat imaaninna luk caylah edde qiden num koh raaquh koroosinnat, tama numuuk kalih mari koroositeenih usun woh akah abaanam meysi takku, sangel takku, sinam luk abah yan gexesitih taaga takku, baaxoo kee ramad kee maaluh leh yan kakanu takku, furkacatah abu, aayat tascasseh, sahadaytu madirkisina yab kee abtol kaa dirkisaanam koh raqtuh, sorkoco baxat taniimih tu gactekaa tekkekiy num koo elle madirkisa, kaadu yalli iyyeh:

﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ (*addunyal woo digala keenit akah tekkemiyy akheerak addunya kakanuh lafteenimih taaga, yalli diggah yukfure mara tirra maha*) [annacli:107]

iqtikaad kee iggimaay diini naqabuuy kufri kakanih taaga hinna digaala keenit akah tekkem, diggah wohuk sababaa addunyal geenih yanin maglabaa akheerak yiysiiseenimih taaga.

Yalli maqaane gital tirra koo hayuk ahaak wadiril yallal tatoobeeh, kaal tandabeeh, edde tantom cabtam koh manbullinna, caagid gibdih akah toobennah.

qabdun nabi iyyeh: yallaw cabsu koo esseritaah kol atoobeeh, ku inkitinoh sumaaqitah, macammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) ku farmoyta kinniimih sumaaqitah, yallak kalih imiy aqbuduk suga excel inkih akfureh, taturteemik yallak cabsu esseritaah, tawciid kee meqe qakiidatal digga yoo haam kaat ongoorowwa axcem fan, kaadu yalla essera yot abteh tan fayul meqe galtoh koo galtiyam, diini kak yaanam fayu, kaadu anu elle sugennaay yoo elle tessecekkel, woh yimigaaqay qabdunnabi xiqsita kinnuk, koh warsaamahaa inni migaaqaa (**qabdur racmaana**) korse kaadu uma

qakiida yi sorkoco baxat luk sugeey wonnal yallat angoorowiniyoy sarrah tu yok amquk maninna,wohul yoo tessecekkeemih gadda koh gacsa. elle caboh esseroh koo esseram **sinam mangih edde raddah tan umaanek galab yoh xagtam kok faxa.**

qabdalla iyyeh: woh meqe yaabak ayti yoh cuy:

*qhuraan kee cadiisik itta elle weenim fitnat kee maqna kak korsiyah woo maqna yallaksa num kak aaxige waam kataataanamak cubbi gey, ku weelo qilmit arac xagga hee marih weelo takkay,woo mari cedu yaffareemik iyyaanah :

﴿ اَمَّا بِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴾ (kaal neemeneh ummaananim yallak teemete) [alqimraan:7]

itta elle weenimikii yallih farmoyti salat kee nagay kay amol tanayi iyyeh: (**agaay waaga akak litom cabaay tismiteemil akak kor**) acmad kee tirmizi bahte xaagu.

kaadu yallih farmoyti salat kee nagay kay amol tanayi iyyeh: (**calaal kinnim kee caraamu kinnim akak cede waanamak walih gace num isi diinii kee isi xagar dagreh,wohut rade num caramut radah**) bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

kaadu yallih farmoyti salat kee nagay kay amol tanayi iyyeh: (**zanbii kak yaanam sorkoco baxat taaqureeh sinam kok tablem niqbtomu**) muslim baahе xaagu.

kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh (**isi nabsii kee isi sorkoco baxa esser sidiicadda iyye birri akak yaanamaa:nabsi satta akah iyyaama,zambi kak yaanamaa: ku nabsit daabimteeh ku sorkoco baxat gacam gacte sinam tannaay wonna kok intaamah.**) acmad baahе xaagu.

* **cubbi gey nabsi fayxi kataataanamak**yalli tohuk sinam kadihik isi maxcot:

﴿ اَرَأَيْتَ مَنِ اخَذَ إِلَهَهُ هَوْنَهُ ﴾ (isi nabis fayxi yallah haysite num tublee) [alfuqhaan:43]

* **cubbi gey sinam tummabuluh gooriyaanam** kee abboti elle sugte gita kataataanamak, toh abaanamaa num kee cakki fanat gacta,cakki moomintuk baateemih bisle,num isik baatem gennaan waqdi kay imi, yalli iyyeh:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آيَاتَهُ نَأْتُواكُم بِلُحُوبٍ وَأَنْتُمْ لَا تَعْقِلُونَ ﴾ (yukfure marak yallak obtem kataata iyyen waqdi usun iyyaanah,nanu kataynuwaynam nabbobti elle sugteh tan imi, ken abboti kasak tu luk suge waytaah gitak mokol gexeenih sugaanamah). [albaqhara:170]

***cubbi gey koros ceelot gacaanamak**, toh ummaan umaanek amoh raqta yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh: (**num ceeloh edde gacinnaan marih numu**) abuu dawuud

baahе xaagu.

***cubbi gey yallak kalih maral kibal haytaamak**, yalli iyyeh: ﴿ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾ (yallal kibal hee numuu yalli kaa xiqah) [attalaaqh:3]

***ginok akkinnan num yallih maqsiyatat koo amrisek kaak moggolin**,yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh: (**gino taaqat mali yallih maqsiyatat amriseenik**) tirmizi baahе xaagu.

***cubbi gey yallat uma niya haanamak**, yalli cadisil qhudsil iyyeh: (**anu yinaqasi yoh hannaan niyah inna kaah akkeyyo**) muslim kee bukhaari itta elle geyte xaagu.

* **cubbi gey tu isit takraanamak** oobekkah tan bala yok waasele akkiy obteh tan bala yok akkuqeleh akki.

***cubbi gey kitooba isit takraanamak inti kot rade wayta gidih**, toh shirki kinniimih taagah,yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh: (**tu isit takre numuu yalli tohul kaa caba**)

tirmizi baahе xaagu.

* **cubbi gey barkat** xeet kee coox kee raatittee kee xisoosat gurrisaanamak toh shirki.

*cubbi gey haadaytu kee tu abee kee able takke waqdi umaane yol akkelek, toh diggah shirkik,yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*haadaytuk meysitaanam shirki iyye sidiicadda*) abuu daawuud baahe xaagu.

*cubbi gey baab abeenit kee cutuk beya nummasaanamak ,usun iyyaanam agiddan cutuktak meqem akkeleeh agiddan cutuktak umam akkele,tohul ken nummaanam shirki woh akah kinnimiiy qellittam yallaksa taaxigem matan.

*cubbi gey rob bahtam agiddan cutukta axce agiddan udduru axce yakkeenimik, woh shirkik, rob yallaksa bahtam matana.

* cubbi gey yallak kalih imil xiibitaanamak,elle xiibitaanam faxem takke way woh shirki,yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*yallak kalih imil xiibite num diggah yukfureeh yallat agleyta heeh*) acmad baahe xaagu.

wohuk ceelallo nabil xiibitiiy,amaanat kee zimmat kee manol xiibitaanama.

* cubbi gey daban kee caacayaay,ayrooy,xamcaay laqna ahak tu qaytimaanamak [xaafaanamak], toh qaytimaanamaa[xaafaanama]ken gine rabbi qaytimaanam [xaafaanam] xiqsitta.

* cubbi gey faxe waytam kot boodda waqdi agiddaanimi akkinnay amah akkuk mana iyyan qangarak, too qangara sheytan taama miraacissaah, yallih qhadaral saduh gaciyyi teetit yan, takkay immay inxix:amah yallih qhadaraay, yalli isih faxem aba inxix.

* cubbi gey qhabuur masaagidih haysitaanamak, masgiidiy qhabri addat akak yanil salat abaanam maxiqta, qeysha yalli tet taama yakcanay inteh:yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) rabi qeero tammoseh yan waqdi iyyeh: (*yahuud kee nasaaray isi anbiyootah qhabuur masaagidih haysittel yallih laqnat oobay,woh akah iyyem sinam woh abtaamak waasimta gidi. inteh:woh axce waamalaa kay qhabri masgiidih haak yenen*) bukhaari baahe xaagu, kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*siinik dumi mari anbiyaa kee meqe marih qhabuur masaagiidih haysiten,isin qhabuur masgiidih mahaysitina anu tohuk sin waasah.*) abuu qawaana baahe xaagu.

* cubbi gey yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh axcuk dirableela bahta cadiisittey yallih farmoytaa kee kay ummatak meqe mara eleelita inta cadiisitte nummasaanamak, too cadiisittey diraabah baaheenik tu (anu yalla lekkel liyo aracat yoo aleelita, anu yalla lekkel diggah naba arac liyo) kaadu (tuh cayla way teenik qhubuurut yan mara eleelita) kaadu (yalli ummaan waliyyih qhabrih amol malaykaytuy sinam caagid yagdube haa) kaadu (siinik numuk teeni xaat meqe niya haysitek tu kaah xiqak yen) tamannah tan dirableela cadiisitte mangoh.

* cubbi gey diinih aban qaffaydak,wohuk ceelallo mawluda nabii kee israa kee miqraajah aban qaffayda, tamah qusbih bictsemi yallih farmoytak daliil elle mayan, sacaabay kay kacanuh nek lafitta maabinna, kaadu maqaaneh dacrisiyyah nek lafitta axcuk raaqan, amahat khayri sugaamal tet abtot nek aakamuk yenen.

Yalli inkittu kinniimih sumaaqa

a qangarah addat namma makaado tan:

Inikhayto: (yalli mayan), wuhu qibaada cakkisitah yan rabbi yallaksa mayan iyyaanama. **Nammayhayti (yallakasaah)**, wuhu cakkik tan qibaada akah dabaqtam dubuk yalla iyyaanam.

Yallay saytunnoweh fayyale iyyeh:

﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴾ (ibraahim isi abbaa kee isi marak iyyeh: isin taqbudeenimik anu bari kinniyo, yallay anewayak yoo abe aqbudeeh usuk yoo tirra heele) [azzukhruf:26-27]

Dubuk yalla yaqbudeenim xiqtam mali qibaada kaah caglisak akke waytek, tawcid madiggoowa nammam yesgelleh akke waytek, wuhu yalla dubuk yaqbudeenim kee shirkii kee kaa abah yan marak bari yakkeenimi.

Duma warraye maqe marak raaqe yaabal temeeteh **jannati maftac laa ilaaha illallaah qangara, ama qangara axcinnaan num jannati baab kaah fakkimam cakkisitaa?** wahab ibni munabbih yallih kaah racmatay kaak iyyeenim: (laa ilaaha illallaah) jannatti maftac hinnaa? kinnih iyye, takkay immay ummaan maftac moddinle, moddinle [boddin] maftac bahtekii koh fakkimele, woh akke waytekii koh mafakkiima.

Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) mongo cadiisittey ittat gacca inta wak ama miftacih moddin baxxaqissa temeeteh; wohuk ceelallo yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) maxco (laa ilaaha illallaah yalla caglisak iyye num....), (sorkoco baxal diggoosak....), (sorkoco baxal tet daffeesak iyye num.....) kaadu tonnah raqteh tan cadiisittel, ama cadiisitte jannatti culma edde takartem laa ilaaha illalaak maqna yaaxigeenim kee rabba iyyanam fan tetil diggoowanam kee, is tascasseh taniimih rammitaanama.

Addillay koboxxeh tanik sharqi tu taaxago teyyeqem shuruutuy raq sinni kee, akke kalah taniimiy raqtam faxximta kaak teyyeeqe, laa ilaah illallaah iyyan qamgara jannatti maftac takkuh iyyeh yan numuh tu xiqtuh, **ama shuruutu maftacak moddini[boddiini]**; isi :

1 ixxiga: Ummaan qangar maqnaleeh, raq sinnim naxigeemi (laa ilaaha illaa allaah) iyyanamak maqnah ixxigay iggima edde ane sinni yaaxigeenimi, **isi yalla kalih im yalla takkem maduuduntam taybulleeh qibaada dubuk kaah dabaqtam taybulle, yallaksa cakkih yaqbudeenim matan, yalli iyyeh:** ﴿ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ (aaxaguk cakkil sumaaqita num koh raaquh) [azzukhruf:86]

kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (raba wak yallaksa cakkih yaqbudeenim matanim **aaxaguk rabe num jannat cula**) muslim baah xaagu

2 diggoosiyya: Is tascassem digga haama, woh akah kinnim is agay waagaa kee akkaloyla kee, kinni hinna oggolewaytaamih taagah, hinnay raq sinnim is garuqle diggal xissimteemih taagah, yalli mominiin weelo warisak iyyeh:

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ (nummah yeemene mari usun yallaa kee kay farmoytal yeemene mara agay waaga sinnukuuy isinni dagar kee isinni maalut yallih taagah yingiiicille mara, too mari nummah nummassem keeni) [alcujuuraat:15]

Ama qangara arraabak dubuk iyyaanam xiqtam mali sorkoco baxal diggooseenih akke waytek, too digga ane waytekii toh cagalal munaafihiinna, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (yalli inkittu kinniimih sumaaqitaah anu kay farmoyta kinniyoomuh sumaaqitaah tamahal **agay waaga**

sinnuk yallat yangooruwaa naqasi mayan jannat culek koh raqtuh immay) muslim

baahe xaagu

3 oggolu: Ixxiggaay digga haytek lakal, ama nammaamak raat geytimam faxximta, wuhu ama qangara tesceseh taniimii sorkoco baxa kee arraabah inkih oggolaanam, tawcid seeco cineeh oggolewee num usuk korosta, akah cinam amo nabna takku hinnay qinaadih takku hinnay casad takku, yalli amo nabnah cinte korosuk iyyem: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ (yalli inkittu keenik iyyan wak amo nabna keenit radak ten) [assaafaat:35]

4 santiitimiyya: Tawciid santiitimiyyay cina edde ane sinnile tamah digga hoonu faxximtaamay, iimaaninna abinal geysiisiyyay yaybulle, woh elle qaddowtam yalli aba iyyeemil taamitaanamaay usuk akak waaseemik waasimaanama, yalli akah iyyennah: ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عِزَّةُ الْأُمُورِ﴾ (yallah santiitime numu wohut meqem abak laa ilaaha ilallaah iyyan qangara nagay kataate ummaaninimih elle cabo yallih gabat tan, tamahaa cina sinni santiitimiyya) [luqhmaan:22]

5 nummaysiyya: Dirab edde ane sinni nummah tet nummaysaama, sorkoco baxah diraabboosak dubuk arraabak iyya num toh munaafiqtu, wohuk daliil yalli munaafiqihiin ilaaqak iyye maxco: ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ (Araabak iyyan sorkoco baxat allewaanam) [alfatci:11]

6 kacanu: Mominti aqangara kicnih, tet addat tanim kicnih, tetil taamitah yan mara kicnih, yallih naqasi yalla kicnaamih asta yalli kicnam isi nabsih foxootuk foocat haama, yallaa kee yallih farmoyta yikcine mara yakcineemi, keenih wiilteemih wiilaama, yallih farmoyta ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) kataataah kay raatih lakal gexaah kay tirtu oggolaama.

7 caglisiyya: Tet maxcot yallih foocaksa tu faxe waama, yalli iyyeh: ﴿وَمَا أَرْوَأُ إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ kaadu yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh :(yalli giral caraam abe laa ilaaha illaa allaah yallih fooca edde faxak iyye num.) bukhaari

baahe xaagu.

Macammad yallih farmoyta kinniimih sumaaqa

Rabe numut qhabril mukkoru takkeeh sidiicam kaa esseran, woo esserol gacisam geek naggoowah, gacisam geeweeki finqitah, woo esserok tiyak teena **ku nabi iyyaay** iyyan essero wohul gacsaanam ummaan num maxiqa yalli addunyal anih macammadun rasuul allaah iyyan qangaral taamitaanamal yalli massose num akke waytek, kaadu qhabril digga kaa heeh arraabal kaak massooseh akke waytek, woo qangara elle caboh ayroy maal kee xaylo tu xiqe sinni tu kaah xiqta.

Ashuruut isi:

1 Nabi macammad ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) **aba iyyeemil kaa yatee qenimi:** Yalli kay taaqatal nee amriseh iyyemi: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ (yallih farmoyta yatee qe num diggah yalla yatee qe numu) [annisaa:80] kaadu iyyeh: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ (macammadow inxix yalla tikcineenik yoo kataata yalli sin akcinelek) [alqimraan:31]

jannat culaanamaa yallih farmoyta yatee qenimit axawah tan, yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yi ummatta inkih jannat culele cine num koh raaquh.iyyeenih: Yallih farmoytaw cintam iyyaay? Iyyeh: yoo yatee qe num jannat culaah yoo yiqsiye num diggah cine numu) bukhaari baahe xaagu, yallih nabi yikcine num kaa yatee qem raq

mali, taaqat kacni miru kinnimih taagah, is kacni astay taamal yaybulleeni.

② Usuk iyyeemil kaa numaysaanama: Yallih farmoytak temeetemik tu diraabose numu nabsi fayxih diggah too num yalla kee yallih farmoyta dirabbose numu, **woh akah kinnim nabi** ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) **hoxaa kee diraabat radam akkewaytaamih taaga**, yalli iyyeh: ﴿ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴾ *(nabsi fayxih mayaaba)* [anna]mi:3]

③ Usuk akak waaseemik yaxxeerenimi: zanbik inkih naba zanbik qimbisak woh shirki, naba zanbitte kee sinaam finqissal xaqaqaqaay, qunxa zanbitte kee yalli yinqibeemik aadiyuk, **muslimti isi nabiiyyih kakanuk aallinnaan gide iimaan kaah osam**, iimaan kaah oseki yalli meqe taama kaa yakciniseeh, koroosinnaa kee yallih taqaak awqiyyaa kee maqasiyat kaa yanqibise.

④ Yalla aqabude waama usuk isi nabiiyyih arraabal ruubem koh raqtuh: Ane sinni qibaada bicsaanam caraamuk tan, yallih farmoytak amaatewayteemik yalla yaqbudeenim maxiqta. Yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: *(ni amri elle ane sinni taamal taamite numu kay taama kaal taduure)* muslim baahе xaagu

► **Fayda:** ixig nabi ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) yakcineenih usuk baahem yakcineenim raq malim, yallih farmoyti baahemik tu yinqibe num elle taamitaamah yakfureh, dubuk yan kacni xiqam mali hinnay **raq sinnim ummaanik kakanuh kaah lafitak raqaama isi nabsi takke way**, tu yikcineh yan numu woh kataatah yallih farmoyta nummah yikcine numu asta kaal tanbulleh kaa kataatah kay sunnat maxco kee taamal inkih kataatah usuk aba iyyem abaah usuk akak waaseemik yaxxeereeh usuk luk yen adabal geytimaah yagibdiyay xammacoway yakcinay yanqibay, **woh akah kinnim kataatiyya kee taaqat kacni mereru** kinnimih taagah ken sinnimi kacni numma maxiqsita.

Yallih farmoytih kacni mango astootileeh wohuk tu:

Mangom kay galab xagaanaah kaal yasilliyenimi, tu yikcine num yikcineemih galab mangom xaga.

Kaadu: **kay angaarawah maxhaxaanama**, ummaan kacnoyti isi kacnoytih angaarawah maxhaxah. **kaadu:** **kaa yassakaxxeenimi kay galab xagan wak**, iscaaqh iyyeh yalli kaah racmatay: yallih farmoytih kataysis kay lakal kay galab xageeniki wariggitaq yaneenih weeqak yenen. **kaadu:** **kaa tinqibem yanqibeenih** kaah wiilteemih wiilaanah kay sunnat yakhelefeeh bidqa kay diinit culuseh yan mara kee munaafiqhinik yaxxeerenimi. **kaadu:** **usuk yikcine maraa yakcineenimi** kay buxah maraa kee kay agabu kee kay kataysis muhaajiriniq yakkonu ansaar yakkonay, keenih wiilteemih wilaanah ken anqibee kee qaytime yakke mara yanqibeenimi. **kaadu kay caalat maqaaney qaxmeqe kataataanama**, usuk sinaamak inkih aysuk yen caalat maqaaneh, qesha yalli tet taama yakcanay oggolay inteh: yallih farmoytih khuluqhu ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) qhuraanak ten. wohuk maqna qhuraanal ane wayya haytam abak mana.

Nabi ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) **weeloola:** Diggah agiirinta akah dabaqta agiruk ten, eddey qeebi nagay rada waka, sinaamak gaba maqaaneh inkih aysuk yeneeh eddeey ramaadaan alsat aysuk yen, yalli ginna heemik inkih aysuk yen ginoh meqem faxiyyah, cabsuh sinaamak inkih aysuk yen, isi nabsih cane gacsih goran luk mana, yallak temeetemih goorisak yen, sinaamah rammitiyyah sinaamak inkih lafitak yen, ken intit nabih wacarriyyih golit tan buxuwak lafitak yen, isi buxah marah sinaamak inkih aysuk yen, ginol xuwaawah ginok inkih aysuk yen... amahak kalah qaxmeqe weeloolay mango luk yen.

Tahaarat

Salat islaaminnak nammayheele makaado, tahaarat sinnimiy morba, tahaarat leet akkiy burtat akki akke waytek matakka.

Lee nammannal tan: 1) **taahirik tan lee:** woh isih saytuniih geerim saytunnossa lee, woo lee wadowway fayya haytaah najaasa duugtah.

2) **najisik tan lee:** woh daggowtek najaasa edde radde lee, hinnay tamu akki bisu akki suruy akki najaasatat akak milaaginte lee mango lee tekkek .

Garci kolootu: mango lee najis matakka tet weeloolak tiyak tiya najaasat milaagime wayya haytek weeloolat faxinnam tamuuy bisuuy suruuyu, Dago lee najaasa tet ellella haytek najis takke, lee namma kallaytok [210 litri] muxxi tekkek mango lee xiqsitta.

Afeenana: ummaan afeenay taahirik tani haysitaanaah faxxa heenim elle haysitaanam xiqtah dahab kee fiddah afeena koh raqtuh, ama nammaamih afeenat tahaara abeenik orobtah zanbi luk, koros afeenan kee sari calaalak yan najaasa lem neexegeh akke waytek.

Barugi araba: usuk najaasale faxennal yanay.barugi nammannal yan: 1) cado caraamak akak taniimih baruga. 2) cado akak calaalak taniimiy asguude weenih baruga. Cado akak calaalak taniimiy asguude weenih arabaa admiseenih anih kafinim edde haysitaanam xiqtah, wiinim edde haanam maxiqta.

Istabra: isi salaf kee sammok tewqeemih kaliyya, woh leet kaqliseeniki istinja xiqsitta, xaat akkiy ayyuftat akkiy kaadu tonnah taniimit duugi yekkeeniki istijmaar xiqsitta, shartih tanim istijmaar edde abeenim taahiriy edde aboonu xiqtaah saytunnossaah ankamme waytam takkeemi, edde abaanam sidiica xaa akkiy wohuk amaggi yakkeemi, istinja kee istijmaar ummaan imiy salaf kee sammok tawqeh abaanam raq mali.

Daaco aba num daacoh amol is kaa sugussaamak kaxxa sugam caraamuk tan, kaadu **caara kee cayso [sammo daaco]** leeh arkan ikkee kee gexan gita kee silaal le caxah guba kee miru le caxah gubal abaanam caraamak tan, kaadu **kiblatat yafkuneenim** booxal aban wak caraamak tan.

Daaco aba numuk naqabu le, daacoh arac yallih migaqlem culsam, kaadu daaco aba wak yaabam naqabule, kaadu faqaq kee booriimaa kee aloolat cayso[sammo daaco], migdi gabah sammo xagee kee xisoh addat daaco aba wak kiblatat afkune yakkem naqabule, ama taturra intem akak calwayiteenik xiqtah.

Daaco aba numuh kacanule istabra leet abu geerimit abu witril cabaah istabra lee kee xeeitit inkih abam.

Qadaytu: afat ruq iyya qadaytu haanam kacnule, wohuk ceelallo qadayto - qadaytu, kaxxa kacanu lem salat uddur kee qhuraan kawisan uddur kee wadoh lee afat haanamak naharaay xiinik ugtan wakaay masjiid kee buxa culan wakaay afak suruy milaagima waka.

Tahaara kee qadaytu haysitan wak migdak qimbisaanam **kacanule**, faxe waanam kalan wak guri gabah kalaanam kacanule.

Wado: tet makaado: 1) foci kaqaylo, wohut afti ruko kee sanat lee hayiyyi edde cula. 2) namma gaba feeraarik xabba haanamay sucul fanah kaqlisaanama. 3) amo inkih namma ayti edde anuk duugaanama. 4) namma iba namma xukcuno fanah kaqlisaanama.) 5) tamah itta kataasanama. 6) sittak lakat udurrusekkah abanama.

Wadok raq sinnim: qimbol bismillah iyyan qangaraay, namma gennaqta barti –

xiinik ugte num leet kamusekkah sidiica adda kaqlisaama.

Kacanuleemi: qadaytuuy, namma gennaqta naharat kaqlisaamaay, fooca kaqlisekkah san kee afat lee haamaay, soomuh ane sinni num af kee sanat lee arac gufussa haamaay, deben dagor naba num dagoruk fanat feerar rubba haamaay, feeraarak fan kaqlisaamaay dagarak migda yaysukumeemiiy, kaqlisa dagar nammadda sidiicadda kaqlisaamaay, sanat lee migdah haah guri gabah yayyaaqemiiy, wado dagar kaqlisa wak duugaamaay, wado duudussu haamaay, wado lakal temeete dooqa abaama.

Naqabuleemi: wado liqin leet akki hinnaay xabcin leet akki abaamaay, wado- dagar sidiica addak kaxxa kaqlisaamaay, wado - lee dagarak urgufaamaay, intik adda kaqlisaama, wanna hinnay wadok gaba kalla haa wak wado- dagar kafisaama tu mali.

Garci kalootu: afat lee haan wakaa yasgayyeenim raq mali, sanat lee heenik ufuy hiriggi haak culsaanam raq mali, dubuk gabah edde haanam hinnay, tonnah kaadu sanak lee yayyaaqen wak tama weelol abe weekii orba mali.

Wado- weelo: sorkoco baxah niyaata, wohuk lakal bismillah iyyaah namma gennaqta kaqlisa, wohuk lakal san kee afat lee haa, wohuk lakal fooca kaqlisa, (foocak kaqlisoonu faxximtam wadoti amok aslik elle ubukka iyya ikkeey deben fanah xexxartih, bagbagih aytiik ayti), tohik lakal namma gaba namma sucul fanah kaqlisa, tohik lakal amo inkih duuga foocak kaqaylo maadisekkeek xabba haanamaay darre fanah namma ayti rigidiy dagor elle aabuke sinni amot loowima, namma cangoyseena ayti ruubaah, namma kaxxa gili ayti derre duuga, tohik lakal namma iba namma xokcono edde anuk kaqlisa.

Garci kalootu: deben dagor daggowek kaak guba yan dagar kaqlisaanam raq mali, Mango dagor tekkeki kaak tambullem kaqlisan.

Namma khuffih duugiyya: khuffi akak iyyaanam ibak xokcono-fan qellissa kabella addaytuk tanay kaa celtaamak tanay, akak tanim suufu kee kaa celtam tekkekii **jawraba** kaak iyyan[shurraba], ama nammay aanam wadoh uddur xiqtah, jinaabat yenek kaqalam raq kaak mali.

Amah duugaanam xiqtuh shuruut le: 1) namma khoffi wadok gaba kalla heek sarra haysitaama,[guri ibak kaqaylok gaba kalla haa wak].

2) woo tahaara edde abam lee takkeemi. **3)** iba namma xokcono fanah buula khoffi yakkeemi. **4)** haysitaanam calaalak tanim takkeemi. **5)** taahirik yaniimi.

Qimaamata: teetil duugo xiqtuh shuruut le: **1)** labhayti amot taniimi. **2)** amok qimaama aslik maadisan ikke buultaama. **3)** akak duugam qunxa wadowway takkeemi. **4)** tahaara edde abam lee takkeemi.

Maklaba: teetil duugo xiqtuh shuruut le: **1)** tetlem baarra takkeemi. **2)** maklaba quntik guba hayya heenih amot makkimteh sugtaama. **3)** akak duugam qunxa wadowway takkeemi. **4)** tahaara edde abam lee takkeemi. **5)** amok maklaba aslik edde buulaanam bulla hayteh sugtaama.

Duugoo udduruk leemi: buxal yan numuh ayro kee bara, musaafirtuy safar takkem dudda baaxo [85km] safareh sidiica ayro kee sidiica bara.

Duugo qimbisa uddur: khoffi kee jawrab haysitek lakal wado qimboh kaak tiddigille wakih duugoog loowa, lakat tan ayro tonnah yan uddur fan buxal yan numuh [24saqata].

Namma khoffik duugok faxximtah gide: namma ibih feeraarih amok xabba haanamaay sarbat kaffa iyyaanama mangom akak duuga, duugo edde abam namma gabah feeraaray sittak fakka hee.

Fayda: safarah yan wak duugeeh tohiih lakal buxa maadek, hinnay buxal yan wak duugeeh tohiih lakal safarek, hinnay duugo qimbise widdir agay waaga kaal yekkek tamannal inkih buxal yan numih duugo aba.

Gaadisa: isii cooxuy yiddigille lafoofi edde gaadisaana gidih kay bagul yaxeeni, amahal duugo xiqtuh shuruut le: **1)** akak calwayitaama. **2)** akak calway le aracak tatrusewaama. **3)** teetil duugaanam kee gersi dagarih duugo sittak lakat abaanam.

Gaadisa dayli aracaak taturak raqtek tohuk taturtam teetik kalaanam raq mali, kaliyyi kaa biyaaku weekii kalekkah elle duugam kaah xiqtah.

Faydoodi: * namma khoffih amol ittalih duugaanam aysuk raqta migda aysukume wayya heenih. * khoffik guba kee xibqi duugaanam maxiqta. * namma khoffi duugoh aftoh kaqlisee kee duugiyya gac gacise yakkeenim naqabu le. * qimaamaa kee maklabak mango exxa duuganam **raq mali**.

Wado taggileemi: **1)** cayso [sammo daaco] kee caara akak tawqe aracak awqinnaaniami, wokkek tewqem taahir takkeemih; ceelallo akak uffuy kee maniyyi[shahwata], hinnay najisik yanay wohuk ceelallo cayso[sammo daaco] kee xiioxxa. **2)** misinkica numuk gexxaama xiinit takku qabul takku, dagoo xiiniy solti akkiyy daffeynal akki abaanay wado mayaggila. **3)** cayso[sammo daaco] kee caara isi arac akke sinni aracak tawqeemi. **4)** najisik tanim[cayso[sammo daaco] kee caara akke sinnim] dagarak manguk kaak tawqeemi wohuk ceelallo mango qabali dagarak caxitaama. **5)** gaali cado yakmeenimi. **6)** sammo gabah xagaama tu fanat anekkah. **7)** lab num say numih dagar xaagaama nabsi faxoot luk fanat tu ane kal hinnay say num labnumih dagar xagtaama nabsi faxoot luk fanat tu ane kal. **8)** islaam diinik koraama.

Tahaaral yanimiiy digga isik heeh wado kaak tidigilleemiiy agay waaga kaal tekkek hinnay wadol ane waamaay digga isik heeh wadol yanimiiy agay waaga kaal tekkeki asmitinnaanimil yaadiye.

Kaqaylo: akak kaqalanam: **1)** nibda numuk shahwat ruffa luk yawqeemi, hinnay xiinit yan numuk ruffa luk hinnay ruffa sinnuk yawqeemi. **2)** labna saynat cultaama caxe waamah. **3)** korosti islaamitaama duma diinik kore num takke way. **4)** mayangali qabalih mawqa. **5)** xalay lakih qabali yawqeemi. **6)** rabe muslimtih kaqaylo.

Kaqaylok fardih taniimi: kaqaylo loowitak dagar lee inkih maadissa heek xiqtah san kee afti adda edde anuk. **dudda le kaqaylot saglam tanim faxximta:** **1)** loowiti. **2)** bismillah iyyaama. **3)** namma gaba afeenat kumusekkah kaqlisaama. **4)** sammo kee sammo xagga haytem kaqlisaama. **5)** wado aba. **6)** amol sidiica adda lee caxaama. **7)** dagaral lee inkih caxaama. **8)** dagar namma gabah isik duugaama. **9)** migdi gabuk qimbisaama.

Wado sinni numul caraamak tanim: **1)** qhuraan kitaaba gabah xagaama. **2)** salata. **3)** tawaafa.

Kaqaylo waajib elle takke maral caraamak taniimi: taturte sidiicaamallih: **4)** qhuraan kawisaama. **5)** wado sinnim masjiidil yaadiyeemi.

Naqabuleemi: janaabat yan num wado sinnim xinaama, kaqalan wak leeh cayxi

caddok tatrusaanama.

Tayammum: kay shuruut: 1) lee waytimee kee isil haam xiiqe wee yakkemi. 2) tahaarat le burtay edde abu xiqtaah carrisekkah yaniinit abaama.

Kay makaado: fooqa inkih duugaama, tohih lakal namma gennaqtak iroo kee adda maasayya fanah duugaama, woh itta kataasaama, ittak lakat udurusekkah abaama.

Kaa taggileemi: 1) ummaanimiy wado iggilla hayta. 2) lee wayak kaa abe num lee geyaama. 3) kaa akah abeh suge quzri gaba kalaama, wohuk ceelallo lakimise wak tayammum abe numuy woo biyaakak ure.

Kaak kacanuleemi: 1) itta kataasaah udurusekkah ittak lakat abaama kaxxa wadowwayak aba tayammum tekkek. 2) udduruk elle cabo fanah udurusaama. 3) wado lakal aban zikri kay lakal abaama.

Kaak naqabuleemi: burtat gaba inkaddak kaxxa yagureemi.

Kay weelo: loowitam kee bismillah iyyaama, namma gabah inki adda burta yaaguremi, tohih lakal fooqa namma gabah gennaqtah duugaama deben fanah, tohih lakal namma gennaqak iro duugaama; guri gabah addah migdi gabah darre duugaah migdi gabah addah guri gabah darre duuga.

Najaasa kalti: najaasa nammannal tan: 1) **inkittoh najisik taniimi:** wuhu inkinnah anteehere sinniimi faxe kaqaylo edde abaanamah wohuk ceelallo ceraytu.

2) **najaasa elle madqimteemi:** wuhu tahaara leemiy sarrak najaasitte wohuk ceelallo saroo kee baaxo, amahih baxxaqisiyyi ahka:

najaasaleemi	Tet madqa
roocileemi	<p>Isi namma innal tan: 1) najaasaleemi wuhu kutaay ceraytuuy, cado akak calaal akke sinnimi haadaytuk takkay geeriimiy rooci le takkay dummuk inebba intam tekkek. Amahih madqa: tet dagar kee teetik baxsimma intem cayso[sammo daaco] takkay gudaqtu takkay qibbid takkay lagguda takkay maniyyi takkay can takkay surraq takkay alliyoy takkay tamah inkih najisik tan. 2) taahirik taniimi: {A} binaadamtu[adam baxa] kay madqa: kay dagarak baxsimma intem taahirik tan maniyyi takkay xoq takkay lagguda takkay can takkay surraq takkay tahirik tan say numih wiinanta takkay, tah inkih taahirik tan. Cayso [sammo daaco] caaray xiixoxxa kee qabalah tu gaktekiyy tamah najisik tan. {b} cado akak calaalak taniimi: tet madqa: teetik baxsimma intem inkih taahirik tan cayso[sammo daaco] takkay gudaqtu takkay qibbid takkay lagguda takkay maniyyi takkay can takkay surraq takkay alliyoy takkay tamah inkih taahirik tan. {c} waalih akak gacaanam gibdaabina akak leemi, wohuk ceelallo dananaay dummuy teetik uqunxuyya intaamay ikiqyoh innah tani. Tet madqa: lagguda kee qibbid dubuk taahirik teetik tan.</p>
baruga	<p>Barugi inkih najisik yan adam baxaa kee kulluntaay qanaytuuy qabali akak caxte sinnimiy igixxu kee kaqaytuuy kayniqeeeytah innah taniimi tamah inkih taahirik tan.</p>
gibdaama	<p>Baaxoo kee xeetiy wonnah taniimi. Tet madqa: taahirik tan [wohuk taawqem ummaanimiy gibday taturrateeh najaasa lem akak warisne].</p>

Faydoodi: * qabalaay malacaay qaslee najisik tan, amah daggowteeh taahirik taniimiy roocilek tenekii bahtam mali salaah edde aban sara xagtaamah.

* **taahirik yan qabali nammannal yan:** 1) kullunti qabala. 2) yusguuden lacak cadoo kee romoodat raqah yan qabala. * cado akak calaalak tan lacak nuwwih

yirgiqeenim tanabay taqunxiyaay inkih najisik tan. * najaasa lem duugaanam niyal baahiyyah faxam mali roobutuy duugumtaamah toh tahaara xeqsitta. * najaasat gabah abalee kee ibah elle gexe yakkeenim wado mataggila takkay immay tet duugaanam raq mali kaadu dagar kee sara xagtem teetik duugaanam raq mali.

* **najaasat saytunnawtuh shuruut le :** **1)** saytunleet tet kaqlisaanama. **2)**kaqlisaanah yaniinim leek iroh hayya heenih yaxmuumeenimi, yaxmuumeenim tekkek. **3)** najaasa cookaanama kaqaylot gexewaytek. **4)** malcinadda kaqlisaanaah bacaarheele adda bullaaqe akkiyy saabun akki edde haanama wohumu kuti af edde heem tekkek.

Garcikalootu : * baaxo bagul tan najaasa gibdim akke waytek caysoh[sammo daaco] innah tani dagaak lee teetit caxaanama bisuu kee suruuy teetik gexxa iyyam fan, hinnay gibdaamay caari innah tanim tekkekii tet kalaanaah teetik raqaa raat kalaanam raq mali. * leek kalih imit gexe sinni najaasat kaqlisaanam raq mali.

* najaasa xagte ikke amixxige waytekii kaqaltem ismitta haanam fan kaqlisan.

* sunna- salat aba- gidih woddosite num woo wadol fardi salat abam kaah xiqtah.

* xiine kee ufuy akak gexe yakke numul istabra matan ufuy taahir kinnimih taagah, raq kaak sinnim salat abam faxee kee wado akah faxximtah tanim abam faxe yekkek waddositam.

say mari yaaxigem faxximta madqooqi
Say marak yamaateh yan qabalih madqooqi.

Inikhayti: mayangali qabala kee biyakah yamate qabalay isticadaa xiqsita.

Essero takku xiqitaama	Madqa
Barra mayangali yookomek edde yamate widdir kee elle targiqeh tan qumri	yookomek sagla liggidal yamaate, wohuk afal yemeetek toh biyak qabalay isticadaa xiqsitta, tagiddaan qumril yaggiriqe yaanam matan
Qabali ukumma iyyek edde yaggirqe widdir	bar kee loqo toh labaatannaa kee affara saaqata, tohuk afal yiggireqek toh isticadaa.
Mayangali qabali kibu sugga iyyek sugah gide	taban kee koonaa ayro, wohuk taturak raaqekiyy isticadaa xiqsita.
Qabli yaggiriqem kee yamaateemik fanat barra maagide sugtaah?	taban kee sidiica ayro sugta, wohuk afal yemeetekiiy, toh biyak qabala. ⁽¹⁾
Mayangali xeflih sugah yan gide	laca ayro akki malcina ayro akki.
Barra taahirik sugtah tan gide mangih	labaatanna kee sidiica ayro akki labaatanna kee affara ayro akki
Soonibinul [bugut haysitta waqdi] yamaate qabali mayangali xiqsita?	Soonibah tan [bugutle] barrak yamaate qabali burraacinnoo way walqinnoo way toh isticadaa
Barra mayangali teetik yeedeyem macal taaxigeeh	Agbi nammannal yan: 1) saynak qadomuy leeh tani isik awqih tubelek toh qabali garuuqek asta. 2) saynak qabali iggiriqqaay kaffa iyyaama, woo qado lee celtam able waytek.
Barra, taahirik tan way leeleek taniimiiy saynak teetik tawqe	qadomuy kafiifik tanih xakab inta tekkek toh taahirik tan, hinnammay qabala akki burraaciniim akki walqiniim akki toh najisik tan, taa taturra intem inkih wado taggileh tamah gabaak tewqek isticadaa xiqsitta.
Burraciniim kee walqiniimii saynak tawqe	woh mayangalik afat amaatee kee kak lakat edde amaate tekkek toh mayangali xiqsitta, mayangalik baxsah temeetekiiy toh isticadaa.
Ummaan alsak mayangali edde bahtah tan ayroorak luk sugteeh wohuk afal qabali teetik yiggiriqek	mayangalit sugak ten udduurak afat qabali teetik yiggiriqek taahir xiqsittaah.
Mayangali qabali isi udduuruk aakamiyy udurruti yekkek	mayangali weeloola yellekiyy usuk mayangali, faxe udduruuy yamaatay, innah ikkah namma qabalih fanat taban kee sidiica ayrok mangi yanim faxximta, tanna akke waytek usuk biyak qabala.
Mayangali kay udduru yimixxigek osee kee daggoowe yekkek	usuk mayangali taban kee kona ayrok kaxxa suge waam fan.
Agboytak qabali alsa akki wohuk mangom amaaturuk sugek	woh mangonnal tan: 1) alsak mayangali teetik edde yamaate uddur ixiggaay, ayroorak teetilih sugah gide taaxigeeh tan barra дума mayangalit sugak ten widdir mayangalih lowtay, woo yamaate qabali mayangalik baxsa yaallay aalle waay. 2) alsak mayangali edde bahta uddur taaxigeeh ayroorak tet lih sugah gideey aaxigewaytek, too barra lica ayro akki malcina ayro akki mayangalih lowta. 3) mayangali ayroorak tet lih sugah gide taaxigeeh, takkay immay alsak teetik edde yamaate widdir aaxigewaytek ummaam alsak qinbol sugak teneh gide mayangalih lowta.

1). mayangali qabala: usuk qudrisinnih, biyak qabala akke sinnih xalay qabala akke sinni qabal .

Isticadaa: biyak qabalay, uddur sinnim yamaate.

mayangalii kee isticadaa baxsiy: 1) mayangali qas gubdinih ditit raqqa iyya. Isticadaah tugactekaa tekkek qas walqinih sanani qabala ceela. 2) mayangali qabali gibdiih dalboyta ceela. Isticadaa qabalah tu gactekiiy leeleet raqqa iyyaah, bakaqte delek yawqee qabala ceela. 3) mayangali qabali abicik yan mangih, isticadaa qabali qabli sunuyle.

Barra mayangali bahta waqdi caraamuh tanim tan: wohuu fido teetilih yangaleemiiy gennaqok tet cabaanamaay, salat kee soomuy, tawaafaay, qhuraan kitaabih abalsooy masgid culma, tah inkih caraama.

Nammay haytii: xalay lakih qabala

Essero takku xiqtaama	Madqa
Barra xalteh qabala able waytek	Too barra xalay qabali kak yemeete barrah madqa mali, kaqaylo waajib teetil matakka, som teetik mayaddigilla.
Xalay astooti isik tublek	Leelwaa kee qabalay dabbaqanta[lacaw] waqdi teetik tamaate xalay lakih qabalih madqa mali isticada madqalekkah
Xalta waqdi teetik yamaate qabala	Tohuu xalay lakih qablih madqale, baxi awqe waay hinnay tu kak tawqay, too uddur teetik taturra iyye salat gacissam waajibih teetil mayan.
Xalay lakih qabalih loowo maa waqdi qimbisaanaah?	Baxi ina baguk inkih obba iyyek sarra
Daggowwa iyyek xalay lakih qabali sugah yan gide	Dagna kak tagidet taadiye iyyaanam matan, xallaay qabali teetik iggiriqqa iyyekiiy qaqltaah salattam raqteetik maliy, marootom ayro dudda kah qambaltam mali.
Emegga iyyek xalay lakih qabali sugah yan gide	marootom ayro, tohuk amot heek madqah lem maliy, too barra qaqltaah salattam raqteetik mali, woo marootomuk amot tan ayroora mayangali qabalay soonibiinuk afal edde baahak ten uddur koh raaquh.
Ganga bahte barra	naharsi baxi oobek lakal xalay lakih qabalih loowo teetih qimbisaanam.
Fanti xalay lakih qabala	woo fanak yaabuke awkii qumrik bacratabaniih ayro akke tohuk gacti akke yekkek kay lakal yamaate qabali isticada xiqsita, hinnammay kaak qumri sagla tabaniih ayro gufeh sugekiiy kay lakal yamaate qabali xalay lakih qabalih madqale, hinnammay kaak qumri bacra tabaniih ayro kee sagla tabaniih ayroh fanat sugekiiy tobokeemik ceelo wagtan, adam baxi[binaadanti]ceelo yeellekiiy kaal ciggila qabali xalay lakih qabalih madqale, adam baxi[binaadanti]ceelo aalleweek kaal ciggiila qabali isticada xiqsita.
Morotom ayro gufe kalah qabali kak yiggiriqqeh yan barra marootom gufekkah teetik qagitek	Barrak qabali yiggiriqqeh xalay lakal morootom ayro gufekkah qaqltaah salattam raqteetik mali, too morootomuk afal qabali teetit qagtekiy tohuu xalay lakih qabalih madqale, morootom ayro guffa haytam fan too madqale

garcik kalti : * Isticaada qabalat tan barra raqteetik mali salattam, **ummaan salat yakkeh yan widdir kah waddoysittah.**

* Agboyta mayangalii kee xalay lakih qabali ayro kortaamak afal teetik solekiiy woo ayroh zuhrii kee qasri salattam raqteetik mali, kaadu tonnah maaci maacisekkah teetik soolek too barih magrib kee qisha salattam raqteetik mali.

* barra salat yekkek sarra mayangali akkiy xalay lakih qabala akki salat abekkah teetik yemeetek woo qabalak qaqlta waqdi **woo salat gacissam teetil matan.**

* barra **amo qayxik faktam** mayangalii kee xalay lakih qabalak qaqlta waqdi raqmali, janaabak qaqltekiy amo qayxik faktam waajib hinna.

* isticada qabalat tan barrak saynat tu faxaanam naqabule, takkay immay tet baqli wohuk teetik yaadiyem duudewee kaah xiqtah.

* isticada qabalat tan barra ummaan salaatah waddoysittam mayangalik qaqlteek gamadal raqteetik mali qabali teetik solla iyyam fanah.

* mayangali qabala uddur fanah **targiqe dawa** haysittam barrah xiqtah, caji kee qumra kee ramadaan soom duudussa gidih, woo dawa biyak akak tet yabixee dawa akke waytam faxximta.

islaam diinil say numle araca

Say num lab numih bisle yalla lekke meqe galtoo kee muxxutul,imaan kee meqe taama keenik akkinnaan gide,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh :(*sayyo labha maqanxiixi*). abu daawuud baahe xaagu.

Isi cakkii esserittam cakkik leeh teetit yekke zulmi isik fayya haytam esserittu cakkik le;woh akah kinnim islaam diinil lab num kee say num inki bisleemih taaga yalli tittak ken elle baxsem koh raqtuh,woh dagoo madqooqi diinik geeri madqooqi usun inki bis elle loonuh garil,islaam diiniy lab num kee say numih gino kee ken duddi elle yaninna wagta. yalli iyyeh: ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ (*gine rabbiy racmattaleeh ummaaninik addatino yaaxige, mayaaxigam takkaleeni*) (almulki:14)

barra isi taamay caglittaleeh lab hayti isi taamay caglitale, gari gari taamat culek tohuu mano gexso darraqossah,barra lab hayti galtole isi qaril anuk asma yaziid baxa yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) usuk isi kataysiih fanat yan waqdi kaal temeeteeh inteh: yiinaa kee yabba ku nado takkuk anu say marih afak kol emeete akkinnaan say num ayro kormal tanu ayro mawqal tanu yi mawqa tabbu aabbe waytu anu liyo mabla le yalli say maraa kee lab marah fan cakkil koo ruubeeh koo kee koo ruube rabbiil neemeneh, nanuu qarik awqe sinnih sin qarih addat yan mara kinnino, isinni nabsih fayxi edde abittan mara kinnino, xaylo bagut siin haa mara kinnino, isin labhak muxxo nel liton jumqat kee jamaaqa salat abittaanaah lakmisa mara guftaanaah, ginaazalih gexxaanaah, cajji cajji lakal abtaanaah,wohuk inkih muxxuttaam yallih taagah gaaduh gexaanama, siinik numuk teeni cajji akkiy qumra akki yallih taagah gaaduh gexi yakke waqdi maalu siin dacrishnaah, sara siin naxcixeeh, xaylo siin qarishnaah, maqaane galtoh sinlih edde nangalem linoo yallih farmoytaw? yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) isi kataysiih katul enkeleleebba iyyeh wagga ken heeh,wohik lakal iyyeh :(*diini essorol abarrah yaabak qaxah yayse yab may toobben ?!*)

Iyyeenih:yallih farmoytaw barra tannah tan essero essertam akkaluk masiginnino, too waqdi yallih farmoyti tet fan wagga heeh teetik iyyeh: (*agboytay gexaay kok wadiril raaqe agabu taysixigem lith agboyta baqla lih gexsit tamqeeh , kay konnaba gorriisaah,usuk akcinninaanim abtam tamaa atu edde yabba inteh gide inkih galtok le*).

too barra daqaarimteh laa ilaaha ilallaah allahu akbar axcuk aydukumay tobbeh tanih. beyhaqhi baahe xaagu.

Say mari yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) lekke yemeteenih iyyeenim: yallih farmoytaw labha yallih taagah gaaduh gexaanaah wohul muxxo loonuh ken taamah gide galtok elle geyna taama maay linooh? yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh : (*siinik tiyak teyna isi buxal abtah tan taamat yallih taagah gaadu abe marih galto le*). bayhaqhi baahe xaagu.

hinnammay yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) isi say numuh abta maqaanet naba galto geytaamat yaabeeh iyyem: (*isi namma say baxa akkiy isi namma maqanxa akki ramad kaah le namma barra akki yusrufe numuu wohut meqe galto yallak faxak yalli isi muxxoh ken gaddissa haam fan,too nammayaa girak reebu kah yakken*). acmad kee tabaraani bahte xaagu.

agbi madqooqik garaba

★ Numuu macram akak akke sinni barra lih dubuk raaqam kaah maxiqta¹ Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*num dubuk kaah acilliye wayta barra-lih raaqe waay, macaram teeti-lih yeneh akke waytek*) bukhaari kee muslim bathe xaagu.

★ agboyta salat masjidil abtam teetih xiqtah, fitnatak meysittek naqabule. qeysha inteh: yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) awakih sayyo abtam aaxiginnay masjidik ken waasak yen, bani israa-iil agbi akah waasimennah.bukhari kee muslim bahte xaagu. Lab hayti salat masjidil dirribu akah le innah agboyta salat tet qaril dirribule. barra yallih farmoyta (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) fan temeeteeh inteh: yallih farmoytaw anu kollih salaataam kiciyyo,iyyeh: (*diggah eexegheh atu yollih salattam kicintom,atu isi golih addat abta salaataa isi qaril abta salaatak aysuk raaqa, isi qaril abta salaataa kol xayit masjiidil abta salaatak aysuk raaqa, kol xayit masjiidil abta salaataa yi masjiidil abta salaatak aysuk raaqa*). acmad baahе xaagu.

kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh : (*agbi elle salatta iyya aroocak ken qarwa aysuk raqta*).acmad baahе xaagu.

★ agboytal caji kee qumra waajib matakka tet waklisah yan macram geyteh akke waytek, kaadu macram sinnim safartam teetih maxiqta,yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol yanay iyyeh: (*barra sidiica barih gexo le baaxo gexxam teetih maxiqta macram tet lih yeneh akke waytek*).bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

★ barra kubuur ziyaaree kee janaaza lakal gexe takkem caraamuk tan,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*yalli yaynaaqalay kabri ziyaarta sayyo*).ummu qatiyya yalli tet yakcanay inteh: jinaaza katayaanaamak waasimneh irgiqqa nel mahaanoonummay. muslim baahе xaagu.

★ barrah xiqtah xogortak bisuk korissa caxa haytam faxe bisu yakkay ditiy naqabule, eddeey barrah fayxih yamaate numih aylahi edde yenek.

★ raqsinnim barrah yaceenim nagrak tet maglabaay yalli teetih yece,woh teetih kalitaanam caraamu, yallih farmoytak yemeete digga sinni xaagul iyyeh iyyaanam: (*nagra le numuh kalte numu yalli soloh ayro jannatti nagra kah kalta*).

ibnu maaja baahе xaagu.

★ baqli barrah masruf abam raqmali, woh raq sinni masrufu makmok maaqaboy, sartanaay, dabqay baaxol xinto elle aninnaan innal, yalli iyyeh:

﴿لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ (*gaddali nagay tanim yacay, gaba dagoyti yalli kah yecem yacay*. baqla aalle wayta barra tekkekiy tet abba akkiy tet toobokoyta akki tet baxa akkil yan waajibih tet masruf, elle xayit aalle waytek raqqa iyye mari tetil yasrufem kacanule) [attalaahq:7]

yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*tu malii kee gubna yasrufe num yallih taagah gaaduh gexe numih galtole,hinnay bar salaatah soolak xiinah loqo soomuh asa numih galtole*). bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu.

★ cabbatimte barra baxi tetillih raaqam cakkikle qunxam fanah, digbekkah tenek awki tet gubat yanim fan masruf kay abbal yan.

¹ Macram kak iyaanam :teetil digibam inkinnah akah xiqewayta mara,Usunuu:abbaay,kaxxa abbay, baxaay, baxi xaylooy,toobokoytaay,kay xaylooy, maqanxxa xaylooy,abbah saqalaay, abuy, baqli abbaay,baqli baxaay,angu kak teexeh tan barrah baqlay, woo barra woo wak akah xalte baqla, teetik angu yeexe baxa, angu lih teexe awka, baxa baqlaa kee ina baqla.

★ kakanu mali barra salam qale yaysukumenim eddeey baxuwwa tekkek, hinnay fitnatak meysiteenik.

★ sammo dogor molaanah xabqe dogor mugsaanah lifiiqa kalaanam ummaan jumqatah kakanule, woh morotom ayro kaxxa sugsaanam naqabule.

★ danbar kee minin dogor mugusaanam caraamuk tan, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeemih taagah: (*minin dogor mugussa barra kee akah mugsan barral yallih laqnat yan*). abu daawuud baahe xaagu.

★ **arka:** agboytal caraamuk tan raboytal sidiica ayrok kaxxa arkittam tet baqli koh raaquh immay, Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyemih taagah :(*yallaa kee elle caboh ayro tanim nummasse barrah maxiqta raboytal arkittam sidiica ayrok muxxi tet baqli koh raaquh immay*). muslim baahe xaagu. tet baqlah tu gactekiiy affara alsa kee tabna ayro agalat sugta, woo uddur teetik waaso lem bilqaay suruy meqeemiiy bilaay ferrantooy takke way, qaxmeqe saraay,qassooway walqinnoway, cinnaay, kuculuuy,suruy meqe sukut tah inkih cabtam faxximtam. teetih xiqtah lifiq kaliy sammo kee xabqe dagor mugusiiy kaqali takkem, agalah edde gacan sari agiddaan bisu le yaanam matan diti kee qidit gacaanam dubuk tanim hinna. qiddat baqli teetik raba wak edde suginnaan qarit abtam raqteetik mali, woo buxak geeri buxal tabtam caraamuk teetil tan akak calwayittam koh raqtuh, isi qarik awqe waytay caagid teelek laqo tawqay.

★ agboyta amo dagor mooltam caraamuk teetil tan gibda calwayak edde asseh akke waytek, tu kak kaltam teetih xiqtah labhah ceelot gacewaak, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeemih taagah: (*say maray labha weelot gacal laqnat oobay*). tirmizi baahe xaagu.

hinnamay koros agbih weelot gacaanaam yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeemih taagah: (*sinaam weelot gaceh yan num too marih numu*).-abuu daawuud baahe xaagu.

★ agboyta qarik tawqe waqdi dagar teetik buula sarat tawqem raqteetik mali, woo dagar edde qillissa sarak faxximtam :1) dagar inkih qellissaama. 2) woo sari qaxmeqe sara akke waama. 3) coocale saray dagar yaybulle akke waama.4) farakka yalleeh dagarat kaffa axce waama.5) suruy maqaane aalle waama.6) labha sara ceele waama.7) koros agbih sara ceele waama.8) yoobula sara akke waama.

Adam baxi fooca akkiy alluwwa fooca akki le sara saritee kee qarit takre kee gidaarat kafse kee xaame yakkeenim caraamuk tan.

say numuk qawrat sinam lekkel sidiicannal kurrumta.

1) baqli faxxa heem teetik yablem kaah xiqtah.

2) say maraa kee macramah teetik tan labha mangih tanbullem teetik yableenim keenih xiqtah, wohuk celallo foocaay amo dogortaay fillaay gabaay carayaay iba.

3) tohuk raqqa inte labhaa tu teetik yableenim keenih maxiqta,raqsinnim tekkeh akke waytek,wohuk ceelallo fayxii kee dayla. woh akah kinnimiiy agboytak qax maqaane edde tanim fooca kinniimih taaga, munzir baxa faatuma yalli tet yakcanay inteh: labhak fooca aaqaruk nen. caakim baahe xaagu. qeysa yalli tet yakcanay inteh: sinaam nel xaqaqta waqdi[taturta waqdi]nanu yallih farmoyta luk (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) cajjii kee qumara iscirrimma hayneh gexak sugna waqdi sinaam ni

missah gaccatekiy cijaab amook focal ninnik qidak nen, usun nek taturra iyyan waqdi foocak sara kalak nen. abu daawuud baahe xaagu.

★ **qiddat** baxaa baxsa: 1) **soonibah** qidda: cabbatimtay baqli teetik rabay xalta waqdi gaba kaltah. 2) **baqli kak rabe barrah** qidda: affara alsa kee tabna ayro sugta. 3) **cabbatimta barray mayangali bahtah** qidda: sidiicadda mayangali bahha haytaah sidiicyto mayangalik kaqalta waqdi tet qidda gaba kaltah. 4) **mayangali baahe sinni barrah** qidda sidiica alsa.

Akak yaduuroonu xiiqimta cabtih cabbatimte barra qiddat tanim fan isi baqlallah qaril sugtam raqteetik mali, baqli isih faxxa haam teetik yableeh dubuk tetlih raaqam qiddak gaba kalla haytam fan kaah xiqtah. woh akah kinnim yalli ittal ken gacsam bictaamih taaga.

akak yaduureenim xiqta cabti tekkek madaara barrah oggoluh faxxam mali baqli uduureh iyyek madaara takkem baqli uduureh axciiy fidoh teetil amaate yakke waqdi.

★ barra isih is digbissam maxiqta,

Yallih farmoyi (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*faxe barra takkay loynah izni sinnim digibte barra tet digib baatil xeqsita*). abuu daawuud baahe xaagu.

★ barra isi xagor akke waa xogor xagoorut gaadisee kee dagarat ixiiima [sumbura] hee takkem caraamuk teetil tan, ama namma taama zambik naba zambittet loowimta, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyemih taagah :(*xagor gaadissa barraa kee akah gaadisan barraa kee ixiiima[sumbura] hayta barraa kee edde haan barra yallih laqnat keenil oobay*). bukhaarii kee muslim bahte xaagu.

★ agboyta baqla cabti essertam tu kaak aagime kal caraamuk tan, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeemih taagah: (*faxe barra takkay baqla cabti essertek tu kaak aagimekkah jannatti suruy caraam teetil yakke*). abuu daawuud baahe xaagu.

★ barrak raqmali maqaanel baqli amri katattam eddeey fidoh teetih seeca waqdi, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*baqli barra fidoh secca iyyeesh cinna kaak haytek naqabut xiinek malayka tet tayneeqeleh maaci maacissa iyyam fan*). bukhaari

kee muslim bahte xaagu.

★ barral caraamuh tan suruy meqem haysitta hayteh iroh tawqem macram akke sinni labha gitat teetih sugelem aaxaguk, yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeemih taagah: (*barra qatri haysitta hayteh labhal taturtek[xaqxaqtek]suruy teetik geyaana gidih too barra dalweena*). abuu daawuud baahe xaagu.

salaata

Azaan kee iqhaama: fardul kifaaya safarah ane sinni labhal, keenik inki num abek raaqe maral fardi mayakka,safarah yan num kee dubuk yan num abtam sunnata, agaaba abtam naqabule,udduruk afal abaanam maxiqta subci salaatah naharsi azaan barak garab gexek sarra abaanam tu mali.

salat shuruutu: 1) islaamina. 2) kas yaalleemi. 3) umam kee meqem sittak baxsaama. 4) duddaheek taahirroowama. 5) salat uddur culaama, **dohri uddur** ayro ayro kormal qegga taamaay ummaan imih silal kay gide tikka yaama ,tohuk lakal **qasri culaah** kay uddur ummaan imih silal namma dirribu kaak tikka iyyam fan suga, too uddur matre wee num ayro kortam fan abam faxximta, wohuk lakal **magrib culaah** ayro kormal yanbulleh yan qisi qellitta iyyam fan suga, tohik lakal **qishah uddur culaah** barak garab fan suga tet uddur, woo uddur matre wee num maaci yawqem fanah aba, wohuk lakal **subci salat culaah** ayro bukkutam fan suga. 6) qawrat qellisaanama.¹ 7) isi dagar kee saroooy salat elle abakke najaasak dacrisaama duddahaamal. 8) kiblal yafkuneemi xiqqahaamal. 9) niya[ascubiyya].

salat makaado: is taban kee fereey takke: 1) fardi salatah dudda yeelek soolaama. 2) salaatak culma takbiira. 3) alcamdu kawsaama. 4) ummaan rakqatih rukuuqu. 5) rukuuquq amo fayya haama.6) rukuuq lakih soltil massoowaama.7) dagarak malcinaa aracah sujuud abaama. 8) namma sujudih fanih daffeyna. 9) elle caboh attaciyyah kawsa. 10) elle caboh attaciyyah daffeyna. 11) elle caboh attaciyyal nabil salat kee nagayna oobisaama. 12) naharsi salaam gacsama. 13) abto makaadooda satta luk abaama. 14) taturra inte makkaadooda ittal ciggilisaama.

Tama makaadoodik tu raaqtek salaata bayah,gabah caboonay garcik raqtay.

Salaatak raq sinnim bacaar takke: 1) ummaan takbiirata salaata culmah takbiirat koh raqtuh. 2) imaam kee dubuk yan num samiqa allaahu liman camidah iyyanama. 3) rukuquq amo fayya haa waqdi rabbaana walakal camdu iyyanama. 4) rukuqul inkadda subcaana rabbiyalqazim iyyamaa. 5) sujudul inkadda subcaana rabbiyal aqla iyyamaa. 6) namma sujudih fanal rabbi igfirlii iyyama. 7) naharsi attaaciyya. 8) naharsi attaciyyal aban daffeyna.

Tamaa raqsinnim gabah cabek salat kak bayah garcik cabe kaa tekkek sujuudu sahwi aba.

salat sunaani: isii abtoo kee maxcoh taniih. **gabah cabaanamah salat kah mabaya.**

maxcoh sunnatitte: salat qinboh doqaay, **aquuzu billaay, bismillaay,** alcamduh elle cabol aamiin **iyyaanama,** anay fayya elle haan salaatal aamiin fayya **haanama, qhuraanak xabbocoowinnaanim alcamdu lakal kawisaanama,** imam kawsat **anay fayya haama,**maamuum anay fayya haam kaak waasole, dubuk aba num isih elle faxenna,rukuuquq amo fayya haa waqdi camdan kasiiran tayyiban

¹ **Qawrata:** yaanamaa edde yaabikee maqayi yakkenim akak wacarriyaanama, malcina karma duude awkih qawrataa sanboo kee salafa dubuk, tabna karma gufekiiy kay qawrat cundub kee gulub fana, naqaso akke sinnih tan say numuuy tubluge inkih qawrata foci koh raaquh, kaa buulaanam salat abta waqdi naqabule macram akke sinni labha tet garil tenekiiy fooqa qelisam raq teetik mali, barra salatta waqdi kee kaqbat mermeritta waqdiyy fooqa kee namma genqataa kee namma xokonok guba ibak raqtaamak kalih im qasunak teetik raqtekiyy abte qibaada teetik moggolimita.

Lafit le qawrataa sanboo kee salafa, tama nammayaa qellisaanam **raqmali** salaata ane wanamah, akak calwayitekkah qasunuk gacem dubuk yanay ditet yanay **naqabule.**

mubaarakan fiih mil-u samaawaati wamil-ul ardi elee caboh fan **iyyaanama**, rukuuq kee sujuudul aban tasbiic **inkittuk amot** haanama, rabbi igfirlii inkaddaak amot haanama, salaamak afat aban **dooqa**.

abto sunnatitte: culma takbiiraa kee rukuuquh ooban waqdi kee kaak amo fayya haan wakaay naharsi attaciyyak soolan waqdi **namma gaba fayya** haanama, soolan waqdi **migdi gaba guri gabak amol** haanama aliilik gubal, **sujuud arac wagtaanama** soltil yan waqdi namma iba **ittak baxsaanama, sujuuduh ooba waqdi naharak** namma gulubuh oobah tohuk lakal namma gabaay wohih lakal qarsaa kee sana, **namma caray fakka haanama** namma gambi kaak xage waa gidih, garbaa kee namma deeqare ittat xakbise waama, namma deeqareey namma sarbak yayxeereemi, namma gulub ittak **baxisaanama** namma iba feraarik adda baguh soolissa heeh ittak baxsa luk, **namma gaba fakimut anuk** ferari ittat xagisak namma labkah missal haanama, **ibak gomboh** namma gaba namma gulubul hayya heeh soolaama, guri iba inaaqissaay daffa elle iyyaah migdi iba soolissa haanama naharsi attaaciyyaa kee namma sujuudih fanih dafeynal, elle caboh attaciyyal migdi iba soolissaay guri iba kak guba rubba heeh salafah **daffeeyaanama, nama gaba fakka heeh** feeraarari ittat xagisak namma deeqarel haama namma sujuuduh fanih dafeynal, **migdi gabak** qunxa feeraa kee tet garit tan feera **xambaqqa** haah xer feera kee kaxxa gili sanah ittat hayya haah cangoyseyna soolak cabba haah yallih galab xagaah doqa aba waqdi yallih tawciidih mascassah, migdaa kee gural afkanuk salaam gacsama qimboh elle yafkunem migda.

hannew sujuudu: usuk **sunna** yakke tanih tan maxco tet araca akke sinni aracat hanneeweh heek, wohuk ceelallo sujuudul qhuraan kawsek. **mubaac** yakke sunnah tanim cabek. **waajib** yakke rukuuq akkiyy sujuud akki solti akkiyy daffena akki ossatinah baahkek, hinnay salatak gaba kalekkah salaam gacsek, kaadu maqna edde milaagimma iyya hoxa kawsiyyat abek, hinnay raq sinnim cabek, raq sinnim abe waqdi ossotina edde heemih agaywaagitek.

Salat kaak **bayah** wajibik yan garci sujuud gabah cabek . garci sujuud salaam gacsanamak afal abiiy lakal abi yakkenim xiqtah, garci sujuud abam hannewwa heeh salaam gacsek sarra udurrutekiiy woo sujuud kaal mayan.

salat elle aban gurra: Sooleeh salat abam faxa waqdi kilbat fan yafkuneemi, allaahu akbar maxcok qembisay, imaam fayya tet haay, kaadu raqqa itta takbiiratwa fayya haay kay lakat yan mari yaabbem keh, imaamak kalih mari addah haay, namma gaba fayya haay takbiirat al icraam qimbisa waqdi namma sunkul massossu haak, maamumti imaam takbiiratak gaba kala waqdi qembisay takbiirat. Migdi gabat guri gabah masayya yabbaxay, too waqdi aliilik gubal tet haay, kaadu sujuud arac wagitay, iftitaac dooqa abay sunnal kah temeete innah wohuk celallo: *subcaanaka allaahumma wabicamdika watabaaraka ismuka wataqaala jadduka walaa ilaaha gayruka*, tohuk lakal aquuzu kee bismilla kawisay, tama tookomem inkih fayya mahaa, tohuk lakal alcamdu «faatica» kawisay, maamumtah kakanule imaam tibbi elle iyya aroocal kawisam faatica kaadu imaam kawsa fayya elle heewa rakqatittel Anay fayya elle heewan salaatal tet kawsanam waajibi, wohuk lakal kaah xabbacowtem kawisay qhuraanak, kakanule subci salaatal **xer mufassal** kawisam, magribil **ux mufassal** kawisam, raqqa inte salaatittel **gude mufassal** kawisam; xer mufassalaa

qhaafak xabba haanamay qammah fana, gude mufassalaa qammak xabba hanamaay wadducah fana, ux mufassalaa wadducak xabba haanamaay qhul aquuzu birabbi naasak elle caboh fana. imaam kawsa **fayya haa** subci salaatal, kaadu magrib kee qishak naharsi namma rakqatal fayya haa, wohuk raqteh taniimil fayya maha, tohuk wadir gaba fayya haak Allaahu akbar axcuk rukuuq aba, namma gaba namma gulubul haa ken yabbixeh innah, feeraari fakaah xiiron rubbu haah amo kaal massossu haa, tohuk wadir iyyah: **subcaana rabbiyal qaziim sidiica adda.**

Tohuk wadir rukuuquk amo fayya haa **samiqallaahu liman camidah axcuk** namma gaba fayya haak soolol missowwu iyya waqdi **rabbanaa walakal camdu camdan kasiiran tayyiban mubaarakan fiih milu samaawaat wamilulardi wamilu maashiita min shayin baqdu** iyyay.

Tohuk wadir sujuuduh oobaama allaahu akbar axcuk, namma tobdo namma masangalek fakka haak, kaadu bagu namma deeqarek fakka haay, kaadu namma deeqare namma sarbak fakka haama, namma gaba sunku massal haama, kaak takkeemi namma ibih feeraari kee namma gabah feeraari kiblata fan yayfukunem, too waqdi iyyay : **subcaana rabbiyal aqlaa** sidiica adda iyyaanam sunna, kaadu ossam leh hinnay wohuk kalah temeete dooqaqik garab abay.

Tohuk wadir sujuuduk moyya fayya haa Allaahu akbar axcuk, too waqdi daffeyah guri iba fidsaah kaal daffeya migdi iba soolisaah feeraari kiblata fan yayfukkune, hinnay namma iba kee ken feeraari soolisah kiblata fan ayfukunak namma xibqil daffeya, too waqdi **rabbi igfirlii** namma adda iyya, kaadu ossam kaah xiqtah: **warcamnii, wajburnii, warfaqnii, warzuqhunii, wansurnii, wahdini, waqaafinii, waqfu qannii**, tohuk wadir namme hayto sujuud naharsittu elle abennal abay, tohuk lakal moyya fayya haa allahu akbar axcuk, too waqdi soolay ibak gombol kelitak, nammay hayto rakqat naharsi rakqatih innal abay,

Namma sujuuduk gaba kala waqdi naharsi attaaciyah daffeyay guri ibak bagul daffeyak, guri gaba guri deeqareh bagul haay, wonnah kaadu migdi gaba migdi deeqareh bagul haay, migdi gabak qunxa feeraa kee tet maqanxa xambaqay kaxxa gili kee gude feera maroh yabbaxay, cangoyseyinat ascossi abay, woh shahaadata too waqdi attaaciya iyya: **attaciyyaatu lillaahi wassalaawaatu wattayyibaatu, assalaam qaleyka ayyuha nabiiyyu waracmatullaahi wabarakaatuhu assalaamu qaleyna waqalaa qibaadillaahi saalicina, ash-hadu anlaa ilaah illalaahu, wa ash-hadu anna macammadan qabduuhu warasuuluh**, Tohuk lakal soolah abam sidica rakqat akkeke affara rakqat akke yakke salat tekkek abam Allaahu akbar axcuk namma gaba fayya haak salaatak raqtem ta koh elle taturtennal abtaama koh raqtuh elle cabo rakqatittel kawsa fayya hewaanam, dibuk faatica kawissa,

Tohuk wadir ellecaboh attaciyyah daffeya xoggaleh deffeyak, guri iba fidissa haah migdi ibak guba culusu haa migdi iba soltil raaqisak, xoggaleh madafeya elle cabo dafeynaksa salaattitey namma attaaciya addal kak tani akke waytek, tohuk wadir attaciyya iyya attaciyyaatu lillaahi axcuk, tohuk lakal Yallih farmoytal racmat oobisa, Iyyah: **Allaahumma salli qalaa Mucammadin waqalaa aali Mucammadin kamaa salleyta qalaa ibraahima waqalaa aali ibraahima innaka caamiidun majiid, allaahumma baarik qalaa macammadin waqalaa aali macammadin kamaa baarakta qalaa ibraahima waqalaa aali ibraahima innak caamiidun majiid**, tohuk lakal sunnah

tanim adooqa abaama: *aquuzu billah min qazaabinnaar waqazaabilqhabri wafitnatil macya walmamaat wafitnatil masiiciddajjal*, tamannah tan dooqaaqiy sunnal temeete abaama, *Tohuk wadir namma salaam aba* migda fan wagitak: *assalaamu qaleykum warac matullah* axcuk, kaadu gural tonnah aba, salaam gacissi haa waqdi yallih farmoytak temeete dooqa abay usuk daffeynal anuk salat elle abekkel ¹.

Lakmisa numih salaata: soolam biyak kaat osise kee hinnay xiqeweek daffeynal salaataay, daffeynal yefferek ganbi anih salaataay ,woh kaal tigibdiyek deerih salaataay, rukuuq kee sujuud abam yefferek canggalla qunuunussa haay, lakmise waqdi salaatak kaak gexxem yaysewak gacisay, ummaan salat yakke widdirit abam kaal tigibdiyek zohrii kee qasri ittalaay magrib kee qisha ittal abam kaah xiqtah.

Safarah yan numih salaata: safarah loowita baaxo xexxaarah[85k.m]tekkeeh akah gexam maqsiya akke waytek affara rakqat yakke salat namma rakqat abay. gexah yan baaxol affara ayrok kaxxa sugam loowitek wohuu:[20 fardi] tokke maadeksa kasri fakaah salat kaamilih abay, safarah yan num salat safarah ane waa numul yibbixek hinnay safarekkah salat abam hanneeweeh safaral kassiteeh,hinnay safarat yan wak salat abam hanneeweeh too salat inkih kasri sinni dudda luk aba, safarah yan num salat duudusam kaah xiqtah immay aysuk raqtam kasrih abaama.

Jumqatti salaata: jumqatti salat abaanam zohri abaanamak muxxo luk raqta, is rikeh tan salaatakkah zohriy uxuxxuseeni hinna, fereey tet abaanam maxiqta, zohri niyal jumqati salat mayakka, jumaqati salat kee qasri salat jamqih itta lih abaanam maxiqta faxem takkeemih,ittal luk elle aban sabab geytimaamah.

witri salaata: tet abaanam sunna, **tet uddur** qisha lakaay maaci maacisam fana, **daggooseenik** rakqataay, **yeymeggrnik** taban kee inki rakqta,ummaan namma rakqatih lakal salaam gacsam aysuk raqta, **tet duddak addah raqtam** sidiica rakqatay namma rakqatih lakal salaam akak gacsah sarra inki rakqat akak aba, teetik sunnatah tanim naharsi rakqatal sabbic isma rabbikal aqlaa nammehayto rakqatal qhulyaa ayyuhul kaafiruuna sidicayto rakqatal qhulhuwalla kawisaama,elle cabo rakqatih rukuuqih lakal gaba fayya haak anay fayya haak dibuk yaniimih qhunut doqaa abam kacanule.

Janaaza salaata: rabe muslimtu kaqlisaanaah, kafan sarat kaa haanaah,salat kaal abaanaah,kaa yakkuqeeniih,kaa yaaguqeenimiiy **fardu kifaaya** sinaamak baali abek raaqe marak zanbi radah yallih taagah gaadut rabe num koh raaquh, too numu

¹ woh iyyaama: **astagfurullaah** sidiicadda, *allahumma anta salaam waminka salaam tabaarakta yaa zaljalaali walikraam, laa ilaaha illallaahu wacdahu laa shariika lahu, laahul mulku walahul camdu, wahuwa qalaa kulli shayin qhadiir, laa cawla walaa qhuwwata illaa billaah, laa ilaaha illallaahu walaa naqbudu ilaa iyyaahu lahunnigmatu walahul fadlu walahussanaa-ul casan, laa ilaaha illaallaahu mukhlisiina lahuddiina walaw karihal kaafirun, allaahumma laa maaniqa limaa aqtaayta, walaa muqtiya lima manaqta ,walaa yanfaqu zaljaddi minkal jaddu.* subci salat kee magrib salaatih lakal taturteemilluk iyyam: laa ilaaha illallaahu wacdahu laa shariika lahu, laahul mulku walahul camdu, wahuwa qalaa kulli shayin qhadiir, tabna adda iyya, wohuk lakal iyyam: **subcaanallaah** (soddom kee sidiicadda) iyya, **walcamdu lillaah** (soddom kee sidiicadda) iyya, **wallaahu akbar** (soddom kee sidiicadda) iyya, bool kibiyah iyyah: **laa ilaaha illallaahu wacdahu laa shariika lahu, laahul mulku walahul camdu, wahuwa qalaa kulli shayin qhadiir.**wahuk lakal ayaatal kursi kawisa,wohuk lakal kawisah:[**qhulhuwallaahu acad**]kee [**qhul aquuzu birabbil falaqh**] kee[**qhul aquuzu birabbinnaas**] gacangacsah namma qhul aquuz kee qhulhuwalla kawisa subci salat kee magrib salatih lakal sidiicadda.

makaqlisaanaay, edde rabe sarat kafanah kaa haanaah salat kaal abaanam xiqtaah cabaanam xiqtah elle rabba iyye innal kaa yaaguqen.

Labhaytu qado sidiica sarot kafanah haanaah, barra koonaa sarot haana gubiitaay, maklabaay, kemeesiiy, [garama]namma saroy tohuk bagul makaana.

sunnah tanim imaamah anee kee dubuk salat raysal abe yakke num elle abam labhaytu tekkek moyya missal kaak soolaah barra tekkek gude missal teetik soola, tohuuk lakal, affara takbiirat aba ummaan takbiiratal namma gaba fayya haak naharsi takbiiratih lakal aquuzu billaa kee bismillaay alcamdu lillala kawisa anay fayya heekal, nammehayto takbiiratih lakal allaahumma salli qalaa macammad waqaala aali macammad.. tamak keek beyya heeh attaaciyya duudussa haa, sidicayto takbiiratih lakal raboytah dooqa aba, fareyhayto takbiiratih lakal dogoom sugga iyyaah salaam gacsa.

Caraamak tan kabri shibrik fayya hee kee noora elle hayiiy fugutiiy, qerta elle ruubiiy, kataabat elle abiiy, amol akak daffeyiiy, ibah elle gexiiy, faanus amot akak hayiiy, edde mermeritiiy, amol masjid akak xisi yakkeenim, kaadu magaq masjid addat abaanam caraamuk tan. **raq mali** kabri amol aben xiso yaggileenim.

* racmatta gacsah yeexegen maxco matan, annah iyyam kaah xiqtah, galto yalli koh yaymaggayaay, qaza siinik tamqay sin raboytah yalli cabay. racmatta akah gacsaanam muslimtu tekkeeh kaak rabtem korosta tekkek, iyyoonu faxximtam: ku galto yalli yaymaggay, ku qaza yalli yasmaqay. korostah racmatta gacsaanam caraamuk tan kaak rabtem muslimtu takkeemih.

* kay ahli kaal boogiselonum yexeegek yoh maboogisina iyyeh ken farriimam raq kaak mali, wohut ken farriime weeh kaal weequeenik wohul digaalimah.

* shaafiqi yalli kaah racmatay iyyeh: racmattah [taqziyyah] daffeyna abaanam naqabule; wohuu rabi edde yekke mari fiddima haanama sinam keenil tamaate gidih, yamaate marak faxximtam labha yakfoonay saymara yakfoonay isinni caagidih gexasitaanama taqziya lakal.

* rabe numih buxah afto abaanam sunnah tan, ken im yakmeenimiiy naqabule, kaadu ken lekkel kubxa marah ken maaqo abaanam naqabule. * muslimti kabri ziyaaraanam baaxok baaxo kah gexekkah sunnata, korosoti kabri ziyaaraanam xiqtah, racmattaay kaah gacsewoonay, korosta muslimti kabrih ziyarak waase woonay.

* kabaara fan yemeete numuu iyyu faxximtam: assalaamu qaleykum daara kawmin muminiin, wa inna inshaa allaahu bikum lalaacikuun, yarcamullaahu almustaqhdiiimina minnaa walmustakhiriin, nas-alullaaha lanaa walakum alqaafiya, allaahumma laa tacrimna ajrahum, walaa taftinna baqdahum, wagfir lana walahum. ama dooqak maqanaa: yeemene marih buxaaxiy yallih nagayna sin amol tan, nanuu yalli iyyek sin katayennom digga le, nek yookome maraa kee ciggiilu waa marah yalli xuwaaway, sin kee nel yalli qaafiyat oobisay, yallaw keenih abnaamih galtok nee mabaxaysin, kaadu usun rabeeniik lakal nee mahoxsin, nee kee keenih inkih cab.

Namma qiidih salaata: is fardu kifaaya, **tet widdir** duca salaatih udduru, qiidi kennim ayro kormal qeegtek sarra yexegeenikiyy qiddi salat lakat tan ayro gacsan. tet shuruutuu jumqatti salaatih shuruutu namma khutba kalih im, teetik afal abiiy ciggiilisi sunna yakkem naqabule masgidi kalih ikkel abeenik.

tet weelo: namma rakqat takkeeh, naharsi rakqatak ascirrimiiyi takbiiratih lakal aquuz billa kawsaamak afal laca takbiira aba, nammeyheele rakqatal kawisaamak

afal koonaa takbiira aba ,ummaan takbiiratallih namma gaba fayya haama, tohih lakal aquuzu billa kawisa, tohih lakal alcamdu anay edde fayya haak kawisa, tohih lakal sabbic ismi rabbikal aqala naharsi rakqatal kawsaah, nammeyheele rakqatal halataaka cadiisul gaashiya kawisa, salaam gacseek lakal namma khutbay jumqatti namma khutbah innah tani aba, takkay immay sunnah tanim takbiirat yaymaggeemi qiddi namma khutbal, qiidihi namma rakqatay takbiiratitte edde ane sinni abek salat akah mabaya ossotina takbiiratitte sunna kinniimih taagah.

Ayuroo kee alsa carartek aban salaata: is sunnata, tet udduruu cararta waqdik xabba haanamaay akah sugtennah uduura intam fan,woo udduurut abe wee numul kada mali, is namma rakqataay naharsi rakqatal alcamduu kee xer surat kawisa, tohih lakal ayxeexuk rukuuq aba, tohih lakal soltil yaduure, samiqaalahu liman camidah rabbanaa walakal camdu axcuk, sujuuduh moobay alcamuu kee xer surat kawisa, tohih lakal soltil yaduure, tohih lakal ayxeeruk namma sujuud aba naharsi rakqatih innal aba, tohih lakal attaciyya abaah salaam gacsa, naharsi rukuuq matre wee num rakqat mamatrinna.

Robti esseroh aban salaata: rob daggoowah baaxo qabartek tet abaanam sunna, tet uddur kee weeloo kee madqooqi qiddi salaatih inna, takkay immay salat lakal inki khutbat aban, lakbayto aki buguk aki baguh korsaanam sunnata,qabaaraak akadal koraanamih niya luk.

Sunna salaata: digga luk temeete yallih farmoytak ummaan ayro **fardi sinnim** [taban kee namma rakqat] abak yenem, wohuu subcik afal affara rakqataay,lakal nammaay,magribik lakal nammayaay, qishak lakal namma rakqata. **wohuk kalah aba** sunan luk yen

Salaatak waaso edde tan udduura:taway edde yabnuwaynah nan udduura sunna salat abaanam waasole wohuu: **1)** subci salatatih lakaay ayro macxi gidel fayya tam fan. **2)** ayro qaraanak gudel gacca inta udduruuy ayro kormal qegga tam fan. **3)** qasri salaatih lakaay ayro korra tam fan. sabable salaatitteh tugactekiyy waaso le widdiirat tet abaanam xiqtah wohuk ceelallo ;masjid culan wakih namma rakqataay, tawaaf lakih namma rakqataay,subci sunnaay, ginaaza salaataay, wado namma rakqataay,qhuran sajada kee faatitiyyah aban sujuudu.

***masjiid madqooqi:** kaa xisaanam sinam elle xabba haa innal raqmali, usuku yalli kakanuh akah lafitta iyya araca.

Caraamuk tan gad kee gabah ugraay, fookooy,miiziikiyy, uma qadaraay,labhaa kee agabi agleey, barrat fido elle faxaanamaay,tellemo tah inkih masjiidil abaanam, masjid addal tellemo aba numuk yalli tu koh edde osse waay yaanam sunnata, baytem elle oytisaanam caraamak tan, woh yaabbe num yalli edde koo gareye kalay kaak iyyam sunna.

Mubaacak tan qunxa urruy masjiidil umam baahе sinni elle barisee kee gennaayo elle axuye kee diini madqa elle abee kee umam edde ane sinni qadar elle abiiy elle inaaqiteey qibnaytuu kee biyaakita num elle xiiniy, loqo elle silaalite yakkeenim.

Sunnata masji dagraanam waxxaqtoo kee ittin wayaay,yabti mangaay, naqabuleemit anay fayya haanamaay, caagid sinnim gitah kaa haysitaanamak.

Naqabule addunya yaabay caagid sinnuk kaat yaabaanam masjiidil, masjid fidoodaa kee faanusuuy kurrenta digib kee rabenah arac beyaanam maxiqta.

Zakaata

zakaat waajib elle takke maalu:

Tohuu affara qaynata: **inikhayti**: gaalaay,laay,illiiy,wadara. **Nammeyhayti**: baaxok tawqeemi. **Sidiicayti**: dahab kee fidda. **Freehayti**: tellemo edde abbahaanama.

Zakaat waajib takkeemih shurutu:

Zakaat,numul waajib takkuh koonaa sharti yan: **inikhayti**: islaamina. **Nammeyhayti**: curri yakkeemiiy naqasu akke waama. **Sidiicayti**: woo zakaat akak yayaaqeenim elle yayyaaqen caddo maaddaama. **Freehayti**: kay-imiiy guba sinni takkeemi. **Konooyhayti**: sanat kaal udurra iyyaama,duma edde yece widdiirik baaxok tawqem koh raqtay immay woh buqre.

gaalaay,laay,illiiy,wadar zakaata:

gaalaa kee laay wadaraay illil zakaat waajib yakkuh namma sharti yan: 1) liggida inkih akkiiy hinnay liggidaak mango garab akki,wohuk ceelallo malcina alsaay,wohuk mangi akki isih limoh ane sinni lee kee qayso xagtaama. 2) midiriiy can kee andariyah loonum takkeemiiy,kirisiyya aalle waama limoh yan saqa tekkekiyy zakaat akak tu-lemmoh loonimih inna.

gaali zakaata:

loowo	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-35	36-45	46-60	61-75	76-90	91-120
Kaal tamaateh gide	Tu-elle matan	reta	Namma reyta	Sidiica reyta	Affara reyta	Ina elle teedegeh tan narigto	Ina bagu elle katasseh tan laa	Rakub radoyta	Afat nammayli	Ina bagu elle katasse namma nargo	Namma rukub radoyta

Bool kee labaatannak[120] taturek ummaan kontomuk rkub radoytaay,ummaan marootumuk[40] ina bagu elle katasse narigto tawqe.

Ina elle teedeqe lacaa: inki liggida le. ina bagu elle katasse lacaa: namma liggida le. rukub radoytaa: sidiica liggida le. afat nammayle: affara liggida le

Laahi zakaat :

loowo	1-29	30-39	40-59
Kaal taamateh gide	Tu-elle matan	Liggida le dahaltu sayyowway labboway	Namma liggida le dahaltu akki dahalto akki

Lactam akkiy wohuuk amo akki yekkek,ummaan soddomuk,liggida le lac yawqe. Ummaan morootumuk,namma liggida le lac tawqe

Ubcunto [illi kee wadara]

loowo	1-39	40-120	121-200	201-399
Kaal taamateh gide	Tu-elle matan	Inki reyta	Namma reyta	Sidiica reyta

[400]reyta akki whuk amagge tekkek ummaan boolih reytal inki reyta tan,ubcunto zaakaatak beyaanam faxxiime waytam tan moynobuuy,daqaynaay, gonnaleey, baxa taysaaxxiy,idqa reytaay,maalak kibuh tan reyta.(illik zakaatatah beyan ida qumrik lacalsa gufteh sugtam faxximta.wadarakaay liggida guftam faxximta).

baaxok tewqeemih zakaata, woh buqre :

Caxa miruu kee daro- zakaat waajib takkuh sidiica sharti yanim faxximta : **1)** buulumtaah yaakiileenim takkem faxximta; wohuk ceelalo sirray kee caffaliiy qinabaay tamira. buulume waytaah ankiileme waytaamal zakaat mayan wohuk ceelallo khudra. **2)** zakaat mawqah caddo guftaama, wohuu: **653kg** Wohuk muxxi akki. **3)** baaxok tawqem zakaat waajib elle yakke waqdi kay im takkeemi; zakaat waajib yakkem : cara miri alaya waqdi, kaadu **khudra** alayta waqdi woh qassoowee kee walqinnoowe yakke waqdi, **daroh** tu gactekaatekke alaytem elle tamixxigem diggowwu kaffataama.

Weeqaytuu kee roobuh tobuke buqrel **taban haytoh af (%10) zakaatak raqmalii.**

Qeelwa kee taqbiluk yafqen buqre zakaatak **taban-heele afak garab elle yan (%5).** liggidak tu taqabiluk yafqeeniih garab taqabi aalle waak yafqen buqreh cisab elle abaanam faxximtam taqaben ayroora kee taqabeween ayroora lowwaheenih elle aninnaan innal yaceenimi zakaat.

dahab kee lakqo[fidda] zakaata:

1) dahabal zakaat mayan(85)g. yakkem fan. **2) lakqol[fiddal]** zakaat mayan (595)g. yakkem fan. Birtak tanu warkatak tanu zakaat teetil mayan tet kiimat zakaat waajib yakke uddur dahab kee fidda zakaat waajib yakke udduuruk addah sugtek, dahab kee fiddak zakaatah tawqem **taban heele afak fereyheele afa. (%2.5)**

Agboyta **bila** dahab kee fiddak haysittuh teellek zakaat teetil mayan, wonna hinnay kiraa kee buuloh teellekiy zakaata elle yanih.

Agboytah xiqtah dahab kee fiddak baaxol xintoh tanim haysittam, **xiqtah** fiddak dagoo gidet afeena gaadisaanam, labha fiddak dagoo gide haysittam xiqtah; wohuk ceelallo ferrantooy, inti maraaya, dahabah tu gactekiyy afeena edde gaadisaanam caraamuk tan, labha dahabak dagoo gidey tut agleh tani haysitaanam keenih xiqtah; wohuk ceelallo adrantuuy, moddinah axawa say marih ceelot gacewaak.

Osa-waqdi kee daggoowa waqdi yakkeh yan maalu leh yan numuy ummaan liggidih-im rikeh yacem elle gibdah tani: liggidak yeexegen ayroy yacay zakaat, woo-ayroo kay maali yakkeh gide lowwa haah kak yayyaaqeh **(%2,5)** kay maaluk tu liggida gufekkah sugtaamah. **Maahiya[mushaahara]aalliyy** hinnay kirisah yanim aalli qari takku baaxo takku buulam akak aalleweekiyy woo maali yamaggeemih zakaat elle mayan.

Woo maalak buulam yeelleeh liggidi kaal tatrek zakaat akak yacem faxximta, woh kaal tigibdiyekiyy liggidak yeexegen ayroy zakaat edde yace haa akah taturtennah.

Mago- zakaata:

gaddalil mogole num hinnaay kaadu geelem yakkaleh yan maal tekkekiyy too maalih zakaat **geya wak liggidittek taturra tem** tamaggeway yacem raq kak mali ,hinnay mago kaah gacsaanam bice wayta kaa tekkekiyy baacooyal-le magoh innah tanim tekkek zakaat kaal mayan, woo mali kay gabat ane waamih taaga.

Tellemoh loonumuh zakaata:

Tohul zakaat mayan affara sharti yeneh akke waytek: **1)** kay-im takkeemi. **2)** tellemmo edde loowitaama. **3)** tet kiimat zakaat caddo gufaama, wohuu dahab kee fidda daggoowa intek zakaat elle gufta caddo. **4)** liggidi teetil yaduureemi. ta

shartitte inkih tenek zakaat tet kimatak yayyaaqen dahab kee fidday lakqo yelleki tellemmot yasgalle zakat gufta gideh, tellemmoh caagid isih yelleekii zakaat elle mayan wohuk ceelollo saroy qariy baaburuy[maakina], tohih lakal tellemmo edde loowitekii liggidi loowo qusbih qimbisa¹

fatri zakaat:ummaan muslimtuuy bar kee laqo is kee isi gubat yan marih lee kee qaysok **amot yeellek** yayyaaqem raq kaak mali, num-tin amol [2.25 k.g] namma kiiloo kee ferey-heele-afa rasi mari maaqoh aallinnaanimik, zakaatul fitri raq kak sinni numuu isi gubat yan marak qiddi bar yayyaaqem raq kaak mali yeellek, qiddi ayro salaatak affal yayyaaqem kakanu le, qiddi salaatak lakat yaceenim maxiqta, qiidik afat ayrok namma ayro yaysukumeenim xiqtah, mangoh yan marii inki numuh yaceenim duddah, kaadu inki numih-im mango marah yaceenim duddah.

zakaat mayyaaqa: zakaat woo wakaak yayyaaqeenim raq mali, qunxa num kee cabulik loyna yayyaaqem raq mali, tet mayyaaqa yaybulleenim kee le wanna isih yacem sunnata, waajibih elle tan numuu tet mayyaaqa niyat haam sharti, zakaat edde loowe waak cagal sadaka edde loowitek isi maalu inkih yaceemih kah maxiqta, aysuk raqtamaa zakaat isi baaxoh tu maleelah yaceemi, kalah tan baaxoxah marah ruubaanam xiqtah bici edde yenek, zakaat afal yaceenim xiqtah elle yaceen caddo gufek.

zakaat akah yacen mara: usun bacra numu: 1) inkinnah tu sinni mara.

2) tuleeh leh yanim duude wayta mara. 3) zakaatat taamita mara. 4) qusbih yuslime mara. 5) naqoosa. 6) mago elle tan mara. 7) yallih taagah gaade mara. 8) musaafiri.

Tama bacaarah inkih ken calway elle yaninnal keenih yacen zakaatat taamitah yan numuh tu gactekiiy kay maahiya akkinnaan gide yacen gaddali yakkeemih, doolat koro abeh yan mari baaxo raaqisek ken gabal haanam xiqtah, wohuk ceelallo : amoytal yewqe maraa kee sifata, baaxoh abba makkoh bee kee caylah bee yekkek zakaatak orobta, usug sinaam fanal qadlih kuray zulmih kuray.

Zakaat kaafirtuuy, naqasuuy,gaddaaliy, masruuf waajibik kol elle-yan maraay, banii haashim xiqsitta kedoh yaceenim maxiqta. aaxige waak akah yacoonu faxxiime siini marah yeceh sugeeh tohih lakal yeexegek kaah maxiqta, baacooytah yacem akkaluk akah yecem gaddali kinnim wohok sarra yeexegek woo zakaat kaah orbah.

Waajibik ane sinni sadaka :yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (rabek sarra moomintu kataytah tan meqe taamaa qilmiiy bariseh fixiixisey, meqe baxay kaak raaqe kaah aba doqaay, qhuraan kitaabay kaak nagreeniiy, masgidiiy xiseh cabeey, musaafirtuh xiseh cabe qariiy, qeelay dageh cabeey, manol nagay anih sadakah yece maalu, taa tatturra inteemik inkih rabek sarra galato kaa katayta).-ibnu maa jah

baahe xaagu.

1)Tellemoh loonum zakaat elle gufta kiimat[85g]woh dahabak, hinnay [595g] fiddak zakaat yayyaaqe uddur, (woo nammaamak **daggoowinnanimih** kiimat yayyaaqem kaah xiqtah).

SOOMU

Ramadaan soomanam ummaan muslimtuy: qakli leeh baalikeh soomu duudak raqmali, mayangali kee xalay lakih qabalat tan barra koh raaqtuh.

Qunxa num soomul amrisimah duudekaa tekkek baritto kah yakke gidah.

ramaadan bilo nammannak innak teenal yaxigen:1) alsì mabala muslimtuy qadli leeh baalikik yanìh sumaqal barraay takke way. **2)** soom baaheh alsì soddom ayro duudaama. **soom waajibik** yan subci salaatay ayro korra tam fan. **fardi soomu niya baahanama subci salaatak naharal raqmali.**

soom bayissah taniimi:1) barrat fido faxaanama: woh abek kada kee kaffara kaal tan, kaffaara naqasu currusaama, geeweek namma alsà itta kataasak soomaama , woh duude week lactam maskintu yaskameemi, wohuk tu duudeweeki tu kaal matan. **2) dacoyti[miniyyi] kaak oobama:** fuguttot takku gabah xago takku hinnay isih isik oobisu, soonot xagar kak yinfirigge numul tu matan. **3) axagih yokemeeh yooqobek** ,hawwenek soom kaak mabaya. **4) qabal isik yeyyeqek** xuru takku hinnay sinamah yacayu, qabalak dagoom daylah takku hinnay kaak yewqek qanxixeh takku, sanuni takku soom kaak mabaya. **5) gabah isi allisek.**

katlat bullaaqe kaak gexxek, hinnay san kee afat lee kaak gexxek katla guftek hinnay yifikkerek dacoyti oobek soonot xagar kak yinfirigek, hinnay qabal kaak yewqek, hinnay alliyo faxe waak kaak tewqek soom kaak **mabaya.**

Bar yekkeleeh yokmeeh laqok sugtek kada kaal tan, **bar yokmek subci yekkeemih agay waaga luk** soom kaak mabaya, **laqo yokmek ayro korteemih agay waaga luk** kada kaal tan.

Yafture marìh madqa: caraamu quzri sinni num ramadaan yafturem. **raqmali** mayangali kee xalay lakih qabalat tan barra tafturem, kaadu qabali calaalik akak ane sinni num finqak cataana gidìh yaftureenim raqmali. **kacanule** safarah yan num yafturem soom kaal yigbidek, biyaakita num biyak bisoh kaat axceleemih meysitek yafturem kacanule. **kaah xiqtah** aracal sugeh yan num laqo safrek yafturem, bagutle barra akkiyy taysaaxxe barra akki sinni nabsìh meysiteenik hinnay sinni xalaayah meysiteenik yaftureenim keenih xiqtah, **ta maral inkih dubuk kada tan** , bagut le barra kee taysaaxxe barra maskintu yaskameenim edde osisan ummaan ayro kada lih sinni xalaayah meysìh yuftureenih sugeenik. **soom yefferek kaxxiinah akkiyy hinnay biyaakay dayla sinnih akki** ummaan ayro maskintu yaskameeh kada kaal matan. **quzrih kada udurruseh yan num soom soomul uduurru yam fanah** dubuk kada kaal tan, **quzri maliino tekkekiyy** kada luk ummaan ayro maskintu yaskame, quzrih kada cabeh rabekaa tekkek tu kaal matan, **quzri maliino tekkekiyy** ummaan ayro maskintu kaak yaskamen, **kaal xayih yan numul sunnah** tan soomam ramadaanak kaak gexxem takku nazri soom takku hinnay ummaan nazriy taaqah yaniiy kaal suge kaak abaanam sunnah tan. **quzrih yuftureh yan num woo quzri ramadaanak laqo kaak katek** som yabbixem raq kaak mali. kaadu korosti yuslumek, hinnay mayangalit tan barra taahirrowtek ,biyaakita num qaffootek, safre num yuduurek, qunxa num yublikek, cabulil kas yuduurek laqo usun inkih fatrih anuk kada ken tabbixeeh ayrok raqtem sooman way. ramadaana yafturem akah xiqte num soom alsìh addat geeri soomuy ramadaan som akke sinni abam kaah maxiqta.

Tatawuuq soomu: inkih muxxo lem ayro soomaanah ayro yaftureenimi, wohuk lakal etleen kee khamiisih soomaanama, wohih lakal ummaan alsat sidiica ayro soomaanama, aysuk raqtam ummaan alsak 13-14-15 soomaanama. **kacanule** soom baahe kee mucarramat mangom soomanam, kaadu qashurah ayrooy, qarafah ayrooy, soom fatri lica ayro soomaanam **kacanule.naqabule** rajab alsa soom caglisaanam, kaadu jumqati ayro akkiyy sabti ayro akkiyy edde ramadaan bileemih agay waaga tan ayro woh: soom bahek soddohayto ayro qambure ane wayta soomanam naqabule. **caraamuk tan** fatri qiidi kee qarfa qiidi som abaanam, kaadu qarfa qiidik lakat tan sidiicayro soomanam caraamuk tan tamattuq kee qhiran qabali elle yan num koh raaquh.

Garci kalootu:

* kaxxa wado sinna leh yan num woh janaabat yan num kee mayangali kee xalay qabalat tan barra subci salaatak naharat tahirowwenik keenih xiqtah kaqaylo subci salaati azaan yakkem qambaalisaanam, sacuuri kaqaylok yaysukmeenimih soom saciicik yan.

* barrah xiqta mayangali qabal udurrussa diwa xagtam soom alsa biyak edde ane week muslimiini luk ramadaan alsa tangale gidah.

* Qunxufe yanxuqem soomuh yan numuh xiqtah, kaadu caaka yanxuqem kaah xiqtah afqadol tenek.

* yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*yi ummatta khayri baguk makatta futre iysissikiy sacuuri udurrussa hanam fan*) acmad baahe xaagu, kaadu yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*diin yanbulleemik makata sinam futre taysisikem fanah, woh kah konnimi yahuud kee nasaara futre udurrusaanamih taaga*) abu daawud baahe xaagu

* yafturen waqdi dooqa baanam kacanule yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) iyyeh: (*soomut ase num yafture waqdi aba dooqa gacsa mali*) ibnu maaja baahe xaagu, yafturen waqdi aban dooqaqik dooqak teenay yallih farmoytak teemete: (*zahaba azama wabtallat alquruuqhu wa sabatal ajru inshaa allahu*) abu daawud baahe xaagu,

* rutabal[qusba tamira] yaftrem kacanule, geeweek tamiral yafture, geeweek leel yafture.

* soomuh yan num intit kucul hee kee, dayli caxa hee kee, hinnay aytit caxa hee yakkem waasimam aysuk raqta itin wayak yawqe gidih, wohuk calaway yeelek haysitam kaah xiqtah, wohuk celallo dayla haysitaama. diwa xaqmi katla gufa way kay soom saciicik yan.

* soomuh yan num qadaytu haam kacanule ummaan uddur.

* soomuh yan num ittalhay kee diraabay camiiy wonnah taniimik yaxxeerem raq kaak mal, numuk teni kaa xaafek anu soomuh ani iyyay, **arraba kee raqe xagar umanek dacrissam kay soom dacrissah**, yallih farmoyti (*Salat kee nagayna*
kay amol tanay) kaak yemete xaagul iyyeh : (*ane wayni sumaaqa kee kaal taamitanam cabe weeki usuk makmok maqabok yadeemit yalli lem mali*) bukhaari baahe xaagu.

* kacanule soomuh yan num maaqoh seecimek kaah seece num dooqa abam fatirih yenek yakmay.

* leylatul qhadri liggidat muxxoh yayse bara, cagalay edde yanim ramadaanak elle cabo tabana, eddeey axcih labaatanna kee malcinhayto bara, **woo barat aban meqe**

taama alfi alsat aban meqe taamak aysuk raqta, woo bari astooti le: tet subci ayro kaxxa diifu luk matawqaay qaduk tawqe, kaxxa xamca maliiy kaxxa laqna mali, muslimti tet axige kal geyam bictah, muslimtuk faxxintam ramadaan alsa qibadal yangicileemi, eddeey ramadaanak elle cabot taban yangicileemi, taraawicik hebelto bari kaak tatre waam dacrisaama, sinaamalluk taraawiici abekii gexe waama imam salatak gaba kalla ham fan, barti soolo inkih kaah tankuttube gidih.

* tatawuq soom qimbisa num duduusam sunnata waajib henna, gabah yufturek leem mali kada kaal matana.

Iqtikaafa: muslimtuy qaklilee qibaadah masjid yabbixeemi, **shartih** tanimii muqtakifih yan num kaxxa wadoh sinnak tahir yakkeemi. muqtakifih yan num masjidik awqe waam faxinta raq sinni caagidi akke waytek, wohuk celallo makmuk kee maaqaba, kee daacoh abitto kee raq sinni kaqaylo. makko maliino mawuq kee hinnay barrat fido faxek kaak bayah.

Kacanule iqtikaaf ummaan uddurul eddeey ramadana, aysuk raqtam elle caboh tabanat abaanam, iqtikaafak **dagna** inki saaqata, **kacanule** bar kee laqok daggoosewaama, barra baqli izni maliinoh iqtikaaf abtam teetih maxiqta. **kacanule** muqtakifih yan num qibaadat agxitam, kaadu kaah xiqtah tanim yaymagem raqaama kee, kaa ceele waytamak yaxxeremi.

CAJJI KEE QUMRA

Cajji kee qumra **manol anuk inkadda raq sinnim kinni**, ken nammay waajib kol takkuh shuruut yan: 1) islaama. 2) qakli[kasa]. 3) balugku. 4) naqasu akke waama[isi amoh xinle num yakkeemi]. 5) dudda kah yalleemi. woh sakayyi kee merraytu geyaama, cajji kee qumra waajib elle tekke numuy maqal waytih[baaqid sinnah]abeweek rabba iyyam fan cajji kee qumra edde abaanam kay maaluk yayyaaqen, korosta kee cabulik moggolimta, qunxa awka kee naqasu abeenik galto elle geyaanaah fardi cajji kee qumra keenik maradda, dudda kah sinni num mago beeh cajji abek kah oggolimtah, wohuk ceelallo baacoyta.

Fardi cajji isik kalekkah yan num sinaamak abe kaa tekkek **woo cajji kaah orbaah woo mari edde lem mali**.

Ascarramiyya: cajji kee qumra loowite numul sunnah tanim kaqalaah, saytunnoowaah, suruy meqem dagral haama, ribu leemiy dagaral bicseeni isik kalaama, gubiitaa kee labkaytoy qado saytunih iyya haysitaama, tohih lakal iyyah: labbeyka allaahumma **qumratan**, hinnay **cajjan** axci, hinnay **cajjan waqumratan** axci yakke, cajji kee qumra kaa gufe kaltaamay akak meesita yellekiy sharti haysitam kah xiqtah annah axcuk: **yoo aleeelite kaltam tenek woh yoo elle abbixinnaan ikkel cajji kee qumra niya kalah iyya**.

Cajji abam faxa num sidiicaamak faxinnaanim aba: tamattuquy, ifraaday, qhiraana, keenik aysuk raqtam **tamattuqu**, usuk: cajji alsittet qumra abaama, tet lakal woo liggidat cajji abaama. **Ifraada:** cajji dubuk abaama. **qhiraana:** cajji kee qumra ittata abaamih niya haysitaama, hinnay qumra dubuk abam loowittaay sarra tet tawaafa culekkah cajji tet lih abam niyaataama.

Cajji loowita num merrayti amol gacca iyya waqdi iyyah: **labbeyka allaahumma labbeyk, labbeyka laa shariika laka labbayk, innal camda wanniqmata laka walmulku, laa shariika lak**. tama qangara yaymaggeenim kakanule, kaadu teetit anay fayya haanam kakanule say mari koh raaquh.

Cajji kee qumra aba numuk waaso leemi, woh sagaal takke: 1) dogorta kalaama. 2) lifiiqa kalaama. 3) ribule saray dagaral bicseeni haysitaam labhayti, gubiita geeweeki sirwaal haysita, fakimit yan kabel wee num alifut yan kabel haysita, namma xukcuno gubal irgiqqa heeh, toh abek fidya kal matan. [woh lac yagudeemi]. 4) labhayti amo isik bulaama. 5) suruy meqem dagara kee saral haysitaama. 6) dubaala qidaama woh dubaalitteemiy calaalik tani qidaama. 7) ginnaqoh axawa, woh caraamaay fidya kal matan. 8) sayna kalih arocat nabsi fayxih barrat dugdugumaama, wohih digaala: reyta qidiy hinnay sidiica ayro soomi hinnay lica miskintu askami. 9) barrat fidoh saynal yamaateemi, tamah naharsi tacalluluk afat abek cajji kaak bayah, tama cajji orbisaah lakat yan liggidah kaa gacsa, rakub yagudeeh makki baacoytitih keefa[seefa], naharsi tacalluluk wadir tekkekiy cajji kaak mabaya, digaalah kaal tamaatem ala qidaama, qumrat yan num barral fidoh yemeetek woo qumra kaak baytaah gacsam raq kaak maliy reyta qida, amaa waaso leemiy taturtek cajji kee qumra bayissam matan barral fidoh yamaateenim koh raqtuh, saynum kee labnum tama taturra inteemil inki madqale, takkay immay barra faxxa hayte sara haysitta dagar buulam faxximtakkaah, foocaa kee namma gennaqtaay ambulluyuk cabta.

Fidyata: is waasolem abe numul tamaate digaala cajjii kee qumral is nammayah tan: 1) **doorol aban fidyata:** wohuu dogor kaliyy suruy meqem haysitiyy lifiiqa kaliyy amo buuliiy, dagaral ribbiime sara haysiti,tahak tuk teena abe num sidiicaamak isil aysinnaanim doorita,wohoo sidiica ayro soomiiy, lica miskintu xaqmisiyy, ummaan miskintuh rubqiya qaxa[kilo kee garaba]hinnay reyta qidi, dubaala qide numuu sidiica midirik kay ceelo aallinnaanim qidam kaa tabbixe woh isceltamle dubaala tekkek,woh aalleweekiiy limok akah yamaate gidi waggahaah yace. 2) **itta kataasak tamate fidyata:**wohoo naharak qumra abbaay cajji lakal katassa hee num kee hinnay qumraa kee cajji ittat aba numu, toh abe numul reyta tan, barral fidoh yemeete numul ala tan, woh week sidiica ayro cajjil anih soom abaama malcina ayro buxa yaduure waqdi soomama, makkal hadyih qidan saqih cadoo kee digaalah keenil temeete maaqoy makki baacoytiitiik kalih marah mayacan.

makki culma:cajjih yemeete num masjidil caraam cula waqdi masjid culan waqdi aban doqa aba, tohik lakal qumra tawaaf aba, qumra abbaay lakal cajji ciggiilism faxek hinnay dubuk cajji abiiy hinnay qumraa kee cajji ittat abam loowitek gufne tawaaf aba, labkaytok gude migdi xabqek guba rubba haah namma exxe guri sunkul haa, akak qimbisam cajarul aswadaay gaba kaal hayya haah fugga kaa haa,woh yefferek migdi gabah salaam kaah hayya haah afak iyyam: **bismillaah allaahu akbar**,kay mahoodo maadinnan waqdi tamah qagisa, kaqba guri gabat isik cabak malcina uddur teetit mermeerita naharsi sidocul kunnu kunniyah dudda kah geek, raaqa fereeyil qunxaacillih gexa, ruknil yamaani elle maadaamal gaba kaal haa dudda heek,ruknil yamaanii kee cajarul aswadak fanal yan waqdi ta doqa iyya: **rabbanaa aatina fiddunyaa casanatan wafil aakhirati casatan waqhinaa qazaabannaar**, tohuuk raqteemil faxinnaan doqa abita, tohik lakal namma rakqat maqhaam ibraahim darrel aba duddu heek, naharsi rakqatal qhulyaa ayyuhal kaafiruun kawisaah nammetal qhulhuwalla kawisa, wohiik lakal zamzamblee yaaqube maqub eymegga haak,wohik lakal cajarul aswad gabah xagga haa xiqek, tohik lakal cajarul aswad kee kaqba baabak fanay multazam migaqlel xikka iyyah soltil anuk yalla kallaca, tohik lakal safa qaleh amo feeraah iyyah: **abda-u bimaa badaallah bihiyy**,ta ayaat kawisa:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوَّاعًا فَلَا يُطَافُ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ حَرَفًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾
 Aayaat tascassem: *(safaa kee marwa xiqsitta namma qale yallih diinih astootiy tambulle cajji kee qumra aba num too namma qaleh fanat gexxa gacca iyyam zanbi kaal mali meqe taaqa abite numu yalli kaah oggoleleeh meqe galto elle kaah ceele yalli ummaaninik adda yaaxigi)* [albahara:157]

tohik lakal allaahu akbar laa ilaaha illallaah iyyaah, kaqbat yafkune namma gaba fayya haah doqaa aba,tohik lakal too qalek oobaah anxaxin asta fan qunxaacillih gexaah too astaak geeri anxaxin asta maadda haam fan yardeh,tohik lakal qunxaacillih gexa marwa qaleffan,too qaleh amol yawqe wak safa qalel abba heem aba,aayaat kawsiyyi koh raaquh, tohik lakal too qalek oobaah too naharsi waqdi abba heem aba, malcina uddur too namma qaleh fanat gexa gaba kalla haam fan, tohik lakal amo siree[daggoose]kee moole yakkeeh,moolaanam aysuk raqta, mutamattiqih yan numuy lakat cajji abuwaa siram aysuk raqta cajji widdir xayyooweh sugek,qumraa kee cajji ittat abee kee dubuk cajji abe yakke numu

icraam makala gufne tawaafak gaba kalaamah qiddi saaku qaqhabat xeet qidda haam fan, say num labnumih bisle tamaa taturrateemil,kaqbat mermeritta wak kee safaa kee marwa fanat gexxa waqdi labnumih innah matarda.

Cajji weelo: qarfaah alsak bacaar heele ayro cajjih yacrime qumraa afal abeh sugek makkak elle suginnaan ikkek, tohiih lakal mina gexa sagaal heele bar teetil xiina gidih, sagaal heele ayro ayro bukkatek lakal qarafa fan gexa, zohri yakke wak zohri kee qasri qhasrih ittal aba , qarafal qarafa booxa inkih soltimah araca qorana xiqsita daqar koh raaquh,woo saaku ama maxco yaymaggem faxximta: **laa ilaaha illallaah,wacdahuu laa sharika lahuu,lahul mulku,walahul camdu wahuwa qalaa kulli shayin qhadiir.** dudda haamal doqa kee tooba yaymagge, kaadu yallat qaagitam yaymaggem ayro culteek lakal,qunxaa cillih talbiya abakaay **yallih galab xagak** muzdalifa fanah gexa, tet maadda haawak magrib kee qisha qhasrih ittal abbahaah, teetil elle xiina, subci salat naharaak yakke wak abba haah doqa abak tokkel elle yaadiye maaci meqennah baxxaqqa iyyam fanah, tohiih lakal ayro tawqeemik afal mina fanah gexa, mucassar xiqsita daqaar gufa wak nagay isissikka iyya duudeh anih, mina maada wak qaqhabat malcina arruqta qida, ummaan arruqta gaba fayya haak qida **allaahu akbar axcuk** shartih tanim arruqti dorak addat radaama kay addat yan qamuudut rade waamah, naharsi arruqta qideksa talbiyat soolisah tohiih lakal hadyi lac yasguude, amo moolee kee sire[daggose] yakke, moolanam aysuk raqta, arruuqa qiddaay amo mooleek lakal ummaan im calaal kaah takke barral fidoh yamaatem koh raqtuh, naharsi tacallul kak iyyaanam tamah, tohiih lakal makka gexaah kaqbat cajji tawaaf aba, tohuu ruknik yan tawaafay cajji elle duuduma,tohiih lakl safaa kee marwa namma qaleh fanat malicina adda saqyi aba, toh mutamattiqiy qumra afal abe akkiiy hinnay gufne tawaafih lakal saqyi abekkah sugi yakke mara, tamahak gaba kalek ummaanim calaal kah takke agbi fidoh agantah toh nammey heele tacallulu,tohiih lakal mina yaduureh sidica bar elle xiinaah ummaan ayro zohri widdir yekkeek lakal sidiica dorat arruqta qida, akak qimbisam naharsi jamrataay malcina arruqta teetit qidaah,tohiih lakal foocah warrayaah soltil anuk yalla kallaca, tohiih lakal fanti jamrat yamaateeh malciin edde qiddahaah lakal doqa aba,tohiih lakal qaqhabat jamrat yamaateeh teetit arruuqa qideek sarra masoola,nammay heele ayro tonnah aba,yasissikem faxek ayro culekkah minak yawqe, ayro cultam fan minal sugekiiy taban kee sidicayto bar elle xiinam raq kaak mali, ciggiltah tan ayro arruuqa qidam raq kaak mali, woo yasissikem faxes bar akah udurudem qoxxo tekkekiiy mawqa loowitek sarra yawqem tu mali ayro cultaamah. qhiraan abe numuu ifraad abe numih gide, takkay immay qhiraan abe numu lac qidam raq kak mali tamattuq aba numih innah, makkak yawqem faxekiiy tawaaful wadaaq abekkah mayawqa elle caboh kaqba gaceh gexa gidih, mayangali akkiiy xalay qabala akkit sugta barrak tawaaful wadaaq radah, tawaaf abba heeh makkak awqewee numuu tellemoh takku gersim takku tawaaf qagsah, tawaaful wadaaq abekkah yewqe numuu yaduureh xayikkel sugek, makkak allaa gexeh sugekiiy lac qidam kaal tan.

cajji makaado fereey takke:1) icraama: cajji taamat cultam niyattaama. 2) qarafa booxah soolo. 3) tawaaf al ifaada[rukni tawaafa]. 4) safaa kee marwa fanih gexo.

cajjik waajib bacaara: 1) isi baaxoh mafdagak tacrimemi. 2) qarafal bar fanah soltaama. 3) qiddi bar muzdalifal xintaama barak garab fanah. 4) qiddi maqanxih siidiica ayro minal xintaama. 5) xeet qambissaama sidiic arcat. 6) amo moole kee daggoyse takkeemi. 7) tawaaful wadaaq abtama. 8) mutamatiq kee qhaarin lac qiddaama.

qumra makaado sidoc take: 1) icraam niya. 2) tawaaful qumra. 3) safa kee marwa fanih gexo.

Qumrak raqsinnim nammay takke:1) icraama mafdagak abaama. 2) amo moolee kee sire [dagoyse] yakkeemi.

* **makaadoodak turaqtekiy cajji kee qumra moorobta, raq sinnimik tu cabek lac qida, sunnatak tu cabek tu kaal matana.**

Kaqbat mermeriitaanam koh duddu taban kee siidiica sharti le:1) islaminna. 2) kasa.3) timixxige niya haama. 4) tawaaf uddur culeh sugaama. 5) duda num qawrat isik qellisaama. 6) wadol yaniimi qunxa awki koh raaquh. 7) malcina adda mermeritam digga haama. 8) kaqba guri gabat isik cabaama,akak hoxsem yeellek gacsah. 9) darre darreh gexe waama.10) duuda num ibah gexaama.11) malciin tittak lakal abaama.12) masgidal caraamak addal abaama.13) cajarul aswadak qimbisaama.

Tawaaf sunnatitte:cajarul aswadal gaba hayya haah fugga haama, allaaahu akbar iyyaam, ruknul yamaanil gaba haama, labkayto migdi xabqek guba rubbaheeh guri labkal namma-af kak gacsaaama,kunnuy kunnuy kee gexo edde faxximta ikkel abaama, doqaa kee yallih galab xagaama tawaafat yan wak, kaadu kaqbal xayyooma tawaaf lakal maqhaam ibraahim darrel namma rakqat abaama.

Saqyik shuruut sagaala: 1) islaaminna. 2)kasa. 3) niya. 4) itta kataasam. 5) duuda num ibah gexak abaama. 6) malciin dudusaama. 7) safaa kee marwa fanat inkih gexaama. 8) saciicik yan tawaafak lakal abaama. 9) safak yabdiqeeh marwat cabaama.

Saqyi sunnatitte: janaabaa kee wado sinnaa kee najaasak inkih taahir yakkeemi, qawrat buulaama, doqa abaah yallih galab xagaama, saqyi aba wak sissikaa kee qunxaacillih gexiyya le arcat haama, safaa kee marwah amol yawqeemi, saqyi tawaaf lakat abaama.

Garcikaliyya: aysuk raqtam ummaan xeet qido le ayrot abaama, xeet qido le ayrok raaqissa heeh lakat tan ayro qidee kee wonna hinnay inkih qiddi maqanxiixik elle caboh ayro qide kaa tekkek xiqtah.

Qarfah qidan laca:is diggale sunna qarfah alsi bileeksa masgaada abam faxa numuu dogor kee lifiiqa kalam caraamuk kaal tan lac usguddu ham fan.

Qaqhiqha:is sunna, lab awkak namma reytaay say awkak inki reyta yasguuden malcinhaytoh ayro yooboke ayro luk, malciin heele ayro awkah xogor moolaanaah,kay xogor mizaanak yakkem fiddak sadakah yaceniin kaa muggaaqisaanam **sunnah tan**, yalla lekkel kacanule migaqaa qabdallaa kee qabdurraacmaan iyyaanama, naqoosinnal num muggaaqisaanam yallaak kalih imil **caraamu**, wohuk ceelallo qabdu nabi kee qabdu rasuulu, qaqhiiqhah uddur kee qarafah qiidiin qidan saqih uddur ittat yemeetek tiya tiyak orobtah.

fayda:yallih farmoytih masjid cule num namma rakaqat abaah, tohiih lakal nabi qhabri yamaateeh qhabrit afkunuk qhiblat darret cabak sorkoco baxi yallih farmoyti assakaxxiyyak miigit kaak anuk intih kaa yableh innah anuk salaam kaal qidaah iyyam: **assalaamu qaleyka yaa rasuullallah**,wohuk ossek meqeh. tohiih lakal migdal sucul gide warrayya iyyaah iyyam: **assalam qaleyka yaa abaa bakri siddiik, assalaam qaleyka yaa qumarul faaruuqh.** yallaw isinni nabii kee islamah abeenimil meqe galto keenih cuy, tohiih lakal qhiblal ufkunna iyyaah doqa aba.

Ah cajjii taamoomiy uxxuseeni:

Taamoomi	Tamattuq	Al qhiraan	Al ifraad
Qimbo icraama kee talbiya	Labbeyka qumratan mutamattiqaan bihaa ilal cajji	Labbeyka qumratan wacajjan	Labbeyka cajjan
lakal	Qumra tawaafa	Gufne tawaafa	Gufne tawaafa
lakal	Qumra saqiyi	Cajji saqyi	Cajji saqyi
lakal	Amo siro[dagoysiya] inkih yatcillileh	Icraam sarak makata	Icraam sarak makata
Bacar heele yrok zohrik afat	Makkak cajjih yacrimeeh mina yawqe	Mina fan yawqe	Mina fan yawqe
Sagaal heele ayro ayro tewqeek lakal	Qarafa fanah gexaanaah zuhrii kee qasri qhasrih elle abaanaah zohri udduurul tohuk lakal magrib fan doqa abak sagan		
Ayro culma laka	Muzdalifa fanah gexaanaah magrib kee qisha qhasrih tet gufinnaan wak ittala abaanaah barak garab fan elle xiinan subci qambaalaanam sunnata		
Qiddi ayro subci salatih widdiriy ayro awqekkah	Mina fan gexaanah qaqqabat xeet qidaan		
	Lac qida	Lac qida	=====
	Mole kee sire[dagoyse] yakkeeh tohiih lakal tawaaful ifaada aba ta sidocuk namma abek naharsi tacallul yakkeeh sidoc inkih abek namma heele tacallul yakke Cajji saqyi	=====	=====
11-12-13toh ayroora raage numuh Safar widdir	Afa jamraataay fanti tiyaa elle cabo tiyat arruuqa qida zohri widdir yekkeek lakal Tawaaful wadaaq abaah mayangali kee xalay qabalat tan barrak radah		

Baxaabaxsale faydoodi

***umaane:** edde duugumtaah edde cabsimtaamak tu: nummale tooba, yallal cabsu esseritiyya, meqem abitto, gibdaabini numul oobaama, sadaqha, sinam koh abta doqa, tamahat yalli cabewee umaane raqtekiy kaa digaalah qhabri akki sooloh ayro akki hinnay jahannab girat akki umaane duugumma kaak intam fan, tohih lakal tawciidil rabe num tekkek tohih lakal jannat cula,kufri akkiy hinnay shirki akkiy hinnay munaafiqhinna akkil rabe numuu jahannabti girat waara.

Maqsiyat kee zanbi numul mango raatootale,sorkoco baxal le raata: sattaway kee diteey, giliiciy, dalka sorkoco baxal rubta, kaa kee yallih fanal reebuh gacta.

Diinil le raata: diinil sorkoco baxal eella hayta raat le,taaqtak kaa waassaah, yallih farmoyta (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kee malaayikaa kee yeemene marih dooqak kaa baxassah. **rizqhil le raata:** rizqhi numuk wassaah, maqaane numuk duktah, maal baraka waysiissa. **numul le raata:** qumri barkat waysiissaah,xaggahaam gadan daddi kaal takkeeh,faxxahaam kaal tagidbiyeh. **taamoomil le raata:**oggolimi mahayta. **ayuntal le raata:**saay maqaane dugtaah, ummaanimik limo fayya hayta, naqabtoolii kee uma mari kol reeda, qaraanak rob waassah...tamannah taniimi.

*** hammi:** sorkoco baxi sattaa kee hammi kaloot ummaan num gorrisa, wohut meqe mano geytimta, woh geytimtuh mango sabab faxxiima, diinit af yaallayaay hinnay wohuk kalih imit af yaallay, woh moomintuuk kalih numuh mamassowta, wohuk tu: 1) yallal aaminiyya. 2) edde amrisimeenim abaanaah,akak woosimeenimik waasimaanama. 3) ginoh meqem abaanama,maxcok takku abtok takku. 4)taamoomit agxitaanam,kaadu tuxxiq le baritto diinik takku addunyak takku, agxitaanama. 5) taturtem kee tamaatu wayta taamoomit afikkire waama, hinnammay edde yan ayroh taamoomit agxitaama. 6) yallih galab mangih xagaama. 7) yalli kaah yece maqaanet yaabaama, tanbulle maqaane takkay qellitta maqaane takkay. 8) addunya caagidil isik gacsisite num wagitaah isik yassiise num wage waama. 9) hammi kaah bahha haytam isik elle kalaah satta kaah bahha haytam is fan elle baaha innat ugtaama.10) yalla aleelitaama hammi kaak kaluh dooqa abak.

Fayda: ibraahim al khawwaas yalli kah racmatay iyyeh: sorkoco baxi dayli koonaat yan: qhuraan cubbusak kawsaanama,bagu kibewaama, barti salat abaama,dibro yalla xaaqitaama,meqe mara luk daffeyaama.

***digibi:** nabsi faxoot kee dalwat radaamak meysite waa numul **sunnata**,nabsi fayxi sinni numuluuy **mubaac**[calaala],dalwat radaamak meysita numukuuy **raqmali**, waajibik yan cajjik kaa yaysukumem faxximta, faxta barraak kalih barra wagtam **caraamak tan**.

Digib shuruutu: 1) digiba num kee barra tamixxigeemi,barra loyna yi say xaylok tiyak teena koh abeh iyyam maxiqta tiyak amot yeellek. 2) yublugeeh kasle baqli oggolaah, kasle currik tan barra oggoltaama. 3) loyna: barra isih is digibsam madudda, tet loyna kalih mari tet digibisam madudda faxximah yan numuh tet digibisam cineh akke waytek, tet digbisaanamih loyninu cakkik lem tet abba kay lakal abbah abba wohuk fayya iyyay, wohih lakal tet baxa tohih lakal tet baxih baxa wohuk oobay,tohih lakal ina kee abba tetillih le toobokoyta,lakal abba baxa tohih lakal saqal baxa.... 4) sumaaqa: lab namma numuy tublugeeh kas leeh qadli

leh tanik sumaq raq mali. 5) itta digba nammay digib wassam keenit ane waytaama, wohuk ceelallo inki barrah angu aaxi, hinnay ramad kee ballinu.

* **digib caraam abtam nammannal tan**: inikhayti: **ummaan wak caraam takkeemi**, woh sidiicannal baxsimta: 1) **ramada**: wohuu inaa y aboyyaay, wohuk fayya yoonay, baxaa kee baxi baxaa, wohuk addah intay, maqanxaay, maqanxa baxaay, maqanx baxih baxaay, maqanxa baxah baxa, saqal baxa, ken say xaylooy ken xayloh sayxaylo wohuk ooboonay, abba maqanxaay, ina maqanxaay, wohuk fayya yoonay.

2) **anguh exexi**: ramadah caraam tikka tam kaah caraam take, balliini edde anuk.

3) **ballinu**: usun barrah inaa y tet aboyyaay, abbobtih agabu, barrah sayxaylo wohuk ooboonay, **nammayhayti: uddur fan caraamuk taniimi**: usun nammannal yanin:

1) yasgalleenimih taagah wohuk ceelallo namma maqanxa caggoh ittal haanama, barraa kee abba maqanxa hinnammay ina maqanxa yasgalleenim. 2) amok radah temeeteemiy kattam bictah iyya, wohuk ceelallo marin gennaqot tan barra.

fayda: lab baxih xaltani faxewaa barra kaah digbisaanam malon, woh keenik oggolam waajibik kaal matan, wohut zanbi kaa mayabixa.

* **cabti**: barra mayangalit anee kee xalay qabalat ani hinnammay tenteeherek sarra fido teetit faxek tet cabam **caraamu** immay cabti takkeh, cabti annaak abam **naqabule**, sababah abeenikiiy **xiqtah**, barra gennaqot yayseedenim biyak elle le numuh **sunnata**, barra cabal xaltani yab yaabeenim waajib hinna, barra inki addak kaxxa cabeh iyyam caraamu, num barra caba waqdii is qabalak kaqalla inteeh fidoh teetil orbekkah sugaama, caba wak inki adda cabaama, qidda teetik gaba kalla haytam fan tu edde moosisa, lakal madaara kak tan cabtih cabbatimte barra qiddak gaba kalekkah qarik isih awqiiy baqli tet ayyaaqi yakkem caraamu, cabti takkem dubuk niyaatan wak hinna afak yayyaaqen waka takke.

* **xiiba**: aben xiibah kaffaara waajib kol takkuh affara sharti yan: 1) **xiiba loowitak**

abaama: arraabak iyeeh sorkoco baxi edde ane week xiiba matakka, tet migaaqaa lagwul yamiini, wohuk ceelallo yaabak sugan wak loowitekkah [hinna wallah, kinnih wallah iyyaama] .2) **tamaatu waytaamay takkem bictah iyyal xiibitaama**: taturteemiy axige sinnil xiibitiiy, hinnay iyyam numma akkaluk xiibitiiy, hinnay elle xiibitam diirab kinnim aaxaguk xiibite yekkek [yamiinal gamuus xiqsittaah naba zanbittet loowimta] hinnay tamaatu waytaamaay akkelem yakkalel xiibiteeh usuk elle yakkalenna hinnay akinnak sugtek taaturra inteemil inkih kaffaara matan.

3) **isi fayxih xiibitaama** num kaa kasbisekkah wohul. 4) **abe xiibal zambitaama**

wohu maaba iyyem abee kee abeyyo iyyem cabe yakkeemi, xiibite numuu agiddan imi koh raqtuh iyyel kaffara waajibik matan namma sharti yenek: 1) xiibaa kee koh raqtu akak iyyem ittak baxsewaama. 2) elle xiibitem yalli faxek yaanamat yaxayeemi, wohuk ceelallo wallaahi inshaa allaah iyyaama.

Tukteenal xiibite numuy wohut khayri ane waam yublek sunnah tanim woo xiibak kaffaarat yaceeh khayri edde yanim abaama.

xiibak kaffaara: tabna miskintu yaskameenimi, ummaan miskintuh rubqiya qaxa [kiilo kee rubqi] maaqok yaceenimi, hinnay ken sarise yakkeenimi, hinnay naqasu currusaanama [naqasuh yallih fooca edde faxak isi amoh xin yaceenimi], woh geewee num sidiica ayro ittallakleh soomama, masaakiina xaqmisee kee sarise

yakkem xiiqah som abe numuu woo kaffaara kaak maradda, kaffaarat yecceenim duddah elle xiibiteemil zambitamak afa akki lakat akki, inkiimil mango adda xiibite numuu inki kaffaara kaa tabbixe, mangoomul xiibitekii mango kaffara kaa tabbixe.

***nazri:** usuk lica gurrah yan: 1) **cajalaak yan naziri:** wohuk ceelallo [ama lakimak yalli yoo urusek yallah nazri yol yan] hebeltoh imiy niyaate mali tama num urinnaan saaku xiibak kaffaara kaal tan. 2) **kaxxam ceera wakih nazri:** wohuu nazri shartit yaxuyeemi abam faxam yaallu akak waasimam faxam yaallu, wohuk ceelallo [kollih yabba ixcek liggidi som yol yan iyyaama] wohuk madqaa iyveh yanim abam dooritiiy hinnay woo num lih yaabeeh xiibak kaffaarat yacem dooriti yakkeemi. 3) **calaalak yan nazri:** wohuk ceelallo [yallah nazrih innil haa inni saro saritam iyyaama] tamahak madqa:woo soro saritee kee xiibak kaffaarat yaceemik tuk teena doorita. 4) **naqabule nazri:** wohuk ceelallo [yallah nazrih inni barra cabam innil haa iyyaama] amahak madqa:ta xiibak kaffaarat yacem sunnah kaal tan naziri elle abem maabaay wohu abek kaffaara kaal matan. 5) **maqsiyat nazri:** wohuk ceelallo [garqa abam yallah nazrih innil haa iyyaama] amahak madqa: nazri isil kah heem abam caraamuk taniih xiibak kaffaarat yace, woh abekiiy zambi kaal yaniih kaffaara kaal matan. 6) **taaqt nazri:** wohuk ceelallo [agiddan gide salaatak abam nazrih yallah innil haa iyyaama] yallih xayna edde loowitak shartit yoxuyekiiy lakmisa numih uriyyih innah taniim, too sharti geytimek abeyyo iyyem abam raq kaak mali, shartit axuyeweekiiy woh abam raq kaak mali:

*** angu aaxiyya:** usuk ramadah caraam akkinnaan im caraam kak takke digibil, wohuu sidiica sharti le: 1) barra angutlem xalay can takkeemi, geeri can akke waytaama. 2) awka angu yaysaaxeenim kay qumrik naharsi namma liggidat yan wak takkeemi. 3) koonaa adda akkiyy wohuk kaxxa akki yeexem digga haanama, aaxiyyat fanxam awki angut aaxiyyah af hayya heeh cabba haam fanah cayye waamah, usuk angu yaaxeemih masruuf mali, nagarat macula.

*** farrimto:** farrimtol taamitaanam **waajib** takkem farrim abe num rabek sarra cakki elle yan num sumaq ane waamah le num tet yaceenimil farrima, mango maalu cabeh yan numuk **sunnat le**, ramad kaah le baacoytay kaa nagre wah sadaqhatah konoy heele af yaceenim farrimam kacanule, kaadu miskintu akkiyy, qaalimtu akkiyy, meqe num akkih, too gide farrimam kacnule. baacoytah yan numuy is nagra maralek farim **naqabule** usun gaddaleela yekkeenik koh raqtuh, nagrat ane sinni numuh sidoc heele afaak kaxxa farrimam **caraamuk tan**, nagarat yan numuh tu farrimam daggowtaamah caraamuk tan usuk rabeksa kaa nagra mariiy kaah raqek koh raqtuh, farrimto abe num ama farrimtok uduureh axciiy tet koriseh axci yekkek woo farrimto **baytah**.

farrimtok qimbot kacanule tah fiirisam: **bismillaahi alracmaani alraaciim** ahaay agiddayti farrimeemi, usuk diggah yalli inkittuuy macammad ^(Salat kee nagayna) _(kay amol tanay) kay naqasuuy kay farmoyta kinnim sumaaqita, jannat kee gira caqhiyy soolo takkeeh qhubuurut yan mara yalli ayyaaqelem waag mali. yi marak addunyal raqtem edde farrimam yallak meysitaanaah, isinni fan yaymaqaenih, yallaa kee yallih farmoyta yateeqeenimi yeemene mara yekkeenik, ken edde fayisam ibraahim kee yaqqhuub isinni xaylo edde farrimteemi: ﴿يَبْنَئِ إِنَّ اللَّهَ أَصْطَفَىٰ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

*yallih farmoytal salat gacsan wak (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyaanam kakanule dubuk salat kaal yanay iyyaanamal ayseede wayya heenih, anbiyak kalih marat dubuk yaabenik salat keenil yanay iyyaanam naqabule, wohuk celallo abu bakaral salat kee nagayna tanay iyyanama, anbiyallah keenit yaaban wak salat kee nagayna ken amol tanay iyyaanam xiqtaamal qoloma itta geyteh, wohuk ceelallo allaahumma salli qalaa macammad waqalaa aali macammad wa ascaabihi wa azwajahi waa zurriyyatih.

Sacaaba kee taabiqiin kee qoloma kee meqe marat yaban wak **yalli ken oggolay yalli keenih racmatay iyyanam kakanule**, wohuk ceelallo abu canifa kee maalik kee shaafiqa kee acmad yalli ken oggolay yalli keenih racmatay iyyaanama.

***masgaada**: saqa yasgudenim **raq mali** cado calaal takke gidah, **roocilemiy yasguudeni sidiica shartile**: 1) cado kak calaal takkeemi. 2) cayla kah geyanam takkemi. 3) barril yalooleemi. **masgaada affara shartile**: 1) yasgude num kas yalleemi. 2) edde yasguudem moddina kee lifiq akke waytaama.

3) yusgude lacak qangoroyra kee filli namma ramad irgiqqi haama.

4) masgaadah lacak fillal gilee haa waqdi **bismillah iyyaama**. woh hawweenek kaal tanim mali, qarab afakkalih afah iyyam xiqtah, bismillaah **allah wakbar** iyyam sunna.

* **dubaala**: dubaala qidoonuh sidiica shartile: 1) cado calal kak takkeemi. 2) dumaak dubaalite ala yakkeemi. 3) cayla kah waan ala yakkeemi Dubaali madqa: loowiteh kaa qide numuh calalak yan, maqal wayti kee digirih qidanam naqabule dubaala qidaanamat sinam biyaakek caramuk yan.

dubaala qidoonuh affara sharti yan: 1) kaa qida numuk masgaada calaalik tanim faxximta. 2) kaa edde qidaanamat masgaada calaalik tanim faxximta, woh aflem takkeemi macaxu kee gaysa baxi innah, dubaala edde qidaanam ali gaba tekkek woo alii baritto lem faxximta, wohuk ceelallo qawaa kee kuta. 3) abto loowitak abaama, woh edde qidam loowitak rubaama, wanna hinnay num loowite kal rubeemit rabtekii yakmeenim calaalik matan. 4) ruuba wak **bismillah** iyyaama, takkel bismilla hawwenih maradda, bismilla maleh yakmeenim caraamuk tan.

***maaqo**: ummaanimiy ukumma uqubba haana aslik calaalak tan, **woh calaali takkuh sidiica shartile**: 1) taahir yakkeemi. 2) sinaam biyaktam akke waytaama. 3) winu kutuba [sakkissam] haytam akkewaytaama.

Najaasat elle hayta maqo **caraamuk tan**, wohuk ceelallo qabalaa kee baruga, **biyak elle haytam** caraamu wohuk ceelallo summi

wunu kutubba [sakkitiya] lem caraamu, wohuk ceelallo: dacaay daacooy inkaqta. **barri alluwwak caraamuk tanim**: buxa danan, kaadu maaqiyot alluwwa xabba heeh yakme ali caraamuk yan, wohuk ceelallo lubaakaay kabqiiy yangulaay kutaay ceraytuy damaqtaay dummu barri ali yakke way, wakriiy orrosgeera dalcu koh raaquh.

Haadaytuk lifiqit tu qiddi haytam caraamuk tan wohuk ceelallo: qawayaay, tikooy, cedooy, **baruga ukummu haytam** wohuk celaallo: qambileey, gumaytuuy, **nabsi akak wini kutubba akak iyyaama**, wohuk ceelallo: xaqaay xaqtoy, iikiqyoy, diidaay, didaaleey, kaaqaytuy, laahintiiy, ininiy, laadinaay, baaxoh cutuktaay, abeesa, **kaadu qunxa alluwwa** wohuk ceelallo: xaariyaay, hantutaay, xoktooy, [xokko qafuru] **ummaanimiy ni diini qida iyye**, wohuk ceelallo: igixxu, **kaadu ni diini maqidina**

iyyemi wohuk ceelallo: xuune, kaadu calaalik tanim kee caraamuk tanimik fanak
 tewqeemi wohuk ceelallo: dalcu yangulat xale baxa, calaalik yan namma alih fanak
 tewqeemi calaalik tan wohuk ceelallo: baaxo danan farasat baahe baxa, tamahaak
 kalihim calaalik tan wohuk ceelallo: affara midiriiy, farasaay, kaadu dubaalaak
 wohuk ceelallo: gari kee bakkeelaay, waayxeexiiy, qargeenaay, kaadu haadaytuk
 wohuk ceelallo: guroyyaay, dorrahiyy, kimbiriiy, leeh haadaytiti, kaadu baddi
 alluwwa inkih calaalik tan baxanna kee leeh abeesaay xabaado koh raqtuh.

najaasale leek yefqen buqrek yewqe caxa miru yakmeenim xiqtah, najaasak tamu
 kee suruy edde geytimek caraamuk tan. facami kee kalla kee burta yakmeenim
 naqabule, kaadu basal kee tooma alayseykkah yakmeenim naqabule, qululuh
 rabuwaam isik yublek rabe kaltih tamah yakmem kah xiqtah.

*koros qiidil ken lih gabooweekee unkaqiino keenih abe yakkeenim caraamuk tan,
 kaadu salaam ken yaysukumeenim caraamuk tan, usun salaam nee yuysukumeenik
 waqleykum iyyanam raq mali. koros kee bidqa marah assakoxxah soolaanam
 caraamuk tan, gaba keenil yaceenimiiy naqabule, rabi keenit yakke wak racmatta
 keenil gacse kee lakmisa wak ken gufaanam caraamuk tan diini maslalat edde
 yenek ko raqtuh

sharqi dayla

cubbusak wagte num yaaxigeh gibdaabina kee qhadar yallih abtoy kalalu sinni kinnim, yallay fayyale iyyeh: ﴿وَلَنَلْبِؤُنَّكُمْ بِبَشَىٰ مِّنَ الْخُوفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشَىٰ الصَّابِرِينَ﴾ (Diggaah sin morkorenno meysi kee qulul kee tu- dagnat maalu takkay caxa- miru takkay kaadu rabat sin makkorenno.amahal inkih xiq geeh yan marah ayti kuma ucuy macammadow (salat kee nagayna kay amol atanay) [albaqhara:155]

Meqe marat Gibdaabini maboodam yakkale num hoxat yan. **Hinnammay Gibdaabini numul oobam iimaanak asta**, yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) esserimeh, Gibdaabini mangih edde boodam ma mara kinnim? Iyyeh: (nabiyyittee, wohih lakalt meqe mara wohih lakat maqaaneh keenil xayyoowinnan mara, numu Gibdaabini kay diini akkinnaanah gide yakke, diini maqar kak le numul umaane Gibduk obta. Kay diini boola yellek Gibdaabini kal xobbaacoowah). Ibnu maagah baahе xaagu.

Gibdaabini numul oobam yalli numu kicnaamih astootik tiya, yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yalli kicna maral gibdaabina oobisa). Acmad baahе xaagu, **woh yalli numuh maqaane faxeemih astootik tiya** yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yalli isi naqasuh maqaane faxek digaala addunyal kaah yaysissike, umaane kaah faxekiyy kay zanbih digaala sooloh ayro kak qambaalisa). Tirmizi baahе xaagu, **gibdaabini numul oobam daggoowamah zanbi kaqaylo**, yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (agiddan muslimtuy umam geya mayan keena kaat radday wohuk nabam takkay yalli umaane kaah edde cabeh akkewaytek caxak ayyuufi akah luuqannah kaak luuqa zambi). bukhaari kee muslim sitta elle geyte xaagu.

Wonna kinnuk gibdaabini elle oobah yan muslimti meqe num tekkek kaal oobeh yan gibdaabini tatruse umaane kaak duuga, hinnay daraajat edde fayya kaak inta, usug maqsiyat le num yekkeekiyy umaanek cabsu kaah yakke abem umam kinniimih kassis kaah yakke, yallay saytunnooweh fayyale iyyeh:

﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ (umaane faxixxeh bad kee barril sinaam gaba bahteemih taagah woo umaane akah faxixxem usun abeenimik tul ken digaalu kaadu yaduureeni gidi umaanek) [arruum:41]

mokkoro namma qaynatah tan: khayri mokkoro, wohuk ceelallo maali manga. **umaane mokkoro**, wohuk ceelallo meysiyy qululuuy maali dagna, yallay saytunnoweh fayyale iyyeh: ﴿وَيَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ (sin morkorrah umaane kee maqaanet) [al 6anbiyaa:35] umaane morkorok-tu lakimaa kee raba **mangih sinaam kak elel tam inti kee baabay casadak takke** yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (yi ummat mangih akah rabtam yllih qhadarih lakal inti). abu daawuud attayaaris baahе xaagu.

intii kee baabak af tabu: aftabi daylak aysuk raaqa, tohih taagaah kaa abitnam **meqe wohuk amot raqtam:** * sorkoco baxa diggi haanama tawciid kee iimaanat yallaksa tu xiqtam matanim aaxaguk, kaadu meqem abitto yaymaggeenimi. * yallah meqe niyaa haanaah kibal kaal haanam biyaakita num tu gennaan waqdi inti yot raddem axcewaama, woh yakkalem dubuk lakima¹. * numu inti sinaamat haam kaak amixxigiiy hinnay baab abam kaak amixxigi tekkek waalih kak gacaanama kak meysitak hinnay sabab abittoh. * num kaa ruffa haytam yublek yallih galab xagaah baarakallaah laka iyyam faxximta, yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (num

1) qafiyat dacayroh buxa intem dagar lakimale marak mango garab akah lakmisam biyak lino waswaasa kal yan biyak hinna

ki cinh yanim isi dagarak abaliy hinnay isi maalak abaliy hinnay isi saqalak akki yublek baraakallaah laka iyyay inti tanim kinniimih taagah). Caakim baahē xaagu-

★ subci qeero koloh madiina tamirak malciin yakme. ★ yalla aleelitaah kibal kaal haah, meqe niya kaah haa, kaadu baab kee intik kaal qekita, yallih galab xagiyyaa kee kaal qekitiya ummaan subci kee carra digga haa, woh abam yallih iznih raatay daggowee kee amage yakke le, nammam elle aninnaan innal:

1) wohul teemeetem cakkiiy nummaay yallih iznih tu xiqta kinniimil yaamineemi.

2) woh arraabak axcukuuy ayti h ankacisakaay sorkoco baxah cubbusak abaama, woh doqa kinniimih taagah, doqa garcik yan sorkoco baxak moggolimta yallih farmoytak ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) diggale xaagul akah temeetannah.

YALLIH GALAB XAGOO KEE QEKITIYYA ABAANAH YANIN UDDUR:

Subci h azkaara subci salaatih lakal abaanaah, carrih azkaar qasri salaatih lakal aban, muslimti woh abam le udduruk hawweenek kassitinnaan wak aba.

inti numut radee kee geeri biyak aallee yakke widdirih astooti: Shariiqā- daylaa kee addunya- daylih fanat sittin way mayan, qhuraan dagar biyak kee rooci biyaakak inkih dayla, num dagar daylak nagay yenek **kaal tambuluyeh tanim mangih** amoberraay gexah gaca kee, neefiy walqinnoowaay, mangom qibbidaah caysoy[sambo daaco] aba, maaqot niya maliiy, ibaa kee gabak laqna akkiiy xamca akki isik yableeh, sorkoco baxi dub kaak iyyaah, xiiror kee namma labkah fanat gexah gaca lakima isik yableeh, rooko kee sorkoco baxi ceenaay, barti xiin wayaay tu akke sinniimih meysite kee ceriyy, dingaaqitiyyaay, dubuk gacam faxiyyaay, taanuuy, xinti fayxiyy, wohuk kalih lakimittē qafiyat dacayrih buxa afkan kak aaxige sinni, toh inkih akak taamaatu duddam baab akkiiy inti akki ama lakimittēeta numut inkih geytimiyy hinnay tu kaat geytimi takke biyaak caylak kaal aallinnaan h gide.

Muslimti iimaan kee sorkoco baxi digga yaallem raq kaak mali, agay waagak nagay yakke gidih, taturra inteemik tuk-teena isi nabsil yublek inti yot raddeh taani h baab yol abeeni axcewaam meqe, aallewaan biyak loonum yakkaleenimih dayli yan biyaakih daylak kaxxa faxa, woo edde yabne astootik tu nagay yan maral geytamtam bictah kaadu wohuk sabab dagarat yan biyak takkem bictah, kaadu iimaan boola takkem bictah, wohuk ceelallo sorkoco baxi ceenitiyyaay, rookooy, taanu, ama astooti kaal geytimtek yallal yaduurem kaak faxximta.

Inti¹ edde radde numih dayli yalli izni yecek nammaamat yan: 1) inti numut hee num yexeegeenik: kaqala kaak iyyan, usug edde kaqle-leey gabooseeni akkiiy hinnay cabeh yan geera² akki tohut inti edde radde num kaqlissaay ifeqqa haan.

2) **usug amixxigeweekiyy:** sharqi daylaay, dooqaay, xuuru.

¹ **Inti:** inti numut akah raddam ginni gambik yallih izini h numut Boodah yan taqaabi Wohuk sabab inti edde raddah tan numu inti kaat hah yan num kaa assakaatuk kaat yaabaah sheetaanu edde tangaleeh inti kaak waassam anee waak (yallih galab xagiyyaa kee salat kee wannah taanimi), wohuk daliil yallih farmoyti h ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) maxco: (inti cakkii). Bukhaari baahē xaagu. Nammeyheele ruwaayatal iyyem: (intit sheetan kee adam baxi cisdi edde yangale). acmad baahē xaagu. Yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) inti akah iyyem intih yubleenimi numuk edde yaabaanam numu biyaktam inti yaanam hinnay woh akah kinnim inti mali inti sinaamat raddah usug num able waah anih.

1) **Geerat faxtam:** inti numut hee numuk dagar xagga hayteemi usug yoqobeh cabe lee takku yokmeh cabe maaqo takku gabah edde ablem takku dagar kaak xagtem takku toh beyya haanaah leet kamussa haanaah inti edde raddeh tan numuk dagaral caxxa kaa ifeqqa haanaama.

Wonna hinnay edde biyaakitem **sicri¹ tekkek dayli edde yanim yallih iznih taa edde yabnuwaynaamak tiyak teena:** 1) **sicri edde yanikke yimixxigeh** kaa geenik kuntub kaak fakkaay namma qhul aquuzu elle kawisak tuhih lakal girat cararissa kaa haanama. 2) **sharqi dayla:** qhuraan ayatitte kaal kawisaanam eddeey axcih namma qhul aquuzu kee suratul baqhara kaal kawisaanama, kaadu dooqay ahak lakal tamaatuwayta kawisaanama. 3) **sicri fakaanama:** woh nammannal tan: **A) caraamak yan fakiyya:** wohuu baab abeena lekke gexxa iyveenih baabat fakaanama. **B) xiiqa fakiyya:** wohuk tu kusrak malcina ayyufta utukka heenih, tohih lakal sidacadda (qhul yaa ayyuhal kaafiruun) kee (qhul huwallaay) (namma qhul aquuzu) teetil kawissa heenih, tohih lakal leet tet hayyaay, tohih lakal uqubbaay kaqalla edde iyya, urra iyyam fan tamah gacan gacisak suga. qabdu razzaaqh musannafal baahe xaaagu.

4) **sicri dagar addat taniimih mayyaaqat kaa yayyaaqeenimi:** bugut yenek **cuxaaxat** bagu ruubay, gersikket yanekiyy **xuur² abay.**

Sharqi daylih shuruutu: 1) qhuran aayoota kee sharqil teemete tan dooqa takkeemi. 2) qarab afat abaanamay woh yegeemenik dooqa gersi afat xiqtah. 3) aban dayli sinaam qaffossam kaa akkalewaanamay, dayli edde yanim yallih gaba kinnim yaaxigenimi.

Sharqi daylay abte **magay tu koh xiq gidih** qhuraan kawisiyyat **daylaa kee tirro³** ginni kee adam baxah loowitak abaama, qhuraan akah oobem tirtoo kee dayla sinaamah yakke gide, ginni edde qidaana gidih kaa kawsewaanam faxximta biyaakita numul taturtem kawissa haan wak awqe cinek koh raqtuh.

Sharqi dayla abeeni shuruutu: 1) muslimtu yakkeemi, kaadu meqe numuy yallak meysita yakkeemi, yallih meysih elle aysuk raqaamal kay dayli caylah aysuk raaqa.

2) sorkoco baxa magay yalla fanah haama dayla aba wak, sorkoco baxaa kee arraba inkih yalla fanah yayfukuneemi, aysuk raqtam biyaakita num isih is daylisaama, woh akah kinnim aki numuk sorkoco baxi mangih gersiimit takayruh raaqa, kaadu kay biyak kay innah kaah tablem matan, kaxxam biyak luk dooqa aba num yalli oggoluh kaa xagniseh.

Daylisan numih shuruutu: 1) meqe numuy moomintuh yani yakkem kacanule, iimaan akkinnaan gide dayli kaah tuxxiqik lem yallaay fayyale iyyh:

﴿ وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾ (*qhuraanak tu kah oobisnem moomintuh daylaa kee xuwaawa, zaalimtih baatiksa osissam mali*) [al[^]israa:82]

2) **Sicri** akak yaanam kuntuubuuy tutuctooy yaabay edde yaabanaay hinnay taamay abaanaay, sicri elle aben numih dagar akkiyy, sorkoco baxa akkiyy, misinkaca akki biyakta, usukuu taniimi, kaak tu sinaam qiddaah, tu lakmissaah, tu num barra- fidok waassaah, tu barra cabsissa, kaak tu shirkii kee kufri, tu zanbik nabah yan zanbittek tiya.

3) Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh: (**dayla edde abtaanamak aysuk raqtaamak tiyak teeni xuuru**). kaat mango mari daylimeh, dagarat luk sugen biyak takku inti kee sicri biyak takku sartaan takku, mangoh tan udduurat.

4) **Tirro edde loowitaamat faxitam:** qhuraan yaabbeh yan marak yallih diini kee meqem abitto kee umaanek raaqaanamih fanah keenih seecanama, amah edde loowitak kawsaanam kaxxa tuxxiqlem abinal tamixxige tohuk gexaak ginni qhuraan yabbe wak darraqitaah umam elle baahak suge biyaakita numuk sissik udduurat mangih yawqeh, kaa qidaana gidih kawseenikiyy tohul amo nabna kaat raddaah, dayla aba num kee akah aban num inkih biyaaka. Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay) iyyeh: (**yalli racmattaleeh racmatta kicni, racmattal yeceh yanim racmatta waya mayaca**). Muslim baahe xaagu.

2) sorkoco baxa yalla fan haama yalli kaa urusuh.

3) uriyya assaxeerewaama abah yan dayli dooqa kinniimih taagah, dooqa yok moggoliminna iyyeh yisissikeki yalli kaak oggolewaam takkeh. Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) iyyeh: (*yalli siinik numuk teenah dooqa oggolah asissikewaah dooqa abeh immay yok moggoliminna axcewaam fanah*). bukhaari kee muslim sitta elle geyte xaagu.

Sharqi dayla elle aban weelo: 1) kawisah yaniimillih tuf iyyaama biyaakita num fan qunxuf edde caxewaak. 2) tufto sinnim kawisaama. 3) qunxuffe feeral hayya heeh burtat esgella heeh akak biyaak lekket dugaama. 4) biyaakittakke dugak kawisaama.

Biyaakita numul kawisan ayaatittee kee caadiisitte: (alcamdulillaay), (ayaatal kursiyyi), (suratul baqharak elle cabo namma ayaatay), (qahul yaa ayyuh kaafirunuuy), (qahul huwallaay), (namma qahul aquuzu).

﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾¹

﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَيْكِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفَرَّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾² ﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِأَطْقَاعٍ لَنَا بِهِ وَأَعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾³

﴿ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾⁴

﴿ نَقُومُوا أَجْبُوا دَاعَى اللَّهِ وَعَامِنُوا بِهِ يَعْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيَجْزِيَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْمَرْبُوتِينَ ﴾⁵

﴿ وَنَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خُسَارًا ﴾⁶

﴿ وَإِذَا مَرِضْتَ فَهُوَ شَفِيفٌ ﴾⁷ ﴿ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ﴾² ﴿ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءً ﴾¹ ﴿ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴾¹

¹ Aayatak maqna: (Yallaksa rabbi mayan dudda-le mano-leeh ummaanin cato edde faxxa rabbiy tut cato faxe sinni, usuk maqundugulaay maxiina,qaranwa bagul tanim kee baaxo bagul tanim inkih kay gabat tan,kaa-lekkel shafaqatta abtam matan usuk idni yeceh koh raqtuh,taturra ittem kee tamaatuwaytam inkih yaaxige rabbi, kay ixigak tut maro haytam matan usuk sinam yiysixxigem koh raqtuh, kay korsiyi(woh kaak namma ibih araca) fidnah qaranwaa kee baaxok inkih nabuk raqa, toh inkih dacrisam quuka kaal mali,usuk fayyo-liiy nabna-lii) [baqhara:255]

² Aayatak maqna: (Yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) yallak wacyih kaal ohteemil yeemneh moominiin kaadu yallaay kay malaykaay kay kutubuuy kay farmoytiitil inkih yeemeneeni, yallih farmoytiitik elle naaminem kee elle nakfurem manakka iyyen, iyyeenih noobbeeh kah rammitneh yallaw neh cabaay madaara koo fan akkelek, yalli dude waanam sinamak aba miyya ummaan nabsi maqaanek abinnaanim geeleeh umaanek abinnaanim geele, yallaw nee madigaalin nanu hawweene kee hoxe nekke, ni rabbow nanu duude wayna taamay nek duma suge maral waajib abte waajib nel maabin, ni rabbow ni dambi dugaay neh cab, kaadu nel racmat ni loyna kook, yukfureh yan maral mayso neh cuy) [baqhara:285-286]

³ Aayatak maqna: (koros umaanek yalli ko duude-leeh tu kol baahanam maduudan yallih nabiyow,yalli yaabbiyy yaaxigi) [baqhara:137]

⁴ Aayatak maqna: (yi maraw mucammad (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) yalla fan siinih seeca wak kaa kataata kaadu kaa nummaysa, woh abteNIK yalli sin danbi siinih calebheh isi digaalay qansaru lek sin naggoysele)

⁵ [al^acqhaaf:31]

Aayatak maqna: (nanu oobisnah qhuran aayaatittee nummayse marah diwa takke sorkoco baxa kee dagarrah, kaadu racmatta keenih takke,zaaliminih osissam mali khasaarat akke waytek) [alIsraa:82]

⁶ Aayatak maqna: (mucammad kee kay kataysiisih kuxewaynaan may loonuuh yalli keenih yeceh yan muxxoh) [annisaa:54]

⁷ Aayatak maqna: (Lakmisek yoo qaffossam yalla) [ashshuqara:80]

3 ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾
 4 ﴿فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ﴾
 5 ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْنِ الْمُوسَىٰ آيَاتِنَا فَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّكَ كَمِنَ الْمُتَّقِينَ﴾
 6 ﴿هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ﴾
 7 ﴿فَأَنْزَلْنَا إِلَيْنِ الْمُوسَىٰ آيَاتِنَا فَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّكَ كَمِنَ الْمُتَّقِينَ﴾
 8 ﴿فَأَنْزَلْنَا إِلَيْنِ الْمُوسَىٰ آيَاتِنَا فَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّكَ كَمِنَ الْمُتَّقِينَ﴾
 9 ﴿فَأَنْزَلْنَا إِلَيْنِ الْمُوسَىٰ آيَاتِنَا فَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّكَ كَمِنَ الْمُتَّقِينَ﴾
 10 ﴿فَأَنْزَلْنَا إِلَيْنِ الْمُوسَىٰ آيَاتِنَا فَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّكَ كَمِنَ الْمُتَّقِينَ﴾
 11 ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾
 12 ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾

Cadiisitte: « *asalullaahal qaziim rabbal qarshil qaziim an yashfiyak* ».⁷ adda..¹³
 « *uqiizuka bikalimaatillaahi attaammati min kulli sheytaanin waa haammatin wamin kulli qaynin laammatin* ».
 3 adda.¹

¹ Aaytak maqna: (korosul siinih yacuwaaw maysot sorkoco baxi rooka kee ceer siinih edde kale-le yemeneh yan mara kinnuk) [attowba:14]

² Aayatak maqna: (keenik inxix nabiiyow ama qhuraan yeemene marah tirtooy diwa) [fussilat:44]

³ Aayatak maqna: (A-qhuraan qalel oobisinninoy, tet abaluk ten rammitah, baqitah Yallak meysih) [alcashri:21]

⁴ Aayatak maqna: (Wagitto gacisey edde tablee uli baqu?) [al-mulki:3]

⁵ Aayatak maqna: (Diggah kinnimii, koroosite mari xayyoowah, qhuraan yaabben waqdi, sinni intiitah Koo qawlusaanaah, yankiseenimit kaadu usuk diggaak cabuli iyyan koh-lon kuuxe waynaanaah) [alqhalam:51]

⁶ Aayatak maqna: (muusa kaa baab abeenit tongorowe waqdi yalli muusal wacyih oobiseem isi caxxay gabat abbaxuk suge qidaama, too wak too caxxi baab abeenit abbahayteh sugtem inkih anxuqeel muusa too caxxa qideeh baab abeenit abte taamoomiyi diraabah tani inkih yunxuqeh, cakki qaddooweeh wuxel sugga iyee marah baab abeenit deedalat tanim qaddowteh, tokkel usun guba raqdeenih isinni buxaaxih gacen gilicleela tikka yeenih) [al-aqraaf:117-119]

⁷ Aayatak maqna: (baab abeenit muusak itteh atu isi caxxa qidiy hinnay nanu qimboh ninnih linom qide nakkuwayna, too waqdi muusa iyeyh isin qida aalinnanim, too waqdi isinni akoota kee coox qideenih muusa woh abeesaasay gaxxa yekkele, too waqdi muusa meysiteh, too waqdi yalli kaak iyyem hibeltah –imik memeystitin baab abeenitik koo aysiiseyyooh amo koo abeyyok, isi migdi gabat tabbix caxxa qid usun abba heen baabite inkih anxuqeel, usun abeenimiyi tu-taama hinna, baab abeenit abta makri kalah,baab abeeniyi mayso faxe way megeya) [taaha:65-69]

⁸ Aayatak maqna: (cuneen qeebih saaku nummayse mari korosuk gaceenimik sarra yalli saakinat(sorkoco baxi satta) isi farmoyta kee keenil oobise tohih lakala mayso keenih yece) [tooba:26]

⁹ Aayatak maqna: (abu bakar kee yallih farmoyta hijrah gexxe way yalli isi farmoytihi sorkoco baxal satta oobiseeh sinam able sinni malayka qandde catottah kaah ruube) [tooba:40]

¹⁰ Aayatak maqna: (yalli isi farmoyta kee nummayse maral sorkoco baxi satta oobiseeh laa ilaaha illaa allah iyyan qangarah bagul ken hee, is yallih meysi qangara) [fatci:26]

¹¹ Aayatak maqna: (yalli nummayse mara oggoleh usun caxa gubal yallih farmoytah xiiba culen wak woo xiiba beyqata ridwaan xiqsittaah cudebiyya xiqsitta baaxol tekke, yalli nummayse marih sorkoco baxat yan iimaan kee xiiba make way aaxaguk yeneh sorkoco baxi satta keenil oobiseeh tohih lakal kheybar xiqsitta baaxo xayy udduurut ken gabat raqise) [fatci:18]

¹² Aayatak maqna: (yalli kinni nummayse marih sorkoco baxal satta oobissem cudebiyyah ayro luk sugen iimaanat iimaan keenih osa gidih) [fatci:4]

¹³ Maqna kak: (nabaan le Rabbi essera; naba qarshih Rabbil esseraah, Yalli koo qaffoosamah) 7adda iyya

اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَاسَ وَأَشْفِ الْبَاسِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَقَمًا
«allaahumma rabbannaas azhabil baas ishfi antaa- shaafi laa shifaa illaa shifaa-uka shifaaan laa yugaadiru saqhaman». 3 adda²

اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرِّدْهَا وَوَصِّبْهَا
«allaahumma azhib qanhu carraha wabardah wawasabaha». inkadda³

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
«casbiyallaahu laa ilaaha illaa huwa qaleyhi tawkkaltu wahuwa rabbul qarshil qaziim», 7 adda.⁴

بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ، اللَّهُ يَشْفِيكَ بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ
«bismillaahi arqhiika min kulli daa-in yuziika wamin sharri kulli nafsin aw qayni caasidin allaahu yashfiika bismillaahi arqhiika», 3 adda.⁵

Gaba dagarak biyaakittakkel hayya haah tohih lakal iyyah بِسْمِ اللَّهِ (bismillaah) 3 adda.
 أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأَحَاطِرُ (aquuz biqizatillaah wa qhudratihii min sharri ma ajidu wa ucaazir) 7 adda.⁶

garci kalootu:

1) inti numut hee numut takayruh tan khoraafatitte nummaysaanam maxiqta, wohuk ceelallo kay cayso [sanbo daaco] yaqubeenimi.

2) tu isinnit takraanam maxiqta inti net radeleh, kuntub takku, gaaxoytette takku, ragooda takku, diyyolta takku, yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (tu isit takre numu tuhul kelsima).-timiizi baahe xaagu.

Isit takram qhuraan tekkeeki y qoloma fanal sittin way elle yanimmay aysuk raqtam takre waama.

3) mashaa allaah tabaarakallaah iyyaanam yaktubeenim akkiyy, seef taswiir akkiyy, gile taswiir akkii kaadu inti taswiir akkiyy hinnammay, qhuraan baaburut takariyy, hinnay qhuraan ayaatittek tu qari bagut takari yakkeemi tamah inkih intih af-tabu matakka, hinnammay caraamak yan kuntubut loowoh tanim bictah.

4) lakmisa numu dooqa kaak oggolimelem raq malim yaaxigem faxximta, uriyya assaxeerewaam faxximta, diwaata manol yanim fan haysitetto kaak iyyan wak mataqbaay kitab daylat dagoo uddur urekkah sugek taqbah, kulli carfiy kawisah yanit maqaane geyah anih, inki maqaane tabna dirribu kaah takkeh anih, kaak faxximtam dooqa kee yallal cabsu esseritaama, kaadu sadaka yaymaggeemi is uriyyak sabab kinniimih taagah.

5) inketta[gaabowwa] iyyeenih lakmisa numul aban kawisiyyi sunnat hinna, wohum kaah xiqtam kibu matakka, kaadu dubuk qaglat ankacsaanam xiqtam dogo

¹ Maqna kak:((yallih maxcoocay dudda-le koh magansita,ummaan sheetan kee alluwaay dereemu-le intik inkih) 3 adda iyya

² Maqna kak: ((yallaw sinam rabbow lakima kal, qaffos koksa qaffossam matanaay ku dawaksa dawa matan, qaffoosiyay lakimak tu cabe sinnih.)) 3dda iyya

³ Maqna kak ((yallaw kaak kal qaso niqna kee wac kee tet taqabi)) inkadda iyya

⁴ Maqna kak: ((Yalli yoo duudah, kaak sa yalli mayan, anu kaal kelte Yalli naba qarshih Rabbi kinni)) 7 adda iyya

⁵ Maqna kak: ((yallih migaaqat ko daylisa ummaan dalkay ko biyaktaay, ummaan nabsi shari-leey hinnay ummaan intiy kuxewaynaan-lek, yalli ko qaffoosay yallih migaaqat ko daylisa)) 3 adda iyya

⁶ Maqna kak: ((yi rabbow ku nabnaa kee ku qamal geytol ko magansita geyah an umaane kee akak meysitaamak)) 7adda iyya

loowit edde anawaamih taagah, loowitta heenih numul kawisaanam kawisa numuk sharti qaglat ankacaanamat maqaane anih, sunnatah tanim kawisinnananim gacangacaanama lakmisa num urra iyyam fan, woh kaa taqbissek daggoosam tu mali, ayaat kee dooqa gacangacaanamah loowok timixxigeh tan gide maxiqta daliil elle yeneh akke waytek .

6) tascasse astootiy tan kawisah yan num abam qhuran hinnay baab kinnim, usuk diini num kinnim ko yaybulleemih kaah magarcitin, usuk qimbol qhuraan kawisaah tohih lakal gersiimit taba, kaadu masjid umman gexa num yakkem bictah sinaam kaat radewayta gidih, sinaam foocal yallih galab xagiyya yaymaggem bictah, toh koo duquurusewaytay cubbi kah gey.

Baab abeenit elle yaaxigen astooti: * lakmisa yan numuk migaq kee kay inah migaq kaa essera, kay migaq yaaxigeenih aaxigeewaanam daylak kalta mali. *biyaakita numih dagaral taniimik tuk teena essera saro takku kamiis takku. *biyaakitah yan numuk agiddan weelo le lac bah iyya ginnih qide kee kay qabal lakmisa numul hee yakke gidih. *fiirisee kee kawise yakke kinnim kak amixige sinni. * lakmisa numuh ayyuftay addal firan fiiro kee curuuf akak heeh yaceemi ginni kaak waassa gidih who (cigab) xeqsitta. * lakmisa num dite le qarit hayya heeh uddur fanah sinaamak yaxxeeremit kaa amrisaama woh (cijba) xeqsitta. * lakmisa num uddur fanah leet abalaamak kaa waasaama. * lakmisa numuh baaxot yabkunuwaam kaah cee kee hinnay ayyuftay gira edde xabba heeh edde yaqaaduwa kaah cee yakkeemi. * lakmisa numuh num kaak axige sinnim kaah warsaama wohuk ceelallo usuk yaabekkah kay migaq kee kay baaxoo kee leh yan lakima kaah warsaama. *num leh yan lakima kaal culah kaah warse kee telefoonut kaah warse yakkeemi.

7) ahlu- sunna ginni binaadamti dagarat gacam tanim kinnim yuybullen, wohuk daliil yallih maxco: ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ tafsiir abte qoloma sitta elle geyteh ama ayaatak massi iyyan qangarat faxitem cabuy ginni numut abah yani numtin dagarat gaca way kinnim.

Duudusiyya: Baab taniimi usuk binaadamtul [adam baxal] baaham qhuraan kee sunnatal temeete, usuk caraamaay nabah yan zanbi, yallih farmoyti salat kee nagaynay kay amol tanay iyyeemih taagah: (*malcinaamay sinaam bayissak exxeera, yallih farmoytawo woh macaay iyyen? Iyyeh: yallat agleyta hanaamay, baabay,...*) bukhaari kee muslim bahte xaagu.

Kaadu yallay fayyaleeh saytunnoowe iyyeh: ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ﴾

usuk nammannal yan: 1) kuntub kee tutuctoy baab abeyni sheetaanu edde xayyoosa gidih aba baab elle abah yan numul umam baaha gidih.

2) diwaatay numuk dagar kee misinkaca kee loowit kee faxaamal tu bahtah tani baab elle abeh yan numut akke waytem tekkem celta gidih woo diwa kaah yace, wohuk ceelallo tu akah sugtennak akinnal kortem kaat celtaah angayye waytam tangayyem celtaah gexe waytam gexxam celta.

Naharsitti shirki sheetaanu baab abenallih yallal akfurekkah taamite waytaamih taagah, nammehayti baatiyy zanbik nabah yan zanbittek tiyak teena.

Ummaanim akah takkem yallih qhadara.

DOOQA

Gino inkih baacoytiitiiy yallat tu faxxa, yalli gaddali numuk faxam mali.

Yalli dooqa isi noqosal inkih waajib abe, yallay fayyaleeh saytunnoowe iyyeh:

﴿ اَدْعُوْنِيْ اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ ﴾ (yoo kallaca sin mabaxaasak amo-nabnah yoo kallacewee num edde waara gira cule-le) [al^aakraaf:55]

kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (yalli is kallace wee numul ceerah.) Ibni

maaja baahе xaagu.

Amah anih yallay fayyale saytunnoowe kay noqoosa kaa kallacta wak ruffu ya, umman kaa kallaca mara kicnih isil xayyoosa.

yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) kay kataysis dooqat tanim aaxaguk hebeltoh im burutak manannon yalla esseraanamak, faxaanam ginok num esserak manannon, woh akah kinnim ken sorkoco baxi yallat takayruh yeneeh usun kaal xayuk yenen kaadu yalli keenit xayuk yen, yalli kah iyyennah: ﴿ وَاِذَا سَأَلْتِكُمْ عَنِ الْيَوْمِ الْقِيَامِ قُلْ لَا يَعْلَمُ الْيَوْمِ الْقِيَامِ اِلَّا رَبِّيْ ﴾

(yi farmoytawa yi naqoosa yoo koo essertek anu xayiyoh) [albaqhara:186]

Dooqa yalla lekkele naba aracleeh moxxo luk raqta, qhadarah kol oobe raxxem kok waassam bictah, ummaan numu yalla kallacca heek faxximtah tan asbaab edde anuk oggolime kaltam akak raqqa tek kallace tahak tuk teena geya, wohuk yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) galab xageh: (faxe muslimtu takkay yalla kallaceeh woo kallacit ramad guruuq kee zanbi edde ane week sidiicaamak yalli tiyak teena kaah yace: usuk kallaci kah abem kaah sissikuk cayi, elle caboh ayrol kaah buuleh sugi, wonnah tan umaane kaak edde waasi. To wak sacaaba inteh naymaggo hay? yallih farmoyti iyyeh: yalli aymaggele). Acmad baahе xaagu.

Dooqa nammannal tan: 1) qibaadah tan dooqa: wohuk ceelallo salat kee soomu.

2) kallaci kee essero dooqa.

Taamoomi ittak beyta muxxo: Qhuraan kawisaanam kee zikri kee dooqak maca muxxo beyak raqta?

Inkih muxxo luk raqtam taamahak qhuraan kawisaanama, tohih lakal yallih galab xagaanah kaa faylisanama, tohih lakal dooqa, tamahaa adda fakoot edde ane waak, takkay immay addah raqtam muxxutak raqta widdirle, wohuk ceelallo qarafa booxal soolan saaku dooqa abaanam qhuraan kawisaanamak muxxole, fardi salaatih lakal azkaar abaanam qhuraan kawisaanamak muxxole.

Dooqa akah oggolimta sababitte: wuhu tambulle sababitte kee qellitta sababitteh tan.

1) **tambulle sababitte** : dooqak afat meqe tama abaanama, wohuk ceelallo sadaqhataay, wodooy, salaataay, kilbatal yafkuneenimiiy, namma gaba yallal deerih haanamaay ,yalla kaa celta faylah faylisaanamaay, yallih migaaqitte kee yallih weloola dooqak edde faxximta ikket haanama, abah yan dooqa jannatti essero tekkeki yallih muxxo kee xuwwaw esseraama, dooqa zaalimtul abekii racmaana kee kaarimi innah tan migaaqitteh galab maxagay jabbaar kee qhahhaar innah tan migaaqitteh galab xaga, kaadu sababitteh tanim yallih farmoytal salat kee salaam qidaama dooqak qimboo kee gude kee elle cabol, kaadu abe zanbi yaalimeemi, yallih niqmatal kaa faatitaama, muxxole widdiriy dooqa oggol eddelem daliil akak yemeetet dooqa abaama, woo udduura mangoh teetik tu : * ayro kee barti fanat : barak dibroy yalli adunya qaraanal oobaay, azaan kee iqhaama fanaay, wodo lakaay, sujudut yan wakaay, salaatak salaam gacsekkah yan wakaay, salaat lakaay, qhuraan yakhtime wakaay, dorrahiiti anay yabbe wakaay, safarah yan wakaay, yanzulumen wakih dooqaay, gibdaabini numut booda wak aba dooqaay, xaltani

xalaayah abta dooqaay, muslimti isi saqal elle ane waakkel kaah aba dooqaay, qeebi booxal qaduwwit yangoorowen wak aban dooqa. *ayyam ayyaamal yaduureemih fanat :jumqati ayro axcih teetik elle caboh saqata. * alsitteh addat : ramadaan alsat yafturen waka kee suucuri udduru, lelatal qhadri kee qarafa booxal soolan ayro. * asakkoxxale arooca : masaajidiy, kaqba xaquuy, axcih teetik multazama, maqhaam ibraahimi xaqu, safa kee marwa qaleh amooy, qarafa kee muzdalifaay mina cajji ayroorat, zamzam lee yaquben waka... too bisleemi.

2) qellitta sababitte : **dooqak afal** nummale tooba yaysukumeeh, zulmih sinaamak beem gacsaa, yakmem kee yaqubem kee saritaamay edde yan qari calaalim kaak takkemiyy, taqat yaymageemiy, caraamuk yaxxeereemi, nabsi fayxi kee caraam kinnim kee calaal kinnim akak amixige sinnimik waasimaama, **dooqah addat** yan wak sorkoco baxi caadir kaak yakkeemiy, yallal diggale kibal haysitaamaay, kaxxa qaago yallal haysitaama, yalla aleelitama, darraqitaamaay, kaxxam kallacaamaay, isi caagid yallal cabaamaay, yallak kalih imik qaago yargiqeesh dooqa kaah oggolimeleemih niya haysitaama.

DOOQA OGGOLIME KALTAAMA : Num dooqa abaah kaah oggolime waytam takkeh, hinnay oggol udurutam takkeh, wohuk asbaab mangohuuy woo sabaabittek tu: * yalla lih dooqat wakali haama. * dooqat adda fakoot abaama, wohuk ceelallo jahannam girah naqna kee ceenaay ditee... koo aleelite iyyaama, yallaw girak koo aleelite dubuk iyyam kaa xiqak teneh anih. * muslimti is abaarekee kaadu isik kalih im zulmih abaare yakkem. * zanbi kee ramad guruuqut kaa qidda dooqa abaama. * dooqa fayxit yaxuyeemi, wohuk ceelallo yallaw faxeek yoh cab iyyaama. * dooqah oggolut yasisikeemi, axcuk: dooqa abeh immay yoh moggoliminna. * nakur kee taanuh dooqa cabaama. * sorkoco baxi garcik yaniih dooqa abaama. * yallih focal adab sinnuk dooqa abaanaama: yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) kaal salat kee salaamatta gacsekkah dooqa aba num yooobe salat addat, yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: (anum yisissikeh.) *Tohiih lakal kaayya kaah iyyeh kaa takku geeri num takku keenik iyyem:(siinik numuk teeni dooqa abam faxa wak naharak yalla faylisaay, tohiih lakal nabil salat kee salaam qidaay tohiih lakal isih faxeemih kallacitay)* Tirmiiiz baahe xaagu. * qaago sinnim esseraama, wohuk ceelallo adunyal waar esseraama. * yab qaxa yaymaaqem faxiyyat dooqa aba wak caddok tatraama, yalli iyyeh; ﴿أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمَعْتَدِينَ﴾ yalla kallaca kaak meysitakaay anay fayya heewaak yalli caddok tatra mara makicnak. kaadu ibni qabbaas iyyeh: yab qaxa aymaaqiyyat caddok taturaanamak dooqa abtan wak waasima, yallih farmoyta kee kay kataysis tohuk waasimah axaguk en. bukhaari baahe xaagu. * dooqa aban wak anay kaxxam fayya hanama: yalli iyyeh: ﴿وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ dooqat anay kaxxam fayya mahanaay tutuctot maabinay fananal aba. qesha yalli tet yakcanay inteh: [aayaat elle obtem dooqa].

dooqa tannal sitta kataasanam kacanule: inikhayti: yalla faylisaah fatitama. Namehayti: yallih farmoytal salat kee salaam qidaama. Sidicayti: abe zanbi yaalimeeh akak toobitaama. Fareyhati: yalli yaceh yan niqmatal gadda kaah gacsama. Konoyhati: dooqa qimbisaah abah yan dooqa mango khayri gaabossaah yallih farmoytak ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) digga luk amaate kee hinnay tatre meqe marak amaate tekke dooqa takkeemi. Leceyhayti: dooqak gaba kala wak yallih farmoytal salat kee salaam gacsama.

Muhimmik tan dooqay yacfizoonu faxximtaah yallat edde xaaqimoonu faxximta

Dooqa akah abaanama	Yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyye dooqa
xiinik nahar kee widir	« بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتَ وَاحِدًا » ¹ « <i>Bismika allaahumma aamuutu waa acya</i> » ¹ Uguta wak iyyam: « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا مَاتْنَا وَإِلَيْهِ التَّشْوُرُ » ² « <i>alcamdu lillaahi allazi acyaana baqdamaa amaataana wa-leyhi annushuur</i> » ²
Soonot didda [warigga] iyye h ugta waka	« أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَمَنْ شَرَّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونَ » ³ « <i>Aquuzu bikaalimaatillaah attammaat min gadabihi waa qihaabih, wamin sharri qibaadihi, wamin hamazaati shayaatiin, wa-an yacduruun</i> » ³
Soono yable waka	"Sinik numuk teeni kicni soono yublekii toh yallih gambiik teemeetem kinnim yaaxagay, yalla elle faylisay sinaamah tet gabbaaqay, niqbi soono yublekiiy toh sheetanak kaal teemeetem yaaxagay, tet umaanek yallal qekitayaay, numuh tet gabbaage waay, tonnal kaal bahtam mali"
Qarik yawqe waka	« بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ » ⁴ « <i>bismillaahi tawkaltu qalallaahi laa cawla walaq qhuwwata illaa billaah</i> » ⁴ « اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلِمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ » ⁵ « <i>Allaahumma innii aquuzu bika an-adilla aw-udalla, aw-azilla aw-uzalla, aw-azlima aw-uzlama, aw-ajhala aw yujhala qaleyya</i> » ⁵
Masjiid cula waka	Naharat migdi iba culaah iyyam: « بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ » ⁶ <i>wassalaamu qalaa rasuulillaahi allaahumma igfirli zunuubii waftaclil abwaaba racmatika</i> » ⁶
Masjiidik yawqe waka	Naharak guri iba yayyaqeeh iyyam: « بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ » ⁷ <i>wassalaamu qalaa rasuulillaahi allaahumma igfirli zunuubi waftaclil abwaaba fadlika</i> » ⁷
Qusbih digba numu	« بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَّ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ » ⁸ « <i>barakallaahu laka, wabaraka qaleyka, wajamaqa beyna kuma fii khari</i> » ⁸
Dorrahi kee dananaay kuti anay yaabbe waka	" danan haamisah toobenik yallal qikita kay sharrik tohu shetan yable waka, dorrahiiti anay toobenik yalla kay muxxo kaa esserita toh malaykaytu yable waka" "kuti hawtoo kee danoonah haamisiyya bar toobenikii yallal qekita..."
Yallah ko kicnim koh warse	Anas yalli kaa yakcnay iyyem: num yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) garil suge waka num kaa lekke gace too numuk too wak iyyem: yallih farmoytawu anu ama num kaciiyoh. Yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) kaak iyyem: "woh kaa

¹ Maqna kak: (Yi Rabbow, rabek ku migaaqal raba, unuwweek kaadu ku migaaqal anuwwee)

² Maqna kak: (Fayla yalli le, nee yuynuwweeh nee qideek gamadal, kaa lekkefan ugut nek yakke elle caboh ayro)

³ Maqna kak: (Magansitah Yallih maxcooy dudda lel, kay naqabu kee, kay digaalak, kay naqoosah sharrik "ummaanek". Inkih koo magansita, sheytanti waswasak, hinnay usuk yol yamaateemik xiinit koo magansita, yi Rabbow)

⁴ Maqna kak: (Yallih migaaqal awqe, yallal kelitak, mala mayyuuy, qande mayyu, yalla akke waytek)

⁵ Maqna kak: (Yi Rabbow koo magansita, makkoohah, makkoysaamak aftuceeh, ayfuttuceemik, anzullumeh, azlumeemik yoo cat, sinaamal umaane baahaamak cakki maliinoh yoo cat, hinnay yol baahaanamak cakki maliinoh yoo cat yi Rabbow)

⁶ Maqna kak: (Yallih migaaqal cula, Yallih farmoytal salat kee nagayna oobisa, yi Rabbow danbi yoh cabaay racmat afoofi yoh fak.)

⁷ Maqna kak: ((yallih migaaqal awqe, Yallih farmoytal salat kee nagayna oobisa, yi Rabbow danbi yoh cabaay yi Rabbow isi muxxoh afoofi yoh fak)

⁸ Maqna kak: (Yalli koh barkatoysay, Yalli kaa mol barkatoysay, Yalli sinfan maqaanel gaaboysay)

numuk iyyaanama	tiysixxige?" Maysixxigiyyo iyye, yallih farmoyti kaak iyyeh:" kaa iysixxig hay" too num kaa ebeebexxa[eleella] heeh iyyem: anu yallah koo kaciyyo, woo num kaal gacsem: yoo akah tikcne yalli koo yakcanay.
Muslimti Danita waka	"Danita num iyyay alcamdulillaah, kay saqal akki kay kataysa akki kaak iyyam: yarcamukallaahu, woh kaak iyyan wak usuk iyyay: yahdikumullaahu wa yuslic baalakum" Korosti daniteeh alcamdulillaah iyyeki kaak inxica: yahdikumullaah, kaak maxcina yarcamukallaahu.
Gibdaabini dooqa	« لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ » « <i>laa ilaaha illallaahu alqaziimul caliimu, laa ilaaha illallaahu rabul qarshilqaziimi, laa ilaaha illallaahu rabhu samaawaati warabbul ardi warabbul qarshil kariim</i> ». ¹ « <i>اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي، لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا</i> ». ² « <i>يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ</i> ». ³ « <i>سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ</i> ». ⁴
Qaduwwil aban dooqa	« <i>اللَّهُمُّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَجَبْرِي السَّحَابِ سَرِيْعَ الْحِسَابِ أَهْرَمَ الْأَحْزَابِ، اللَّهُمَّ أَهْرَمَهُمْ وَزَلَّ لَهُمْ</i> » « <i>allaahumma munzilal kitaab wa mujriya sacaab sariiqalcisaabi ihzimil aczaab, allaahumma ihzim hum wazalzil hum</i> ». ⁵
Bar xiinik ugtan waka	bar xiinik ugtah wak tah iyya numuu: « <i>لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ، الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ</i> » ثم قال: « <i>اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي</i> ». « <i>laa ilaaha illallaahu wacdahu laa sharika lahu, lahul mulku walahul camdu wa huwa qalaa kulli shey-in qhadiir, alcamdulillaahi wa subcaanallaahi walaa ilaah illallaahu wallaahu akbar walaa cawla walaa qhuwwata illaa billaahi</i> » ⁶ tohih lakal iyyek " <i>allaahumma igfirli</i> " "yi Rabbow dambi yoh cab" hinnay dooqa abek yalli kaah oggolah, waddoysitta heeh salat abek woo salat kaah oggolimah" »
Tu kaal tigibdiyik	« <i>اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَأَنْتَ جَعَلْتَ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا</i> ». « <i>allaahumma laa sahla illaa majaqaltahu sahlan wa anta tajqalu alcazana izaa shiita sahla</i> ». ⁷
Mago-kalti-dooqa	« <i>اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَضَلَمِ الدِّينِ، وَعَلْبَةِ الرَّجَالِ</i> » « <i>allaahumma innii aquzu bika minal hammi walcazan, walqajzi walkasal, waljubni walbukhli, wadalaqi deyni, wagalabati rijaal</i> ». ⁸
Daaco qari cula waka	« <i>اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخَيْبِ وَالْخَبَائِثِ</i> » « <i>daaco qari cula wak iyyam: allaahumma innii aquuzu bika minal khubusi walkhabaa-isi</i> " ⁹ kaak yawqe wak iyyam: « <i>غُفْرَانَكَ</i> " " <i>gufraanak</i> " ¹⁰
Salat addah	"woh bahtam sheetanay khanzab xiqsita toh geytek intama "aquzu billaahi

¹ Maqna kak: (Inki Yallaay, nabaah, xiqlek sa Yalli mayan. Yalli mayan inki Yallak sa, naba qarshih Rabbik sa, Yalli mayan inki Yalla akkewaytek. Qaran Rabbiiy baaxo Rabbi akkewaytek. Qarshi Rabbiiy macwa le akkewaytek Yalli mayan)

² Maqna kak: (Yi Rabbi Yalla, yi Rabbi Yalla, tu kaat agleytah mahaa)

³ Maqna kak: (Yi Rabbow atu nuwwitoh inkinnah rabe waa rabbi kinnito <ghayyuum> iyyaanam addunyal enni ittam inkih kah caagiddowta rabbiy gaddalik yani kinni ku racmatta aaleelita)

⁴ Maqna kak: (saytunnoowe rabbiy nabna-le)

⁵ Maqna kak: (Kitab oobise Rabbow, qanburre qaranal beya rabbow, cisab sissiki Rabbow, buttaati iggil, yi Rabbow ken iggil ken esgeyyiy)

⁶ Maqna kak: (Yalli miyan inki yallak sa, inkittu kinnih agleyta mali, reeda lem kaay, fayla lem kaa, ummaan iimih qamal geyto leh yan rabbi kinni. Yalli saytunih, faylale, yalli mayan inki yalak sa, yalli nabah, mala mannu, qande mannu yalla akke waytek, fayyaleeh, nabna le rabbi akke waytek)

⁷ Maqna kak: (Yi Rabbow xabca matan atu xabbacossam akke waytek Yi Rabbow atu faxxek gibda^abina xabbocossah).

⁸ Maqna kak: (Yi Rabbow anu koo magansita hammi kee rookak taanuu kee tutaanan kee gaba gibdaa kee conxooy mogo qilsa kee, labha yok tayseemik amahak inkih koo magansita yi Raabow)

⁹ Maqna kak: (yi Rabbow koo magansita lab ginnii kee say ginneytah umaanek)

¹⁰ maqna kak: (yi rabbow danbi yoh cab)

agay waaga	minhu" (yalla kaak magansite) guri gambil sidicadda tuffa xic"
Sujuudul yamin waka	«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّ دِقَّةٍ وَجَلَّةٍ وَأَوَّلَهُ وَأَخْرَهُ وَعَلَا نَيْبَهُ وَسِرَّهُ» «<i>allaahumma igfirli zunuubi kullahu dihqghahu wajillahu wa awwalahu wa akhirahu wa qalaaniyatahu wa sirrahu</i>» . ¹ «<i>subcaanaka rabbi wa bicamdika allaahumma igfirli</i>» . ² «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمَعَاذِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ» «<i>allaahumma inni aquzu biridaaka min sakhatika wa bimucaafaatika min quqhuubatika wa aquuzu bika minka laa ucsii sanaa-an qaleyka anta kamaa asneyta qalaa nafasika</i>» . ³
Qhuran kawisa	«اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» «<i>allaahumma laka sajadtu wa bika aamantu wa laka aslamtu sajada wajhiy n wakih lillazi khalaghahu wasawwarahu wa shaqgha samqahu wa basarahu sujuudu tabaarakallaahu acsanulkhaalqin</i>» ⁴
Salat qimboh dooqa	«اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَثُورِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ نَفِّسْنِي مِنَ خَطَايَايَ كَمَا نَفَّسْتَ الْقَوْمَ» «<i>allaahumma baaqid beyni wa bayna khatayaaya kamaa baqadta beynal mashriqhi wal magrib, allaahumma naqghini min khatayaaya kamaa yunaqghaa asobul abyadu mina danasi, allaahumma agsilni bil maa-I wassalji walbaradi</i>» . ⁵
Salat elle cabo	«اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفُرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ» «<i>allaahumma innii zalamtu nafsi zulaman kasiiran walaa yagfiru zunuuba illaa anta fagfirlii magfiratan min qindika warcamni innaka anatal gafuuru raciim</i>» . ⁶
Salatak gaba kala waka	«اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ» «<i>allaahumma aqinni qalaa zikrika wa shukrika wa cusni qibaadatika</i>» . ⁷ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ» «<i>allahumma inni aquzu bika minal kufri wal faqhri wa qazaabil qhbri</i>» . ⁸
Maqem akah aben num	«meqem akah aben numuu isih abe numuk iyyek: jazaakallaahu khayran (yalli koh yaaxagay), faylak kaak cabem amlu" woo num kaal gacsam: wajazaaka hinnay wa iyyaaka (koh kaadu)».
Rob yablen waka	«اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا» «<i>allaahumma sayyiban naafiqan</i>» . ⁹ nammadda axciiy sidiicadda axci «مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ» «<i>mutirnaa bifadlillaahi waracmatih</i>» . ¹⁰
Caacay yaamate	«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا فِيهَا وَخَيْرَ مَا أُرْسَلْتُ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا أُرْسَلْتُ بِهِ» «<i>allaahumma inni as-aluka khayraha wa khayra maa fihaa wa khayra</i>»

¹ Maqna kak:(Yi Rabbow dambi, inkih yoh cab, qunxa dambiiy kaxxa dambi, inkih, naharsi dambiiy, elle cabo dambiiy, yumbulle dambiiy qellite dambi inkih yoh cab)

² Maqna kak: (Yi Rabbow saytunitoh, fayla lito, yi danbi yoh cab)

³ Maqna kak : (Yi Rabbow ku naqabuk ku kacadu magansita. Ku digaalak ku qafukaa magansita, kok koo magansita,ku faylah ixu (loowo) magacsa yi Rabbow, atu isi nafsi elle faylissenna)

⁴ Maqna kak: (Yi Rabbow koh kummaateh, kol eemeneh, inni amri inkih ku gabal heeh, yi fooci koh kummaateh (sujuudeh), ka gineeh, ka taswiireeh, obba kat fakeeh, mabla kat heeh yan Rabbih., gino abba haytaamak inkih aysuk raaqa)

⁵ Maqna kak: (Yi Rabbow yoo kee yi dambih fan eyxer, ayro mawqaa kee, ayro korma sittak kah teyxeerennah, yi Rabbow yoo saytunnos yi dambik, qado saro wasakak kah saytunnoosan innah, yi Rabbow dambik yoo kaqlis naafa lee kee, baraf leet)

⁶ Maqna kak: (Yi Rabbow anu inni nafsi maggo zulmih uzlume, yi Rabbow dambi cabtam matan koo akke waytek, dambi yoh cab koo le kabuk, tan dambi cabtih, yoh racmat yi Rabbow atu dambi cabti litooh, racmat litok)

⁷ Maqna kak: (Yi Rabbow yoo cat, ku galab xagaah koo faatitaamal, kaadu ku qibaada meqe innal abamamah yoo cat)

⁸ Maqna kak:(yi Rabbow anu koo magansita koroosinna kee gaba dagnaa kee kabri digaalak)

⁹ maqna kak: (Yi Rabbow meqe roobuy manfaat le kaa ab)

¹⁰ Maqna kak: (Rob neh radeh nooqobeh Yallih muxxoo kee racmattah)
isih faxe dooqa abita rob rada wak dooqa oggol leemih taagah.

waka	<i>maa ursilat bih, wa aquzu bika min sharriha wa sharri maa fiha wa sharri ma ursilat bihi</i> ». ¹
Alsa bilah yable waka	«اللَّهُمَّ اهله عَلَيْنَا بِالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ، هِلَالِ خَيْرٍ وَرُشْدٍ، رَبِّي وَرَبِّكَ اللَّهُ» « <i>allaahumma ahillahu qaleyana bil yumni wal imaani wassalaamati wal isilaam, hilaalu khayrin warushdin, rabbi warabbuka allaah</i> ». ²
Gexa num daqaaran waka	«أَسْتُوْدِعُ اللَّهَ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ» « <i>astowdiqullaaha diinaka wa amaanatak wa khawaatima qamalika</i> ». ³ gaxa num kaal gacsam: «أَسْتُوْدِعُكُمُ اللَّهَ الَّذِي لَا تُضَيِّعُ وَكَأَنَّهُ» « <i>astowdiqukumullaaha allazi laa tadiigu wadaa-iquhu</i> ». ⁴
Kicintom akkiiy niqibtom akki table waka	Yallih farmoyti ^(Salat kee nagayma kay asool tanay) kicnim yable wak axcuk yen: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ» « <i>alcamdu lillaahi allazi biniqmatihi tatimmusaalicaat</i> » ⁵ niqbim yable wak axcuk yen: «الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ» « <i>alcamdu lillaahi qalaa kulli caal</i> » ⁶
Safar dooqa	«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ» «سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ * وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ» اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالْتِقَاكَ، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْحَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْتَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ» « <i>allaahumma innaa nas-aluka fii safarina hazaa albirra wattaqha, wa minal qamali maa tardaa, allaahumma hawin qaleyana safarana haazaa watwi qanna buqдах, allaahumma antassaacibu fissafari walkhaliifatu fil ahli, allaahumma innii aquzu bika min waqasaa-I assafar waka-aabatil manzari wa suu-il munqhalabi filmaali wal-ahli</i> » ⁷ safarak yaduure wak tamah inxicca iyyaah edde ossam: «أَيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» « <i>ayibuuna taa-ibuuna qaabiduuna birabbina caamiduun</i> » ⁸

¹ Maqna kak: (Yi Rabbow anu koo esserah kaat yan kayrii kee kay addat yan kayri, kaa kah rubteh tan kayri inkih, yi Rabbow koo magansita kaat yan sharrik, kay addat yan sharrii kee kaa kah rubteh tan sharrik inkih yi Rabbow)

² Maqna kak: (Yi Rabbow naamol kaa bilis, amaan luk, iiman luk, nagaynan kee islaamaninna luk, atu kicintooh, atu oggoltam net osgoorow ni Rabbiy ku Rabbi Yalla iyyay)

³ Maqna kak: (Yallal koo fariime isi diini kee amaanata diggi haytaamal, ku tamak elle cabo maqaane koh abay)

⁴ maqna kak: (Yallal sin farrima, farrimto kak baye wayta Rabbil)

⁵ Maqna kak: (yalli fayla le woo Rabbih niqmatah maqaane inkih duuddah)

⁶ maqna kak: (Yalli fayla le faxe caalatal)

⁷ Maqna kak: (yalli naba, yalli naba, yalli naba, Allaahu akbar, amerraytu neh qane Rabbi saytunih nanu amahah dudda le mara hinninooy nanu ninni Rabbi fan gacna, yi Rabbow nanu koo esserah ninni safaral maqaanee kee Yallak meesi, taamak atu kicinto taamah taamitnam koo essera, yi Rabbow ani safar nel xabbocos, safar xexxaarak nee cat, yi Rabbow safaral wakali koo, ni ahli kaadu kol cabne, yi Rabbow anu koo magansita safar umaanek umaane ableemik, uma gacimik koo magansita, maaluuy ahalil inkih)

⁸ maqna kak: (gacneh notoobeh, ni rabbi naqbudeeh kaa faylisna)

اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَقَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَعْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

Xiimih qaxah gaca waka

"*allaahumma aslamtu nafsi ileyka wa fawadtu amri ileyka wa alja-atu zahri ileyka rahbatan wargabatan ileyka laa malja-a walaa manja minka illaa ileyka aamantu bikitaabik allazi anzalta wa binabiyyika allazi arsalta*"¹

« الحمد لله الذي أطعمنا وسقانا وكفانا وآوانا فكم ممن لا كافي له ولا مؤوي » "*alcamdu lillaahi allazi atqamana wasaqhaana wakafaana wa aawaana fakam minman laa kafi-a lahu walaa mu-uwiya*"²

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبِّي بَكَ وَضَعْتُ جَنِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَتْ نَفْسِي فَاعْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ » "*subcaanak allaahumma rabbi bika wadaqtu janbi wabika arfaquh in amsakta nafsi fagfir laha wa in arsaltaaha facfazhaa bima tafazu bihi qibaadaka assaalicin*"³

«اللَّهُمَّ فَنِي عَدَابِكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ» "*allaahumma qhini qazaabak yowma tabqasu qibaadaka*"⁴

* "namma gabal tuffa axcuk namma qhul aquzu kawisa dagar isik edde duuga"

* "ummaan bar tabaarak kee suratu sajada kawise kal xiine waama".

Salaatah gexa waka

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَفِي نَفْسِي نُورًا، وَمَنْ فَوْقِي نُورًا، وَمَنْ تَحْتِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ شِمَالِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَمِنْ خَلْفِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْظِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي عَصِي نُورًا، وَفِي لَحْيِي نُورًا، وَفِي دَيْ نُورًا، وَفِي شَعْرِي نُورًا، وَفِي بَشْرِي نُورًا»

«*allaahumma ijqal fii qhalbi nuran, wa fii lisaani nuran, wa fii samqii nuran, wa fii basarii nuran, wa min fowqhi nuran, wa min tactii nuran, waqan yamiinii nuran, waqan shimaalii nuran, wa min amaamii nuran, wa min khalfii nuran, wajqal fii nafis nuran, wa aqzimlii nuran, wa qazzimlii nuran, wajqallii nuran, wajqannii nuran, allaahumma aqtinii nuran, wajqal fii qasabii nuran, wa fii lacmi nuran, wa fii dami nuran, wa fii shaqri nuran, wa fii bashari nuran*».⁵

¹ Maqna kak: (Yi Rabbow, inni nafsi koo fan ecee "kol iysillime" yi amri koo fan kelse yi Rabbow, yi xiiron koo fan kelse koh sangeelak, kaadu kok meesitak, elle keltam mayyu kok sa, ku kitaabal eemeneh, woo kitaabay ku Nabiyiyii farmoytah oobissel eemeneh)

² Maqna kak: (Yalli fayla le, woo Rabbii nee yoskomeeh nee yefqe, ne duudeeh elle orobnakke neh yeech, duude wayteeh orban ikke waytem maggoh)

³ Maqna kak : (yi Rabbow ku migaqaal inni gambi baaxol heeh, ku migaqaal fayya kaadu kaa haa, yi rooci tibbixek kaah racmat, kaa ugussek kaa dacriss, ku naqoosak meqe mara kah dacrissannah)

⁴ Maqna kak: (yi Rabbow yoo cat ku digaalak, isi naqoosa gaabosa saaku).

⁵ Maqna kak: (Yi Rabbow kalbit (lubbit) noori yoh hay, arrabat noori yoh hay, obbat noori yoh hay, mablat noori yoh hay, dagak noori yoh hay, gubak noori yoh hay, migdak noori yoh hay, gurak noori yoh hay, foocak noori yoh hay, derrek noori yoh hay, nafsit noor yoh hay, naba noori yoh cuyaay noori yo ab, Yi Rabbow noori yoh acuw, ramoodat noori yoh hay, aliibat noori yoh hay, cadot noori yoh hay, qabalat noori yoh hay, xagoorut noori yoh hay, arabat noori yoh)

faydale tellemo

Diggah yalli adam baxah isih ginna heemik muxxo yece, yabti niqmat dubuk kaah yece, edde yaabuh arraba kaah yece, woo maqaanet khayri abam duudah sharri abam duudah, meqem edde yaabe num adunya maqaane kee jannatak fayyale araca geya, umama edde yaabe numuuy adunyaa kee akheeral inkih kaa finqisu waytaamih fan kaa arkissa, waqla edde rubbu haanamak muxxo luk raqtam yallih qhuraanih kawisiyyih lakal **yallih galab xagiyya**.

yallih galab xagiyyi muxxo: Wohul mango caadisitte temeete , wohuk tu yallih farmoytih (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) maxco: (*sin taamak inkih khayrih raqtaah yalla lekkel aysuk raqtaah, darajat fayyoh aysuk raqtaah dahab kee fidda yaceenimik aysuk raqtaah, qaduwwitoengoorowwa inteenih filla keenik tagureenih usun sin filla yaagureenimik aysuk raqtam siinih warisoo? Meqeh yallih farmoytaw iyyen, towak keenik iyyeh: **yallih galab xagiyya***). Tirmiz baahe xaagu.

Kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*yallih galab xaga num kee xagewaa numih ceelo rabe num kee nuwwa numih ceelo*). Bukhaari kee muslim itta elle geyte xaagu. kaadu caadisil qhudsil yallay fayyaleh maxco: (*anu yi naqasi yot hannaan niya kaah akkeyyo, yi galab xaga wak anu kaalih an, isi nabsit yi galab xagek inni nabsit kay galab xageyyo, sinam garil yi galab xagekiyy wohuk yayse marih garil kay galab xageyyo, shibri gide yot xayyoowekii sucul gide kaat xayyooweyyo*) bukhaari baahe xaagu, kaadu yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) maxco: (*mufarriduun xiqsita mari yokomeenih,iyyeenih: yallih farmoytaw mufarriduun ma maraay? Iyyeh: yallih galab mangom xaga say mara kee lab mara*) muslim baahe xaagu, kaadu yallih farmoytih (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) maxco:isi kaytaysiisik tiya farrime wak: (*ummaan wak arraaba yallih galab xagiyyat kok aruqtay*) tirmiizi baahe xaagu, amahak kalah mango cadiisitte tan.

Galtoota- dirribu: Meqe taamah galto dirribuh gacta qhuraana kawisiyyih galto dirribuh kah gacta innah, woh akah takku duddam nammaama: 1) sorkoco baxat imaan kee yalla caglisiyya kee yallah tu akciniyyaay woh katayya haytam akah aninaa inna. 2) sorkoco baxi yallih galab xagiyyat cubbusiyya kee kaat taamitiyyak akah aninnaan inna dubuk arraabak yallih galab xagam hinnay. Tamah duudussa heeki yalli ummaan umaaney abe kaah cabaah duddale galto kaah yace, kaadu galto daggoowiyyi tohih dagana akkinaanih gide yakke.

Yallih galab xagiyyi faydoodi: Sheekul islaam iyyeh: yallih galab xagiyyi sorokoco baxah kullumtah lee xiqinnaanih gide xiqqa, leek yewqe kullumtak maca takkalen ?!

* yallih kacanu kee kaal xayyoowiyyaay kay oggoluy kay dacrisiyyay kay miysiyy kaal aduuriyya nagarsiisa, kaadu yallih taqatal cato yakke.

* sorkoco baxak hammi kalaah kaadu ruufa kaah baaha, kaadu sorokoco baxa aynuwiyyiyaa kee caylaay saytunnoowiyya nagrisa.

* sorkoco baxat cooca kee baacay yallih galab xagiyya kalih im alfe wayta tan, gibday yallih galab xagiyya kalih im diyaayise waytaah xabbacose wayta kaat tan.

* sorkoco baxi daylaa kee diwa kee maqooy tami maqaane wadirit tami maqaane akak raaqe wayta kaat tan, wohuk garcitaanam sorkoco baxak lakima

- * kay dagana munaafiqhinnak asta, kay mangga imaan caylaa kee yalla nummah kicnoonumuh asta, woh akah kinnim num kicnih yanimik mangih galab xagaamih taaga.
- * yallih naqasi maqaanet yan wak yalla kassiteki kay galab xagiyyat yalli gibdaabin kaat booda wak kaa kassita, eddey axcih rooci kaak yawqe waka.
- * usuk yallih digaalak kaa naggoosiyak sababa, sikiinat kaal obtaah yallih xuwaawat kaa yaybududeenih, malayka yallal cabsu kaah essertaamak sababa.
- * arraaba umam yaabiyya kee cami kee fatna kee diraabaay kaadu yalli inqibba heeh caraamu abba heemik kaat agxitta.
- * qibaadak inkih xabcinuk raaqaah, kaadu muxxoleeh aysuk raqata qibaadak tiyak teena, usukuu jannatti buqre.
- * yallih galab xaga num assakoxxa kee tami maqaaneey fooni ifu kaa sarisa, usuk adunya kee qhabri kee elle caboh ayrol inkih ifu.
- * kaa abe num yalli galab kaak xagaah malayka cabsu kaah essertam raqmali, yalli kay galab xaga mara isi malayka ken yaybulle.
- * taama abbahaa marak muxxo luk raqtam taamat yallih galab mangih xaga mara, soom aba marak muxxo luk raqtam soomut yallih galab mangih xaga mara.
- * gibdaabinalem xabocoysaah cayla kah weenim sahhaloysah, rizqhi baahaah dagarah cayla yace.
- * sheetan diiriyaah cunxo kaat culsa.

Ummaan ayro subci kee carra aban zikri

	Aban zikri	Uddur kee aban gide	Raatak cabam kee muxxok leemi
1	Ayatal kursi ¹	Subci kee carraay xiinamak naharaay fardi salaatih laka	Shetan kaal maxayyooway, jannatti culamak sabab
2	Suuratul baqharak elle cabo namma ayaata ²	Bar inki udduuru, buxal faxinnaan wak kawisa	Ummaan umaane kaak waassah
3	Qhul huw alla kee namma qhul aquzu	Carra sidiicadda subci sidiicadda	Umaanimik kaa xiqtah
4	بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ <i>((Bismaallaahi allazi laa yadurru maqa ismihi shey-un fil ardi walaa fissamaa-i wa huwa samiiquq qaliim.))</i> ³	Sibci sidiicaddaa y carra sidiicadda	Cubewaa umaane kaat maboddaay wali umaane kaal bahtam mali
5	اعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق <i>Aquzu bikalimaati allaahi attaammaat min sharri ma khalagh.</i> ⁴	Subci sidiicaddaay carra sidiicadda, elle dafeyinnaan ikkel	Aroocak ummaan umaane waassa
6	حسبي الله لا إله إلا هو عليه توكلت وهو رب العرش العظيم <i>Casbiyallaahu laa ilaaha illaa huwa qalehi tawakkaltu wa huwa rabbul qarshil qaziim.</i> ⁵	Subci malcina addaay carra malcina adda	Addunya kee elle caboh ayroh caagidiy akah hammitta iyya yalli kaah duudusah
7	رضيت بالله رباً، وبالاسلام ديناً، وبمحمد صلى الله عليه وسلم نبياً <i>Radetu billaahi raban wabil islaami dinan, wa bi macammadin salla allahu qaleyhi wasallam nabiiyan.</i> ⁶	Subci sidiicaddaay carra sidiicadda	Yalli kaah oggolam cakki isil abe

¹ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Aayatak maqna: (Yallaksa rabbi mayan dudda-le mano-leeh ummaanin cato edde faxxa rabbiy tut cato faxe siinni, usuk maqundugulaay maxiina, qaranwa bagul tanim kee baaxo bagul tanim inkih kay gabat tan, kaa-lekkel shafaqatta abtam matan usuk idni yeceh koh raqtuh, taturra item kee tamaatuwaytam inkih yaaxige rabbi, kay ixixigak tut maro haytam matan usuk sinam yiysixxigem koh raqtuh, kay korsiyi(woh kaak namma ibih araca) fidnah qaranwaa kee baaxok inkih nabuk raaqa, toh inkih dacrisam quuka kaal mali, usuk fayyo-liiy nabna-lii) [baqhara:255]

² ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفِرُّ بِيْتِ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٥٦﴾ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفُ رَّبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ ﴿٢٥٧﴾ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٨﴾ (البقرة: 255-286)

Aayatak maqna: (Yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) yallak wacyih kaal obteemil yeeemneh moominiin kaadu yallaay kay malaykaay kay kutubuuy kay farmoytiitil inkih yeemeneenih, yallih farmoytiitik elle naaminem kee elle nakfurem manakka iyyen, iyyeenih noobbeeh kah rammitneh yallaw neh cabaa madaara koo fan akkelek, yalli dude waanam sinamak aba miyya ummaan nabi maqaane abinnaanim geeleeh umaane abinnaanim geele, yallaw nee madigaalin nanu hawweene kee hoxe nekkek, ni rabbow nanu duude wayna taamay nek duma suge maral waajib abte waajib nel maabin, ni rabbow ni dambi dugaay neh cab, kaadu nel racmat ni loyna kook yufkureh yan maral mayso neh cuy) [baqhara:285-286]

³ Maqna kak: (Yallih migaq luk, koo biyak tam matan, baaxoh addal taniimiy, qaran addal taniimik, yi Rabbi yaabbeeh yaaxige Rabbi kinni)

⁴ Maqna kak: (Yallih maxcooy dudda lel magansita, usuk ginni hee umaane inkih)

⁵ Maqna kak: (Yalli yoo duudah, kaak sa yalli mayan, anu kaal kelte Yalli naba qarshih Rabbi kinni),

⁶ Maqna kak: (Yalla ikcineh, Rabbih kaa ikcineh, islaamaninno diinih ikcineh, Mucammad (Salat kee nagayna kay amol tanay) nibiyyih ikcine)

<p>اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَبِكَ إِلَيْنَا أُنشُرُ wa bika amseyna wa bika nacya wa bika namuutu wa ileykanashuur.¹ Carra tekkek iyyah: اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَبِكَ إِلَيْنَا أُنشُرُ allaahumma bika amseyna wa bika asbacna wa bika nacya wa bika namuutu wa ileykal masiir.²</p>	Subci kee carra	Aba yanam temeete
<p>اصبنا على فطرة الإسلام، وكلمة الإخلاص، ودين نبينا محمد ﷺ، وملة أبينا إبراهيم ﷺ حنيفاً مسلماً وما كان من المشركين Asbacna qalaa fitratil islaam, wa kalimatil ikhlaas, wa diini nabiyyina macammad salla allaahu qaleh wasallam, wa millati abina ibraahim salla allaahu qaleh wasallam canifan musliman wa maakaan minal mushrikiin.³</p>	subci	Yallah farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) tama dooqa abak yen
<p>اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بَأْسٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَالْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ Allaahumma ma asbaca bii min niqmatin aw bii acdin min khalqhika faminka waedaka laa shariika laka falaka alcamdu walak ashukru.⁴ Carra tekkek iyyah: ma amsa bii aw...</p>	Subci kee carra	Woo ayro kee barih gadda gacseh
<p>اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَشْهَدُكَ وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتِكَ وَأَنْبِيَآئِكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ Allaahumma inni asbactu ushhiduka wa ushhidu camalata qarshika wa malaayikatika wa anbiyaa-ika wa jamiiqi khaliqhika li annak anta allaahu laa ilaah illa anta wa anna macammadan qabduka wa rasuulaka.⁵ Carra tekkek iyyah: inni amseytu...</p>	Subci affara addaay carra affara adda	Affara adda iyye num yalli girak kaa yaqtikeh
<p>اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَ وَأَنْ أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ Allaahumma fatira samaawaati wal ardi qaalimal geybi washshahadati rabba kulli shey-in wa maliikih ashhadu allaa ilaaha illa anta, aquzu bika min sharri nafsi wa min sharri sheytaani wa sharakihi wa an aqhtarifa qalaa nafsi suu-an aw ajurrahu ilaa muslim.⁶</p>	Subci kee carra kee xinti uddur	Shetan agaywaaga kaak waassah
<p>اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعُجْزِ وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجَبَنِ وَالْبَخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلْبَةِ الدِّينِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ Allaahumma inni aquuzu bika minal hammi wal cuzni wa aquuzu bika minal qajzi wal kasali wa aquuzu bika minal jubin wal bukhlil wa aquuzu bika min galabati addeyni wa qhahri rijaal.⁷</p>	Subci inki addaay carra inki adda	Hammi kee gammi kaak kaltaah mogo kaak kattah

¹ Maqna kak:(Yi Rabbow ku migaaqal maacisneeh, ku migaaqal kassowne, mano koh linooh raba koh lino ,rabi gamadal ugut koo fan abna)

² Maqna kak:(Yi Rabbow ku migaaqal kassowneeh ku migaaqal maacisne,, mano koh linooh raba koh lino ,madaara koo fan abna)

³ Maqna kak: (maacisneh islaamaninno gitaay meqel, laa ilaaha illallah maxcoh amol maacisneh, ni nabi Mucammad diinih amol maacisneh, nabba nabiyy Ibrahim gitaay missa meqel muslimtuh maacise,ibraahimi yallat agleyta haak mana)

⁴ Maqna kak:(Yi Rabbow niqmatak yol maacisseh tanim hinnay ku ginok tul maacisem inkih dibuk ku kabuk taniih agleyta mantu, fayla lem koo, faato lem koo)

⁵ Maqna kak:(Yi Rabbow anu maaciseh, yi Rabbow anu sumaaqah koo haa, qarshi takkuqe malayka sumaaqah haa, ku malaykaay, ku nabiyyitteey atu ginni haytem inkih sumaaqah haa, atu inki Yalla kinnito kok sa Yalli mayan, Mucammad ku naqasuuy, ku farmoyta kinni)

⁶ Maqna kak:(qaran kee baaxo ane wayak gine Rabbow, qellitaam kee tambulleem inkih yaaxige Rabbow, ummaan iimih Rabbow, Baye wayta reeda leeh mulki le Rabbow, sumaaqitah kok sa yalli aneewaamah, yi nafsih umaanek koo magansita, sheytanti umaanee kee kay agleyta hayiyak koo magansita, inni nafsi umaanet qidaamak hinnay, umaane muslimtu fan giitaamak yi Rabbow koo magansita)

⁷ Maqna kak: (Yi Rabbow anu koo magansita hammi kee rookak taanuu kee tutaanan kee gaba gibdaa kee conxooy mogo qilsa kee, labha yok tayseemik amahak inkih koo magansita yi Raabow)

14	<p>اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي قَاغُظْ لِي قَائِمَهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ</p> <p><i>Allaahumma anta rabbi laa ilaaha illaa anta khalqhtani wa ana qabduka wa ana qalaa qahdika wa waqdika mastataqtu, aquuzu bika min sharri ma sanaqtu abuu-u laka biniqmatika qaleyya wa abuu-u laka bi zanbi fagfirli fa innahu laa yagfiru azzunuuba illa anta.¹</i></p>	Subci kee carra [ama dooqaYal lal cabsu gorisiyya k giftah raqtaa]	Digga haak bar akkiyy hinney loqo akki iyyeeh too ayro kee barih addat rabek jannat cula
15	<p>يا حي يا قيوم برحمتك استغيث اصلح لي شاني كله ولا تكلني الى نفسي طرفه عين</p> <p><i>Ya cayyu ya qhayyuum biracmatika astaagisu asliclii shani kullah walaa takilni ilaa nafsi tarfata qayni .²</i></p>	Subci kee carra	Yallih farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) isi faatuma edde farriimeh
16	<p>اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ</p> <p><i>Allaahumma qaafini fi badani, allaahumma qaafini fi samqi, allaahumma qaafini fi basari, allaahumma inni aquuzu bika minal kufri wal faqhri, allaahumma inni aquuzu bika min qazaabil qhabri laa ilaaha illaa anta.³</i></p>	Subci sidiicadda carra sidiicadda	Yallih farmoyti salat kee nagayna kay mol tanay abak yen dooqa
17	<p>اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَامْنِ رُؤْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمَنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظْمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي</p> <p><i>Allaahumma inni as^aluka al-qaafiyata fii-dunyaa wal-aakhirata Allaahumma inni as^aluka al qaafiyata fii diini wadunyaaya wa ahli wa maali, allaahumma astur qawraati wa aamin rowqaati, allaahumma acfazni min beyni yadeyya wa min khalfi wa qan yamiini wa qan shimaali wa min fowqhi wa aquuzu bi qazamatika an ughtala min tacti.⁴</i></p>	Subci kee carra	Yallih farmoyti salat kee nagayna kay mol tanay ama qangor carra kee subci cabak mana
18	<p>سبحان الله وبحمده عدد خلقه، ورضا نفسه، وزنة عرشه، ومداد كلماته</p> <p><i>Subcaana allaah wa bi camdihi qadada khalqhihi, wa rida nafsihi, wa zinata qarshihi, wa midaada kaalimaatihi .⁵</i></p>	Subci sidiicadda	Subci salaatih lakaay laaqoyta fan daffeynal yallih galab xagaanamak tayseh

¹ Maqna kak: (yallaw atu yi Rabbi, koksa Yalli mayan, yoo gintem kooy anu ku naqasu, anu ku xagnih amol an, atu yoh abte xagnih amol an duddu haam, koo magansita anu abba hee umaanek, ku niqmatay yoh teceel anu koo fanah gaca, anu abe dambik koo fan gacac, dambi yoh cab, kok sa dambi cabtam matanak yi Rabbow).

² Maqna kak: (Yi Rabbow atu nuwwitoh inkinnah rabe waa rabbi kinnito <<ghayyuum>> iyyaanam addunyal enni ittam inkih kah caagiddowta rabbiy gaddalik yani kinni ku racmattah cato faxa, yi fayxi inkih yoh eymeq, yi nafsil yoo macabiney yi Rabbow, inti rammaccacah gide.)

³ Maqna kak: (Yi Rabbow xagar yoh qaffos, yi Rabbow obbah qaffos, yi Rabbow mablax qaffos, yi Rabbow yalli mayan koo akke waytek, yi Rabbow anu koo magansita koroosanni kee gaba dagnak, yi Rabbow anu koo magansita kabri digaalak, yi Rabbow yalli mayan koo akke waytek)

⁴ Maqna kak: (Yi Rabbow anu qaafiyat koo essera, addunyaay akeeral inkih, yi Rabbow anu qafu kee qaafiyat koo essera yi diini kee yi addunyaay kee yi ahliy yi maaluuh, yi Rabbow yi qawrat ustur cunxok amaan yoo ab, yi Rabbow foocay derreey migdaay guraay irok inkih yoo dacris. Ku kaxxiina magansita, baaxo gubak (xigek) yoo tanxuqeemik)

⁵ Maqna kak: (Yalli saytunih fayla le, kay gino tikki ittah gidel kay nafsih kacani yakkeh gide, kay qarshi quukak leh gide, kay qangoorih midad tikki iyyah gidde.)

Maxcooca kee taamoomiy temeetey kaxxa galto edde tani

N o	Maxcooy hinnay taamay muxxo le.	ajrii kee galtoy sunnal temeete, Yallih farmoyti salat kee nagaynan kay amol tanay iyye.
1	Laa ilaaha illallaah wacdahuu laa shariika lahuu lahul mulku walahul camdu wahuwa qalaa kulli sheyin qhadiir	((kah rammiteyni mayan dibuk Yallay agleyta sinniy, reeda leeh fayla le akke waytek, Yalli usuk ummaan iimih qamal geyto le iyye num ayroh addat bool adda iyyek kaah takkeh nabi Ismaaqil xaylok tabna naqasu curruseh gideey bool maqaane kaah tankuttube. Kaadu bool umaane kaak duugumtaah sheytanak dacayri kaah takke, woo ayro carra kassowwu iyyam fan, num mabaaha kaak muxxoh taysem numuy kaak maggi baahe akke waytek))
2	Subcaanallaah alqaziim wabicamdihi	((subcaanallaah alqaziim wabicamdihi iyye numuh jannatal tamirto “nakilto” kaa dabsimta.))
3	Subcaanallah wabicamdihi, subcaanallah alqaziim	((Subcaanallah wabicamdihi, subcaanallah alqaziim bool adda iyye numuk dambi kaak luuqah, baddi haffo amol baha caffuunih gide takke way maggah, num mabaaha qhiyaamah ayro muxxoh usuk baaheemik, hinnay usuk iyyem iyye numuy kaak osse akke waytek)) ((namma qangaray arrabal quuka sinniy mizaanalay quuka le yallih xaquluuy kakanu le toh: subcaanallaah wabicamdihi, subcaanallah alqaziim))
4	Laacawla walaa qhuwwata illaa billaah	Abu muusal ashqari baahe xaagul yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: ((Jannatti kadnoonik kadna koh maay warsoo iyye Yalli farmoyti : yeey yoh waris Yallih farmoytaw exce iyye: Yallih farmoyti (Salat kee nagayna kay amol tanay) iyyeh: Laacawla walaa qhuwwata illaa billaah))
5	YALLA GANNAT ESSERITAANAHAH GIRAK KAA MAGANSITAANAMA	((SIDAACADDA YALLA GANNAT ESSERITA NUMUK GANNAT INTAH YALLAW GANNAT KAA CULUS, GIRAK SIDIICADDA YALLA ELEELITE NUMUK GIRA INTAH YALLAW GIRAK KAA NAGGOS)).
6	YAB elle yeymeggen daffeynak ugtan waqdi aban dooqa	((daffeynah aracal daffaye num too daffeynak ugtak naharat iyyay, subcaanaka Allaahumma wabicamdika ash hadu allaa ilaaha illaa anta, astaqhfiruka wa atubu ileyka iyya : too daffeynal kaa geyteemik dambi cabti kaah takkem akke waytek tu matan)).
7	Suraat alkahfik aayoota aliilih yacfideenimi	suurat alkahfik naharsi tabna aayat aliilih yicfide num dajjaal fitnak daccarsimah.
8	Yallih farmoytal salat kee nagayna oobisaanama	((Yallih farmoyti yol inki adda racmat oobise numul Yalli racmat tabna adda kaal oobisa, kaadu tabna umaane kaak kalaah, tabna darajat faya kaah haa Yalli)).
9	Qhuraan aayootak tu kawisaanama	((bar kee loqoh addat kontom aayaat kawise num karcit yan marat mayankuttuba. Kaadu bool aayat kawise num Yallah yaqunxee marat yankuttube, kaadu namma boolih aayat kawise num qhuraan sumaq kaal mayakka qhiyaamah ayro, kaadu koonaa boolih aayat kawises numuh kaah tankuttube ajrik qale gide takkem)).((qhul huwa allaahu acad qhuraanak sidicaytoh afih gid take))
10	Adan abeynitte galto	((tokkel diggah adan abe xongolo guffu hayta baxol taabbem matan jinni kee sahdak wohuk kalah enni ittamak qhiyaamah ayro kaah sumaaqitaanam akke waytek tu matan, adan abeynitte qhiyaamah ayro sinaamak inkih fillitte xeeruk yamaaten)).
11	Adan abe katataanama	((adan yabbe waqdi a dooqa iyye num allaa humma rabba haa dihi daqwati- ttaammah wassalatul qhaa imati aati mucammadan

	adan aba waqdi kaadu kay lakal dooqa aba	alwasiilati walfadiilati wabqas hu maqhaaman macmuudan alladii waqattaho iyyek: yallih famoyti yi shafaaqatta kaah taguudeh qhiyamah ayro iyye)).
12	Wado yaymaaqenimi	((waddoweesh wado yeymeqe numuk, kay dambitte kay xagarak kaah tawqe lifiiqak gubak kaah eweqqi ittam fanah))
13	Wado-llakih doqa	((siinik inki numuy waddowa mayan, caddo guddussuy eymeqqi haa, tohuk wadir a adooqa iyyek :ashhadu alla ilaa illallaah,wa anna mucammadan qabdu-llaahi warasuuluhu iyyek ,jannatak bacra afa inkih kaah fakkimtam akke waytek tanim matan ; isih faxinnanih afak kaak cula)).
14	Wadok lakat salaatak namma rakqat abaanama	((waddooweesh wado yaymaaqe num mayan yenek ,tohuk wadir sooleeh salaatak namma rakqat abek ,lubbi kee fooca caadirih anak jannat kaah waajibam akke waytek tanim matan)) .
15	Masaagida fanah maaqatta yaymaggeenimi	((jamaaqatah masgiidi fanah gexe numuh maaqattat dambi kaak duuguma maaqattak teynat maaqaane kaah tankuttube gexoo kee gacimit)).
16	Gumqatta salaatah bicaanaah waqlat gexaanama	((kaqliseeh kaqle num gumqatti ayro, tohuk wadir kuuleeh kuuluseh ibah gexehe feereyna feere kal, kaadu imaamat xayyooweesh ankacseh yaabeweek, kulli maaqatta sanat taama kaah takkeeh soom kee bar salaatah soolak xiineemih galto kaah takke)) ((gumqatti ayro num makaqla, kaadu tahaaratak duddu haam taahirroowek, isi sukutit ussukuttu yeeh, hinnay isi buxa qatrik meqem haysitti heek, tohuk wadir salaatah yewqek masgiidil daffeya namma numih fan baxse wayya heeh, tohuk wadir salaatak duddu haam abek sunnak, tohuk lakal imaam yaaba waqdi tibbi iyyek, a gumqat kee tatre gumqatih fanat abe dambi Yalli kaah cabam akke waytek tanim matan))
17	Takbiirat al icraam eleelaanama	((Yallih sabbatah morootom ayro jamaaqatat salat abeesh takbiirat al icraam naharal eleele num, namma naggoowiyya le : girak naggoowam kee nifaaqhak naggoowaam le)).
18	Fardi salat gamaaqatah abaanama	((jamaaqat salat dibuk aban salaatak labaatanna kee malcina darajatat muxxuta.))
19	Qisha salat kee subci salat jamaaqatat abaanama	((qisha salat jamaaqatat abe num barak garab soolak xiineh inna, kaadu subci salat jamaaqatat abe num bar inkih soolak xiine numih innah)).
20	Naharsi saffit salat abaanama	((sinam adan kee naharsi saffit galtok tanim aaxiginnay tohuk wadir foxo geeweenik saami caxxa qidak yeneeniih ittak aakamuk yenen;wohut tan muxxoh sabbatah)) .
21	Salaatak nahaarat tan sunnaani kee lakal tan sunnaani	((bar kee loqoh addat taban kee namma rakqat abe numuh jannatal qari kaah xissiiima. Toh : dohorik naharat affara rakqata lakal namma rakqata, kaadu maqhrib kee qishak lakal namma rakqata,kaadu subci salaatak naharat namma rakqata)).
22	Sunna salat yaymaggeeniih uqraluk abaanama	(Yallih farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) sowbaanak iyyeh:Yallih sabbatah sujuud taymaggeem kol tanay, toysa diggah atu Yallah inki sujuud mabta, abtek Yalli darajat kaat fayya koh haah dambi kok kalam akke waytek tu matan) .(num sunna salat sinam elle kaa able sinni kel abek too salat sinam elle kaa tablekkel aba salaatih gide labaatanna kee koona dirribuh takke))
23	Subci salatak naharat tan sunnaa	((subcik naharat tan sunnah namma rakqat addunyaay addunyah addal enni ittaamak inkih kayrih yayseh), (subci salat abe num

	kee subci fardi	Yallih dacayrih gubat yan)).
24	Duca salaata	((siinik numuk teynak ummaan mansayyah amol sadagat teetik acuwak maacisam kaal tan, ummaan subcaanallah sadagata, kaadu ummaan alcamdulillah sadagataay, kaadu ummaan laa ilaaha illallah sadagata, kaadu ummaan Allaahu akbar sadagata, maqaanel sinam amrissam sadagata, umaanek sinam waassam sadagata, tamah inkih xiqtam duca salaatih namma rakqatay abta.))
25	Salat elle abe aracal daffayeeh Yalla cusek	((siinik numuk teynal malayka racmat oobissa salat elle abe aracal yanim fanah, wado kaak baye waytek, malayka yi Rabbow dambi kaah cab, yi rabbow kaah racmat itta)).
26	Subci salat jamaaqatat abe num tohuk wadir ayro eweqqi ittam fan daffayeeh yalla cuseeh namma rakqat abek	((Subci salat jamaaqatat abe num tohuk wadir ayro eweqqi ittam fan daffayeeh yalla cuseeh namma rakqat abek ,cajii kee qumrah ajri kaah yakke ,duddal...duddal...duddal)).
27	Bar xiinik yimbideeh salat abeeh isi barra xiinik ugse numu	((bar yimbideeh isi barra xiinik ugse num, tokkel inkih namma rakqat salaatak abeenik, Yalla maggom cusa marat yankuttuben kaadu sayyok yalla maggom cusa marat tankuttube)).
28	Bar salat abam niyaateeh xin akak yeyse numu	((barti salta aba num mayan yene kaa tekkek , xin kaak yeyseh xiinek ,Yalli woo salaatih galto kaah yaktubem akke waytek tu matan. Kaadu woo xin sadagat kaah yakke)).
29	SUUGTI CULMAH DOOQA	((<i>Laa ilaaha illallahu wacdhu laa shariika lahu lahul mulku walahulcamdu yucyii wayumiitu wahuwa cayyun laa yamuut biyadihil khayru wahuwa qalaa kulli shayin qhadiir</i> : iyye num alfi alfih casanat kah yankuttube, kaadu alfi alfih umaan kak duugumta, kaadu alfi alfih darajat kah fayya iyya))
30	Subcaan Allaah, walcamdu lillaah, wallahu akbar soddom kee sidiica adda ixxica iyyeeh ; duddah laa ilaaha illallaah fardi salaatih gamadal iyyek	((SUBCAANALLAAH iyye num ummaa salaatih gamadal 33 adda, kaadu ALCAMDU LILLA AH 33 adda, kaadu ALLAHU AKBAR 33 adda toh 99 bool duudisiyyah laa ilaaha illallaah wacdahu laa shariika lahu lahul mulku walahul camdu wahuwa qalaa kulli sheyin qhadiir iyyek ,dambitte kaah cabbimtah baddi haffo amol baah cafuunih gide yakkeway mangintah)).
31	Aayatul kursi fardi salaatih lakal kawisaama	((aayatul kursi kawise sahdayi ummaan fardi salaatitteh lakal, jannat culimik kaa wassam matan rabam akke waytek))
32	Biyaakita sahdaytu gufaanama	((saaku Muslimtu gufah yan muslimti mayan yene kaa tekkek malcina tabanih alfi malayka racmat kaal oobissam akke waytek kassowwu iyyam fanah, kaadu carra kaa gufek malcina tabani alfi malayka racmat kaal obissam akke waytek maacissi iyyam fanah, woo gexo jannatti maxaxuk addal gexa num kaah takke))
33	Mokkorime num yablen wak aban dooqa	((Alcamdu lillahillazi qaafaani mimmabtalaaka bihi wafaddalani qalaa kasiirin mimman khalaqha tafdiila: iyye num woo num luk suge dalka kat matabta))
34	Masiiba edde tekke sahdaytu taqziya abaanama	((Masiiba edde tekke sahdaytu taqziya abe num kay galto innah tan galto le)) ((Isi tobokoytah masiibal taqziya aba moominti mayan, yene kaa tekkek ,Yalli massakaxxa le bilak kaa sarsam akke waytek tu matan)).
35	rabe sahdaytul	((rabe numih amo yemeeteeh salat kaal abba haanam fan sugek

	salat abaanaah tohuk lakal kaa kattaataanama kabrit kaa buullu haanam fan	qhiirat le, kaadu boodol tet hayya haanam fanah suge num namma qhiiraat le, namma qhiiraat macaay yallih farmoytaw iyyen? kaxxa namma qaleh gide keenik iyye)). Qumar baxi Yalli kay taama yakcanay: ((diggah maggo qhiiraatwa nek taturte iyye))
36	Yallih sabbatah masaagiid xisaanama	((Yallih sabbatah masaagid xise num, kimbiro qarih gide yakke way yalli jannatal qari kaah xisa)).
37	Macuyu	((Yallih naqoosal maacissa ayro matan, namma malaykatti edde oobam akke waytek; ken nammayak tiyak teyni, yi Rabbow yecee numuh ciggiilis iyya; nammeyye yi Rabbow yibbixxe numuk «aceewaa numuk » bayis iyya.))
38	sadaqhata	((, inki dirham bool alfik yaakumeh maqaaneh, Yallih farmoytaw anni-nalaay kaak iyyen? iyyeh: num namma dirham le, dirhamak teyna beyaah sadaqhatah kaa yecee, kaadu aki numuy maggo maaluu ley isi maaluk fanaak bool alfi sadaqhatah yecee kinni)) (agiddan muslimtuy caxa aysubukee kee buqre abquree yakke mayan yenekaa tekkeeh woh abeeh hadaytu akkiyy adam baxa akkiyy saqa akki akak tokmek sadaqhat kaah tekkeeh akke waytek))
39	Maalu gacsah yaceenimi fayda edde hee kalah	((Muslimtuh maalu gacsah namma adda yacee muslimti mayan, yenek, inki adda sadaqhatah kaah yeceeh inna kaah takkem akke waytek tu matan))
40	Baacooyal yashbireenimi	((baacooyal yeceh yan mago kaah abe uddur qambaala num ummaan ayro sadaqhah kaah loowimta kaak mago gacisa iyya ayro guffa haam fan, woo ayro guffa heeh baacooyal mago gacise wayya heeh uddur edde kaah heek ummaan ayro dirribuh le sadaqhah))
41	Inki ayro Yallih taagah soomaanama	((inki ayro Yallih taagah soome numuh Yalli kay fooca girak yayxeereh malcina tabanih karmah gide)).
42	ummaan alsak sidiica ayrooy qarafah ayro kee qaashuurah ayro soomaanama	((ummaan alsak sidiica ayro sooma num liggida soomeh gide)) ((kaadu yallih farmoyti esserimeh qarafah ayro aban soomul galtok tanim iyyeh: gexe liggidih dambi kee yamaatuwaa liggidih dambi koh edde cabbiima keenik iyye)). ((Kaadu yallih farmoyti esserimeh soomaanam qashuurah ayro" woh taban haytoh ayro macarram alsak" iyyeh: gexe liggidih dambi koh edde cabbiima keenik iyye (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay))).
43	fatri alsak lica ayro soomaanama	((ramadaan alsa soome num, tohuk lakal lica ayro fatri alsak soomek, liggida soome numih inna kaah takke)).
44	Taraawic salat imaama-lluk abaanama imaam taraawiicik gaba kalla ham fanah	((diggah num imaama-lluk salat abek imaam salaatak gaba kalla haam fanah ,bar soolak xiineemik kaah loowimta)).
45	Ramadaan alsat aban qumra	((ramadaan alsat aban qumra caji abeenih gide takke ,hinnay yinnah aben qumra inna iyye yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} kay amol tanay))) ((kaqbat malcina adda mermeeritta iyyeeh tohih lakal namma rakqat abe num naqasu curri abeh gide))
46	Meqe innal aben caji	((caji abe num caji isik bayseweeh ,yalli taaqatak awqeweeh,umaanet ase week dambik kay ina kaa xalte saakih innal raaqa)) ;(meqe innal aben caji jannat akke waytek galtoh lem mali)0.
47	Qerfah alsak nahari tabna	((meqe taamay yalli kicni addat kak aban ayyam mayan a ayyam akke waytek(atabna ayro kinnuk.) kee yallih farmoytaw yallih taagah

	ayrot aban meqe taama	jihaadah gexaanamak taysee iyyen ?,jihaad fii-sabiilillak tayseh keenik iyye, numuy isi nafsiiy isi maaluh inkih yewqey ,tohuk tu luk gace wee num koh raaquh too num inkih aysuk raaqa))
48	Qerfah lac qidaanama	((yallih farmoytih kataysis iyyeh(^{Salat kee nagayna} _{kay amol tanay}) kee yallih farmoytaw ah macah udciyyaay iyyen ?,sin abba nabiy Ibraahim sunna keenik iyye ;tet abnek galtoh maca linoo kaak iyyen ?,ummaan xogortal maqaane liton keenik iyye suufuluu- hay yallih farmoytaw kaak iyyen ?;ummaan xogortay suufuk yanil maqaane liton keenik iyye)) suuf illi xogooru.
49	Qaalimti galtoo kee muxxo	((qaalimti muxxo qaabidih yan numih garil ,yi muxxoh inna ,siinik addah raaqa numih garil)) ,tohuk wadir yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} _{kay amol tanay}) iyyeh :((diggah yallaa kee kay malaykaay qaranwaay baaxoh ahliiy boodot yan xuuneyta fanah ,kaadu kullumta fanah ;tama him inkih ,sinam khayri barsa numul inkih racmat oobisan)).
50	yalla nummah shahiidih rabtam essertaama	((yalla shahiidih rabam essere num yalli shuhadah arooca kaa gudduysa isi fidol rabaway.))
51	Yallak meesih weeqaanam kee jihaadal aban dacayri	((namma inti gira maxagta ,intiyy yallak meesih weqte kee jihaadah dacayri abak xinte inti))
52	yallal kibal-haysitaama :gira xagarat yabbixeenim cabaanamaay daylah dooqa yoh aba iyyaanam kee umaanee kee maqaane haadaytuk malkitaanam cabaanama	gira xagarat yabbixeenim cabaanamaay daylah dooqa yoh aba iyyaanam kee umaanee kee maqaane haadaytuk malkitaanam cabaanama : Yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} _{kay amol tanay}), xiinit naharsi ummatta yol xayyosimtem uble iyye, isi ummattah addat malcina tabanih alfi cisb maleh digaala maleh jannat culu waa mara uble iyye ,toh mari usun ;xagarat gira abbixe waa mara kee daylah dooqa yoh aba iyyaanam caba mara, kaadu umaane kee maqaane haadaytuk yoo geyte iyyaanam cabaanama ;toh haadayti migda fanah haadek toh khayriiy barkata iyyan , hinnay gura fanah haadek ah umaaney sharri iyyaanah kaa cabaanah ,kaadu sinni rabbil kibal haysita mara :tamah cabaanam sinni rabbil kibal haysitanaah nummah kaal keltaanam tascasse.
53	Qunxa xaylo kak rabte numih galto	((abluka wayte xaylok sidoc kak raba musulimti mayan ,yene kaa tekkek yalli jannat kaa culsam akke waytek tanim matan isi racmat kee muxxoh)).
54	Inti wayti kaadu wohul tasbireemi	((diggah yalli iyyeh :yi naqasu namma inti sinnal kaa makkorek (iqiyyirek) tohul yisbirek tet aftok jannat kaah aceeyyo iyye)).
55	Yallak meesih tu cabtaama	((diggah yallak meesih tu macabta ,cabte koo tekkek yalli wohuk khayrih taysem koh yaceem akke waytek tanim matan))
56	Qawrat kee arraba dacrissaama	((namma qangabbih fanat tanim kee namma ibih fanat tanim dacrisaamih waas yoh bee numuh ,jannat culuwaamih waas kaah beyah iyye yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna} _{kay amol tanay})). woh arrabaa kee qawrata.((tibba iyye num naggooweh))
57	Bismillah ittaama qari culta waqdi kee maaqo takme waqdi	((num isi qari cula waqdi kee maaqo yakmem faxa waqdi yalla galab xagek too waqdi sheytan isi marak iyyah ;akkel xinta kee afxago mantun keenik iyya ;qari cula waqdi bismillah axce week sheytan isi marak xintima geyteenih iyya ,kaadu maaqo yakme waqdi bismillah axce week sheytan xintimah arac kee afxago elelteenih (geyteenih jiyya))
58	Maaqo kee	((maaqo yokme sehaadayti tet lakal iyyay (adooqa abay) ;alcamdu

	qusba sara sarteenik lakal aban dooqa	lillaahi iyya amaaqo yoo yoskomeeh yoo yurzuqheh yi mala maliinoh yi qande (cayla)maleh iyyek yalli kay dambik yookome dambi kaah cabah); ((kaadu yaaqubeenim yaaqube waqdi ,ah yoo yefqe rabbi fayla le iyyay) ,(kaadu soro sarta waqdi asoro yoo sarse rabbi fayla le iyyay) .
59	Yalli taama gibda isil xabbo-coysam faxa num iyya dooqa	yallih farmoytih baxa faatuma yalli tet taama yakcanay ,yallih farmoyta (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) ,teetih taamita sehaadaytu kaa esserteh ;yallih farmoyti tet kee qalik iyyeh yalli ken taama yakcanay,((a yoo esserteenih taniinimik taysem siinih maay warssoo keenik iyye ,xiinih tattabah gacca ittan waqdi 34adda Allaahu akbar ixxica, 33adda subcaanallah ixxica ,33adda alcamdu lillah ixxica tamah abtaanam siinih taamita sehadaytuk khayrih siinih aysuk raqta keenik iyye yallih farmoyti)).
60	Num isi barrat fido faxak naharal aba dooqa	((siinik numuk teyni isi barral fidoh yamaatem faxa waqdi iyyah ,Bismillah ,yi rabbow sheytan nek eyxeer ,kaadu sheytan neh tecee xaylok eyxer iyya, ta dooqa abbaheeh yalli ken fanat xalay keenih yeceek ,too xaylok sheytanti inkinnah tu makala) . (umaanet kaa maqida .)
61	Barra baqalat kacanu culussaama	((barra isi koonaa waktih salat abba haytekii ,kaadu isi alsa soom alsa kinnuk soomtekii,isi sayna umaanek dacrisseeh isi baqala teteqeh tessekexxek ,jannat culaay jannatak faxxa hayta afoofik cul teetik iyyan) ;((faxe barraay takkay baqali tet kicinuk rabtek jannat culta))
62	Xaltanih yamqeenim kee Ramadah yan mara xakbaanama	((yallih kacani xaltani kakanut axawah yan)) ((yalli rizqhi isih fakka haah ,qumrit barkat isih haam faxa num ramad xakabay) .
63	Qayxixxu yaynabeenimi	((yoo kee qayxixxu yeynebe num jannatal ta nammayih innal nanno xaynah iyye yallih farmoyti :namma feerah inna iyye :toh cangoyseyina kee gude feerah inna iyye)).
64	Caalat maqaane	((diggaah moominti eleelah caalat maqaanet soomaah bar salat aba numih darajat gufa) ,(anu focat kaah an ,kaadu jannatak fayya le aracal qari le ,caalat maqaane kak temqe num)).
65	Ginoh racmattaah xuwawtaama	((yalli cacalah isi naqoosak kah racmatam,racmatta le mara) ;((baaxol taniimih racmata ,qaraanal yan rabbi siinih racmatelek))
66	Muslimiinih maqaane (kayri) yacineenimi	((siinik num yeemene num mayakka ,isi nafsih kicinim isi toobokoytah ikcinni hee kalah))s.
67	Wacarriyi	((wacarriy khayriksa baahaam mali))((wacarriy iimaanat yan)) ((affaram yallih farmoytiitih sunna ;wacarriy kee qatri haysitaanama ,kaadu qadaytu kee digibaanama))
68	salaamaqle qembisaanama	((diggaah num yallih farmoyta salat kee nagaynan kay amol tanay fan yemeete assalaamu qaleykum iyye ;yallih farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) tabana iyye ,tohuk lakal aka num yemeete , assalaamu qaleykum waracmatu llaahi iyye ;kaadu yalli farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) ,labaatanna iyye ;tohuk lakal sidocayto num yemeete , assalaamu qaleykum waracmatu-llaahi wabarakaatuh iyye ;yalli farmoyti (<i>Salat kee nagayna kay amol tanay</i>) ,soddomu iyye.))(maqaane kinnuk.)
69	Yangoorowen waqdi gaba ittal yaceenimi	((namma muslimtuy garayta matan yeneenih gaba ittal yeceenik, yalli dambi keenih cabam akke waytek tu matan, ittak baxsimaanak naharat)).
70	muslimtuy yaabaanaah kaa	((toobokoytat aban cami toobokoytak waase numuk

	camtan waqdi kaak waassaama	yalli qhiyaamah ayro kay fooca girak waasah)).
71	Meqe mara yakcineeniih keenilluk daffayaanama	((yallih farmoyti sacaabiitak iyyeh ,kaa essere waqdi ;atu kicinto mara-lluk tan kaak iyye)) ,Anas yalli kay taama yakcanay iyyeh ((sacaaba ama cadiis toobbe waqdi inkinnah tul abeenih suge ween wallit(farcat)aben iyye))
72	Yallih nabnah sitta yakcineenimi	((mayso leeh nabna le yalli iyyeh :yi nabnah sitta yikcine mari noorik tan mimbarwa lon ;nabuwwa kee shuhada keenih yontocowwime noori qaagitan.))
73	Muslimiinih aban dooqa	((Toobokoytah derrel aban dooqa oggolimtah, kaah wakkilsime malaykatti aamiin wonnah tanim lito kaak iyya)) malaykatti aamiin ,wonnah tanim lito kaak iyya) .
74	moominiinik Lab mara kee say marah cabsu esseraanama	((lab moominiin kee say moominiinih dambi cabti essereenik ,yalli maqaane kaah yaktube ummaan moomintu kee moomintoh)).
75	Gitak addak sinamah ada tikka intam kalaanama	((yallih farmoyti diggah jannat addal isih faxinnaan ikke gexa num uble iyye ;giti addak keenaani le caxay sinam ada abak sugte yirgicqemih taagah)) .
76	Giddii kee dirab cabaanama	((yallih farmoyti anu waas akke iyye, jannatak gubi jannatal giddi cabe numuh cakkisita num yakke way ,kaadu jannatak gudel yan qari le dirab cabe num furgatah iyya way)) .
77	Naqabu yanxuqeenimi	((naqabu yunxuqe num usuk woh abam duudak ,yalli qhiyaamah ayro kaah seecah gino foocal ,Curral qayni agabuk faxxa haam dooritam keh)).
78	-Maqaanel faylisaanam kee umaanel faylisaanama	((maqaanel(kayril) faylissen num jannat kaah waajibah,kaadu umaanel (sharril) faylissen num ,gira kaah waajibtah ,isin baaxo bagul yallih sumaaqeyniiti.))
79	Muslimtuk gibda kalaah kaal xabbocoysaama kaa yastureemi	((moomintuk addunya gibdak gibdak teyna kale numuh ,yalli gibda kaak kalah qhiyaamah ayro gibdak ,baaciteh yan numuh xabbocoyse numuh yalli kaal xabbocoysah addunyaa kee akeeral,kaadu muslimtu yusture num yalli kaa yastureh addunyaa kee akeeral ;kaadu yalli naqsi catot yan ,yallih naqsi isi toobokoytih catot yanim fanah)).
80	Akheera yaysukumeenimi	((fayxi kak tekke numuh yalli gaddaliino sorkocobbaxat kaah haa ,kaadu kay caagid kaah gaaboysah ,addunya is dirkih kaah tamaate))
81	Abbah yan numih qadaalat kee qunxaaneyti yamqemi hinnay sorkocobbaxi masaagiid wanxexxeelih gacaama ,yallih sabbata itta yakcineenimi	((malcina sahadaytu yalli isi silaalol ken iraaawisa ,kay silaalok sa silaalo aneewayta ayro ,toh abbaay qadaalat le ,kaadu furraynyu isi rabbih qibaadah addat yembe ,kaadu numuy lubbi kak masaagidit wanxexxeelih yani ,namma numuy yallih sabbatah itta tikcineey ,yallih sabbatah gaabooweeh ,kay sabbatah ittak baxsime ;kaadu barraay migaq leeh qaxa le umaaneh kah secte numuy anu yallak meesita iyye kinni ,kaadu numuy sadaqhat yeceey qellisa,migdi gaba taceem guri gaba kak aaxige wayya haytam fanah ,kaadu numuy yalla dibuk cusay yallak meesih namma inti kak ximoomitta kinni)).
82	Cabsu esseritiyya	((Cabsu ummaan wak esserita num ummaan ceyak yalli kaa yayyaqeeh, ummaan hammi kak kalaah, rizqhi akak acsubewa ikkek kah yace))

abtol waaso kak temeete caagiida

N	Waaso elle tan amri	Yallih farmoyti ^(<i>Salat kee nagayna</i>) _(<i>kay amol tanay</i>) iyye
1	sinam taamat faxittaama	((Yalli iyyeh :anu gaddali kinniyo agleytittek ,ken shirkik, taamah taamite num yot agleyta haak yok kalih mara, kaa kee kay shirki sittah caba iyye yalli)).
2	Tambullem tamqeeh qellettem taameemi	((Diggah aaxigeh sooloh ayro yamaatu wa mara qado maqaaney kaxxa qaleeli gide takke toh inkih yalli finqa keenik aba)). Sawbaan iyyeh: yallih farmoytaw ^(<i>Salat kee nagayna</i>) _(<i>kay amol tanay</i>) neh warisey ken weelo aaxigewaak ken nakkeemik Kak iyyeh ((usun sin toobokooy sin maraay sinikkah barti salaata abaanaah, takkayimmay yalli caraamu abem dibuk geysi han wak edde radaanah)).
3	Kaxxa mariino	((jannat macula lubbit qunxiigide kaxxa mariinok kak tan num)), kaxxa mariino kak iyyanam: cakki gutuqtaah sinam buruttaama
4	Saro ibat oobisiyya	((gubitaa kee gamisiyy qimaamat caddok tatrusaanam waaso le, tamahak tuk teena kaxxa mariinoh hirrig haa num sooloh ayro yalli racmatta le wagittoh kaa mawagta)).
5	Kuuxe waynaana	((casad maabina ,toysa diggah kuuxe waynan maqaane yakmeh gira boco kah takmennah ,hinnay iyyeh :qayso kah takmennah)).
6	Riba (tut fula haanama cakki maleh)	((yallih farmoyti ^(<i>Salat kee nagayna</i>) _(<i>kay amol tanay</i>) abaareh riba yakme numuuy kaallih yakme num)); ((riba^ dirhamay num yakmeh yani riba kinnim aaxaguk soddom kee lica adda zina abaanamak gidibuk raqta)).
7	inki kamri (gocoyu) yaaqubi	((inki gocoy yaaqubi jannat macula ,kaadu baabal yemene num kee ramad yirgige num jannat maculan)) ((gocoy yooqobe numuh morootom ayroh salat moggolima))
8	Diraaba	((baati tan walalat walalah yan marah sinam tasuulem gidah diraabah ,kaadu baati tan ,kaadu baati tan))
9	sinam yab ankacaanama	((sinamak yab sinam kaak niqibuk ankacsa numuk qhiyaamah ayro aytit diyaayisen nacaas kaak qulan ,woh rusaasay diyaayiseeni))
10	Taswiiri	((diggah sinaamak gibdim digaalah qhiyaamah ayro rooci lem yasiwire mara)),((malayka maculta kuta kee taswiir elle tan qari)).
11	ittalhaya	((ittal hayili jannat macula)) ittal hayti kak iyyaanam: yab sinam fanal beyaanama umaane edde faxak .
12	camii	((yallih farmoyti camii kinnim taaxigeeni iyye? yallaa kee kay farmoyta taaxige iyyen ;ku toobokoytak niqbiimit yabtaama iyye yallih farmoyti ,yoh warisey yi toobokoytat anu kaak axcem kaat tanim tekkek iyyen; kaal haytam kaat tanim tekkek kaa camitteh iyye yallih farmoyti ,aalle waam kaal haytek toh diraabak naba diraaba iyye))
13	laqnat oobisaanama	((muumintul laqnat (abaaro) oobisaanam kaa qiddeh inna)) ;((caacaytu ma^abaarin usuk yallih amrit gexsitak, abaaro akah xiige waytam abaare num kay abaaro kaal gacta))
14	sirri fixiixisaanama	((diggah sinaamak sharrih gaca arac lem yallih garil qhiyaamah ayro isi barrallih xiinaah kaadu is kaallih xintaah tohuk lakal tet sirri fixiixisak maacisa numu.))
15	Umaane	((diggah sinaamak sharrih gaca arac lem yallih garil qhiyaamah ayro, sinam umaane meysi sabbatah cabte numu)).((maggo mara dambi arraabak eleela))
16	muslimtu koroosannuh kaa deremtaama	((faxe numuuy takkay isi toobokoytak korostaw iyyek ,diggah nammayak tiya le ;kaak kah iyyenna tekkek meqeh usuk korosta yekkek ,usuk korosota akke week iyyem kaal gacta)).
17	isi abba akke waa	((aaxaguk isi abba akke waa numuk yabbaw iyyeh seece numul

	abbak yabbaw iyyaanama	jannat kaal caraamu)) ((sinni abbobti mayxeerina ,num isi abba yayxeerem woh koroosannu) .
18	muslimtu meesiisaanama	((muslimtuh calaali hinna muslimtu meesiisam)0 ((toobokoyta fan birta yescesse num diggah malayka kaa abaartah woo birta baaxol hayya haam fanah))
19	korosuk muslimiin baaxol amaanaah yan num qidaanama	((cakki maleh korosuk xagana kunnah le num qide num jannatti suruy mageya;diggah jannati suruy bool sanatih (liggidih)gexo le baaxol geytima));amah inkinnah mageya iyyaanama.
20	yallih awliyah qaduwwi yakkeenimi	((yalli iyveh:yi waliituk qaduwwi yekke numuu diggah yi qeebi kaak maasa))
21	munaafiqtu kee faasiqhtuk gifta iyyaanama	((munaafiqhtuk gifta maxcina, tonnal usuk gifta yekkek diggah sin rabbi sin anqibilek)) .
22	amol kak tan mara gantaama:	((akkinnaanah naqasuy yalli sinaamak amol abbah haa ken gane kaa tekkek usuk.tonnal rabe kaa tekkek yalli jannat caraam kaal aba)).
23	ixxiga maleh fatwa abaanama	((ixxiga maleh fatwa abe num fatwa elle abeemih dambi kay amol yan)) .
24	Gumqatta salat akkiiy qasri salat akki cabaanama	((sidiica gumqat maqal sinnah cabe numuk yalli sorkocobbaxa kaak alfah)) ((qasri salat cabe numuk taama baytah))
25	salat amri yassuqunxeenim kee cabaanama	((Nee kee koros fanat xaganah tanim salaata ,salat cabe num diggah koroositeh)) ((numtin fan kee shirki fan kee koroosannuk fanat tanim salat cabaanama))
26	salat abek fooca tatraanama	((salat aba numuk fooca tatra num isi amol tanim aaxiginnay morootom soolam kayrih kaah aysuk ten salat abek fooca gacaamak))
27	Salat aba mara ada abaanama	((basalaay tooma kee baaro deqsitta caxa yokme sahdayi ni masgiidil xayyoowe waay iyve yallih farmoyti ,tokkel diggah malayka ada takke ,aadam baxi ada kah yakke innah)) .
28	baaxo bukkusaanama	((marin baaxok gili kee cangoyseena fanih gide takkem mitrik zulmih yirgiqite num ,wohiih sabbatah yalli malcina baaxo fillat kaak hayya haah yamaate qhiyamah ayro)) .wohuk yalli nee catay.)
29	yaabay yalla ceerisa	((diggah yallih naqsi niya edde hee kalah yallih naqbi edde yan maxcot yaaba ,woo maxcoh jahannamat rada malcina tabanih karmah gide))
30	yallih zikri maleh yab yaymaggeenimi	((yab maymaggiina yallih zikri akke waytek ,toysa diggah yabti magga yallih zikri maleh lubbiik kafiyya))
31	yaaba waqdi yaabat yaabula gonnusa numu	((diggah yigaril siinik naqabuh kah laftaah siinik yok xeerim arach qhiyaamah ayro yab cubbuse kalah yaabat caddok tatra mara kaadu yaaban waqdi sinaamal anqasaah kaxxa mariino le mara iyve))
32	Yallih galab xagiyyak garcitaanama	((Hebelto-daffeenah daffiya mari mayan yallih galab elle xage waak isinni nabil salaah oobise waak nadaama kenil tekkek koh raqtuh immay, yalli faxek keenih cabaah faxek ken digaalah))
33	Muslimti ilaaqa	((isi toobokoyta milaagin yalli kah xuwawwa qaffossa kaa heeh ko mokkoram bictahak)) , ((isi toobokoyta hebelto- zambi abe iyveh ilaaqe num maraba to zambi abba heekkah)).
34	muslimiin fanal yan wiili	((muumintuh calaali hinna muslimtuh yan toobokoyta sidiica ayrok amo (biso)wiilam, siidaca ayrok biso wiileh tonal rabek gira cula))
35	Umaane aybulliyya	((yumtattah yalli inkih cabah abah yan umaanet yanbolle mari koh raaqoh)) .

36	Caalat umaane	((Caalat umaane taama bayissa ,khalli malab kah baysannah)).
37	acwat gace	((yeceemit gaca num kutaay alliiteeh abe alliyot gaceh inna)) ;((numuh calaali hinna tu yaceeh yeceemit gacam ,hinnay acwa yeceeh teetit gacam))
38	Cuggaane yازلomeenimi	((num cuggaane- baarrat dalwa abaamak cuggaaneh ane sinni tabna baarrat abam aysuk raqta, num garqa cuggaane - qarit abaamak cuggaaneh ane sinn tabna qarit abam aysuk raqta))
39	Caraamuk taniimih fan wagtaanama	((adam baxal dalwa kay nasib kaal yankuttubeh woh kaa eleltam raqmali ,toh namma inti tet dalwa wagitto ,namma aytih tet dalwa ankactu ,kaadu arraba tet dalwa yaaba ,gaba tet dalwa abixiyya ,kaadu ibi kay dalwa gexo ,sorkocobbaxi faxaah sangeelah ,toh nummayse kee dirabboyse takkem sammo))
40	Num calaalik kah ane sinni baarra gabah xagaama	((numuk amot birti makaxu ruubanam aysuk kah raqta calaalik kah ane sinni baarral gaba yaceemik)), ((diggah anu yoh calaali akke sinni agabul gaba maaca)).
41	shiqhaar deqsita digibi	((yalli farmoyti ^(<i>Salat kee nagayna kay amol tanau</i>) waaseh shiqhaar digib ;shiqhaar kak iyyaanam ,num isi say baxa numuh digbisaah woo num isi say baxa isih digbisa gidah iyyaama ken fanat mahri aneekal ,xaylol mahari aceekal))
42	Booge	((amol kak boogisen num diggah usuk diggalsimah kay amol aben boogeh qhiyaamah ayro)) ((rabe sahdayi qhabril diggalsimah kay amol aben boogeh)) woh sahdayi luk suge iimit kaak yaabaak boogisaanama
43	Yallak kalih iimil xiibitaanama	((yallak kalih iimil xiibita num diggah koroositeh ,hinnay yallat agleyta hee)) ((xiibita num yallal xiibitee kee tibbi axce yakkay)) ((amaanatal xiibite num ni num hinna))
44	Dirab xiiba	((Xiibal xiibite num muslimti cakki edde yargaquh wohul uma numuh anak ,yalli kaa niqibuk yallat garayaa)).
45	Tellemmol aban xiiba	((Tellemmol maggo xiiba maabina ,diggah woo xiibal maalu geytah ,tohuk lakal too limok barkat teetik duugumah)) ((xiibal maalu geytah immay barkat kak gexah)) .
46	Koros ceelot gacaanama	((num ceelinnan marih numu)) ((yallih farmoyti iyyeh ni num hinna nek kalih mara ceela num))
47	Qhabri amol xiso haanama	((Yallih farmoyti ^(<i>Salat kee nagayna kau amol tanau</i>) ,waaseh qhabril noora haanam kee kay amol daffeyaanam,hinnay xiso kay amol haanam waaseh)).
48	Ganoo kee mako:(khiyaanata):	((Yalli naharsi maraay elle cabo mara gaaboysa waqdi qhiyaamah ayro ,ummaan gano abe simbil fayya haa; ah hebeltoyta hebeltoyti baxih gano iyyaana)).
49	Qhabri amol daffeyaanama	((siinik numuk teyni giral daffeyaah sara kee xagar kaak carrissaah selli haytam kaah aysuk raqta qhabri amol daffeyaanam))
50	Yamaate wak sinam kah soltam yacineemi	((sinaam isih soltam yacine num girak elle daffeyuwa arac bicsitay)).
51	Caagid maleh esser abaanama	((sidocul siinih xiibitaah cadiis siinih warsak raaqisa (icfiza) diggi kaa haysa iyye,yallih naqsi esserih afa mafaka fake kaa tekkek yalli tuddagnah afa kaal faka)) . ((Yayamagge gidah sinam essera num esseram gira xikaacin too xikaacin aymaggek daggoyse yakkay))
52	tellemmol gano abaanama	((mandaral daffeynah yan num barri numuh tellemmo abe waama dallaal kaah akke waama sitta maganina tellemmol ,num toobokoyti limoh bagul limo abewaama))toh kay duyve kaah gacisaay anu addah kol xaameyyok iyyaama num

53	baytem masgiid addal esseraanama	((num kaak bayteh tanim masgiidil esserah kaa yobbe num kaak iyyay :yalli kol gacse waay kaak iyyay ,toysa diggah masaagid esser elle aboonuh maxxissimminna qibaadah xissiime kal))
54	Sheytan qaytimaanama	((sheytan maqaytiminay kay umaanek yalla magansita)), (sacaabak numuk teeni iyyeh: yallih farmoytallih ^(Salat kee nagayna kay amol tanay) mataaaya-sugeeh edde sugne lac nek yundufufule wak exceh: sheetanow yalli koh yaamay, iyyeh: sheetanow yalli koh yaamay maxcin toh intek usuk yambenh qari gide tikkiya- fan to wak iyyah; tamah yi qamal geeto, takkay immay inxix: bismillah toh intek yaqunxiyeh kaaqayti gide tikkayam fan))
55	Qaso qaytimaanama	((qaso maqaytimin is adam baxak zambi kaltak gira birtak cindi kah kaltannah))0
56	Caraamu fixixiseeh kay fan sinaamah seecaanama	((hoxa fan seece num kay zambii kee ka kataate marih zambi inkih kaal yan woh ken zambi tu keenik makalta))
57	Waaso leemi maqubul	((tu taaqube waqdi waaso leemi ; Yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kau amol tanau) ,saarak afak yaaqubeenim waaseh)), ((kaadu yalli farmoyti ^(Salat kee nagayna kau amol tanau) ,soolak yaaqubeenim waaseh)), ((kaadu yaaqubeenimit afak fuuf iyyaanam waaseh))
58	dahab kee lakqo mingiilat yaaqubeenimi	((dahab kee lakqo mingiilat maaqabina ,kaadu carir kee diibaad deqsita carir masartina iyye yallih farmoyti koros addunyal ken leeh ,muslimiin akeeral ken le))
59	Guri gabah yaaqubeenimi	((siinik numuk teyni guri gabah akme waay ,kaadu guri gabah aaqube waay ,tokkel diggah sheytan guruh yakmeeh guruh yaaqube))
60	Ramad yargiqi	((Jannat macula yargiqi)) wohut faxtam ramad yargiqi.
61	Yallih farmoytal salat kee nagayna oobisaanam cabaanama	((yi migaq garil kak xagen numuy yol racmat oobise week san burtat kaak kafay qunxaaneh)); ((gaba gibdali kak iyyaanam yi migaq garil kak xagen numuy yol racmat oobise wee kinni iyye yallih farmoti salat kee nagayna kay amol tanay)).
62	Kuuta buxal haysitaanam waaso le	((kuta buxal hasite num admoo(dubaala yabbixi) kee lac dacrisa kuta akke waytek; tokkel diggah kay ajrik galtok ummaan ayro namma qhiiratih gide takkem kaak daggowta , qhiirat kak iyyaanam naba qaleh gide takkeemi))
63	bahaayim digaalaanama	((barra dumbul diggalsimteeh gira culte ,woh tet casbisseh rabba ittam fanah)), ((takmem teetih maacinna tanay tet maxacinna tokkel tet sabbatah gira culte)) kaadu yallih farmoyti ^(Salat kee nagayna kay amol tanau) iyyeh: ((rooci eelli haytamak tul digiirih qalaamat maabina iyye)).
64	Saqat baadeeta takraanama	((kuta akki baadeeta akki luk gexa mara malayka mawaklissa)), ((baadeyti sheytan fooxima)).
65	Maqaane-bagul maqsiyat abaanama	((num aba umaaneh bagul yalli addunyak usuk kicnim kah yacem tublek toh umaanet bisoh kaa haa gidi tohuk lakal ta aayatkawise: ﴿فَلَمَّا دَسُّوا مَا دُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ a-ayaat tascassem: ((yalli ken edde amrisemit darra cabeenih hawweeneenih yanin wak addunya fakka keenih hayne ken edde morkornuh geenih yanin maqaanet ruffu iyyen wak garcit ken ni bixeeh digaala keenil oobisne maqaanek iqhniqqa iyyaanam fanah)) [Al^anqaama:44]
66	addunya yaysukumeenimi	((addunya fayxi kak tekke numuk, yalli tu dagna namma intih foocal kaak haa ,ittin geyto kaak baxsah ,addunyak tu mageya ,yalli kaah faxem akke waytek)).

Waariyyi arho

ku giti jannata fan akke kee gira fan akke .

Yalli iyyeh : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَسْتَظِرُّ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ﴾ a-aayatak maqna: (*Kee nummayse maraw yallak meesita nafsi beerah yuysukumütem wagitay* (qhiyaamah ayro)

Qhabri: naharsi buxa akheerak ,koros kee munaafiqhiinih gira boodo ; muuminiinih anxar kalo yakke.

Aben umaaneh gira culan : woh daacok sinni taahirroyse waanamay sittal hayisiyi (cami) ,xannaba maalu ganaanama; kaadu diraabay salaatak xiinaanam kee qhuran cinaanama kaadu dalwaa kee salafal orbiyyaay riba kaadu magogase waanamaay wohuk kalah tanim,meqe taamay woo digalak **kaa naggossam:** meqe taamay yalla caglise ,kay digalak kaa magansitaama kaadu suurat almulkiiy wohuk kalah tanim kawisaama, **kaadu yallih digalak dacrisimah:** a mari koros qeebit rabe sahdaytu kee jihaadah qaduwwi foocal ummaan wak yan num, kaadu gumqatti saaku rabe sahdaytu kee bagi biyaakah rabe sahdaytu kaadu keenik kalah yan mara.

Baanta(fooxima) fuuxo: is naba gaysey israafiil afat tet yabbixeeh maa waqadi yoo amrise lon foomoh iyyah qambaalah ;is **warigga** foomo (fakqiyya)yalli iyyeh: (*baantat foomisan ayro qaranwaa kee baaxol tanim edde wariggitta ayro ;yalli kah faxe mari koh raaquh*) [annamli:87]

gino inkih baytah morootomuk lakal **ugut** baanta foomsimta ; yalli iyyeh: (*tohuk wadir teetit nammeytah foomisan tokkel usun soolak qambaalaanah.*) [azzumar:68]

Ugutu: tohuk wadir yalli rob ruuba xagar yaabukeh (geerale lafak) **qusba ginoy** rabe wayte takke, ibqasuk qasunuk ,malayka kee jinni yableenih sinni taamoomi luk ugtan

Gaaboyna: yalli gino inkih cisaabah gaaboysa , naba ayroy **50** alfih sanatih gide takkeh addat wariggah yiskire mara ceelak ken addunya saaqat keenit celta ;ayro nabaam miil gide xayyowta sinam sinni xooqut tanxuqsume ken taamoomi akkinnaanah gidel wokkeh addal boola le maraa kee kaxxiina leela sitta waytah ,kaadu korostaa kee kay xibbantuuay kay sheytantuuy ,kay xagar sitta waytah ; garab garab keenik abaarah ,zaalimti namma gabat isik ara jahannam **70** alfih afiito luk kaa hirkan ,ummaan afiito **70** alfih malayka giitta ,korosti ja hannam yable waqdi isi nafsi fidah yaceem faxa ,hinnay burta yakkem faxa ;**cine marah** tu gactekii: tokkel zaka cine num kay maaluy biriita kaah abba heenit kaa carrisan, kaxxa mariino leela qunxaaneh xuune gide akkuk ugtan , kaadu yanfiddicimeh gano abee kee boyla yaaqure numuuy bukko abe ,garqi garqem luk yamaate ,kaadu qelliseenim tambulleeh ,**yallak meesita marah** tu gactekii ken mawariggisanaay ken uddur ayrok garab innal tatra sissikaaneh

Shafaaqatta: Kaxxa shafaaqatta: **cagalah** shafaaqatta lem ginoh inkih gaaboynah ayro (woh qhiyaamah ayro) ni nabii Mucammada (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) ,bala keenik kaluh cisab keenik aboonuh,nabii kee wohuk kalih marah **inkih** le shafaaqatta, wohuk ceelallo: muuminiin girak yayyaaqeemiiy darajat fayya keenih haanama

Cisaaba: sinam sinni rabbih garil saffih gacca itteh xayyowta ;ken taamoomi ken yaybulleeh ken tet esserah ;qumrii kee furraniinoy maalu ,kaadu ixxigaay xagana kaadu niqmat kee obbaay mablaay sorkocobbaxa taamak abeenim ken esserah yalli,**korosta kee munaafiqhtuh** tugactekii gino foocal cisab keenik aban ken sahtoonuh sumaq keenil soolisoonuh sinam keenilsumaaqittah kaadu baaxooy

ayrooy bar ;kaadu maalu kee malaykaay ken xagar; woh keenil dabaqqaay eelemma haanam fan, yeemene numuh tu gactekii yalli kaah cabah abe dambi isih yakeeleh(yeleemek) finqitem isik yable waqdi (*addunyaal koo ustureeh ,asaaku anu koh cabah kaak iyya yalli*); ginok naharak cisab kak abbiimam Mucammad ummatta ,taamoomik naharak cisab kak abbiimam salaata ,meklak qabal kinni .

Kitooba^ffixiixi: tohuk wadir kitooba fixixxaah ummaan num isi kitab kak yabbixe: (*woo kitab cabam mali qunxaamay kaxxam inkih looweh baaham akke waytek*) [alkahfi:49] muumintuh migdah yantocowwime ,korosta kee munaafiqhtuh gura kee kay xiironuk derrek kaah yantocowwime.

Miizaana: tohuk wadir gino taama miizaanisaanah ken elle galtisoonuh numma miizaanay qunxay namma kaffat le ,taamay yalla cagliseeniy shariqa elle tescesse innal abeeni miizaanal taqilseeh; woo miizaan qilsa bahsissa taama ah teeti {laa ilaaha illallaah...} iyyaanama , inki yallaksa yalli mayan ittaama, calmaqaane,zikri: woh alcamdu lillah subcaanallaah wabicamdihii, subcaanallah alqazim,ta maxcooca iyyaanama sinam mekkelsimtah sinni maqaanee kee sinni umaanel.

Dora(Cawdi): tohuk wadir muuminiin jannatti dora arkata ,kaak yooqobe num tohuk wadir inkinnah mabakaara, ummaan nabi dora le ,inkih nabam ni nabi mucammad dora (*Salat kee nagayna kay amol tanay*): kay dorih lee canak qidih kaadu salfah malabak gibdih,kaadu suruy maqaaneh miskik yayseh , kaadu kay mingiila dahab kee lakqo; loowoh cutuk gide takke ;xexxaarah ordonul tan ayla deqsitta magaala kee yamanal tan qadan deqsitta magaala fanak xeerih ,kawsar deqsita weeqaytuk kaah tamaate lee .

Muuminiin mokkorimtah: gaaboynah ayrok ellecabot koros aqbudak sugte sinni yallitte kattaatan, lacak tiggiriqqe buttah innah gira ken gufussa ibah ken beyiiy hinnay foocah ken beyi, wokkel tu maraqta muuminiin kee munaafiqhiiniksa , yalli ken fanah yamaateh keenik iyyah: (*maca qambaltaanaa?*) iyyaanah: (*ninni rabbi qamballa*) muuminiin yalla taaxigeh isi sarba yaybulle waqdi suduuduh kaah radan ;munaafiqhiin koh raqtuh immay ,yalli iyyeh: (*qhiyaamah ayroy yallih sarbay ni sarba ceele wayta tamballayu waytaah sujuud fanah edde seecimoonu waanaah ,wonna luk kaa aboonu maduudan*) [alqhalam:42] tohuk wadir kaa kataataanah siraat gita keenih soolisaanah noori keenih yaceen munaafiqhiin noori bargah .

Siraata: hol holuy ruubumut yani jahannam amol, muuminiin kay amol taturta jannata fanah ,yallih farmoyti (*Salat kee nagayna kay amol tanay*) kaa weeloyseh (*sinaamat kafaah futuci le kay amol koo qawtam tan , kalbatwaa kee yamaarug keenaani celta keenaani tan , ama giti xogortak qunxaah seefik afah gibdih*) Muslim baahe xaagu,

Too gital muuminiinih noori yantocowwime kay taama akkinnaanih gidel ,keenik iro raaqa mari qaleelah inna, keenik addah raaqa mari ibi kaxxa gilih inna,keenih uraah kaal tatran ken taama akkinnaanih gidel ,muuminti inti ramaccaay hinnay cankaxaay caacay innal tatra ,kaadu haadaytinnaay meqe faariisiy feereenah innal tatran (*naggoowa numuy yasillimeey ;cokima numuy jannat fan tatrusaanay kaadu sittak bagul jahannamat qidan mara*) bukhaari kee muslim sitta elle geyte xaagu, munaafiqhiinih tu gacte kii usun noori malon woo gital ,wadiri gacan ,tohuk wadir ken kee muuminiin fanat xiso radda (goso)tohuk wadir siraat gital elle

raaqanaah wanna luk girat radan (luuqan).

Gira: tet cultam korosu tohuk lakal muuminiinik yallih amri cine mari tet cula ,wohuk wadir munaafiqhiin tet culta ;ummaan1000ik **999 tet cula** is **7** afa le, addunya girak **70 adda gibdih** niqnah, korosti girah addal **yanbeeh** masu baaha digaala tamankeh ,namma sunkuh fan kaak sidiica ayroh gexo le xexxaarah ,moddiimik kaxxa qaxi kaak ucuu qaleh gide yakke,kaadu xagarak arab kaak yambeeh qusba arab kaah yabiddilen digaala tamangidah ;usun yaaquben lee niqna gibdah uluuqa targiqe ;ken maaqo zaqhuum deqsitta caxaa kee rabe marih qaslee (malac kee qabalay agleh yani), **keenik addah tan** digaala namma ibak gubal namma xibcinto keenik haanaah woo xibcinto amok cantaxayxa (qaado cangalla) keenik facissa ,tet addal arab kaak alayaah diyaayah ,niqin caacay kaa xagaah silsilatata kaa ogsaanaah kaa hirriigisan ,ama girak **buxux** nabaam xeeri tu teetit qidinnoonuy **70nih liggida** gufe kalah sugak ten, is edde urtam koros kee xeeti, Hawa kak niqin caacayay jahannamak yawqe, kaadu iraw kak kaxxam data qiiriy jahannamak yawqe ,tet sartan gira ,ummaananim takmeeh tu macabta ,is tanqibeh ufuyut hirigtaah arooba carrissaah lafoofii kee lubbi keenik gufta .

Qhantara: jannat kee girak fanal yan araca :yallih farmoyti (^{Salat kee nagayna}_{kay amol tanay}) iyyeh: (*muuminiin girak cattimtah jannat kee girak fanal casbisiman ,addunyal sittat aben zulmih gari garul cane keenik sittal gacsa, saytunowwaay dambik taahirrowwu iyyaanam fanah ;too waqdi jannat culimih idini keenih yaceen , mucammad nafsi gabat kak yan rabbil xiibita ^mmay keenik numuk teyni jannatal leh yan qarit ixigah aysuk raaqa addunyal luk suge qarik*). **Bukaari baah** xaagu

Jannata: muuminiin orbeyna :jannatak xisne lakqoo kee dahaba, sukuti kaak miski kay arraaqi luul kee yaaqhuutu ,kay kalla zaqfaraana **8**afa le ,ama afoofik tiyak teyni garbah sidiica ayroh gexo le; kinnih immay ticoh addat giirisa, tet addal **100**darajat yan namma darajatih fanat qaran kee baaxo fanih gide tan ,jannatal **firdowsi** iro kak raaqa, weeqaytitte kaak bakaqta (caxitta) amo kak qarshu racmaana ,weeqaytitte kak malabaay canaay kamri (gocoyu)kee lee ;qanxixxo maleh gexxa ama weeqaytitte, muuminti isih faxxa haa innal tet beya ,kay maaqo umman wak taniih xayyoowah kaah yaqunxeeh ,kay addal daasay luuluk bileeniy garbah lactam meyli (mitri)yakke yan ,ummaan tattabat sinam le, qunxaaneytay foocal xogor alle waay caawini le; qunxaane kee sartan keenik matambaxa ,dacooy bagi daacooy umaaneena malon, amo fileynit keenik dahaba ,xoq keenik miski ,agbi keenik meqe agabuy baxuuwuh yaniy kaqoonaley inki aadoh yani lon ;jannat naharak cultam ni nabi mucammad kee ambiya salat kee nagayna ken amol tanay ,keenik **daggoysite num** qaagitah akah qaagiteemik tabna xirribu kaah yace yalli; keenih taamittam caxte luulih inna le urruyuy jannatal waara inkih naba niqmat **yalla yableenim kee kay kacanuuy waara kinni** .

Garci kalootu: nabah tan caagiday moomintuuy munaafiqhtuuy korsota elle taturtah taniiy itta katayta elle cabo guffa haanam fanah

(«wado elle aban gurra»)

Wado abam maxiqta cagal leey taahirik tani akke waytek, woh baaxol raqte leey asliik Yalli tet elle ginennal tani kinni, hinnay bisuuy suruyuuuy tami inkih kak milaggoowe wee lee taahirik taniimit, wohuk ceelallo aracal abte raagah milaggowte lee.

- Karaaha le xabbocoowe kee aniqnee takke leet waddoo waanam, kaadu wadoh addat yaabaanam karaaha le.
- Dago lee najaasimtah najaasa tet xagta waqdiik, maggo leeh tu gactekii xayyossu heenik 210 litri takke, toysa manajaasimta, bisuu kee suruyuuuy tami kak milaggowek koh raquh, too waqdi is najaasimtah.

Wado bismillah axcuk qimbisam kakanu le, gabak mogoy kaqlisam kulli wadol kaadu, kacni kak diggale gaba sidiicadda kaqlisaanam barti xiinik ugtan waqdi.

- bismilla hawweenek wado kaak tamqeh, wadok addat kassitek bismillah iyyay, wado mayay qussuba.
- Karaaha le wado sidiica addak ussaanam wado xagar inkih kaqlisa waqdi.

Tohuk lakal af ruka inki adda, kaadu raqmali lee afak addal esgeyyi haam, sidiica adda rukaanam kakanu le. • Afti ruko matamqa ama elle warisne gurra akke waytek. • Karaaha mali afti rukollee yanxuqem. • Kakanu le af rukan waqdi qadaytu haysitaanam. • Kakanu le gaaboysaanam afti rukoo kee sanat lee ruubaanam inki uqktot, gabat yukkuqe leek garabat af ruka raqtem sanat ruuba.

Tohuk lakat sanat lee ruubay inki adda, kaadu raqmali lee ufuyut hirgam isi sonkoroocufan sidiicadda ruubam kakanu le.

- Sanat lee ruubaanam matamqa ama elle warisne gurra akke waytek.
- Lee sanat migdi gabah culsaanaah, guri gabah yayyaaqeenim kakanu le.
- Kakanu le lee caddo gudduysaanam afti rukoo kee sanat ruban waqdi soomuh Yan num koh raaquh.

Tohuk lakat isi fooca kaqlisa woh migdi aytiy guri aytih fana garbabbuh ,kaadu amok xogor elle yaabuke ikke, qarsaak deben fanah xexxertih.

- Waajib kinni deben tukqaanam amagee week, kaadu kakanu le yemeggek Tukqaanam.
- Fooca kaqlise waanaah duugaanam maxiqta kaqalsoleh aftok. • Kakanu le yaysukumeenim afti rukoo kee sanat lee ruubaanam fooci kaqalsok.
- Karaaha le intik adda kaqlisaanam foocallih.
- Kakanu le lee osissam fooci kaqalsol caddok edde tatre kalah.

Tohuk lakal namma gaba kaqlisa feeraarik exxaaxiiy ilaa cusulu fanah.

- Namma gennaqta kaqlisam kakanu le wado qimbisa waqdi takkel waajibi.

Tohuk lakal amok iro inkih duuga foocaak derre fan, derreek fooca fan amok, tu kak macaba amo inkih duudussu haa, {woh qarsaak derre fana }. Tohuk lakal namma cangoyseena aytik namma boohat culsaah tet edde duuga, namma kaxxa gilit aytik derre duuga, elle duuginnaan gurrall duugay.

- Amo xagar duugaama amol xogor aalle week. Raqmali foocak xagar duugam,
- xogor kee namma aytih fan, woh kah kinnim amo migaacaqak mayawqan.
- Karaaha le amo duugo gacaa gacsaanam inki adda akke waytek.

Tohuk lakal namma iba kaqlisaama xokcuno luk.

Sharti kinni: itta kattay saanam wado xagar, afti rukoo kee sanak qimbisak kaadu fooca kaqlisa, wohuk lakal namma gaba kaqlisaah amo duuga, tohuk lakal namma iba kaqlisa.

Sharti kinni itta katay saanam ama xagarah fan, xagar kaqalso udurruse waama naharsi xagar kaffa iyyam fanah.

*Wado xagar kafaasaanam wado lakal xiqtah, kinnih immay cabaanam aysuk Raqta. kaadu karaaha le wado lee xagarak rifaanam. * Wado matamqa wado xagar inki adda kaqliseenik, wohuk ceelallo leet kumaama wado edde niyaatak. * Sunna kinni wado lakal iyyam : *ash-hadu allaa ilaaha illallaah wacdahuu laashariika lahuu, wa ash-hadu anna mucammadan qabduhu warasuuluh*, tohik lakal Namma rakqat abaama.

Salat weelo

Sooleeh salat abam faxa waqdi, Allaahu akbar maxcok qimbisay, imaam fayya tet haay kaadu raqqa itta tak biiratwa fayya haay. Kay lakat yan mari yaabbem keh, imaamak kalih mari addah haay, namma gaba fayya haay feeraari itta fan abbaxuk takbiirat al icraam qimbisa waqdi namma sunkul massossu haak, maamunti imaam takbiiratak gaba kala waqdi, qimbisay takbiirat.

* Salat abe soolol karerri iyyam waajibi. Takbiirat al icraam baaha waqdi, takbiirat al icram qunuunak hinnay daffeyak abam kaah maxiqta soolok taanime sahdaytu akke waytek. * Kacanu le foocak reebu haysitam edde xayyowwu iyyeh, koh xiqtah imaam katattek usuk suturi koh yakkem, kok fooca tatraanam kaltam mali woo waqdi salaataat anuk. * Maxcoy yan rukni kee waajibih yanil xongolo fayya haay isi nafsi oysobbu haah gide, sirrit elle aban salat takkeway woh takbiirat al icram.inna. xongolo addah haanamak dagna isi nafsi oysobbu haanama. * Salat addat walilliqsime waama, kaadu qaran wagte waama inti alfe waama, kaadu gaba kumbuuqusee kee axcal hee akke waama, caagid maleh (quzri maleh) salaataat anuk inki ibah soole waay, hinnay namma iba ittat kafsee kee hinnay mangom sittak fake waay,

Migdi gabat guri gabah mansayya yabbaxay, too waqdi aliilik gubal tet haay, kaadu suduud arac wagitay, iftiitac dooqa abay sunnal kah temeete innah. tohuk lakal aquuzu kee bismilla yakriye tamaa tookomem inkih fayya mahaa, tohuk lakal **alcamdu « faatica »** kee kaah xabbacowtem yakriye qhuraanak, imaam qhiraate faya haa subci salaatal kaadu maqhrub kee qishak naharsi namma rakqatal fayya haa, wohuk raqteh taniimil fayya mahaa.

* Inki rakqatal faatica gacan gacsanam karaaha le, kaadu karaaha le dibuk teetil yayxuxeenim naharsi namma rakqatal. * Maamuntal ma waajibta kiraate imaam fayya elle haa rakqatittel usuk kaak yakuqe kiraate, kinnih immay maamuntah kacanule imaam tibbi elle iyya aroocal yakriyem faatica. * Karaaha mali inki suura namma rakqatal yakriyem, namma rakqatal inki suura baxsam, kee hinnay inki rakqatal maggo suura yakriyem, hinnay suurak elle cabo kee gude yakriyem kaltam mali, hinnay aka suura yakriyem kaah xiqtaamih niyal. inki sura elle yikriyek xiqtah. * Kacanu le yakriyem suuraari itta elle kataytannal kitaabal, tamanna kalih gurral yakriyeenim karaaha le. Kaadu caraamu irok addah yakriyem maxcooca tartiibil hinnay aayoota inki suurah addal yakriyem.

Tohuk wadir gaba fayya haak Allaahu akbar axcuk rukuuq aba namma gaba namma gulubul haa ken yabbixeh innah, feeraari fakaah xiiron rubbu haa amo kaal massossu haa, amo addah hinnay iroh mahaa, tohuk wadir iyyah subcaana Rabbiyal qaziim, inkittol yayxuxem karaaha le, duddak dagna sidiica adda iyyaama.

* takbiirat al icraam kee samiqaallah liman camidah ittam Waajibi, oobiyya kee mawuqul, amahak nahar kee lakal abtam maxiqta tet adda akke waytek, toh kah kinnim aka taamah arac tekkek sa. * Rukuuqul imaam eleltak rakqat eleltah, raq mali imaam amo fayya heekal kaallih idiyyi ittam rakqat koh yamquh. * Salat abam faxak masgiid cule kii, iimaam rukuuqul amo fayya heeh sugekii, tohuk wadir kacanu kaah le cule numuh, kaalluk culaah kaa kattaatam, too rakqat elle cabol gacsitah. * Suduud kee rukuuqul qhuran yakriyeenim karaaha le, woo qhuraanat dooqa edde faxxek koh raqtuh, woh kaltam mali, wohih ceelo : rabbanaa aatinaa fiddunya casanatan wafil aakirati casanatan iyya aayatih innah tan aayatwa.

Tohuk wadir rukuuqul amo fayya haa: samiqa -llaahu liman camidah axcuk. Namma gaba fayya haak, soolol missowwu iyya waqdi, **Rabbanaa walakal camdu,** camdan kasiiran tayyiban mubaarakan fihi iyyay; Mil ussamaawaati wamil ul ardi, wamil u maa shiita min sheyin baqdu.

* **Salat abe tet axce waay:** Rabbanaa walakal camdu rukuuqul lakal sollu missowwu axce kal, soolok naharal axce waama, teetik arac soleek gamada. * Rukuuqul amo fayya haa waqdi namma gaba dagaak rubaam kaah xiqtaah, aliilil haam kaah xiqtah, migda gurak amol haak.

* Alcamdu Lillaah maxcooca ferey takke, Yallih farmoytak elle dabaqtennal racmat kee nagaynan kay amol tanay, too maxcooca ah teeti: **1-** Rabbanaa walakal camdu ittaama. **2-** Kaadu Rabbanaa lakal camdu. **3-** Allaahumma Rabbanaa walakal camdu. **4-** Allaahumma Rabbanaa lakal camdu, kacanu le ama dooqak tiyaay waqdi teetik ittam.

Tohuk wadir sujuuduh oobaama **Allaahu akbar axcuk**, namma tobdo namma masangalek fakka haak, kaadu bagu namma deeqarek fakka haay, kaadu namma deeqare namma sarbak fakka haama, namma gaba sunku massal haama, kaak takkeemi namma ibih feeraari kee namma gabah feeraari kiblata fan yay fukunay, too waqdi iyyay: **subcaana rabbiyal aqlaa** sidiica adda iyyaanam sunna; kaadu ossam leh hinnay wohuk kalah temeete dooqaaqik garab abay.

- * Naqabule namma suculuh gacaanam sujuudu aban wak.
- * Namma sucul namma masangalek baxasam kacanu le, isik garit yan numuh aza akke week namma sucul namma xiiqarel hayya haam kaah xiqtah sujuudut kibu sugek.
- *Suduud malcina xagarah yakkem waajibi : toh namma ibih feeraari kee namma gulubuy, kaadu namma gabak namma gennaqtaay qarsaa kee sana, salat bayah ama xagar loowitik baaxo xagissam cabtek suduudul.

Tohuk wadir sujuuduk moyya fayya haa **Allaahu akbar axcuk**, too waqdi daffeyah namma suduudih fanat aban daffeyna namma gurray meqe le. **1-** guri iba fidsaah kaal daffeya, migdi iba soolisaah feeraari fayya haa kiblata fan yay fukkune. **2-** Namma iba kee ken feeraari soolisah, kiblata fan ayfukkunak namma xibqil daffeya, too waqdi **Rabbi aqhfir lii** sidiica adda iyya, kaadu ossam leh ; warcamnii, wajburnii, warfaqnii, warzuqhunii, wansurnii, wahdini, waqaafinii, waqfu qannii, tohuk wadir nammey hayto sujuud naharsittu elle abennal abay, tohuk lakal moyya fayya haa **Allahu akbar axcuk**, too waqdi soolay ibal kelitak, **nammay hayto raqqtat naharsi raqqtatih innal abay.**

- *Naharsi raqqtat kee sidocayto raqqatak sooltak naharat dagom daffa itteh soltaama , “istiraaca daffeyna teetik iyyan” namma suduudih fanat aban daffeynak daggossu hayteh, tohuk wadir soltaama teetik ugta waqdi Allahu akbar axcuk ; nammey hayto takbiirat kah abtam matan solta waqdi.

Namma sujuuduk gaba kalta waqdi, naharsi attaciyyah daffey guri ibak bagul daffeyak, guri gaba guri deeqareh bagul haay, wonnah kaadu migdi gaba migdi deeqareh bagul haay, migdi gabah namma feera xambaqay, qunxa feeraa kee tet maqanxa, kaxxa gili kee gude feera maroh yabbaxay, cangoyseyinat ascossi abay : woh shahaadata too waqdi attaciya iyya : attaciyyaatu lillaahhi wassalaawaatu wattayyibaatu Tohuk wadir sidoc yakke salat kee fereey yakke salatah **Soola Allaahu akbar axcuk**. Kaadu namma gaba fayya haak, **salaatak raqtem ta koh elle taturtennal abtaama**, koh raqtuh elle cabo raqqattittel kiraate fayya mahayta, **faatica takriye dibuk.**

- *Kacanu le attaciyaal yan waqdi migdi cangoysimeena fayya haak tet wagtam.
- * Kacanu le attaciyaal yanin waqdi migdi cangoysimeena dagoo goda bahsiisanam.
- * Kacanu le daffaynat kibu suge waanam attaciyaal gaba kaleeniksa.

Tohuk wadir ellecaboah attaciyyah daffeya, xoggah daffeyak, ama daffeyna sacciik yan sidiica gurra le. Xoggah madafeya elle cabo dafeynak sa salaattitey namma attaciya addal kak tani kinni, tohuk wadir attaciyya iyya attaciyyaatu lillaahi..., tohuk lakal Yallih farmoytal racmat oobisa. Iyyah : **Allaahumma salli qalaa Mucammadin waqalaa aali Mucammadin...** tohuk lakal isih faxa dooqa aba.

***Xoggah elle daffeyan gurra:** **1.** guri iba fidsaah migdi tattabah fan tayyaaqe sarbak gubak migdi iba soolisak salaf baaxol haak. **2.** naharsi gurra immay migdi iba baaxol haa. **3.** kaadu naharsi gurra immay guri iba sarbaa kee deeqarek fanal haa. * Tokkel kacanu le Yallih farmoytak temeete dooqak tu abam, wo dooqa ahteeti : aquuzu billaahi min qazaabin- naar, wa qazaabil qhabri, wafitnatil macyaa wal maaati, wa fitnatil masiici dajaal. Woo dooqat edde tan kaadu Allahumma innii zalamtu nafsi zulman kasiiran, walaa yaqhfiru zunuuba illa anta faqhfir lii maqhfiratan min qindika, warcamnii innaka antal qhafuurur- raciime. * Naqabu le nagabah yandiidenim attaciya dafeynal yanin waqdi quzri yanek koh raqtuh.

Tohuk wadir namma salaamat aba, migda fan wagitak iyyah: **assalaamu qaleykum warac matullah;** kaadu gural tonnah aba. Salaamat gacissi haa waqdi Yallih farmoytak temeete dooqa abay usuk daffeynal anuk salat elle abekkel.

- * Kacanu le salaamat aba waqdi migdaa kee gural waktam, migda fan gacisay salaamat gurak naharal, salaamat gura yaysuku meenim karaaha le. * Karaaha le gaba migdak gural yas gayyeenim, hinnay fayya tet haanam salaamat aban waqdi.

Ixxiga taama kataytaama

Taama sinni ixxiga yalla kee kay farmoytaay yemene maralekkel ilaqla, yallay fayyale iyveh:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ۚ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

abu hureyra yalli kaa yakcanay iyveh: [elle taamite sinnon ixxiga yallih taagah tu akak cee sinnon maalih bisi].

Fudeel yalli kaah racmatay iyveh: [ixxiga leh yan num iggimale numih bisle yeexegeemil taamitta iyyan fanah]. **Kaadu maalik ibnu dinaar yalli kaah racmatay iyveh:** (sinaamak numukti inki carfi mohoxisaay kaak taama inkih hoxa).

Yi tookoboytaw muslimtow yi maqanxay muslimtoy: akitaabay tuxxiqleh kawisiyya yalli kol xabbacooseeh, kok raqtem kawisiyyi miru, **woh kaal taanimil tamitaanama.**

* kol tuturteh qhuraan kee kay tafsiirik tu, too ayootah maqnaay teexegel taamitaanamal digga xic, yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay kataysis (yallih farmoyti tabna aayat ken barissa haa wak lakat tan tabna aayat tabak manannon **naharsi tabanih maqna ixiggaay kaal taamitta iyyaanam fanah**, iyyeenim: **ixxigaa kee taama ittalih beyak nen**) Toh ni sharqi elle nee amrisenna, ibnu qabbaas yalli kaa yakcanay a-aayatih tafsiiril iyveh: ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أَلْحُسْرُونَ﴾ [faxxatima kataatiyyah kataatan], fudeyli yalli kaah racmatay iyveh: (qhuraan akah oobem mali kaal taamitana gidaksah, takkay immay sinam kay kawisiyya taamah haysitte).

* yallih farmoyi salat kee nagayna kay amol tanay kay sunnatak tu kol taturteh wohuh santiitimaanah elle taamitaanaml isissik, a-ayuntak duma tatre meqe mari tu baritak maaninnon elle taamitoonuuy elle secoonu tekkek koh raqtuhimmay, woh kah abeenim yallih farmoytak temeete maxcol taamitak, woo maxco: (**siinik aba exceemik dudda hayteenim aba, sin akak waaseemikiy exxeera**) bukhaari kee muslim

bahte xaagu.

Kaadu yallih digaalay biyaklek meysitak yalli akah iyyenna:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

Yexegeenimil taamitak yen marak tut koh yabna :

► yemene marih ina ummu cabiiba yalli tet yakcanay yallih farmoytak bahte xaagu: (**bar kee ayro fanat taban kee namma rakqat abe num tohut qari kaah xissiima jannatal**) muslim baahe xaagu.

ummu cabiiba yalli tet yakcanay inteh: (yallih farmoytak tamah oobba heemih tamah macabiyyo).

► ibnu qumar yalli kaa yakcanay yallih farmoytak baahe xaagu: (**muslimti farrimam aallih namma bar xiinam kaah maxiqta woo farimto firissa heeh xiine week**) muslim baahe xaagu.

tohih lakal iyyeh ibnu qumar: (yallih farmoytak tamah oobba heemih inki bar maxiiniyyo liyo farrimto fūriiseh xiineeh akke waytek).

► imaam acmad yalli kaah racmatay iyyeh: (fiirise cadiisiy **elle taamitewee** mayyu, yallih nabi salat kee nagayna kay amol tanay abu teyba xuur kaat hee wak diinaar kaah yece iyya cadiis uble wak numuk xuur yot haa excee diinaar kaah cee).

► imaamul bukhaari yalli kaah racmatay iyyeh: (num inkinnah macantiyyo cami **caraam kinnim** eexegek sarra. Yallat angoorowe wak kaat qaagitah num camitte iyyeh cisab yok abe wayuh)

► yallih farmoyti salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh :**(ayatal kursi ummaan salaatih wadiril kawiseh yan numu, jannatak kaa waassam matan raba akke waytek)** nisaa-i baahe xaagu, ibnul qhayyim yalli kaah racmatay iyyeh: (shekhul islaam iyyeh iyyaanam: **ummaan salaatih lakal tamah macabiyyo** hawweeneh akke waytek).

* ixxiga kee taama lakal, **wohul sinaamah sectam raq kok mali wohut tan muxxoh taagah**, is galto mawaysiisin sinam maqaane mawaysiisin, yallih nabi salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: **(maqaane sinaamah yescesse num abe numih galtole)** muslim baahe xaagu, kaadu yallih nabi salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: **(siinik aysuk raqtam qhuraan bariteeh barise mara)** bukhaari baahe xaagu, yallih nabi salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: **(yok toobbeenim warisa inki ayataay takke way)** bukhaari kee muslim bahte xaagu, maqaane fixiixisiyyak abinnaanih gide galtok geetto, galto koh gexak raqele mano kee rabak lakal, yallih nabi salat kee nagayna kay amol tanay iyyeh: **(num rabek lakal kay taama taggiriqeh sidiicam koh raqtuh : gexak raqta sadaqhaay, tuxxiqle qilmi cabiyy, meqe baxay dooqa kaah aba)** muslim baahe xaagu-

Diifu: Alcamdu lillaa ummaan ayro taban kee malcina addak muxxi kawisnaah yalla eleelitak yalli akah ceree maraa kee: ﴿ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ hoxe mara ﴿ الصَّالِحِينَ ﴾ nakkeemik, wohuk lakal ken ceelot mannah gacnaah ken taama kataatak : baritnaah elle mataamina, tohuuy yahuuduy yalli elle cereeh weelot gacna waka, hinnay baritto cabnaah iggimal taamitna gidih, tohuuy nasaaray hoxxe weelot gacna waka !

Yalla kallacna nee kee koh inkih tuxxiqle qilmii kee meqe taama yacayuh.

Ixxiga yallah dabaqta, yallaw salat kee nagayna ni giftaay ni kacnoyta macammad kee kay buxah maraa kee kay kataysiisil inkih oobissam ko esserra.

تفسیر
العشر الاخير

من القرآن الكريم

ويليه

أحكام محمد ﷺ